

Nisan
2023

9k y
Gazetecilik İçin Dayanışma

Gazeteciler Cemiyeti yayınıdır

64. sayı

Gazeteciler Cemiyeti 9. Köy e-dergisi, kurumun Avrupa Birliği finansmanı ile yürüttüğü **Demokrasi için Medya, Medya için Demokrasi (M4D)** Projesi Serbest Çalışan Gazetecileri Güçlendirme Destek Aracı ve Norveç Büyükelçiliği'nin finansmanı ile yürüttüğü **9. Köy Haber Merkezi** Projesi desteğiyle yayımlanan haberleri aylık olarak sizlere sunuyor.

Meslek yaşamında onuncu bir köyü olmayan birçok gazeteci dizi, araştırma ve haber yazılarını 9. Köy'de paylaşıyor.

Yıllarca yazılarımı "Dokuzuncu Köy" isimli köşesinde okurla buluşturan ve bu ismi kullanma iznini Gazeteciler Cemiyeti'ne veren merhum Gazeteci-Yazar Bekir Coşkun'u saygıyla anıyoruz.

Yazılar tamamıyla Gazeteciler Cemiyeti sorumluluğu altındadır. Avrupa Birliğinin ve Norveç Büyükelçiliğinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

9.Köy Haber Merkezi Projesi

İmtiyaz Sahibi
Gazeteciler Cemiyeti
adına **Nazmi Bilgin**

Yazı İşleri Müdürü
Korhan Ön

Okur Temsilcisi
Faruk Bildirici
okurtemsilcisi@9koy.org

9.Köy Haber Merkezi Proje Ekibi

Koordinatör
Deniz Savaş

Asistan
Ebru Mıcık

Eğitmen Editörler
Nursun Erel,
Zeynep Gürcanlı,
Erhan Karadağ

Editör Aşistanı
Korhan Ön

Grafik Tasarım
Ateş İlbaşı

Görsel - İşitsel
Teknik Uzman
Ayşe Gültekin

Danışman Editörler
Yusuf Kanlı,
Sedat Bozkurt,
Kenan Şener

M4D Proje Ekibi

Proje Koordinatörü
Yusuf Kanlı

Proje Sorumlusu
Ozan Acar

Kıdemli Politika Uzmanı
Kenan Şener

Editör
Göksel Bozkurt

Finans Müdürü
Nursu Yıldız

Muhasebeci
Feridun Doğan

Finansal Destek
Programı Uzmanı
Kağan Kırac

Etkinlik Koordinatörü
Yıldız Yazıcıoğlu

Görsel - İşitsel
Teknik uzman
Alican Sağın

Basın Evi Ofis Sekreteri
Sibel Güven

Yardım Masası Uzmanı
Görkem Mavi

İletişim Uzmanı
Cemgazi Yoldaş

Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu

Başkan
Nazmi Bilgin

Başkan Vekili
Savaş Kıratlı

Başkan Yardımcıları
Ayhan Aydemir
Ertürk Yöndem
Yusuf Kanlı

Genel Sekreter
Kenan Şener

Mali Sekreter
Ali Topçu

Üyeler
Ümit Gürtuna,
Güray Soysal,
Önder Yılmaz,
Ali Oruç,
Önder Sürenkök,
Nursun Erel,
Zeynep Gürcanlı

Gazeteciler Cemiyeti Basın Evi

Tel: +90 312 468 12 09

Mobil: +90 533 045 08 67

E-Posta

info@gc-tr.org

info@media4democracy.org

Web Adresi

www.gc-tr.org

www.media4democracy.org

https://9koy.org

Adres:

Üsküp Caddesi (Çevre Sk.)
No:35, Çankaya, Ankara

İçindekiler

Tütün üreticisi zor günler geçiriyor	4
Deprem bölgesine pedallı destek	6
Deprem bölgesinde zor gazetecilik	8
Avukatlar depremzede meslektaşları için seferber oldu	10
Akıllı şehirler ve sunulan çözümler.....	11
Adıyaman Besni'de yaraları halk sardı	14
Zorlu göç: Askıya alınmış yaşamlar.....	16
Ukrayna için "Çin malı" barış planı.....	18
MAG- DER: Binalar da insanlar da depreme hazırlıklı değil	19
Depreme karşı önlem: Erken uyarı sistemi	22
Depremde hayatını kaybedenler için: Pencerede bir mum yak.....	23
Demek ki oluyormuş! Polis müdahalesiz 8 Mart yürüyüşü.....	24
"Gurbette ölenler memleketinde gömülür"	26
İstanbul'daki Feminist Gece Yürüyüşü, Yasağa rağmen yapıldı	27
Bir avuç ateşe sığındılar... ..	28
Depremi ruh sağlığınıza etkileri ile nasıl başa çıkarız?	29
Deprem ülkesinde nükleer santral olur mu?	30
Gönüllülerden depremedelere sıcak yuva: Ahşap evler.....	32
Sahra Çocuk Kütüphaneleri	34
Tartışmalı madencilik, Siyanürlü altın.....	36
Depremzede hayvanlar Gaziantep'te tedavi ediliyor	38
Seçim tarihi belli oldu: Takvim nasıl işleyecek?	40
Çadırkentler 25 bin doğum bekliyor	41
Ambalajlı şekerli gıdalar değil, üç öğün yemek şart	42

İlaç krizi derinleşti	44
Yapay zekânın geldiği nokta: ChatGPT	46
Depremde sahaflar dayanışması	47
Yanlış uygulama, Gürpınar'ın balık üretimini düşürüyor	48
Deprem, sendikasılaşma ve ekonomik kriz kıskacında.....	50
Esad'ın “deprem diplomasisi”	53
JES tartışması: Çevre dostu mu, değil mi?	54
İklimden Bi Haber Deprem Özel (1)	56
“Depremzede çocuklarla mektup arkadaşı olalım mı?”	57
Gazeteci Aygül Dezenformasyon Yasası'nın ilk mağduru oldu.....	58
Deprem bölgesine glütensiz destek sürüyor	60
Depremler tarımsal üretimi de vurdu	61
“Emlakçılar da ev sahipleri de sorumlu”	62
Depremzedeler sadece müteahhide değil, idareye de dava açabilir	64
Yarardan çok zarar veriyor	65
Umut ve dayanışma çadır kentlerde: Çocuklara 'sinema' morali	66
İTÜ Moda Tasarım Atölyesi'nde depremzedeler için üretim.....	68
Depremzede işçiler OHAL şartlarında hakkını nasıl alacak?.....	70
Türkiye iklim hedefinden çok uzak.....	72
“Seçim güvenliği” konusunda seçmen endişeli	74
Uzmanlar uyarıyor: Kuraklık çeltik rekoltesini düşürebilir.....	76
Seçimin yurt dışı ayağı nasıl olacak?.....	77
Riskli binada oturan ev sahibi ve kiracılar ne yapmalı?	78
İstanbul'un afet haritası AVM ve gökdelen oldu.....	80

İnsanlar, ağır hasarlı yapılarda yaşamaya devam ediyor.....	82
Enkazın ortasında depremin dehşetini resmediyor.....	84
“İfade özgürlüğünü zincirlemeye çalışıyorlar”	85
ArtAnkara’nın teması “Bilim ve sanatla iyileşeceğiz”	86
El emeği dayanışması	87
Kadıköy’de depremzedeler için dayanışma pazarı kuruldu	88
Kahramanmaraşlı depremzede esnaflarbaşkentte	89
“Kendi acımdan utandım”	90
Çin’den Moskova çıkarması	92
Adım adım ormanları yok edecekler.....	93
Depremde hayatını kaybedenlerin kırkı çıktı,ölüm belgesi çıkmadı....	94
Sınavların ertelenmesini istiyorlar	96
Deprem bölgesindeki kültür varlıkları nasıl korunacak?.....	97
Deprem bölgelerinde sivil dayanışma	100
Şırnak’ta bin yıllık kilise yeniden inşa edildi.....	102
Akbelen’de direniş sürüyor	103
Psikiyatristlerin, silah ruhsatı raporu verme sürecindeki rolü... ..	104
Deprem bölgesinin ötekileri: Göçmenler, çingeneler... ..	106
İstanbul’dan deprem göçü	108
Suriye’de deprem kaybı büyük	109
Bakım odaklı iş yerleri	110
Çorlu tren katliamında adalet bekleyişi sürüyor.....	112
Balıkçıların iş güvenliği çetelesi: 18 yılda 2541 iş kazası	113
Türkiyeli ve Suriyeli çocuklar “Gökçe”de buluştu	114
Zeka ve güç satranç boksunda birleşiyor	116
Kuşadası’nda deprem fay hattı imara açıldı!	118
İş cinayetleri: “Taksirle değil kasıtlı yargılayın”	120
Karacabey Hürriyet köylüleri toprakları için mücadele ediyor	121

Gazeteciler Cemiyeti

Gazeteciler Cemiyeti, 10 Ocak 1946'da gazeteciler Mekki Sait Esen, Niyazi Acun, Aka Gündüz, Bilal Akba, Adil Akba, Sebahattin Sönmez ve Muvaffak Mene-mencioğlu tarafından kuruldu. Cemiyetin kuruluş amacı, basın organlarındaki gazetecileri bir araya toplamak, mesleki ve sosyal hakları geliştirmek, mesleğin gerekliliği olan hak ve özgürlükleri savunmak olarak belirlendi.

Kurucu başkanlığı üstlenerek 1946-1956 yılları arasında Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı'nı yürüten Mekki Sait Esen'in ardından 1956-1957 döneminde eski kontenjan senatörlerinden Ecvet Güresin cemiyet başkanlığını üstlendi.

Kudret gazetesi kurucusu ve sahibi Gazanfer Kurt'un, 1959 yılına kadar Gazeteciler Cemiyeti'ne başkanlık yapmasının ardından bu görevi 1960 yılına kadar Atilla Bartınlioğlu üstlendi. CHP'nin eski Milletvekili Altan Öymen, 1960 ve 1961 yıllarında sürdürdüğü Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı görevini 1961 yılında İbrahim Cüceoğlu'na bıraktı. Akis dergisi yönetici ve yazarı Metin Toker ise, 1957 yılında yedi ay 53 gün hapis yatmasının ardından 1962 yılında Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı'na getirildi.

Ekspres gazetesi kurucu sahipliğini yapan Doğan Kasaroğlu, 1963 - 1968 döneminde Gazeteciler Cemiyeti Başkanı olarak görevi devralmasından sonra TRT Genel Müdürlüğüne atandı.

Yenigün, Ulus, Ankara Telgraf, Ankara Ekspres, Dünya gazetelerinde yazı işleri müdürlüğü, yazarlık, başyazarlık ve Genel Yayın Yönetmenliği yapan Beyhan Cenkçi, bu süre içerisinde beş yıl boyunca Gaze-

teciler Sendikası başkanı olarak görev aldı. 1960 yılı öncesi bir buçuk yıl hapis cezası alarak bazı meslektaşları ile birlikte cezaevine giren Cenkçi, 1969 yılında Gazeteciler Cemiyeti başkanı seçildi. 1992 yılına kadar Gazeteciler Cemiyeti Başkanı olarak görevini sürdürdü. Cenkçi, 24 yıllık Başkanlığı sırasında Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Senatörlüğü de yaptı.

1971 yılında Son Havadis gazetesinde mesleğe başlayan Nazmi Bilgin, Güneş gazetesi sahipliği ve Yazı İşleri Müdürlüğü görevini üstlendi, daha sonra Dünya gazetesinde Haber Müdürü olarak görev yaptı. Bilgin, Tercüman gazetesinde Parlamento ve Cumhurbaşkanlığı muhabirliği görevlerini de yürüttü. TRT-2'nin kuruluşunda yer aldıktan sonra TRT'ye, beş yıl "Uzman Haberci" ve "Genel Müdür Danışmanı" olarak hizmet verdi. Bilgin 1992 yılında ittifakla cemiyet Genel Başkanı seçildi. 1996 yılında kuruculuğunu üstlendiği Türkiye Gazeteciler Federasyonu'nda Genel Başkanlık görevi yapan Bilgin, bu görevi 2009 yılına kadar sürdürdü.

BRT televizyonunun Ankara temsilciliği görevini de yapan Bilgin, Unesco Türkiye Milli Komitesi üyeliği ve Denetçiliği görevinde de bulundu. Basın İlan Kurumu Genel Kurul üyeliği, Türk Silahlı Kuvvetleri Elele Vakfı Mütevelli Heyet ve Yönetim Kurulu üyeliği ve Reklam Kurulu üyeliği görevlerini de sürdürüyor.

Türkiye'nin çok partili siyasi hayata geçişiyle, daha açık bir deyimle, çoğulcu demokrasi dönemiyle yaşıt ve koşut olan Gazeteciler Cemiyeti, bir avuç gazeteci üye ile çıktığı yolu, sevgi ve mesleki dayanışma ile pekiştirmiş, 2000'i aşkın üye sayısı ve bağımsız mali gücü ile bugün, Türkiye'nin en eski, en büyük ve saygın meslek kuruluşlarından ve sivil toplum örgütlerinden birisidir.

Cemiyetimiz, 1946 yılındaki kuruluşundan bu yana her zaman cumhuriyet, çoğulcu demokrasi ile ifade ve basın özgürlüğü başta olmak üzere özgürlüklerin yılmaz bekçisi oldu. Gazeteciler Cemiyeti üyelerine aşıladığı bu güvenle ülkemizin mesleki ve diğer önemli kurumları arasında hak ettiği yeri aldı.

9. Köy Haber Merkezi Projesi

Gazeteciler Cemiyeti tarafından Norveç Büyükelçiliği desteğiyle 1 Eylül 2022 – 1 Eylül 2023 tarihleri arasında yürütülecek olan “9. Köy Haber Merkezi” projesinin amacı; 2022 yılında İngiltere Büyükelçiliği desteğiyle hayata geçirilen ve bağımsız bir haber platformu olarak yayın hayatına başlayan 9. Köy haber portalını güçlendirmektir.

9. Köy Haber Merkezi projesi aynı zamanda eğitim misyonu da üstlenmekte, bu yönüyle medya örgütleri tarafından yürütülen diğer projelerden ayrılmaktadır. Proje kapsamında üçer aylık periyotlarla seçilecek toplam 30 genç gazeteciye projede görev alan Editörler tarafından mesleki eğitim verilecektir. Usta-çırak ilişkisiyle ilerlemesi planlanan bu eğitim süreci boyunca her bir gazetecinin 9. Köy web sitesi ve 24 Saat gazetesinde yayınlanmak üzere toplam 12 haber/yayın hazırlaması beklenmektedir. Proje boyunca genç gazeteciler tarafından 360 haber/yayın hazırlanacaktır. Gazetecilerin haber takibi için şehir dışına çıkmaları adına seyahat ve konaklama bütçesi ayrılmıştır. Her gazeteci ortalama 3 kez şehir dışı seyahate çıkabilecektir. Genç gazetecilere haber/yayın başına 600 kron telif ödemesi yapılacaktır.

Proje kapsamında Gazeteciler Cemiyeti'nin uzaktan eğitim platformu olan GC Akademi'ye (<https://egitim.gc-tr.org/>) yüklenmek üzere 5 farklı konu başlığında eğitim videosu çekilecek, videoyu çeken uzmanlar ile ayrıca birer oturumluk (hibrit) atölye çalışmaları düzenlenecektir. Eğitim videolarının ikişer aylık periyotlar ile çekilmesi beklenmektedir. Proje kapsamında ayrıca, 150 haber/yayın için 750 kron telif ödemesi de yapılacaktır. Bu haber/yayınların; yaş sınırlaması olmaksızın, yurt çapında çalışan serbest gazeteciler tarafından hazırlanması planlanmıştır. 150 haber/yayın; 5 eğitim programı kapsamında hazırlanacak ve her eğitim programına (mümkün olduğunca farklı) 30'ar gazeteci seçilecektir.

Eğitim konu başlıkları aşağıda verilmiştir:

- Dezenformasyon ve azınlıklar
- Hak odaklı gazetecilik
- Gazeteci hakları – yasal boyutuyla gazetecilik
- Medya ve engelliler
- Toplumsal cinsiyet ve medya

Eğitim misyonuyla öne çıkan ve yeni mezun gazeteci adaylarını sektöre hazırlamayı hedefleyen proje kapsamında aylık söyleşi/seminerler de düzenlenecektir. Bu söyleşilere yurt çapından kıdemli gazeteciler davet edilerek, genç gazetecilerin ağ oluşturmalarına katkıda bulunulacaktır. Proje boyunca 9 söyleşi/seminer düzenlenecektir. Pandemi koşulları el verdiği sürece fiziki olarak Ankara'daki Basın Evi'nde düzenlenecek söyleşileri çevrim içi takip etmek de mümkün olacak. Söyleşi konuları gündem bağlantılı olabileceği gibi; yeni medya, hak odaklı gazetecilik veya uluslararası ilişkiler üzerine de olacaktır.

Demokrasi için Medya, Medya için Demokrasi Projesi

Gazeteciler Cemiyeti tarafından Avrupa Birliği (AB) finansmanıyla, demokrasinin güvencesi olarak Türkiye'de çoğulcu medya ve özgür basınını güçlendirilmesi için ilk defa Ocak 2019'da hayata geçirildi ve Nisan 2022'ye kadar devam etti. Demokrasi için Medya/ Medya için Demokrasi projesinin yeni dönemi ise 1 Temmuz 2022 tarihinde başladı. Projenin yeni dönemi 2025 yılının Temmuz ayına kadar sürecek.

Projenin genel hedefi: Demokrasinin güvencesi olarak Türkiye'de çoğulcu medya ve özgür basınını güçlendirilmesidir.

Projenin özel hedefleri: Birinci hedef toplumda çoğulcu ve özgür medyanın toplum tarafından destek gördüğü ve farkındalığının arttığı bir zemin oluşturulması, ikinci hedef ise, gazeteciler arasında dayanışmanın güçlendiği ve gazetecilerin kendini güvende hissettiği bir zeminin oluşturulmasıdır.

Proje kapsamında yürütülen faaliyetler genel hatları ile aşağıdaki gibidir:

Proje kapsamında yıllık Basın Özgürlüğü İzleme Raporları ve altı ayda bir Medya Ortamının İzlenmesi Raporları yayınlanmaktadır. Bu raporlar üniversitelere, medya kuruluşlarına, devlet kurumlarına, ilgili tüm sivil toplum örgütlerine, AB Komisyonlarına, Türkiye'deki AB ülkelerinin elçiliklerine ve gazetecilere dağıtılmaktadır.

Sivil izleme kapsamında veri toplama ve bilgi ağlarının geliştirilmesi için Türkiye'nin her bölgesinde durum değerlendirme toplantıları yapılmaktadır. Değerlendirme toplantıları, fiziki ve çevrimiçi katılım olanaklarının sağlandığı hibrit yöntem ile düzenlenmektedir. Toplantılar, mevcut ağların birleştirilmesi, iş birliği fırsatlarının artırılması, gözlem kapasitelerinin genişletilmesi ve yerel medya sivil toplum örgütleri ile gazetecilere ulusal ve uluslararası konularda görüş alışverişinde bulunmaları için değerli fırsatlar sunmaktadır. Bu toplantılar yerel basının katkılarıyla basın ve ifade özgürlüğü raporlarına içerik sağlamaktadır.

Proje kapsamında yazılan yıllık medya izleme raporları ve yıllık konferanslarda yayınlanan mütalaa belgelere dayanarak, medya ortamının iyileştirilmesi ve ifade özgürlüğü için kulis faaliyetlerinin yapılması

amacıyla Ankara'daki devlet kurumlarına düzenli ziyaretler yapılmaktadır.

Önceki dönemde, uluslararası savunuculuk eylemlerinin yürütülmesi kapsamında Avrupa Birliği, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ve ilgili sivil toplum örgütlerine ziyaretler düzenlenmiş, bu kurumlarla projenin "Medya İzleme Raporları" paylaşılmıştır ve yeni proje döneminde de paylaşılmaya devam edilmektedir.

Proje her yılının sonunda belirlenen bir tema ile ulusal bir konferans düzenlenmektedir. Yıllık konferanslar sektör temsilcileri, gazeteciler, akademisyenler, gazetecilik öğrencileri ve destek programları faydalanıcılarının katılımına açıktır. Katılımcılar doğrudan davet ve açık çağrı yoluyla seçilmektedir.

Proje kapsamında her sene bir tane "Gazetecilik Mesleği Onur Ödülü" verilmektedir. Bu ödül, Türk basınına senelerce kendini adanmış, ifade ve basın özgürlüğüne önemli katkılar sağlamış, uzun yıllar boyunca başarılı bir şekilde mesleğini yapmış gazeteci veya medya kuruluşlarına emeklerini takdir etmek amacıyla verilmektedir.

Gazeteciler Cemiyeti'nde bir Basın Evi oluşturulmuştur. Bu Basın Evi, program hedef grubunun bir araya gelebileceği, stüdyo ve toplantı salonu ile birlikte bilgisayarlardan, yazılımdan ve uzmanlık desteğinden faydalanabileceği bir ortak çalışma alanı içermektedir. Gazeteciler Cemiyeti-Basın Evi'nde "Stüdyo Cemiyet" isimli tam teçhizatlı bir stüdyo alanı bulunmaktadır. Stüdyo Cemiyet, gazetecilere çalışabilecekleri ses geçirmez bir alan, kamera, yeşil ekran, prompter, görsel stüdyo mekânından bağımsız bir radyo/podcast alanı sağlamaktadır. Stüdyo Cemiyet gazeteciler için tamamıyla ücretsiz hizmet vermektedir.

Basın Evi'nde gazetecilere yönelik bir dizi kapasite geliştirme eğitimleri verilmektedir. M4D Projesi aynı zamanda medya alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütleriyle iş birliğini güçlendirmek ve gazetecilerin kapasitelerini arttırmak için yerel eğitimler de düzenlemiştir. COVID-19 salgını öncesi fiziki gerçekleştirilen bu kapasite geliştirme eğitimleri artık Gazeteciler Cemiyeti'nin "GC Akademi" isimli çevrimiçi eğitim platformundan verilmektedir. Bu eğitimlere 7 gün 24 saat ulaşılmakta ve herkesin erişimine ücretsiz açıktır. Eğitim platformuna ulaşmak için [tıklayınız](#).

Sektördeki gazetecilerin dayanışma içerisinde olabilmeleri, ağ kurabilmeleri ve paylaşım yapabilmeleri için Basın Evi'nde haftalık olarak gazeteci buluşmaları gerçekleştirilmektedir. Buluşmalar hibrit yöntemler kullanılarak düzenlenmektedir.

Tütün üreticisi zor günler geçiriyor

Geçimini, tütün üretimi yaparak sağlayan çiftçiler, yüksek giderler nedeniyle kazanç sağlayamadıklarının altını çizerek, destek verilmezse üreticiliği bırakmayı düşündüklerini belirttiler.

Azat Özkahraman

02 Mart 2023

Ülkemizde son 2 yıldır mazota ve gübreye gelen zamlar, üretim yapan bütün çiftçileri olumsuz yönde etkiliyor. İlgililer, tütünün tarım havzasına alınmasını istediklerini ama bunun karşılığını alamadıklarını, tütün üreticisinin sıkıntıları konusunda çeşitli çalışmalar yapılması gerektiğini belirtip önerilerini sıraladılar. Zamlardan çok fazla etkilendiklerini

dile getiren çoğu tütün üreticisi, bu işi bırakmanın eşiğine geldiklerini dile getirdiler. Yöneticilerden destek beklemediklerini belirten üreticiler, gelirin gideri karşılamadığının altını çizdiler.

“Sözleşmeli üretimden vazgeçilip üreticiye destek verilseydi çiftçinin kazanma şansı olacaktı”

Türkiye’de üretilen tütünün dünyada bir numara olduğuna belirten Tütün Üretim ve Pazarlama Kooperatifleri Genel Başkanı Şeyhmus Sol-

gun, yüksek giderler nedeniyle, çoğu çiftçinin bu işi bırakmanın eşiğine geldiğine dikkat çekip şu değerlendirmeyi yaptı:

“Oryantalde dünya lideri ve tek başına içilebilir özelliği olan bir tütünümüz var. Ülkemizde dört bir yanda, farklı tütün çeşitleri yetişiyor. Yani diyebilirim ki ülkemizde yetişmeyecek tütün çeşidi yok. Arazilerimizin özelliği ve güzelliği bir gerçek. Bu nedenle her yerde farklı çeşidi tütün yetişiyor. Bu sene gübre, mazot ve arazi kiralama fiyatlarının artışıyla üreticimiz zor günler geçirmekte. Durum

Fotoğraf: DepoPhotos

böyle olunca tütün üreticisi fazla para kazanamamakta. Çoğu çiftçi, sezonu ya zararlı ya da başa baş bir durumla kapattı. Tütün, çok ciddi bir varlık bizler için. Yıllar yılı ülkemizin gelirine ciddi bir katkı sağladı. Bu sebeple tarlalarda emek veren herkes, tütünün tarım havzasına alınmasını istiyor. Bizler yıllardır bu konuda ısrar ediyoruz ama bir karşılık almış değiliz. Tütün üreten çiftçinin sıkıntıları oldukça fazla. Bu konuda çeşitli çalışmalar yapılmalı, mazot ve gübre desteğinin arttırılması başta olmak üzere, tarımsal kalkındırma benzeri ajansların, tarım makineleri konusunda hibeler vermesi gerekmektedir. Tütünün her yaprağına en az 25 defa el değer ve bebek gibi büyür. Bu kadar emek verilen bir şeyin karşılığını almak lazım.”

Ülkemizde 26 il, 113 ilçe ve 2 bin 300 köy ve mahallesinde tütün üretimi yapıldığını aktaran Solgun, sözleşmesini şöyle sürdürdü:

“Üretim yapan yaklaşık 80 bin aile ile 120 bin ton tütün sözleşmesi ya-

pılmıştır. Az önce belirttiğim nedenlerden dolayı, bu sene ciddi manada üretimde bir azalma olacağını düşünüyorum. Çünkü üretici bir defa elini bu işten çektiyse, kolay kolay geri dönmüyor. Kimse tarlanın başına gidemez oldu. Bu nedenle, ‘Çiftçi, kazançsız bir yıl geçirdi’ diyebilirim. Bizler üretici olarak zor günler geçiriyoruz, tütün alımı yapan firmalar, gündüz rekabette görünüp gece aynı masadalar. Bunların çiftçinin yaşadığı kayıplar üzerinde ciddi bir etkisi var. Sözleşmeli üretimden vazgeçilip devlet tarafından üreticiye destek verilseydi bu şekilde çiftçinin kazanma şansı olacaktı. Bu sözleşmeler tamamıyla şirketlerin hazırladığı sözleşmelerdir bu da sadece şirketlerin çıkarıdır.”

“Asıl destek, mağdur ve muhtaç olan üreten çiftçilere olmalı”

Muş merkeze bağlı Yelalan köyünde ikamet eden ve 30 yıldır çiftçilikle uğraştığını anlatan Hakim Sevim, 10 çocuğuyla geçinmeye çalıştığını ancak çiftçiliğin bitim noktasına geldiği için çocuklarının farklı şehirlere çalışmak için gittiğini belirtti. Türkiye’de hemen her şey zam geldiğini ama tütünün fiyatının fazla yükselmediğine işaret eden Sevim, yaşadıklarına ilişkin şunları söyledi:

“Geçen yıldan bu yıla bütün gıda ve diğer ürünlere yüzde 120-150 civarında bir artış varken tütüne yüzde 50 bile bir artış olmadı. Bu durum, alım gücümüzü fazlasıyla zayıflatmakta ve ekonomi karşısında alım gücümüz gün be gün erimekte. Diğer mahsullerde ve ürünlerde olduğu gibi tütünde de bir artış bekliyoruz. Yaklaşık 30 yıldır tütün işi ile uğraşıyorum ama hiçbir zaman, son 2 yılda yaşadığımız ekonomik sıkıntı gibisini yaşamadık. Bu noktada devletimizin, üreten çiftçilerin yanında olmasını ve bizlere destek çıkmasını bekliyoruz. Sigara ve tütün mahsulleri, her gün zamlanırken, alın teri döküp, çalışan biz çiftçilerin mahsulleri yerinde saymaya devam ediyor. Bu hususta bizleri ihya edecek ve ileriye taşıyacak olan ancak ve ancak devletimizin ve özel sektörün gücü olacaktır. Tabii bu da onların üreticiye destek çıkmaları ve önlerini açmaları neticesinde olur. Devle-

timizin çiftçi desteği, genelde arazi sahiplerine oluyor. Hâlbuki asıl destek, mağdur ve muhtaç olan arazisi ve herhangi bir kaynağı olmayan biz üreten çiftçilere olmalı.”

“Ne üretici ne de mahsul, hak ettiği değeri görmüyor”

Ülkemizde özellikle tütün ve tütün üreticisinin hak ettiği değeri görmediğini aktaran Sevim, konuşmasına şöyle devam etti:

“Hamdolsun kazanç var ancak gideri karşılamakta zorlanıyoruz. Hayat pahalılığı en çok da evlilik hususunda, yani çocuklarımızı evlendirme noktasında bizleri çok etkiliyor. Çünkü gelir ancak mutfak masraflarını karşılıyor. Bundan fazlasına ne bir birikim ne bir ek sağlıyor. Maalesef şu anda ne üretici ne de mahsul, hak ettiği değeri görmüyor. Dışarıdan ithal edilen tütün ve tütün ürünleri, bizim organik ve ilaçsız yetiştirdiğimiz tütünün, çok daha üstünde değer görüyor. Bu da bizleri fazlasıyla üzüyor. Çünkü kendi ülkemizde yetiştirdiğimiz organik, kimyasal katkı olmayan ürünlerimiz değersizleştiriliyor.”

“Çiftçiyi kurtarmanın tek yolu, devlet desteği ve tütün alım fiyatlarının yükseltilmesi”

Batman’da tütün üretimi yaparak geçimini sağladığını dile getiren bir diğer çiftçi İdris Bayındır’da sezonu zararlı kapatanlardan. Yaşadığı köyde çoğu kişinin artık tütün ekmediğine belirten Bayındır, kendisinin de bu işi bırakmayı düşündüğünün altını çizdi. Devlet desteğinin olması gerektiğine dikkat çeken Bayındır, yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Ben ve ailem, yıllardır bu işi yapıyoruz ama geldiğimiz noktada artık kâr edemiyoruz. Durum böyle olunca artık bu işi yapmanın bir gereği kalmıyor. Bu kadim topraklarda her zaman tütün varlığını sürdürdü. Tütünden kazanılan parayla, sofralara ekmek gitti ama çiftçinin omuzlarına binen yükte beraber üretim yapacak hal kalmadı. Gübre ve mazot pahalılığı, satışta tütünün hak ettiği fiyattan satılamaması gibi etkenler göz önüne alındığında ciddi bir zarar ortaya çıkıyor. Şu an çiftçiyi kurtarmanın tek yolu, devlet desteği ve tütün alım fiyatlarının yükseltilmesi.” ■

Deprem bölgesine pedallı destek

Kahramanmaraş merkezli depremin yarattığı enkazlar ile sokaklar ulaşılamaz oldu. Zorlu enkaz yığınlarını aşım ihtiyaç sahiplerine ulaşan gönüllülerden oluşan Bisidestek ekibi, enkaz nedeniyle araçların giremediği sokaklarda, depremzedelerin en büyük destekçilerinden oldu.

Elif Solmaz

03 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremin yarattığı enkazlar ile sokaklar ulaşılamaz oldu. Zorlu enkaz yığınlarını aşım ihtiyaç sahiplerine ulaşan gönüllülerden oluşan Bisidestek ekibi, enkaz nedeniyle araçların giremediği sokaklarda, depremzedelerin en büyük destekçilerinden oldu. Depremlerin yarattığı yıkım, önce arama kurtarma, ardından da depremzedelerin barınma ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması konusunda büyük engel yaratıyor. İzmir depreminden 2 saat sonra sahaya inen

Bisidestek ekibi, gönüllü bisikletçileriyle bu kez yardım için Hatay'da sahaya çıktı. Tamamen gönüllülerden oluşan ekip depremzedeler için pedal çevirdi, ihtiyaç sahiplerine bisikletleri ile erzak, ilaç ve diğer ihtiyaç malzemelerini ulaştırdı.

“Amacımız en kısa sürede en ulaşılamaz yere ulaşmaktır”

Farklı meslek gruplarından oluşan 35 kişilik BisiDestek (Bisikletli Destek Gönüllü Ekibi), bisikletlerini ve ekipmanlarını alıp depremin dördüncü günü Hatay'a ulaştı. Hatay'daki saha ekibinden sorumlu takım lideri Refik Tat Ayyaş 9. Köy'e yaptığı açıklamada, Bisidestek çalışmalarını şöyle anlattı;

“Depremin olduğunu öğrenir öğrenmez ekibimizle hemen konuştuk. Afad ile yaptığımız görüşmeler ile hava durumuna göre bisikletin kullanılabilmesi en uygun il olarak Hatay'ı seçtik. Varrı varmaz saha araştırması yaptık. Amacımız bisikletin avantajını kullanarak en kısa sürede en ulaşılamaz yere ulaşmaktır.”

Yakıt yoksa pedal var

Deprem bölgesinde ulaşılması gereken yerlere gidilmesi konusunda en büyük engellerden biri de, araçların yakıt ihtiyacı idi. Sokaklarda yakıt bulunmadığı için çok sayıda terk edilmiş araç bulunduğunun özellikle altını çizen Ayyaş, acil müdahale araçlarının bile

yardımına bisikletlerin koştuklarını şu sözlerle anlattı; “Mazotu biten cenaze aracına ben römorklu bisiklet ile mazot taşıdım. Ambulans o kadar çok sefer yapmış ki yakıtı bitmiş, yakıt istasyonu kapalı, yakıt dağıtılan noktalardan alıp iletiyorum. Ekibimizle en önemli sorun olan bu eksik noktayı biz tamamladık.”

Daha fazla bisiklet daha fazla destek

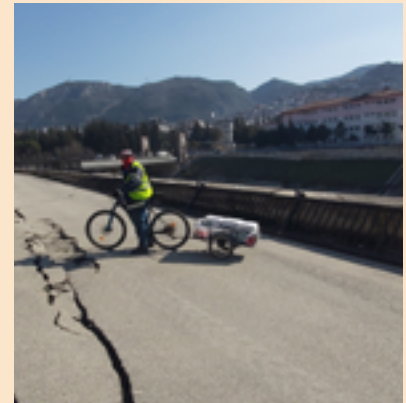
Enkazlar içerisindeki sokaklardan geçebilen ve maliyeti düşük olan bisikletlerle daha fazla insana ulaşılabileceğini belirten Ayyaş, bisikletin afet bölgeleri için önemini ve bu gibi durumlar için yaygınlaştırılmasının gerekliliğine de dikkat çekti. Ayyaş şöyle konuştu;

“İlgili arama kurtarma, afet birimlerinin kendilerinin ulaşımında neler karşılaşılabılır diye düşünüp bisiklet kullanımının yaygınlaştırılması gerekiyor. Araçların giremediği sokaklara girebiliyoruz. Örneğin hem şehir merkezine hem de köylere ulaşan ekipte 15 km kadar yol yapan oldu. Köye giden doktor orada ihtiyaçları belirleyip haber gönderiyor, biz de Eczacılar Birliğinden ilaçları toplayıp yola çıkıyorduk. Başka alternatif yok. Özellikle sağlıkçıların ulaşım için bisikletlerinin olması lazım. Bu gibi durumlar için bisikletten anlayan ve kullanabilen insanların olması gerekiyor. Afet bölgeleri için bisiklet şart. Biz orada insan canına dokunmaya çalıştık.

Deprem bölgesinde İtalyan gezgin

İkinci destek ekibi ile tekrar deprem bölgesi olan Hatay'a gitmek için hazırlık yapan ekibe, dünya turunda olan İtalyan gezgin Daniele Panarella de katıldı. İtalyan gezgin arkadaşlarının da farklı bir deneyim yaşadığını, onlar için yeterli desteği sağladığını söyleyen Ayyaş, “İkinci parti ekiple tekrar giderken ağıımızda olan ve deprem haberini alan Daniele de bize katıldı. Norveç'ten çıkıp 15 ay boyunca çeşitli ülkeler gezerek bisiklet süren arkadaşımız, İzmir'den Gürcistan'a geçerken kalacak yer arıyordu. Deprem olayı ile bize katıldı ve onun için çok farklı bir deneyim oldu. Hatta orada İtalyan hastanesi vardı, onu bisikletle hastaneye yolladık, Eczacılar Birliği'nde olmayan ilaçlar onlarda varsa onları temin etsin diye. Bize çok yardımcı oldu” dedi ■

Deprem bölgesinde zor gazetecilik

Merkezi Kahramanmaraş olan ve etkisini 11 ilde hissettiren depremler, bölgede yaşayan ve çalışan gazetecileri de etkiledi. Bölgedeki gazeteciler bir yandan enkazdan aile fertlerini ve yakınlarını kurtarmaya çalışırken, diğer yandan da yaşanan durumu tüm dünyaya yansıtma görevini üstlendi. 9. Köy, deprem sonrası zor zamanlarda, en zor görevi yapan gazetecilerle görüştü.

Jiyan Erkilic

06 Mart 2023

Deprem haberini alarak dünyanın dört bir yanından bölgeye gelen gazeteciler arasında kendilerini ve ailelerini kurtarma mücadelesi veren depremzede gazeteciler de var. Yaşanan depremlerin ardından enkaz kaldırma çalışmaları devam ederken, her türlü zorlu koşula rağmen bölgede görevlerini yerine getirmeye çalışan gazeteciler yaşadıklarını 9. Köy'e anlattı.

Art arda yaşanan depremlerin en çok etkilediği illerin başında gelen Hatay'da haber takibi yapan gazetecilerden biri de KRT TV muhabiri Hüda Aslan. Gazeteci Aslan, depremden sonra kente ulaştığında kendisini devasa enkazın ve enkaz altındaki cenazelerden yayılan kokunun karşıladığını söyleyerek eksikliğini yaşadığı malzemeleri şu şekilde sıraladı:

“Özellikle ara sokaklar kentte kalanların, enkazdan çıkarılacak yakınlarını bekleyenlerin ihtiyaçlarını giderdiği noktalar oldu. Her yerin çöp yığınlarıyla dolu pis bir alandan bahsediyorum.

Elimden geldikçe su içmedim, mobil tuvaletleri kullanmam gerektiğinde dezenfektan sıktım her yere. Mutlaka yanınızda sıcak tutacak giysiler olmalı. El ve yüz kremi taşımak önemli susuzluk cildi kurutuyor. En az iki powerbank taşınmalı çünkü hala elektrik pek çok noktada yok.”

“Ekranada gördüğünüz gibi değil”

En çok zorlandığı konunun enkaz altındaki cenazelerden yayılan koku olduğunu söyleyen Aslan sözlerinin devamında şu ifadelere yer verdi:

“Kentteki tuvalet problemi sağlık sorunlarına yol açabilirdi. Bu yüzden antibiyotik ve vitamin bulundurmak gerekiyor. Baş ağrısı, mide bulantısı gibi sorunlara karşı ilaç almak da gerekli. Enkaz kaldırma çalışmaları sırasında toz bulutuyla sarılıyor her yeri ve bu yüzden cerrahi maskeler yetersiz. Enkaz altında kalan cansız bedenlerin kokusunu biraz da olsa önleyebilmek

için biz vicks kullanmak zorunda kaldık. Yanınızda ne kadar çok iç çamaşırı ve günlük giysi olursa o kadar iyi olur. Alışveriş yapma imkânı eğer bölgeden ayrılma gibi bir durumunuz yoksa imkansız. Ben gelmeden önce, diğer gazeteci arkadaşlarımla konuştuğumda, ‘Ekranada, videolarda gördüğünüz gibi değil, inanmak mümkün değil’ diyorlardı. Geldiğinizde daha önce gördüğünüz, yaşadığınız hiçbir şeye benzemediğini anlıyorsunuz zaten.”

Deprem bölgesinde çalışan gazetecilerin teknik ve fiziksel ihtiyaçlarını tespit etme ve giderme konusunda sahada görev alan Gazeteciler Cemiyeti Genel Sekreteri Kenan Şener ise, sahadaki gözlemlerini anlattı. Deprem bölgesindeki gazetecilerin ihtiyaç ve sorunları konusunda çözüm odaklı dayanışma ağı kurmaya çalışan Şener, deprem bölgesindeki gazetecileri depremzede ve bölgeye gidenler şeklinde ikiye ayırarak yardım ve dayanışma çalışmalarına

başladıklarını aktararak şunları ifade etti:

“Sahadaki gazeteci arkadaşlara ulaşarak ihtiyaçlarını, şikâyetlerini tespit etmeye çalıştık. Gazetecilerin hırsızlık, gasp, güvenlik, görev başındayken saldırı ve engellemelere uğramaları gibi sorunlar yaşaması bizi harekete geçirdi. İlk olarak bir online dayanışma ağı kurduk ve ilk iki saat içerisinde 258 gazeteci bu ağa dahil oldu.”

Kurulan bu ağ ve sahadaki çalışmalarını aracılığıyla gazetecilerin sorun ve ihtiyaçlarını tespit eden Şener şunları aktardı:

“Teknik malzemelerin yanı sıra hijyen, N95 maske, portatif tuvalet gibi malzemelere ihtiyaç duyulduğunu tespit ettik. Deprem bölgesindeki gazeteciler mobil çalıştıkları için de ihtiyaçlarını giderecek malzemelerin de mobil olmasına dikkat ediyoruz. İlk günler elektrik sorunu olduğu için gazeteciler güvenlik sorunu ile karşı karşıya kaldı. Arabada nöbetleşerek uyumak zorunda kalan gazeteciler için aynı zamanda mesai kavramı yok. Teknik malzemelerini şarj etme konusunda sıkıntı yaşadılar. Enkazdan yayılan asbest riskinden dolayı N95 maskelerine ağırlık verdik.” Şener, hayatın durduğu Hatay, Adıyaman ve Kahramanmaraş’a gittiklerinde yerel basın faaliyetinin durduğunu diğer illerde ise yerel basının durumunun biraz daha iyi olduğunu

nu vurguladı. Bölgedeki depremde gazetecilerin mesleğini icra etmekte zorlandığını belirten Şener, şöyle dedi; “Bölgedeki gazetecilerin evleri, ofisleri ve matbaalar kalmamış. Hatay ve Maraş’taki gazetecilerle görüştüğümüzde en acil ihtiyacın barınma olduğu söylendi. Bu koşullar göz önüne alındığında yerel basının iş başına geçmesi çok uzun zaman alabilir. Yerel gazeteciler bölgede yaşanan sorunları, belediyeleri, imar meselelerini ve depremin bu kadar kötü sonuçlar doğurmasıyla ilgili tespitleri en iyi yapacak insanlardır. Maalesef uzun zaman haber geçemeyecekler çünkü can derdindediler. 32 gazeteci yaşamını yitirdi ve kalanları da birçok yakını kaybetti. Bu yüzden bölgeden sağlıklı haber alabilmek için bölgede yerleşik olmayan ama bölgede haber takibi yapan gazetecilerin desteklenmesi gerekiyor.”

“Gazetecilerin en önemli sorunu güvenlik”

Gazeteciler için son günlerde en önemli problemin güvenlik sorunu olduğunun altını çizen Şener, gazetecilerin teknik malzemelerinin hırsızların hedefinde olduğunu, kimliği belli olmayan bazı grupların mesleği icra etmeye engel olmaya çalıştığını ifade etti.

Şener, bu grupların bazen iktidar yanlısı bazen de iktidar karşıtı söylemlere sahip olduğunu söyleyerek “Bazen de

bölgede çalışmanın verdiği stresten olsa gerek güvenlik güçlerinin de gazetecilere fiziksel saldırıda bulunduğunu tespit ettik. Halk TV muhabiri Ferit Demir canlı yayında bir polisin tekmeli saldırısına uğradı. Tüm bunları raporlamaya çalışıyoruz” diye konuştu.

“Yetkilileri gazeteciler için göreve çağırıyoruz”

Gazetecilerin ihtiyaçlarını gidermek için çabaladıklarını vurgulayan Şener, şöyle konuştu: “Yetkililerin canla başla çalıştığını farkındayız ama gazetecilerin de kamu yararı için çalıştıklarını ve onların güvenliğini sağlamaları, önlerindeki engellerin kaldırılması gerektiği konusunda yetkilileri göreve çağırıyoruz. Biz de gazetecilerin psikolojik, fiziksel sağlıkları ve görevlerini engellenmeden yapabilmeleri için de elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz.”

“Dezenformasyona karşı uyarıyoruz”

Depremzedelerin tepkili ve talep-kâr olduğunu, bir yardım merkezine ulaşmak için gazetecileri aracı olarak gördüklerini aktaran Şener, Türkiye’de medyanın kutuplaşmış bir hal aldığını ama deprem bölgesinde çalışan tüm basın çalışanlarının bu afet halini olduğu gibi aktarmak için çabaladığını belirtti. Şener, pek çok muhabirin haber aktarırken çalıştığı medya kuruluşlarının hükümetle kurduğu ilişkiler nedeniyle depremzedelerin tepkileriyle karşılaştıklarını söyledi. Şener, “Hiçbir meslektaşım depremzedelerin görüşlerini yansıtmak için engel olmaz aksine bunu sağlamak ister fakat yayın kuruluşlarının merkezi yayın politikaları nedeniyle sahadaki muhabirler büyük güçlük çekiyor. Merkezlerden gelen bir sansür baskısı var. Bu yüzden sahadaki muhabirler suçlanmamalı. Sansürün kaynağı olan medya patronları suç işliyor ve onların muhabirleri de bunun vebalini çekiyor. Üzerindeki baskı nedeniyle depremde ile karşı karşıya gelince nasıl davranacağını bilemeyen gazeteciler de oldu. Bazı akademisyenler deprem bölgesinde haber yaparken dikkat edilmesi gereken kuralları içeren metinler yayımladılar. Bu metinleri meslektaşlarımıza ulaştırmaya çalışıyoruz. Dezenformasyonla karşı karşıya kalan muhabirlerin de aldıkları bilgileri teyit etmesi gerektiği konusunda uyarıya çalışıyoruz” diye konuştu. ■

Avukatlar depremzede meslektaşları için seferber oldu

Türkiye Barolar Birliği üyesi avukatlar, depremzede meslektaşları için sosyal medya üzerinden bağış kampanyası gerçekleştirdi. #BüyükAvukatDayanışması adıyla yürütülen kampanyada 15 milyon TL "Dayanışma Bedeli" toplandı.

Ozan Gençoğlu

06 Mart 2023

Türkiye Barolar Birliği (TBB) Başkanı Av. Ramiz Erinç Sağkan moderatörlüğünde, birliğin sosyal medya hesapları üzerinden gerçekleştirilen bağış gecesinde 15 milyon TL toplandı. Canlı yayına katılan avukatlar meslektaşları için birlik ve beraberlik çağrısında bulundu.

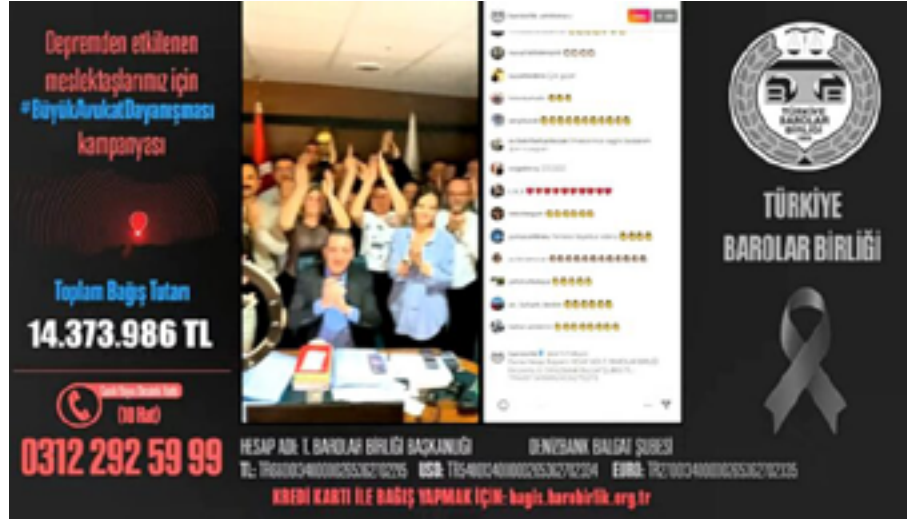
Kaybımız, acımız büyük

Yayın öncesi kampanya hakkında bilgi veren TBB Başkanı Ramiz Erinç Sağkan, TBB ve il barolarının bugüne kadar yaptığı yardımları aktararak meslektaşlarının yaşadığı kayıpları anlattı, "Kaybımız, acımız büyük. Önümüzdeki tablo çok ağır. Kahramanmaraş merkezli depremler sonucu yaklaşık 17 bin 982 meslektaşımız, 3 bin 739 stajyer meslektaşımız maddi ve manevi büyük yaralar aldı. 119 meslektaşımızı deprem sonucu kaybettik ve 3 meslektaşımıza hala ulaşamadık. 9 binden fazla meslektaşımız evlerini, bürolarını, yakınları kaybetti."

#BüyükAvukatDayanışması ile meslektaşlarının cübbelerini tekrar giyebilmelerini sağlayarak, bu mesleğin onuruna yaraşır çalışma alanları, elektronik ihtiyaçlardan ofis malzemelerine bir büroda bulunması gereken tüm ihtiyaçları barındıran çalışma alanları oluşturacaklarını dile getiren Sağkan, 175 bin üyenin 250 TL bağışta bulunması halinde hedeflenen çalışma alanlarının yapımının rahatlıkla karşılanabileceğini söyledi.

TBB ve 81 baro el ele

Depremin ilk gününden itibaren TBB ve 81 il barosuyla el ele yardım çalışmalarını yürütüldüğünü dile getiren Başkan Sağkan, Kahramanmaraş, Hatay ve Adıyaman'da "Deprem Koordinasyon

Merkezi" kurarak ilgili baro ve avukatlara yardım ulaştırıldığını; "Enkaz Radarı" uygulaması ile başsavcılıklarla görüşülerek Cumhuriyet Savcıları ve bilirkişilere eşlik edilerek hasar tespit çalışmalarının hukuki ilerlemesi için çaba gösterildiğini; "Mesleki Dayanışma Ağı" ile depremzede avukatların barınma ve temel ihtiyaçlarının karşılandığını; "Psikolojik Danışma Merkezi" kurduklarını ve hem avukatlar hem de depremzede vatandaşlar için "Hukuk Rehberi" hazırladıklarını aktardı.

Başkan Sağkan'ın aktardığı TBB ve il barolarının Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonu (SYDF) ve aynı yardımları ise şöyle; Hatay Barosuna 8 konteyner, 111 afet çadırı, battaniye ve soba; Adıyaman Barosuna 7 konteyner, 81 afet çadırı, soba, battaniye, tuvalet; Kahramanmaraş Barosu'na 2 konteyner, 56 afet çadırı; Gaziantep Barosuna 5 konteyner; toplamda 27 konteyner, 321 afet çadırı, 500 battaniye, 300 soba yardımı ve 8 milyon 285 bin TL aynı yardım. TBB ve barolar bu yardımlar dışında SYDF kapsamında, belirlenen usul ve esaslar ışığında 23 Şubat tarihinde 2 bin 317 depremzede avukata 20 milyon 572 bin 500 TL; 2 Mart tarihinde 973 depremzede avu-

kata 8 milyon 87 bin 500 TL yardımda bulundu.

"600'den fazla büro yıkıldı"

Hatay Baro Başkanı Av. Hüseyin Cihat Açıklalın, yayına bağlanarak devletin üç gün Hatay'ı yok saydığını ve yardım getirmediğini dile getirdi, "Yayına bağlanabilmek için 110 km yol geldim. Bu da meslektaşlarımıza durumumuzun izahı olsun. Ayrıca 175 bin avukatımızın olduğu TBB'nin bu kampanyasına katılımın, izlemenin böyle az olması beni üzdü. Daha çok katılım olmasını bekledim. Yardım eden tüm arkadaşlara teşekkür ediyorum."

Adıyaman Baro Başkanı Av. Bilal Doğan da yayına bağlanarak devlet yetkililerinin zamanında yetişemediğini dile getirdi, "Meslektaşlarımız ve baro olarak inisiyatif almamız gerekti ve aldık. Çevre illerimizin barolarından da meslektaşlarımız ilk günden yardıma koştular. Hepsine teşekkür ediyorum."

Yayına katılan bir diğer isim Malatya Baro Başkanı Av. Onur Demez Malatya'da fiziki olarak adalet sisteminin çöktüğünü, aktif olarak kullanılabilen tek bir avukatlık bürosunun bulunmadığını ve 600'den fazla avukat bürosunun yıkılmış olduğunu aktardı. ■

Fotograf: DepoPhotos

Akıllı şehirler ve sunulan çözümler...

2019'da yürürlüğe giren 2020-2023 Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı, Türkiye'nin şehircilik tarihi açısından önemli bir kilometre taşı... Akıllı şehir projeleriyle uzmanlar, yalnızca mevcut problemleri, işsizliği çözmekle kalmıyor, ortaya çıkabilecek yeni sorunları da öngörüp önceden önlem alabiliyor.

6 Mart 2023

Dünyada ve Türkiye'de yaşanan depremlerin ardından gündeme gelen şehirlerin ve diğer yerleşim yerlerinin yeniden yapılanması; hem binaların kat sayısının sınırlandırılmasını hem de vatandaşlara sunulan hizmetlerin "akıllandırılması"nı kapsıyor. "Akıllı şehir" kavramı,

içinde yaşayan insanı ve geleceğini, onun ihtiyaçlarını düşünen şehir anlamına geliyor. Son yıllarda "akıllı şehir" konusu, tüm dünyada en önemli konu başlıkları arasındaki yerini alıyor. Akıllı şehirler sistemi, bir bütün olarak algılanıp ona göre çözüm üretilmesi gerekiyor. Şehrin nüfusu arttıkça enerji, su, sağlık, barınma, ulaşım, haberleşme ihtiyaçlarını karşılayan kaynakların daha verimli kullanılması için akıllı stratejiler geliştirilmesini zorunlu

kılıyor. Bu nokta da akıllı şehir çözümleri önem kazanıyor.

Herkesin refah düzeyini arttırmaya yönelik sürdürülebilir bir büyümeyi ve kalkınmayı sağlamak elbette gerekiyor. Akıllı ulaşım, binalar-konutlar, yerel yönetimler, elektrik, gaz, su şebekeleri sistemleri, güvenli mahalleler, kaliteli okullar, akıcı trafik, ekonomi, eğitim, enerji, çevre, finans, iletişim, yangın ve acil müdahale, yönetim, sağlık, sosyal alanlar, güvenlik, korunma,

Fotoğraflar: Pixabay

katı atıklar, iletişim, şehir planlama, atık su, kanalizasyon, konuşan şehir mobilyaları; tüm bunlar şehirdeki ihtiyaçlara çözümler üretmek için tüm dünyada kabul görüyor ve akıllı şehirlerin bileşenlerini oluşturuyor.

Şehrin akıllılığı, içinde yaşayanların ihtiyaçlarını en etkin bir biçimde en doğru maliyetle ve vaktinde, bunu sürdürülebilir bir şekilde karşılamasıyla bire bir ilintili gözüküyor. Akıllı şehir projeleriyle, uzman kişiler, yalnızca mevcut problemleri, işsizlik sorununu çözmekle kalmıyor, ortaya çıkabilecek yeni sorunları da öngörerek, öncesinde önlem alabiliyor.

Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı

Türkiye'nin 2020-2023 Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem

Planı Genelgesi 24 Aralık 2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmişti. Genelge, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanmıştı. Genelgede yer alan bilgilere göre, Türkiye'deki şehirlerin yeni vizyonları hayata geçirilecek. Vatandaşların kent yönetimine katılımlarını artıracak olan akıllı şehir uygulamaları ile yeni çalışma yöntemlerinin temelleri atılacak. Belirlenecek üst politika ve stratejiler doğrultusunda 2020-2023 Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı'nın uygulanması gerçekleştirilmiş olacak. Genelgede, şehirlerin küresel olarak birbirine bağlı bir ekonomide rekabet etme ve kent sakinlerinin refahını sürdürülebilir bir şekilde sağlayabilme ihtiyacının ülkeleri ve şehirleri yeni

teknoloji ve yenilikçi yaklaşımlarla değerlendirmeye yönlendirdiği belirtiliyor. Çevre, ulaşım, enerji, sağlık, altyapı ve insan gibi şehirlerin tüm unsurlarının ilişkilerinin her açıdan inceleneceğinin belirtildiği genelgede, kentsel hizmetlerin bu unsurlara dayanılarak yürütüleceğinin de altı çiziliyor.

Eylem planı, ülkemizin şehircilik tarihi açısından da önemli bir kilometre taşı olarak nitelendiriliyor. 8 maddelik planda; şehirlerin acil ihtiyaçlarını öne alarak Şehre Özgü Akıllı Şehir Stratejileri ve Yol Haritalarıyla Ulusal Akıllı Şehirler Ağı'nın oluşturulması öngörülüyor. Plan kapsamında; Afet Yönetim Uygulamaları, Akıllı Acil Durum Müdahale Sistemi gibi uygulamalar; her şehir için ayrı ayrı uygulanacak.

Bilimsel bakış açısı ile şekillendi

Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı, kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin dahil olduğu ortak akıl ve bilimsel bakış açısı ile şekillendirildi. Ulusal katmanda hazırlanan 2020-2023 Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı ile kamu kurum ve kuruluşlarından yerel yönetimlere, şehrin tüm unsurları ile birlikte koordinasyon içerisinde, vatandaşlara sunulan hizmetlerde bütünlüğün sağlanması amaçlanıyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın koordinasyonunda, 2020-2023 Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı dahilindeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarının üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmeleri bekleniyor. Eylem planı, ülkemizin şehircilik tarihi açısından da önemli bir kilometre taşı olarak nitelendiriliyor.

“Daha Akıllı” yerel yönetimler

Dünyanın, ülkelerin ve büyük şehirlerin nüfusu artıkça; yaşanan

sorunlar da daha da artmaya devam ediyor. Gelinen noktada, yerel yönetimlerin namı diğer belediyelerin yaşanılan sorunlarla her geçen gün baş etmesi zorlaşıyor. Artan nüfus ve artan sorunlarla baş edebilmenin yolu elbette ki çözüm odaklı daha fazla proje üretimi. Gereksiz faaliyetleri asgariye indirerek, tasarrufa yönelik çalışmaların artırılması ve sivil inisiyatiflerle işbirliği sorunların çözümünde belki etkili olabilecek gibi... Şimdiden bazı belediyeler sivillerle işbirliğine giderek; temizlik faaliyetlerinde ve diğer birçok alanda çalışma yapmaya başladı bile... Önemli ve iyi gelişmeler sağlanmıyor da değil...

Hali hazırda vatandaşlar birçok hizmet alımını ve işlemleri akıllı sistemler üzerinden gerçekleştiriyor. Kullanılan altyapıların yeterliliği yetersizliği tartışılıyor elbette. Ancak kaçınılmaz olan şu ki bu altyapıların daha da geliştirilerek; hayatın ayrılmaz bir parçası olarak konumlandırılması.

Araştırmacılar, akıllı kart ve uzaktan okuma teknolojilerinin vatandaşlara sunulan hizmetleri çok daha pratikleştireceği görüşündeler. Akıllı

hizmetler sayesinde şehir altyapıları izlenerek anlık düzenlemeler gerçekleştirilebilecek.

Akıllı yerel yönetimlerin; su ihtiyacı, ulaşım, çöp toplama-dönüştürme, çevre düzenlemesi, enerji, kanalizasyon, güvenlik, kontrol ve denetim hizmetleri ve diğer birçok hizmetin verilmesi noktasında; cihazların ya da nesnelerin internetinden (Internet of Things-IoT) yararlanmaları bir anlamda zorunlu hale gelecek gibi... Tüm hizmetlerin verimli bir biçimde verilmesinde şeylerin interneti olarak da adlandırılan bu akıllı teknolojilerin nasıl ve ne şekilde kullanılacağı proje yapımcılarının başucu dersi haline gelmiş durumda.

Uzmanlar, akıllı şehirlerin gerçeğe dönüşmesi için önce şehirlerin suyunun akıllandırılması gerektiği düşüncesindedir. Akıllı suya giden bu ilk adımı atmak için, bazıları yüz yıldan eski olan yaşlanmış su altyapılarının güncellenmesi zorunluluğu üzerinde görüş bildiriyor. Uzmanlar, sistemin nesnelerin interneti teknolojileriyle yükseltilebileceği noktasında da hemfikirler... ■

Adıyaman Besni'de yaraları halk sardı

Depremler sonrasında Besni'nin köylerine uzun süre yardım ulaştırılamaması nedeniyle birçok insan donarak hayatını kaybetti. Kurtulanların yardımına ise halk koştu. Yardımların ancak 3. gün ulaşabildiği Besni köylerinden izlenimleri, 9. Köy muhabiri Ramazan Eles yazdı.

Ramazan Eles

06 Mart 2023

Türkiye'de 6 Şubat'ta gerçekleşen ve 11 ili etkileyen depremlerde resmi rakamlara göre 40 bini aşkın vatandaş hayatını kaybetti, binlerce kişi yaralı olarak kurtuldu, yüzbinlerce insan ise yerinden oldu. Depremden en çok etkilenen illerin başında gelen Adıya-

man'a yardımlar ancak üçüncü gün gelebildi.

Depremin ilk anından itibaren yüzlerce enkaza halkın kendi çabası dışında hiçbir müdahale yapılmadı. Besni ilçesi ve bağlı köyleri de depremi en ağır şekilde hisseden yerlerin başında yer alıyordu. Depremden yaklaşık 30 saat sonra Besni'nin köylerindeki enkazların olduğu yere varabildim. O gün Besni'ye bu yıl hiç yağmadığı kadar kar ve yağmur yağmıştı. Besni'ye

20 km uzaklıktaki Konuklu Köyü'nün girişi yol kenarındaki yıkılan evlerden dolayı kapalıydı. Çoğunluğu iki katlı olan 70 haneli köyde neredeyse sağlam tek bir bina kalmamıştı. Depremin ikinci gününde yakınlardaki daha az hasar almış köylerdeki vatandaşlar el yordamıyla yıkılan evlerden birileri sağ çıkar umuduyla, "sesimi duyuyor musun, kimse var mı, ses verin" diye bağıyordu. Kimse ne yapacağını bilmiyordu. Genç bir çocuğun, yıkılan

binalardan birinde kardeşi ve annesi kalmış. Babası enkazları kaldırırken yakınları teselli ediyor. Yaşlı bir kadın ise ağlayarak Kürtçe ağıtlar yakıyor. O enkazların başına köylülerden başka kimse gelmedi. Köyde 15'ten fazla kişi hayatını kaybetti.

Hemen solundaki Kutluca Köyü'nde de görüntü farklı değildi; Kutluca'da höyüğün etrafına yapılmış onlarca ev yerle bir olmuştu. Yetkililer depremin dördüncü gününde köye erzak yardımı için geldiler. Enkazların hepsini halkın kendisi bulduğu keçyelerle kaldırmıştı.

Az ilerideki Çakırhüyük beldesi ise hayalet kente dönmüş haldeydi. Her gün yüzlerce insanın geçtiği sokaklar bomboştur. Depremin şiddetiyle tüm binalar hasar almıştı. Yıkılan binaların içinde kalan insanları etraftaki vatandaşlar yine el yordamıyla kaldırdı. Çomak, Tokar, Kesecik, Çanakçı, Yazıkarakuyu, Üçgöz, Alişar ve diğer köylerde ise durum yine aynıydı. Bu köylerde birçok kişi hayatını kaybetti. Onlarca ev yıkıldı, yüzlercesi ise hasar aldı. Besni merkeze üçüncü gün yetişen yardımlar dördüncü gün köylere dağıtıldı. Bir hafta boyunca gelen yardımlar Türkiye'nin dört bir yanından gelen gönüllülerin gönderdikleriydi. Bölgeye bu süre içinde hiç çadır ulaştırılmadı. İkinci haftada ise sadece evi yıkılan ailelere Kaymakamlık talimatıyla muhtarlar aracılığıyla çadırlar dağıtıldı. Ağır hasarlı, orta hasarlı ve az hasarlı evlerde oturan vatandaşlarla ise çadır verilmedi.

Besni köylerinde hala aileler dondurucu soğğun altından evin bahçe-

sinde bulunan ve ekmek yapmak için kullanılan kulübelerde elektrik ve su olmadan kalmaya devam ediyor. Artçılar yüzünden insanlar tekrar evlere girmekten korkuyor. Hava çok soğuk, yağmur yağıyor ve insanlar çaresizce bekliyor.

“Koskoca bir ülke depremin yedinci günü gelir mi?”

Yaşanan depremde İznik Köyü'nde evi yıkılan bir yurttaş deprem anında yaşadıklarını şu sözlerle anlattı: “Sabah yerin çok sert sarsılması ile uyanımdım. Evde sadece ben ve eşim vardık. Eşimin uyanması için ellerimle sertçe sarstım. Kalktığımızda elektrikler gitmişti. İkimiz birden kapıya doğru koşmaya başladık. O esnada geriye telefonu almak isterken son anda vazgeçtim. Kapıya varır varmaz arkamızdan ev yıkıldı. Bahçeye indiğimizde ayakkabımızı giyme fırsatımız olmadı. Dışarıya ıslak ve karlıydı ama ayakkabıyı düşünmeden direkt dışarı çıktık. Bahçeye indiğimizde hala yer sallanmaya devam ediyordu.”

Evin yıkılmasının hemen ardından köylülerin yardıma koştuğunu söyleyen depremzede, “Bir hafta boyunca ne bize ne de diğer yerlere hiçbir yardım gelmedi. Biz rezil olduk. Koskoca bir ülke depremin yedinci günü gelir mi? Önceden kullanmadığımız elbiseleri, tabakları çanakları aşağıya atıyorduk. Bir haftadır onlara muhtaç hale geldik, bir haftadır onlarla geçiniyoruz” dedi. 50'den fazla öğrencisinin olduğu İznik Köyü'ndeki ilköğretim okulu da depremde yıkıldı.

Enkaza gelemeyen devlet, iki günde hasar tespite geldi

Bir hafta boyunca deprem bölgesine gelemeyen ekipler depremin ikinci haftasında çok hızlı bir şekilde hasar tespit çalışmalarına başladı. Ünvanlarının ne olduğu, nereden geldiği belli olmayan kişiler duvarlara bakıp hasar tespit çalışması yaptı. Evlerin kimisine az hasarlı kimisine ağır hasarlı yazıldı. Ama nasıl tespit ettiklerini sadece kendileri biliyordu.

Enkaz altından kalan hayvanlar hastalık saçıyor

Çoğunluğu iki katlı binalardan oluşan evlerin alt katlarını ahır olarak kullanan vatandaşların evlerin yıkılması sonucu birçok hayvan da telef oldu. Depremin üzerinden geçen günlere rağmen İznik'te enkazlar olduğu gibi dururken, enkaz altında kalan hayvanlar da köylülerin bulunduğu keçe ile çıkarıldı. Hala birçok hayvan enkaz altında ve havaların sıcak olduğu günler enkaz altında kalan hayvanlar koku yayıyor. Köy sakinleri ölü hayvanlardan dolayı salgın hastalıkların başlayacağından endişeli.

Depremzedelere gelmeyen çadır cami için geldi

Birçok evin yıkıldığı ve geri kalan evlerin neredeyse tamamının hasar aldığı Adıyaman Besni'ye bağlı Çakırhüyük Beldesi'nde depremzedelere gelmeyen çadır, kısa bir süre önce yapılan ve son depremde ağır hasar alan caminin imamın talebiyle geldi ve mescit olarak kullanıldı. ■

Zorlu göç: Askıya alınmış yaşamlar

Deprem nedeniyle yaşadıkları şehirleri terk eden depremzedeler zoraki göçü 9. Köy'e anlattı. Ankara Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Başkanı Prof. Dr. Hayriye Erbaş, depremzedelerin göç ettikleri yerlerde yaşayacakları hayatı, "askıya alınmış yaşamlar" olarak nitelendirdi.

Erva Gün

07 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremlerden sonra binlerce kişi evsiz kaldı. Depremden etkilenen çok sayıda insan büyükşehirlere veya çevre illere göç etmeye başladı. Deprem sonrası yaşanan göçleri değerlendiren Ankara Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Başkanı Prof. Dr. Hayriye Erbaş, depremzedelerin istemeden göç etmiş

olmaları nedeni ile, yeni yerleştikleri yerlerde "askıya alınmış yaşamlar sürdüreceklerini" söyledi.

"Şehri bırakmak istemedik"

Depremden evleri etkilendiği için Hatay'dan Ankara'ya göçen üniversite öğrencisi A.K., yaşam şartlarının zor olması sebebiyle gediklerini aktardı. Evleri hasarlı olduğu için bir süre arabada kaldıklarını ve ısınmak için dışarıda ateş yaktıklarını belirten A.K., "Ankara'da akrabalarımız olduğu için buraya gelebildik. Yoksa

ne yapardık ben de bilmiyorum" dedi. Ankara'da ne kadar kalacaklarını bilmediklerini ve bir planları olmadığını da söyleyen A.K., "Herkesin kafası çok karışık. Başka bir şehre gitsek kira fiyatları çok artmış durumda. Hatay'da evimiz yıkılmadı ama içerisine girilecek durumda değil. Yıkılmasa bile ben o eve girebilir miyim bilmiyorum" diye konuştu. İnsanın dönecek bir evinin olmadığını bilmenin kötü bir durum olduğunu vurgulayan A.K. şöyle konuştu;

"Abim ve babam en kısa sürede

Fotoğraf: DepoPhotos-Serdar Özsoy

Hatay'a dönmek istiyorlar. Babam ve amcama kalsa şu anda gidecekler ama gitseler yapabilecekleri hiçbir şey yok. Barınma en büyük problem zaten. Yoksa şehri biz de bırakmak istemedik.”

“Bilmediğim şehir, bilmediğim bir yer...”

9. Köy'e konuşan bir başka depremzede E.P., yaşadığı süreci “Tanımadığım bir araba beni aldı ve sabaha kadar arabada dokuz kişi

bekledik. Depremi ikinci günü ailem beni almak için gelmeye çalıştı ama yolların bozuk olması gelmelerini zorlaştırdı” sözleriyle anlattı. Gidebilecekleri bir evleri olmadığını söyleyen E.P., “Bir kafe sığınağa çevrilmişti ve yaklaşık 200 kişi orada beklemeye başladık. Evden battaniye

alabilmiştik böylece sığınakta ısınabildik” diyerek deprem sonrası yaşadıkları en büyük zorluğun iletişim ve açlık olduğuna değindi.

Ailesi ile birlikte Mersin'deki KYK yurtlarına giden E.P. başka bir şehirde yaşamının zorluklarına da değindi. Yaşadıkları şehri deprem nedeniyle, kendi istekleri dışında terk etmek zorunda kaldıklarını vurgulayan E.P., “Mersin de kimi insanlar bize dilenci

gözüyle bakıyor kimisi de bize acıyıp yardımda bulunmaya çalışıyor. Fakat ikisi de bizi çok üzen durumlar. Biz dilenci değiliz. Bilmediğim bir şehir ve bilmediğim bir yer” dedi.

Devlet yurdunda ne kadar kalabileceklerinin belli olmadığını da aktaran E.P., “Yeni düzenimizi hem burada kalacakmış gibi hem de Hatay'a

geri dönecekmiş gibi düzenlemeye çalışmak bizi çok zorladı” diye konuştu.

“Deprem sosyolojik bir olgudur...”

Deprem sonrası yaşanan göçleri 9. Köy'e değerlendiren Ankara Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Başkanı Prof. Dr. Hayriye Erbaş, deprem ve felaket ilişkisine değinerek depremin insan-doğa ve insan-ilişkileri ile felakete dönüşebileceğini ya da depremin etkisinin hafifletilebileceğini söyledi. Depremden bu yana her geçen gün insan faktörünün daha da görünür olduğunu dile getiren Erbaş, “Depremin etkileri toplumdaki sınıfsal, gelir grupları eşitsizliklerine bağlı olarak değişir. Bu nedenlerden dolayı da deprem ekonomik, politik, kültürel boyutları olan sosyolojik bir olgudur” dedi. İnsanların yakınlıklarını, varını, yoğunu kaybetmek ve deprem sonrasındaki olumsuzluklar nedeni ile göç etmek zorunda kaldıklarını da vurgulayan Erbaş, özellikle yoksul kesimlerin yaşamlarını yeniden kurmakta zorluk çekme ihtimallerinin büyük olduğunu ifade etti. Erbaş, depremedelerin “istemeden göç etmiş olmaları nedeni ile, geriye ya da tersine göç etme isteği duyacaklarını, buna bağlı olarak da göç ettikleri yerlerde ‘askıya alınmış yaşamlar’ sürdüreceklerini söyledi. Erbaş, özellikle kentleri ile kültürel bağları güçlü olan aileler ve kent belleği açısından önemli tarihi dokuları olan kentlerde yaşayanların, o kentleri yeniden kurma arzusunun taşıyacaklarını dile getirdi.

“Ahlaki çöküntü felaketleri sonlandıramaz”

Yaşanan depremin toplumsal yaşamdaki etkilerine de değinen Erbaş, “Depremin sonuçlarından bütün toplum etkilenecek ve ekonomik, gıda ve diğer krizler daha da derinleşecektir” dedi. İnsanların sorgulamaya başlamasının bir toplumsal sonuç olduğunu söyleyen Erbaş, “Toplumda her meslek için, her kurum için ve her birey için gerçek anlamda yeni bir değerler inşası olmadan bu sorunlardan kurtuluş yok. Herkesin kâr hırsı ve bireysel çıkar peşinde olduğu bir ahlaki çöküntü ile bu felaketler sonlanmaz” dedi. ■

Ukrayna için “Çin malı” barış planı

Ukrayna'da Rus işgalinin birinci yılı dolarken, barış çabalarında devreye Çin de girdi. Çin'in 12 maddelik barış planının uluslararası alanda yarattığı tartışmayı, emekli Büyükelçi Hakan Okçal, 9. Köy için yorumladı.

Ahmetcan Uzlaşık

07 Mart 2023

Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin birinci yıl dönümünde, Çin de devreye girdi. Pekin, 24 Şubat'ta Rusya-Ukrayna Savaşı konusunda “tutum belgesi” adı altında 12 maddelik bir ateşkes ve barış planı yayınladı. Ukrayna ile Rusya arasındaki görüşmelerinin yeniden başlatılması çağrısında bulunan Çin'in belgesinde, “tüm ülkelerin meşru güvenlik çıkarları ve endişelerinin ciddiye alınması ve uygun şekilde ele alınması gerektiğini” vurgulandı.

Uluslararası tepkiler gecikmedi

Çin yönetiminin planına birçok ülkeden tepki geldi. ABD Dışişleri Bakanı Blinken, “Çin birbirine zıt iki şeyi aynı anda isteyemez”, diyerek Pekin yönetimini eleştirirken NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ise Çin'in işgali kınadığı için “kredibilitesinin” olmadığına vurgu yaptı. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula Von Der Leyen ise Çin'in çoktan “tarafını seçtiğini” ifade etti. Çin'in tutum belgesine olumlu tepkiler de geldi. Macaristan Başbakanı Orban planı desteklediğini açıklarken, Rusya ise planın “dikkate değer” olduğunu, fakat barış için koşulların uygun olmadığını belirtti. Ukrayna ise belgeyi “iyiye işaret” olarak nitelendirdi, ancak Çin'i daha fazlasını yapmaya çağırdı.

Seul'de büyükelçilik yapmış emekli diplomat Hakan Okçal, Çin'in Ukrayna savaşının birinci yıl dönümünde devreye girme yöntemini ve etkilerini, 9. Köy'e değerlendirdi.

Okçal, Çin'in Ukrayna savaşındaki bir yıllık politikasını şöyle anlattı; “Çin bu bir yıl boyunca, NATO'nun Ukrayna'ya üyelik umudu vererek Rusya'yı tahrik ettiğini ve krizi tetiklediğini öne sürdü. Savaşın sorumluluğunu ABD ve Batıya yükledi. Rusya'yı saldırı ve işgalden dolayı kınamaktan kaçınarak, aslında Rusya'nın yanında yer aldı. Çin, Rusya'ya karşı Batı ambargolarını uygulamadı, ondan doğalgaz ve petrol almaya ve askeri alanda da kullanılabilecek ikili teknolojiye sahip mallar satmaya devam etti. Ancak Rusya'ya silah satmayarak ABD ve Batıya karşısına almaktan kaçındı.”

Çin'in bu savaşta “3 önceliği olduğu” da ifade eden Okçal, bunları şöyle sıraladı;

- Savaşın kontrolden çıkmaması, nükleer bir boyut kazanmaması ve Batı ile çatışmamak,
- Rusya'nın savaştan yenik veya çok hırpalanarak çıkmaması, güçler dengesinin Batı lehine değişmemesi,
- Avrupa ve Asya'daki yol ve köprü projelerinin devamı için savaşın artık sona ermesi.

Çin'in önerisi Rusya'yı kolluyor

Okçal, Çin'in savaşın birinci yılında ortaya attığı tutum belgesini ise, belgenin “tarafsız” gibi gözükmeyle beraber, Rusya'yı kolladığını söyleyerek yorumladı. Batının bu nedenle Çin'in tutum belgesini “hoş karşılamadığını” söyleyen Okçal, her şeye rağmen Çin'in sessizliğini bozmasının ve topa girmesinin olumlu olduğunu da belirtti. Çin'in bu krizin son bulması için rol almak istediğini tutum belgesi yayınlarken orta-

ya koyduğunu vurgulayan Okçal, şöyle konuştu; “Çin'in ortaya attığı önerilerle son tahlilde Rusya'yı kolladığı ve krizin ilk bir yılında sessizliğini koruyup aktif tavrı almadığı için tek başına arabulucu rolü üstlenmesi mümkün değildir. Buna karşılık uluslararası toplumun çabalarına verebileceği katkılar yabana atılmamalıdır.”

Çin ve Rusya'nın “sınırları olmayan arkadaşlığı”

Rusya-Çin ilişkileri üzerine de değerlendirmelerde bulunan Okçal, “Çin lideri Xi Jinping'in Putin'e Şubat 2022'de ifade ettiği “sınır tanımama” ifadesini, savaş için açık çek verdiği şeklinde yorumlamamak gerekir. Çin'in Rusya'ya desteğinin sınırları vardır Çin ulusal çıkarlarını olumsuz yönde etkileyecek hiçbir konuda Rusya'ya sınırsız destek vermez. Özellikle savaşın kontrolden çıkması ve Çin'i de içine alacak bir nükleer boyut kazanması Çin'in çıkarlarına aykırıdır. Çin artık ikincil bir güç olan Rusya'nın peşine takılarak ulusal dış politika ve kalkınma hedeflerinin engellenmesini istemez” dedi.

Emekli Büyükelçi ayrıca Rusya-Çin ilişkilerinde dengelerin değiştiğine de dikkat çekerek, şu yorumu yaptı;

“Başat güç olan Çin, ikili ilişkide kendisine muhtaç bir Rusya'yı, galip bir Rusya'ya tercih eder. Sorun eski bir süper güç olan Rusya'nın böyle bir ilişkiyi kabul edip etmeyeceğidir. Rusya doğal olarak Çin'e tabi veya ona muhtaç bir devlet olmayı istemeyecektir. Putin'in Rusya'yı içine soktuğu Ukrayna bataklığından çıkması, çok bilinmeyenli bir denklem olarak önümüzde durmaktadır.” ■

MAG- DER: Binalar da insanlar da

Depreme hazırlıklı değil

Amaçlarının kurumları eleştirmek olmadığını belirten Yalova Mahalle Afet Gönüllüleri Derneği Başkanı Karaçam, büyük afetlerin zor olduğunu ama hazırlıklı olunmasıyla daha hafif atlatılacağına dikkat çekip bu hazırlıkların olmadığını vurguladı. “İnsanlar bilinçli olsa zararlar daha az olur, kurtarma işlemleri ilk andan itibaren başlardı” diyen Karaçam, eğitim ve bilinç olmadığını, görevimiz sadece arama-kurtarma çalışmalarına katılmak olmadığını, ilk hedeflerinin halkı eğitmek olduğunu altını çizdi.

İsmail Ersan

07 Mart 2023

Türkiye’de 6 Şubat 2023 Pazartesi günü Kahramanmaraş merkezli meydana gelen iki büyük deprem, 10 ili etkiledi. Şehirler enkaza döndü, binlerce bina yıkıldı, 45 bini aşkın kişi yaşamını yitirdi, yine binlerce kişi yaralandı. Deprem nedeniyle birçok kurum, sivil toplum kuruluşları (STK), yerel yöneticiler, şirket ve kişiler bölgeye arama kurtarma çalışmasına katıldılar.

Yalova Mahalle Afet Gönüllüleri Derneği (MAG- DER) Başkanı Sabri Karaçam da Kahramanmaraş depre-

minin yaralarını sarmak için bölgeye gitti. MAG- DER, vatandaşların çoğunun deprem öncesi ve sonrasında ne yapacağını bilemediklerini tespit etti. Karaçam ve ekibi, Kahramanmaraş’ta yaşanan depremin, 1999 Marmara depreminden çok farklı bir deprem olduğunu geçen yaklaşık 24 yılda da herhangi bir önlemin alınmadığını iddia etti. Karaçam, bölgede karşılaştıkları en acı olaylardan birinin de vatandaşların deprem esnasında neler yapılacağını bilmemesi olduğuna dikkat çekti.

Bölgede pek çok eksiklikler olduğuna işaret eden Karaçam, şunları söyledi:

“Amacımız, kurumlarımızı eleştirmek değil. Büyük afetler zordur ama hazırlıklı olunursa bunlar daha ha-

fif atlatılır, işte bu hazırlıklar yoktu. Genelde her şey eksikti. Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) var, her deprem riski taşıyan her ilde uygulanması gerekir. Hiçbiri çalışmadı. Biz Kahramanmaraş’taydık. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), bunların organizasyonunu yapar. Çalışma gruplarında çadır kurma ile ilgili planlarını yapar. İlk toplanma ve geçici barınma alanlarını kurar. Zaten oralarda, ilk toplanma alanı diye bir şey görmedim. Ulaştırma grubu, tüm kamu araçları minibüs ve benzer araçları kriz merkezinde toplar gelen ekipler ve yardımları bu araçlarla sevk edilir. Gelen ihbarlara gideceğimiz araç yok, yalvar yakar araç bularak gittik.

İhbardan sonra 172 saat araç temini için bekliyorduk.”

“Organizasyon yoktu”

Bölgede en çok iletişimsizlikten kaynaklı sıkıntıların yaşandığını aktaran Karaçam, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“GSM ve iletişim grupları, ek tesisler kurup iletişimi sağlayabiliyorlardı. Telsiz yok, herkes haberleşmeyi WhatsApp ve telefon üzerinden yapıyor. Ama bazı kısımlarda şebeke yoktu, telefonlar çekmiyordu. Tuvaletler, alt yapı çöktüğünden ihtiyaç duyulan en önemli şeydi. İyi bir koordine ile hemen seyyar tuvaletler kurulabilirdi. Ekibimiz 3 gün tuvalete çıkmadı, büyük bir sıkıntıydı. İlk toplanma alanları olsa, altyapıları olsa bu sı-

kıntılar yaşanmazdı. Bu alanlar olsaydı hem halk, hem de gelen ekipler için sorun ortadan kalkardı. Çalışma gurupları diye bir şey ortada yoktu. Organizasyon yoktu, bölgede çalışan kamu görevlileri yanında bezmiş bir durumdaydı. İş gerçekten bilenler bile.”

“İnsanlar bilinçli olsa, zararlar daha az olurdu”

Depremi yaşadığı bölgede hem yapılar hem de vatandaşların hazırlıksız olduğuna dikkati çeken Karaçam, şöyle devam etti:

“Binalar hazırlıksızdı, burada çok katlı binalar var. 1. derece deprem bölgesinde bu binaların ne işi var? Çok katlı binalar, kazık sistemi ku-

rulmamış olsa bu kadar yıkım olmazdı. ‘Deprem bilinci’ diye bir şey yok. Yalova’da bizler şanslıyız, eğitimler sürekli veriliyor. Çalıştığımız çoğu enkazda, insanları kirişle yatak arasında sıkışmış bir şekilde çıkardık. Yatağın yanına kendini bıraksa, sağ çıkabilirdi. Eğitim ve bilinç yok. Mahalle afet gönüllüleri sistemi bunun için çok önemli. Çıkar mahallesinde ilk müdahaleyi eder, diğer ekipler gelene kadar ön çalışmaları yapar. Vatandaş yönlendirir. Proje, çok önemli tabii. Burada, vatandaş ilgisiz ve bir sorumluluk taşımıyor. Devletin, herkese aynı anda ulaşması çok zor. Bu açığı, bu proje kapatır. MAG, deprem öncesi anı ve sonra-

sında görev yapar. Eğitimli bir halkta, zayıf daha az olur. Çünkü bilinçli davranırsa kayıplar azalır. Mahalle afet gönüllüleri, gerçekten 22 yıldır eğitimini amacını hiç bozmadı ve faydalı çalışmalar yapıyor, yapmaya da devam edecek. Bölgede bu yapılanma yoktu. İnsanlar bilinçli olsa, zararlar daha az olur kurtarma işlemleri ilk andan itibaren başladılar.”

MAG- DER'in çalışmaları ve depremin ilk saatlerinde yapılacak müdahalelerin önemini vurgulayan Karaçam, olası başka afetlerde sıkıntı yaşanmaması için ellerinden gelen her şeyi yaptıklarını vurgulayıp çalışmalarını hakkında şu bilgileri verdi:

“Deprem öncesi ve sonrası, herke-

sin üzerine düşen görev var. Afet sonrasındaki ilk 72 saat, hayat kurtarma açısından en kritik saatlerdir. Deprem sonrasında hayatta kalanların büyük çoğunluğu, ilk 24 saat içinde çevreden yetişen, genellikle eğitilmiş ve ekipmanı olmayan yakınları ve komşuları tarafından kurtarılan kişilerdir. Yalova Mahalle Afet Gönüllüleri Derneği; başta depremler olmak üzere meydana gelebilecek her türlü afete hazırlık, afet bilincini geliştirerek afet riskinin azaltılması ve afet durumunda profesyonel ekipler gelene kadar ilk müdahaleyi yapmak ve profesyonel ekipler geldikten sonra da gerekli desteği sağlamak amacıyla gönüllü katılımıyla mahalle bazlı oluşturulmuştur. Dernek ayrıca, başta Yalova Valiliği İl Afet Yönetim Merkezi olmak üzere diğer kamu kurum ve kuruluşları, konu ile ilgili diğer resmi ve özel kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak, düzenleyeceği faaliyetlerle afet bilincinin artırılması, afetlere hazırlıklı olma ve afet risklerinin azaltılması konusunda kamuoyunu aydınlatmak amacıyla çalışmaktadır. MAG eğitimlerine, 18 ila 65 yaşında herkes mesleğine bakılmaksızın katılabilir.

Bizim şu an çalışmamız, Yalova'da hazırlıkları hızlandırmak kurtarma eğitim talepleri geliyor. Hızlı bir şekilde kurtarma eğitimlerine başlayacağız. Orada gördüğümüz eksiklikleri vali beyle görüşüp hızlı bir şekilde tamamlamak için kapıları aşındıracağız. Halkla beraber MAG- DER olarak görevimiz sadece arama-kurtarma çalışmalarına katılmak olmadığını aksine, ilk hedefimizin halkı eğitmek olduğunun altını çizmek istiyorum. İlk hedefimiz, halkı bilinçlendirmek. Afete hazırlık ve afet anında göstermeleri gereken davranış şekilleri açısından bilgilendirmektir. İsteyen ailelere, topluluklara gidip yerinde “Temel Afet Bilinç Eğitimi” veriyoruz.”

Üç aşamalı çalışma...

Karaçam, mahalle afet gönüllülerinin çalışmalarıyla ilişkin şunları aktardı:

“Mahalle afet gönüllülerinin, üç temel çalışması var. Birinci çalışma, afet öncesi. Afet öncesi, afet riskleri ve bu risklere karşı alınabilecek önlemler konusunda yerel halkı bilgilendirerek, afetlere duyarlılığı ve bi-

linç düzeyini artırmak için temel afet bilinci (afete hazırlık) eğitimi vermek. Afet bilincini geliştirmek, okullarda, derneklerde eğitimler verilerek halka afeti, afet anında ve sonrasında neler yapılması gerektiğini anlatıyor. Binaların sağlamlığı, yapısal olmayan bina içindeki malzemelerin sabitlenmesi (vitrin, dolap, televizyon vb.) konularında vatandaşlar bilinçlendiriliyor. Eğitim, ekipman ve organizasyon sağlayarak, mahalle bazında, özellikle afet sonrasındaki kritik saatlerde müdahale imkân ve kabiliyetini güçlendirmek afetin hemen ardından ilk müdahaleyi yapabilecek düzeyde yaklaşık 50 gönüllü eğitilir ve ekipmanla donatılır. Mahalle Afet Destek Merkezi belirlenen mahallelerde güvenli ve kolay ulaşılabilecek bir yere, içinde MAG ekipmanlarının bulunduğu bir konteyner yerleştirilir.

İkinci çalışma afet anı. Deprem anında gerekli önlemler alınarak, binamızda ve ailemizde bir sorun yoksa hemen mahalle konteynerine giderek, mahallemizde gerekli araştırma yapılır. Yıkılan bina varsa bu binada kurtarma çalışmalarına başlanır, yıkılan binalara çalışmaya giden ekipler, telsizler ile MAG merkezini bilgilendirir. MAG merkez de çalışmaları Yalova Afet Kriz Merkezi'ne bildirir. Bundan sonra ihtiyaçlar ve çalışmalar devamlı telsizler ile koordine edilerek devam eder. Profesyonel ekipler gelinceye kadar kurtarma çalışmaları yapılır daha sonra gelen ekiplere yardımcı olunur. Profesyonel ekiplerle olan işbirliği ve koordinasyon MAG merkez ve ilgili ilin afet kriz merkezince sağlanır.

Üçüncü çalışma ise afet sonrası. Mahalleye gelen yardımların ihtiyacı olanlara ulaştırılması, yemek yapılması ve çadırların kurulmasına yardım edilerek halkın deprem sonrası normal hayata geçişini hızlandırmak ve bölge mülkü amirlerin çalışmalarına destek vermek.”

Ülke insanlarının depreme karşı bilinçlenmesi gerektiğinin altını çizen Karaçam, 18-65 yaşları arasında olan, mahallede uzun süredir oturan ve oturmayı planlayan, fiziksel engeli olmayan, yüz kızartıcı suçtan hüküm giymemiş, gönüllü çalışmasına inanan, takım çalışmasına yatkın kadın ve erkek herkesin mahalle afet gönüllüsü olabileceğini sözlerine ekledi. ■

Depreme karşı önlem: Erken uyarı sistemi

9.Köy'e konuşan uzmanlar; afetlerde erken uyarı sistemini, erken uyarı sisteminin etkisini ve doğru afet yönetimini anlattı.

Esin Özdemir

08 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremin ardından Türkiye, devasa yıkımların nasıl önlenebileceğini tartışıyor. Uzmanlar, başta erken uyarı sistemi olmak üzere, doğru afet yönetiminin zararları azaltacağı konusunda hemfikir. 9. Köy'e konuşan 9 Eylül Üniversitesi'nden Jeofizik Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Murat Utkucu, Öğretim Üyesi Prof. Dr. Zerrin Toprak ve Harita Mühendisi Dr. Deniz Arca, afetlerde erken uyarı sistemini, erken uyarı sisteminin etkisini ve doğru afet yönetimini anlattılar.

Erken uyarı sisteminde uyarıların önemi

"Erken uyarının, afet anında zaman kazanmak anlamına geldiğini" söyleyen Prof. Dr. Zerrin Toprak, "Erken uyarı konusunu iki anlamda değerlendirebiliriz. İlki, doğadan gelen uyarılar. Örneğin dağın homurdanması, yerin gümbürdemesi volkanik patlama olasılığına işaret eder. Karmaşık bir konu olsa da kurtulmak için arka bahçede jet olması gerektiğinden, hemen tahliye edilmesi gerekir. Örneğin 2014 yılında Japonya'da Ontake Yanardağı uyarı verdi ama

dikkate alınmadığı için birçok turist öldü. Bu örnekler artırılabilir" diye konuştu.

Afetlerde erken uyarı sisteminin etkisinin "önemli bir unsur olduğunu" ifade eden Sakarya Üniversitesi Jeofizik Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Murat Utkucu ise şunları söyledi: "Afetlerde erken uyarı ve tahmin, afet zararlarını azaltma konusunda önemli bir unsurdur ve genellikle afete hazırlık kapsamında değerlendirilen bir faaliyettir. Ancak her tehlike için önceden uyarı olası olmayabilir. Depremler de bu tür tehlikeler içinde değerlendirilir. Depremlerin oluşacaklarının değil de meydana geldikten sonra oluşturdukları sismik dalgalar algılanarak fay hattına uzak olan yerlere dalgaların gelmekte olduğunun uyarısı verilebilir. Çünkü elektromanyetik dalgalar ışık hızında yol aldıkları için saniyede ortalama 6 km/sn hızla giden hızlı deprem dalgalarından çok daha önce uyarı verilecek yerleşime ulaşabilir. Faya uzaklık arttıkça erken uyarı zamanı uzun olacaktır."

Otomatik tedbirler, afet zararlarını azaltabilir

Afetlere karşı bazı otomatik tedbirlerin alınarak, afet zararlarının azaltılabileceğini de vurgulayan Prof. Utkucu, "Sinyali alan doğalgaz vanalarının otomatik kapanması, hızlı trenlerin durması, elektrik şalterlerinin kapanması

vb. gibi otomatik tedbirler için kısa uyarı zamanları yeterlidir. Dünyada bu türden sistemler genellikle otomatik tedbirler alınarak zararların azaltılması amacıyla hizmet vermektedirler. Çünkü fay hatları İstanbul örneğinde olduğu gibi genellikle yakındır" dedi.

Erken uyarı sistemi, önemli tedbirlerin alınmasını mümkün kılar

Risk Duyarlılık Haritaları üzerine çalışan Harita Mühendisi Dr. Deniz Arca ise erken uyarı sistemlerinin görevini şöyle açıkladı:

"Kırılmalar çok hızlı bir şekilde aniden meydana geliyor ve depremler açığa çıkıyor. Bu nedenle depremleri daha önceden tahmin edebilmek mümkün değil. Deprem erken uyarı sistemi de depremi önceden tahmin edemez. Erken uyarı sistemlerinin görevi, daha deprem anındaki enerji boşalımı devam ederken sismolojik parametrelerin anında saptanması ve erken uyarı dahil bir dizi bilginin toplanarak ilgili kurumlara hızlı, güvenli ve doğru olarak aktarılmasıdır."

Riskli bölgeler içerisinde yer alan yerleşimler için gerekli önlemlerin alınması gerektiğinin altını çizen Dr. Arca, "Bu bilgiler ışığında bina hasar dağılımının süratle saptanarak acil müdahalenin doğru zamanda, doğru yerde yapılması, yüksek gerilim hatlarındaki akımın kesilmesi, fabrika, nükleer santral ve rafinerilerin faaliyetlerinin durdurulması, metro, tramvay ve tren gibi toplu taşıma araçlarının durdurulması gibi birçok önemli tedbirin alınmasını mümkün kılar" dedi.

Doğru afet yönetimi için yapılması gerekenler

Doğru afet yönetimini 9. Köy'e anlatan Arca, "Afet yönetimi, sadece afet sonrası gerçekleştirilen müdahale ve iyileştirme faaliyetlerini değil, afet öncesinde yapılması gereken zarar azaltma ve hazırlık çalışmalarını da kapsayan bütünsel bir yaklaşımdır. Afetlerle mücadele edebilmenin en etkin yolu, afete sebep olacak tehlikelerin doğuracağı zarar ve kayıpları azaltacak önlemleri afetler olmadan önce almaktır. Bunun için eğitim programlarıyla geliştirilerek, afet bilincinin toplumda yaygınlaştırılması gerekmektedir" diye konuştu. ■

Depremde hayatını kaybedenler için:

Pencerende bir mum yak

En az 45 bin 968 kişinin hayatını kaybettiği Kahramanmaraş merkezli depremlerin yası sürüyor. Sosyal medya üzerinden yapılan çağrıda, depremlerde hayatını kaybedenler için 10 gün boyunca her akşam saat 21:00'da pencerelerde bir mum yakılacak.

08 Mart 2023

11 ili etkileyen depremin üzerinden bir ay geçmesine rağmen acılar hala taze. 6 Şubat depremlerinde hayatını kaybedenleri anmak için aralarında Avukat Eren Can'ın da bulunduğu binlerce kişi çağrıda bulundu: "10 gün boyunca penceremizde bir mum yakalım"

"Olayını şokunu atlattamadık"

Depremlerde annesi Hatice Can ve babası Mithat Can'ı kaybeden Avukat Eren Can, depremden 20 saat sonra Antakya'ya ulaştığında, evinin enkazıyla karşılaştı. Kendi kayıplarının yanı sıra depremin kolektif bir kayba sebep olduğunu söyleyen Can, depremin yarattığı şokun atlattılamadığının altını çizdi:

"Sadece kendi annemi babamı değil koca bir şehri, komşularımızı, arkadaşlarımızı, tanıdıklarımızı, ilkokul ve lise arkadaşlarımızı kaybetmenin

acıısı bu. Ama biz bunu yaşayamıyoruz. Hem olayın şokunu atlattamadık hem ülkemizin de kendine özgü atmosferi nedeniyle bir gün biri çıkıp sizi azarlayabiliyor. Başka bir gün deprem bölgesine çadır gitmediğini öğreniyorsunuz ve orada hala yaşayan akrabalarınız var. Onlara çadır ulaşsın diye uğraşırken devletin kurumunun başka bir derneğe para ile çadır sattığını öğreniyorsunuz. Bunları yaparken insan tabii ki yasını yaşayamıyor. Öfke baskın geliyor."

Karanlıktan aydınlığa geçiş

Neden böyle bir çağrıya çıktığını 9. Köy'e anlatan Can, "Yasımızı yaşamak zorundayız. Sessizce mumu yakıp, acımızı, öfkemizi, üzüntümüzü bu şekilde yansıtmalıyız. Buradan bir umutla dolalım, bu hareket büyüdükçe en azından benim gibi başka yakınlarını kaybedenler de bir umutla dolsun, bu enkazdan ülkece çıkacağımızı ümit edelim. En azından bir nebze toplumumuza moral olsun, mum da karanlıktan aydınlığa geçişimizde bir metafor olsun diye düşündüm." dedi.

Her şehirden destek

Avukat Eren Can'ın sosyal medyadan yaptığı paylaşımın ardından bu harekete destek büyüyor. Başta İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerin yanı sıra ülkenin her yerinden pencere önünde mum yakma hareketi başladı. Bu harekete Zülfü Livaneli ve Gülsüm Öz gibi isimlerin de bulunduğu 145 yazar da destekte bulundu. ■

"Gelin bu matem

birlikte turalım"

Kent ve çevre hakları savunucusu Avukat Eren Can, 5 Mart'ta sosyal medyada herkese ortak yas tutma çağrısı yapmıştı:

"Depremin üstünden neredeyse 1 ay geçti. Yasımızı yaşayamadık. Ortak kederimizi paylaşmak için depremin ay dönümü olan 6 Mart akşamı 21.00'dan itibaren 10 gün boyunca penceremizde bir mum yakalım. #Pencerende1MumYak"

Demek ki oluyormuş!

Polis müdahalesiz 8 Mart yürüyüşü

Ankara ve İstanbul'da kadınların 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinliklerine getirilen yasak ve barışçıl gösteriye polis müdahalesi görüntüleri, Bursa'da yaşanmadı. Bursa'da gerçekleşen olaysız feminist gece yürüyüşü, "yasaklamadan ve müdahale etmeden" de oluyormuş dedirtti.

09 Mart 2023

İstanbul ve Ankara'daki yasak kararları ve polisin barışçıl gösteriye müdahalesiyle dikkat çeken feminist gece yürüyüşü, 8 Mart Dünya Emekçi kadınlar gününde Bursa'da olaysız geçti. Fomara'da Kent Meydanı'na doğru yürüyüşe geçen kadınlar ellerinde "kaybedilen çocukların takipçiyiz", "yaralarımızı birlikte

saracağız" ve Süleymaniye'de uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybeden Jineoloji Araştırma Merkezi Üyesi ve Jineoloji Dergisi Editörü Akademisyen Nagihan Akarsel'in fotoğrafının olduğu dövizler taşıdı.

Kadınlar yürüyüş sırasında, "karanlığa teslim olmayacağız", "kadınlar sokağa, hesap sormaya", "jin, jiyan, azadi" sloganları attı. Kadınlar, yürüyüşün ardından Kent Meydanı'nda depremde yaşamını yitirenler anısına mumlar yaktı. Kadınlar yaptıkları açıklamada, 6

Şubat'ta merkez üssü Maraş olan, 11 ilde ve Suriye'de büyük yıkıma neden olan depremin ardından üzgün ve öfkeli olduklarını söylediler. Kent Meydanı'nda yapılan basın açıklamasını platform adına Necla TÜremen okudu.

“Kadın cinayetleri gibi deprem de politiktir”

İktidarın kadınlara ve LGBTİ+'lara yönelik şiddetinin arttığını ve yaşanan ekonomik krizin etkilerinin derinden hissedildiği bu dönemde 6 Şubat'ta meydana gelen depremlerle sarsıldıklarını söyleyen TÜremen, “Tıpkı kadın cinayetleri gibi deprem de politiktir. siyasal İslamcı iktidar kurduğu rant sistemi ile depremi bir felakete dönüştürmüştü, tek adam rejimi iflas etmiştir.” sözlerinin ar-

dından iktidara istifa çağrısında bulundu. Depremle birlikte kadınların, çocukların ve LGBTİ+'ların daha derin ayrımcılık, yoksulluk ve istismar tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu söyleyen TÜremen, “Deprem bölgesindeki kadınların, çocukların ve LGBTİ+'ların ihtiyaçları önceliklidir” dedi.

“Deprem bölgesindeki ortak yaşam alanları ışıklandırılmalı”

Deprem bölgesindeki tüm ortak yaşam alanlarının ışıklandırılması ve güvenli hale getirilmesi çağrısında bulunan TÜremen, kadınlara sağlık hizmeti konusunda mahremiyet alanı yaratılması gerektiğini söyledi. TÜremen ayrıca kadınların ihtiyaçları olduğunda başvurabilecekleri kadın görevliler bulunması, ped-

ve hijyen ürünlerine de rahatlıkla ulaşabilmeleri gerektiğini ifade etti.

İktidarın enkazını kaldıracağız

Depremin ardından depremlerde çocukların Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın bilgisi dahilinde tarikat ve cemaatlara verildiğini, Diyanet'in “evlat edinene evlatlık arasında evlenme engeli yok” fetvasını hatırlatan TÜremen, “Biz kadınlar yüzyıllardır biriktirdiğimiz mücadele ve dayanışma gücümüzle iktidarın enkazını kaldıracağız, yeni bir dünyayı kuracağız. Çocukları, hepimizin güvencesi olan laiklik ve hukuk güvenliği ilkelerini, seçim güvenliğini, eşit ve şiddetsiz bir ülkede yaşama umudumuzu iktidarın hukuk tanımaz tavrına teslim etmeyeceğiz” şeklinde konuştu. ■

“Gurbette ölenler memleketinde gömülür”

Antikacı Mehmet Serkan Sincan kırık dökük eşyaların yanında, artık kırık bir kentin de sahibi. Sincan, Pink Floyd'un Wish You Were Here şarkısıyla Antakya'yı terk edenleri adeta 'geri dönmelerini bekliyorum' mesajı verdi. Antakya'yı terk etmeyeceğini söyleyen antikacı, “Gurbette ölenler memleketinde gömülürler. Ben memleketime sağ gelmek istedim” dedi.

Büşra Çetinkaya

09 Mart 2023

Antakya'daki antika dükkanında Pink Floyd'un Wish You Were Here şarkısı çalarken çekilen video sosyal medyada çok paylaşıldı. Dükkanın sahibi Mehmet Serkan Sincan, antikacılık serüvenini ve videodaki motivasyon kaynağını 9. Köy'e anlattı. Enkazların, yıkılmış bir kentin ortasında “hayat devam ediyor burada” bütün Türkiye'nin dikkatini çekti.

Antakya doğumlu olan ve üniversitede Biyoloji okuyan Sincan'ın çocukluğu Almanya'da geçmiş. Antalya'da turizm esnafılığı yapan Sincan, 2010'da Antakya'ya döndüğünü söyledi. Memleketindeki antikacı dükkanının hikayesini şu sözlerle aktardı:

“Dedim ki ölü olarak mı memleketeye döneceğim, yoksa diri olarak mı? Diri olarak dönmeye karar verdim çünkü gurbette ölenler memleketinde gömülürler Hatay'da 5 sene işlettiğim bir fast food markam vardı. Annem çok ısrar etti devlet memuru olmam için. Kendi markamızla Türkiye ve Dünya markası olma hayalimiz vardı ama Hatay Büyükşehir Belediyesi'nde 4 buçuk sene çeşitli birimlerde çalıştım. En son istifa edip eskici dükkanı açtım. Bu işe de başlayalı 4 buçuk sene oldu. Bit pazarlarından mallar toplayarak başladık, antikacı olduk. Şimdi Antakya yıkıldı, kırık dökük bir Antakya kaldı.”

“Dükkan dimdik ayakta”

Dükkanına ancak depremin üçüncü günü gelebildiğini ifade eden Sincan, “İlk gün ailemle ilgileniyordum. Annemin ayağı kırılmıştı. Antakya'da hastaneler yıkılmıştı. Kardeşim Arsuz'da yaşıyordu eniştemle birlikte geldiler ve annemi hastaneye götürdüler. Ben de

tek başıma kalınca dükkana gideyim dedim. Yolda bir kişi yalan söyledi, 'abi senin dükkan yıkılmış, geçmiş olsun' dedi. Ben de 'canınız sağ olsun' diyerek yürümeye devam ettim. Baktım Ulu Cami yıkılmış, meclis binası yıkılmış. Eski Antakya'dan bahsediyorum. Yeni Antakya'da maalesef bizim mahalle yıkılmış. Doğduğum mahalle, valilik binası, kilise yıkılmış. Dedim ki Serkan sen de yıkık bir yerle karşılaşacaksın. Sonra bir baktım ki dükkan dimdik ayakta duruyor” diyerek duygularını dile getirdi. Sincan, depremden sonra nasıl bir manzarayla karşı karşıya kaldığını şu sözlerle anlattı: “İçeriye girdim, her şey dökülmüş. Kurtulan mallar var. Ondan sonra dükkanın önüne bayrağımı astım. Sonra temizliğe başladık. Pink Floyd'un o şarkısı kendi koleksiyonumdan. Enkazda bulduk, üst kattaydı. Ben genelde üst katta dinliyorum koleksiyonlarımı. Şarkıyı çalmaya başladık.”

“Şehirde bir canlılık var artık”

Depremden önce birçok yerden iş teklifi aldığı söylenen Sincan, Antakya'da kalmaya karar verdiğini ifade etti. Sincan, “Dubai'den bir arkadaşım ortaklık

teklif etmişti. Sonra kızımınla konuştum, 'baba git valla herkes can atıyor' dedi. Dükkanı devredip gitmeyi planlıyordum. Deprem olunca gitmemem gerektiği mesajını aldım ve Antakya'da kalmaya karar verdim” diye konuştu.

Sincan'ın depremin 20. gününde tanıştığı ve destek gördüğü Beşiktaş Çarşısı grubundan arkadaşı Benhur Kolacı ise düşüncelerini şu sözlerle aktardı: “Dedik ki halk burayı terk ediyor, insanların geri dönmesi için ne yapmamız lazım. En azından hayatın devam ettiğini insanların görmesi için böyle bir konsept hazırladık. Dağılan eşyalar vardı, onları çıkardık tek tek dükkanın önüne yerleştirdik. Masamızı kurduk, şarkımızı açtık.”

Gelen geçenin durup fotoğraflar çekmeye başladığını belirten Kolacı, bölgede sağlam bir yer kalmadığı için herkesin dikkatini çektiğini söyledi. Kolacı, bazı olumsuz tepkiler de aldıklarını ifade ederek şunları dile getirdi:

“İşin içinde müzik olunca saygısızlık gibi göründü. İnsanların çoğunluğu da keyif duydu. Şimdi o süreç geçti herkes mutlu. Sosyal medya üzerinden görenler geliyor. Herkese çok moral verdik. Şehirde bir canlılık var artık.” ■

İstanbul'daki Feminist Gece Yürüyüşü, Yasağa rağmen yapıldı

Kadınlar 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde yasak dinlemedi. "Öfkeliyiz, yastayız, buradayız, hiçbir yere gitmiyoruz" açıklaması yapan kadınlara, polis tarafından müdahale edildi. Gözaltına alınanlar var.

Ramazan Eles

09 Mart 2023

Yasak, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde artık geleneksel hale gelen feminist gece yürüyüşünü durduramadı. 8 Mart'ı kutlamak, depremde ölen emekçi kadınları anmak, kadınların yaşadığı sorunlara dikkat çekmek isteyen göstericiler, polis müdahalesine rağmen bir araya gelip, ellerinde pankartlarla barışçı gösteriyi gerçekleştirdiler. İstanbul'da Feminist Gece Yürüyüşü öncesinde İstanbul Valiliği'nin talimatıyla Taksim Meydanı polis tarafından yaya trafiğine kapatıldı. Buna rağmen kadınlar Cihangir'de bir araya geldi. İstanbul'da Cihangir Caddesi üzerinden Taksim'e yürümek isteyen kadınların önü polis barikatlarıyla kesildi. Yürüyüş öncesi Taksim Meydanı'na çıkan metro seferleri durduruldu. İstiklal Caddesi'ne çıkan tüm ara sokaklar kapatıldı.

"Toplumsal duyarlılıklar" nedeniyle yasaklandı

Beyoğlu Kaymakamı, "Toplantının toplumsal duyarlılıklar nedeniyle toplumun bir kesiminde infial uyandırabileceği, toplantıyı gerçekleştirmek isteyen gruplar/şahıslar ile diğer gruplar arasında sözlü, fiziksel ve provakatif amaçlı saldırıların olabileceği ve top-

lumsal huzur ve barışın bozulabileceği" gerekçesi ile Feminist Gece Yürüyüşü'nü yasakladı.

Kadınlar yasağa rağmen sokakları doldurdu

Taksim'de planlanan yürüyüşe izin verilmemesi üzerine, çok sayıda kadın Beyoğlu çevresindeki noktalarda toplandı. Güvenlik güçleri, İstiklal Caddesi ve Taksim Meydanı'na çıkan tüm sokakları demir bariyerlerle kapattı. Taksim'de yasağa rağmen Cihangir'de bir araya gelen binlerce

kadın, sloganlar eşliğinde basın açıklaması yaptı. Cihangir Caddesi'nde okunan basın açıklamasında, "Mücadelemizden, hayatlarımızdan, birbirimizden, feminist bir dünya kurma tahayyülümüzden vazgeçmiyoruz. Öfkeliyiz, yastayız, buradayız, hiçbir yere gitmiyoruz" ifadelerine yer verildi. Eylemde bu yıl depremler, geçim sıkıntısı ve seçim gündemlerinin yoğun olarak eylem alanına taşındığı görüldü. Yürüyüşün ardından alandan ayrılmalarına izin verilmeyen çok sayıda kişi gözaltına alındı. ■

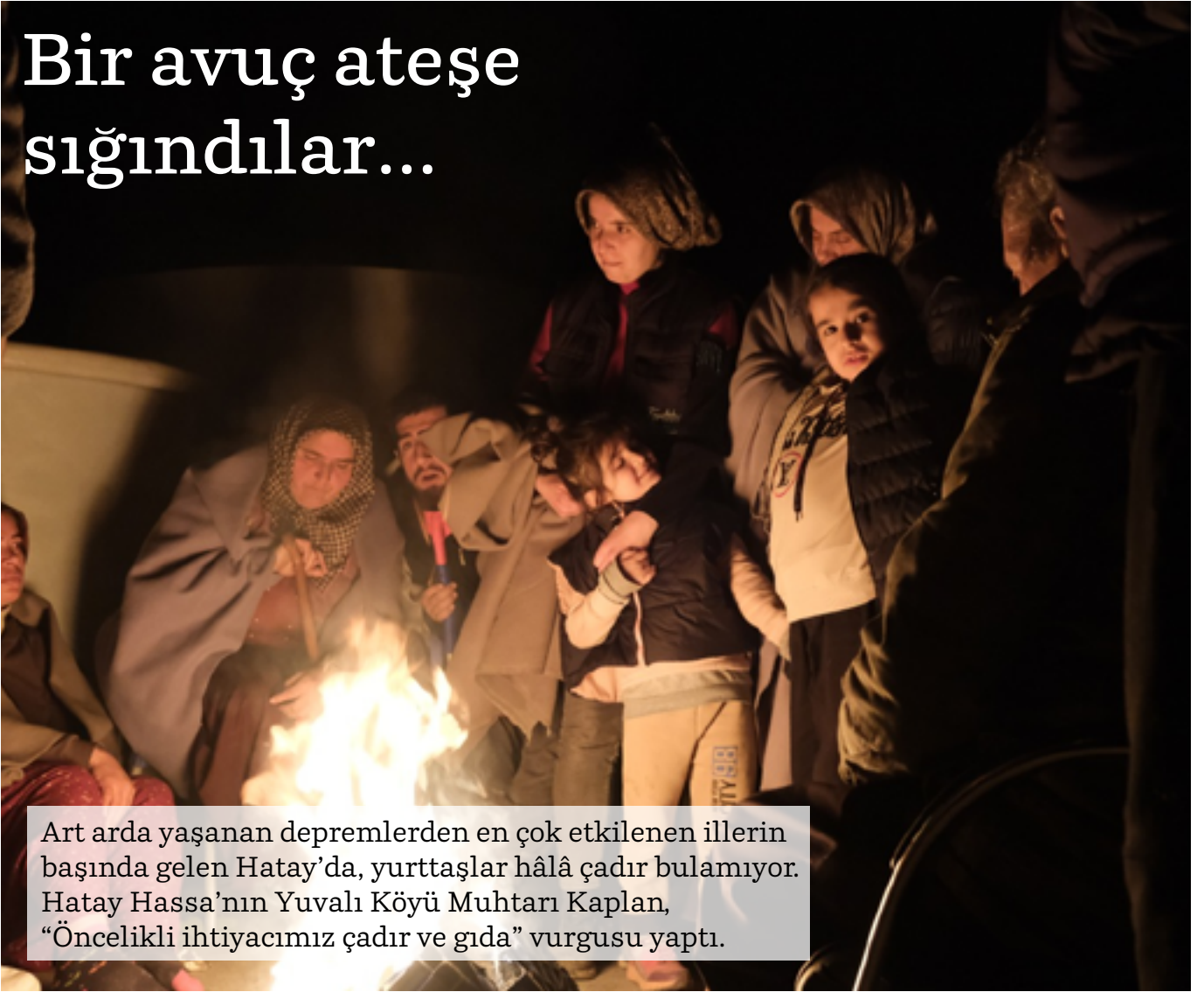

Gazeteciler

ablukaya alındı

Eylemi takip eden gazetecileri ablukaya alan güvenlik güçleri gazetecilerin görüntü almasına da engel oldu. Polis, görüntü almaya çalışan ANKA muhabiri Gaye Şeyma Can'ı basın mensubu olduğunu ifade etmesine rağmen ters kelepçe yaparak gözaltına aldı. Bir süre gözaltı sırasında tutulan Can, daha sonra serbest bırakıldı.

Bir avuç ateşe sığındılar...

Art arda yaşanan depremlerden en çok etkilenen illerin başında gelen Hatay'da, yurttaşlar hâlâ çadır bulamıyor. Hatay Hassa'nın Yuvalı Köyü Muhtarı Kaplan, "Öncelikli ihtiyacımız çadır ve gıda" vurgusu yaptı.

Buğra Barış Yalınkılınç

09 Mart 2023

6 Şubat'ta Kahramanmaraş merkezli iki deprem ve 20 Şubat'ta Defne'deki sarsıntı nedeniyle depremden en çok etkilenen illerden biri Hatay oldu. Deprem öylesine şiddetliydi ki 11 ilde büyük yıkım, enkaz, can kaybı ve yaralanmalar yaşandı. Birçok bina yıkıldı, onlarca insan enkaz altında kaldı, yollar yarıldı. 1 milyon 700 bin nüfusa sahip kentte en çok hasar, merkez ilçe Antakya'da oluştu. Deprem bölgesindeki enkaz kaldırma çalışmalarını sürerken yurttaşlar hâlâ çadır bulamamaktan yakınıyor. Özellikle köylerden çadırlara ihtiyaç olduğu dile getiriliyor. Hatay'ın 15 ilçesi ve yüzlerce köyü bulunuyor.

Hatay Hassa'nın Yuvalı Köyü'nde yaşayan yurttaşlar da, bölgeye çadır

ulaşmadığı için barınma sorunu yaşadığını, konaklama imkânı olmadığı için kurulan tek çadırın önünde yakılan ateşin başında birlikte ısındıklarını ve gelen erzak yardımlarını ortak kullandıklarına dikkat çekiyor.

Yuvalı Köyü Muhtarı Mehmet Kaplan, yaşadıkları sıkıntıları anlatırken "Evlerimiz yıkıldığı için evlerimize giremiyoruz. Öncelikli ihtiyacımız, çadır ve gıda. Daha fazla çadır dağıtılmasına ve kaliteli yakacağa ihtiyacımız var. İnsanımız, soğuktan koruyan evleri olmadığı için artık çoğu zaman dışarıda yaktığı bir avuç ateşe sığındı. Öyle ısınmaya çalışıyorlar" dedi.

Kurtulduğuna şükrediyor ve destek bekliyorlar

Yuvalı'da yaşayan Halil Yıldırım ise çiftçilerin sorunlarına şu sözlerle ışık tuttu:

"Köylerdeki hayvanların çoğu telef olmuş durumda. Sağ kalanlar ise şu an elektriğimiz olmadığı için sağılamıyor. Elde sağım yapanlar ise sütünü saklayamıyor. Bu yüzden köylülere dağıtmaya çalışıyor ancak dağıtılan sütün kaynatılabileceği bir ortam da yok. Bu hayvanların sağılmaması memelerinde kanser oluşumuna kadar gider. Acilen jeneratöre ihtiyacımız var."

Yuvalı'da yaşayan ve ismini vermek istemeyen depremzede bir kadın ise şunları söyledi:

"Buradaki tüm kadınlar, yaşadığımız afetten sonra aynı anda adet görmeye başladı. Burada tuvalet, hijyenik ped ve temiz iç çamaşırı yok. Çocuklarımız çadırlarda hastalandı, tedavi için kullanabileceğimiz ilaç yok. Çok kalabalık aileler ile küçük bir çadırı paylaşmaya çalışıyoruz. Kurtulduğumuz için şükrediyoruz ancak destek bekliyoruz." ■

Depremi ruh sağlığınıza etkileri ile nasıl başa çıkarız?

Fotograf: DepoPhotos
Melmet Malkoç

Kahramanmaraş merkezli depremler bölgede yaşayan yaklaşık 13,5 milyon kişiyi doğrudan, ülkenin geri kalanını ise dolaylı olarak etkiledi. 9. Köy'e konuşan ruh sağlığı uzmanları yaraların sarılması için en büyük güç kaynağının insan teması ve dayanışma olduğunu söyledi.

Ezgi Bulut

10 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremler tüm Türkiye'yi etkiledi. Enkazdan kurtarılan, yakınlarını, evini ve eşyalarını kaybeden, arama kurtarma çalışmalarında görevli olan, gönüllü olarak yardıma giden ve olanları uzaktan takip eden herkes depremin etkisini hissetmeye devam ediyor. Depremi ilk gününden itibaren sahada bulunan ve oradaki insanların durumu ve ihtiyaçları doğrultusunda yardım sağlamak için örgütlenen ruh sağlığı uzmanları, birçok kişinin daha önce deneyimlemediği bu durumun ruh sağlığınıza etkileri ile nasıl baş edebileceğimizi 9. Köy'e anlattılar.

Anormal tepkiler yaşananları hazmetme çabası

9. Köy'e konuşan Klinik Psikolog Dr. Aslı Akdaş Mitrani, büyük, yaşamsal tehdit içeren, yıkıcı, yok edici olaylar karşısında sinir sistemimizin yaşananları, olağan yaşantılar karşısında gösterdiğimiz tepkilerden farklı olarak karşılayacağını belirtti. Mitrani, sinir sistemimizin yaşananları hazmetme zor bir gıda gibi sindirmekte güçlük çekeceğini ifade etti.

İyileşmek için toplumsal yüzleşme gerekli

İyileşmenin kolektif bir eylem olduğunu vurgulayan Klinik Psikolog Dr. Serap Altekin ise, iyileşmek için bireysel düzeyde değil toplumsal düzeyde de bir yüzleşmenin gerekli olduğunu söyledi. Tüm önceliğimizin birbirimizin acısına, kederine, isyanına saygıyla eşlik etmek olması gerektiğini belirten Altekin, "En büyük güç kaynaklarımızdan biri de insan teması ve dayanışmadır. Yaralarımızı birbirimizden aldığımız güç ve destekle saracağız." dedi.

Nasıl iletişim kurulmalı?

Klinik Psikolog Dr. Hatice Güneş de, depreme maruz kalmış insanlarla nasıl iletişim kurulması gerektiğine ilişkin ipuçları verdi. Güneş, kullanılan iletişim dili ve söylemde, "normallikten uzaklaştıran, kişilerin kimliklerini, yetilerini, kendi yaşamları üzerindeki kontrolünü, geçmişini görmezden gelen" ifadelerden kaçınmanın önemi geldi. "Depremzede", "afetzede", "yardıma muhtaç", "depremedeler için yardım topluyoruz" gibi ifadeleri kullanmamak gerektiğini de söyleyen Güneş, bunun yerine kişilerin deneyimine vurgu yapan, dayanışmayı öne çıkaran, dışarıda bırakmayan kapsayıcı bir dilin iletişimde yer almasından büyük fayda sağlanacağını vurguladı. "Yeni olan her şeye" uyum sürecini kolaylaştırmanın, destek sisteminin işleyişi için kritik olduğunu vurgulayan Güneş, günlük işleri birlikte yapmanın, kişilerin bilgisine, deneyimine, yetilerine başvurmanın (yemek, tamir işleri, alışveriş vb.), yaşadığımız mahalleyi, bölgeyi tanıtmamızın uyum sürecini kolaylaştıracağını kaydetti. Güneş şöyle konuştu;

"Destek olmak adına cam kırıkların üzerinde yürüyen bir hassasiyet ile 'her işini yapıyor olmak', uyumu zorlaştıracak gibi işlevselliği de sektete

uğratar. Depremi yaşamış kişilerin kendi yaşamları üzerinde kontrolü olduğunu, sahip oldukları donanım, beceri ve bilgilerinin bir diğer değişle "kim olduklarının" zarar görmediğini hatırlamamızda fayda vardır. Daha çok eşlik ettiğimiz, dinlediğimiz bir rolde kalmamız kolaylaştırıcı olacaktır."

Sürdürülebilirlik ve hizmete erişim artmalı

Deprem sonrasında uzun vadeli psikolojik desteğe ve en az birkaç yıllık planlamalara ihtiyaç olduğunu altını çizen Klinik Psikolog Dr. Melis Demircioğlu da, hem sürdürülebilirliğin hem de hizmetlere erişilebilirliğin artırılması gerektiğini söyledi. Depremi yaşayan kişilerin ülkenin çeşitli illerine dağılmış olması nedeniyle erişilebilirlik açısından kamu hastanelerinde daha fazla psikoloğun istihdam edilmesi gerektiğini belirten Demircioğlu, "Buna ek olarak, Aile Sağlığı Merkezlerine psikolog istihdam edilmesi gibi kararlar da psikolojik desteğin erişilebilirliğine büyük oranda katkı sağlar. Bu adımlar yalnızca deprem travmasının sağaltımını sağlamakla kalmaz aynı zamanda uzun vadede toplum geneline yönelik koruyucu ruh sağlığı işlevi de sağlar" dedi.

Suçluluk duygusuyla baş etmenin en iyi yolu dayanışma

Depremi yaşadığı andan itibaren olup biteni izleyenlerin acı, çaresizlik, korku hissetmesi gibi kendini suçlu hissetmesinin de beklenen bir duygu olduğunu ifade eden Uzman Klinik Psikolog Ersin Bayramkaya ise, bu duygunun bir anlamda hayata devam edebiliyor olmakla alakalı olduğuna işaret etti. Bayramkaya, bu duygu ile baş etmek için yapılabilecek en iyi şeyin ise dayanışma noktasında harekete geçmek ve hayatımızı devam ettirebilmek olduğunu vurguladı. ■

Deprem ülkesinde nükleer santral olur mu?

Kahramanmaraş'ta yaşanan depremlerden sonra deprem uzmanlarının uyarıları Adana, Mersin ve Kıbrıs'a yoğunlaştı. Enerji Analisti Özgür Gürbüz deprem bölgesinde yer alan ve inşaatı devam eden Mersin-Akkuyu Nükleer Santrali'nin deprem anında yaratabileceği potansiyel tehlikeye dikkat çekti.

Büşra Çetinkaya

10 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından gözler, Akkuyu'da inşa edilmekte olan nükleer santrale çevrildi. Santrali inşa eden Rus devlet nükleer enerji şirketi Rosatom, Akkuyu Nükleer Santrali'nde hasar olmadığı, Akkuyu Nükleer A.Ş. ise herhangi bir anormalliğin tespit edilmediği açıklamasını yapmıştı. Şirket açıklamasında, Akkuyu'nun 9 büyüklüğündeki maksimum dep-

remlere göre inşa edildiğini ifade etmişti.

“Kazalar binaların yıkılmasıyla olmuyor”

Ancak bilim insanları, şirketlerin bu açıklamalarına rağmen, Akkuyu konusunda endişeli. Enerji Analisti Özgür Gürbüz, deprem bölgesinde yer alan ve inşaatı devam eden Mersin Akkuyu Nükleer Santrali için, “Nükleer santraller oldukça hassas elektrik üreten fabrikalar. Burada yaptığımız bir hata, bir rüzgar tribününde, güneş santralinde yapılan bir hatayla karşılaştırılmaz. Çünkü orada yerel bir zarar veriyorsu-

nuz. Nükleer radyasyonla uğraştığı ve radyasyon sızıntısına sebep olduğu için olası bir nükleer kaza bir uçak kazasıyla kıyaslanamaz” dedi. Rosatom'un açıklamasında atlanan bir nokta olduğunu vurgulayan Gürbüz, deprem sonrası tsunami tehlikesine dikkat çekti. Gürbüz şöyle konuştu;

“Kazalar binaların yıkılmasıyla olmuyor. Fukuşima'da bir tsunami olmuştu ki Akkuyu'da da bu risk var. Bu tsunami sonucu santral sular altında kalmıştı ve depremle birlikte Fukuşima'ya giden elektrik kesilmişti. Nükleer reaktörlerde elektrik kesildiğinde nükleer reaksiyonu durduracak bir enerjiye

ihtiyacınız var. Bunu dizel jeneratörlerden sağlıyorsunuz. Yedekte bekleyen. Fukuşima'da bu jeneratörler tsunami nedeniyle sular altında kaldı ve çalışmadılar. Nükleer santraller bu yüzden kontrolden çıktı, içindeki yakıt eridi, binalar sağlam kaldı ama yakıt eridiği için bir süre sonra sızıntı meydana geldi. Aradan geçen onca yıla rağmen hala orada soğutma çalışmaları için tonlarca su sıkılıyor. O su radyasyonlu su olarak depolanıyor ve bu suyun okyanusa verilip verilmemesi tartışılıyor

“Bir deprem olduğunda nükleer santralin içinde neyle karşılaşacağımızı bilemezsiniz”

Nükleer santralde deprem sonrasında hangi durumlarla karşılaşacağının kestirilemediğini ifade eden Gürbüz, “Nükleer santralin elektriksiz kalma durumu söz konusu. İsveç'te buna benzer bir kaza meydana gelmişti. Santralin kontrolden çıkmasını son anda el yordamıyla bir dizel jeneratörü çalıştırarak başardılar. Otomatik olarak devreye girmesi gereken jeneratörler çalışmamıştı. Bir deprem olduğunda nükleer santralin içinde neyle karşılaşacağımızı bilemezsiniz” dedi. Gürbüz, Akkuyu'da şu an nükleer yakıt olmadığını, inşaatın devam ettiğini kaydederken şirketin yaptığı açıklamalara güvenle yaklaşmadığını da dile getirdi. Şirketin ticari kaygısından dolayı ufak bir çatlağı görmezden gelebileceğini

söyleyen Gürbüz, santralde sadece devlet denetiminin yeterli olmayacağını, bunun yanında bağımsız bir denetimin de yapılması gerektiğini savundu.

Finlandiya örneği

Nükleer santralin hasar görmesinin olası bir depremde yaratacağı sonuçlardan bahseden Gürbüz, Finlandiya'da 12 yıl gecikmeyle devreye alınan Olkiluoto-3 reaktörünün Finlandiya'daki Nükleer Düzenleme Kurumu'nun inşaatı kontrol ettiğini ve çeşitli hatalar bulduktan sonra neredeyse baştan yaptırdığını belirtti. Gürbüz, “Bunun sonucunda santralin maliyeti 3,2 milyar avrodan 11 milyar avroya çıktı ama bağımsız nükleer düzenleme kurumu bu kararı vermekte hiç tereddüt etmedi. Şirketi zarara soktu, ama halkın güvenliği için bunu yaptı. Türkiye'nin bağımsız denetime ihtiyacı var” şeklinde konuştu.

“10 ilde 10 nükleer kaza yaşamış olabilirdik”

Afet bölgesindeki illerde nükleer reaktörler olması halinde, 10 nükleer santral kazası yaşamış olma ihtimaline de atıf yapan Gürbüz, şöyle konuştu; “Bugün deprem olan illerde küçük nükleer reaktörler olsaydı, hepsi kontrolden çıkmış olacaktı. Uzun süre elektrik kesintileri yaşanardı. Yedekte bekleyen jeneratörler bile

yetmeyebilirdi. Şu anda o bölgede belki de nükleer sızıntıyla uğraşmak zorunda kalacaktık. Bu derece kritik bir şeyden bahsediyoruz. Bu yüzden muhalefetin de iktidarın da nedenini bilmeden nükleeri bir güç bir silah sanan insanların tekrar düşünme zamanı. Türkiye bir deprem ülkesi ve böylesi riskli bir şeye gerek de yok ihtiyacımız da yok.”

“Şirket açıklaması yeterli değil, bağımsız denetim şartı...”

İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şube Başkanı Eylem Ulutaş Ayatar da şirketin açıklamasının yeterli olmadığını, santralin bağımsız bir kuruluş tarafından da denetlenmesi gerektiğini ifade etti. Ayatar, şöyle dedi;

“İnşaatla bir hasar oluşması elbette risk oluşturur. Şirketin açıklaması yeterli kalmayabilir, bağımsız bir kurum tarafından denetlenmesi gerekir. Tasarımın ötesinde uygulamasının nasıl yapıldığı da önemli. Bir hasar durumunun olası etkileri tedirgin eder. O bölgenin deprem bölgesi olduğu mutlaka tasarımında dikkate alınmış olması lazım. Şirketin de denetime tabi tutulması gerekir sonuçta bunlar riskli yapılar. Yapısal olarak bakıldığında inşa edilebilir belki ama muhtevası açısından baktığımızda olası bir hasar çok büyük bir tehlike yaratabilir.” ■

Fotoğraflar: DepoPhotos

Gönüllülerden depremzedelere sıcak yuva:

Ahşap evler

Evsiz kalan depremzedeler için başlatılan barınma desteğe, gönüllülerin sağladığı ahşap evler de eklendi. İç Mimar Zülal Çakıcı koordinatörlüğünde gerçekleştirilen çalışma ile deprem bölgesine 100 tiny house (ahşap ev) gönderilecek.

10 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremin ardından, depremzedeler için başlatılan barınma kampanyasına, gönüllülerden “tiny house” (ahşap ev) desteği geldi. İç Mimar Ayşe Zülal Çakıcı'nın fikri ile yola çıkılan projede hedef 100 tiny house (ahşap ev) yapılması olarak belirlendi. Proje kapsamında depremde evsiz kalan, zor hava şartlarında çadır ve kontey-

nerlarda yaşayan depremzedeler için ahşap evlerin “yuva” haline getirilmesi planlanıyor. TÜYAP'ta kurulumu yapılan evler, tırlarla belirlenen afet bölgesine ulaşacak ve belirlenen bölgede ahşap ev kenti kurulacak.

“İkinci sınıf insan olmayı kimse hak etmiyor”

Deprem haberini aldığı anda başta ne kadar büyük bir felaket olduğunu anlayamadığını belirten İç Mimar Ayşe Zülal Çakıcı, “Sosyal medyaya her baktığımda insanların evsiz kaldığını gördüm. İnsanların tırlarla

oraya yardıma koştuğunu gördüm. Bu durumda ben ne yapabilirim dedim. Bu insanların eve ihtiyacı olacak, şu şartlarda çadırlarda ve konteynerlerde kalacaklardı. Ama hiç kimse bu şekilde geçici barakalarda yaşamayı, ikinci sınıf insan muamelesi görmeyi hak etmiyor. Ben bu insanlara tiny house yapayım dedim. Belki bu sayede başka üreticileri de harekete geçiririm, herkesin kaliteli ve dört mevsim huzurla yaşabilecekleri yuvaları olabilir diye çağrı yaptım ve herkes seferber oldu” dedi.

Burada para geçmiyor

Depremden sonraki 3. gün çalışmalara başlayan Çakıcı, bu proje için hiçbir şekilde para kabul etmediklerini belirtti. Projenin tamamen deprem bölgesine destek vermek isteyen bağışlardan karşılandığını vurgulayan Çakıcı, şöyle konuştu; “Normal şartlarda bu evlerin fiyat aralığı tekerleksiz modeller 200-600 bin, tekerlekli ise 450-800 bin civarı. Aslında maaliyetliler, ama günümüz şartlarına baktığımızda bir araçtan pahalı değiller. Çünkü bir ev sahibi oluyorsunuz, içinde her şeyiniz var. Çamaşır, bulaşık makinesi, buzdol-

labı, mutfak gereçleri, banyo, yatak odası. Araba fiyatına bir ev sahibi olabiliyorsunuz. Ama şu anda para hesabı bile yapılmadan, kullanacağımız malzemeler belliydi, üreticilerimizden bunları talep ettik ve hepsi karşılandı. Bize destek sağlamak isteyen bağışçılar alıp bize yolluyor. Hiçbir şekilde para geçmiyor.”

Ömrü olmayan yuvalar

Yapılan ahşap evlerin konteynerlere göre daha sağlam yapıda olduğunu özellikle belirten Çakıcı, “Konteynerlere göre gerçekten bir ev bunlar. Konteynerler geçici yapılar ve çok uzun yıllar, hava şartlarına dayanıklı değiller. İnsanlara bir evdeki konforu sağlamıyor. Ama ahşap ev dediğimiz kavram sadece minik metrekarede ihtiyacınız olan izolasyonuyla, iç-dış kaplamalarıyla, yalıtımıyla kendi evinizde kullandığınız her şey burada var. İçinde ve dışında kullandığımız ahşap malzemeler bakımını yaptığımız, bir ya da iki senede boyalarını yenilediğiniz sürece herhangi bir şekilde bu evlere ömür biçilemez.” Projede mühendislerin titizlikle çalıştığını belirten Çakıcı, bu nedenle evlerin güvenli olduğunu da belirtti. Çakıcı, dışarıdan gelen herhangi bir uyarıcıya hazırlık olan evler için şu ifadeleri kullandı; “Tüm

evler statik hesabı yapılmış evler. Rüzgar, kar yükü ve yeryüzünün hareketliliği gibi her şey göz önünde bulundurularak hesaplanmış yapılar. Şu anda burada 50 evi asma katlı, 50 evi asma katsız olacak şekilde yaptık. Asma katlı evde 4 çocuklu bir aile yaşayabilir. Asma katsız evler ise çocuklar ile birlikte maksimum 4 kişi kalacak şekilde yapılıyor.”

Her sektörden gönüllü burada

Mimar ve iç mimarlarla bu hareketi başlattıktan sonra oldukça yoğun bir ilgi ile karşılaştığını da belirten Çakıcı, “İçeride gelip işçiliklere dahil olan her sektörden insan var. Öğretmenler, öğrenciler, müzisyenler, dağcılar, sinema sektöründen insanlar, yogacılar, polisler. İlk günden beri neredeyse 3 bin kişi geldi. Hatta Antalya ve İzmir’den karavanına atlayıp gelenler oldu. Kapıda yattılar. Buradaki her gönüllü bir bağ kurdu bu iş ile. Her gönüllünün benim projem diyebileceği bir proje bu, herkesin aynı şekilde gönüllülük ile projeye sahip çıkacağına inanıyorum.”

İstanbul’da gerçekleşen projeye Çorlu’dan gönüllü olarak gelen kaynak ustası Hakan Ufuk Ulusoy da duygularını, “Hüzünlü bir mutluluk var burada. Keşke sadece böyle durumlarda değil, hep bir dayanışma

Ayşe Zülal Çakıcı

içinde olsak. Söylenecek çok şey var da, sözler boğazda düğümleniyor” sözleriyle ifade etti.

Gönüllülerden iç mimarlık öğrencisi olan Hande Mırık da, “Arka tarafta o kadar büyük bir emek var ki anlatılamaz. Burada çalışırken işe yaramanın mutluluğu, her bir adım atışında dahil oradaki insanların mutlu, huzurlu hissedecekleri bir yuva yapıyor olmanın mutluluğunu hissediyorum. Burada insanlar kimliklerini dışarıda bırakıyor ve omuz omuza vererek ortaya bir iş koyuyorlar. Paylaşmanın, yardımlaşmanın verdiği mutluluk tarif edilemez” diye konuştu. ■

Depremzede çocuklar için sosyalleşme alanı:

Sahra Çocuk Kütüphaneleri

Depremden en çok etkilenen yerlerden olan Nurdağı ve İslahiye’de, çocukların psikolojik ilk yardımlarına destek olmak amacıyla, "Sahra Çocuk Kütüphaneleri" kuruluyor. Prof. Dr. Asiye Kakırman projenin ortaya çıkış hikayesini ve detaylarını 9. Köy’e anlattı. Psikolog Engincan Engin ise sahra kütüphanesi projesinin çocuk psikolojisine etkilerini değerlendirdi.

Esin Özdemir

10 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremlerden en çok etkilenen ilçeler arasında yer alan Nurdağı ve İslahiye’de, sahra hastanesi mantığından yola çıkılarak ‘Sahra Çocuk Kütüphaneleri’ kuruluyor. Kütüphanenin amacı; çocukları depremin etkilerinden biraz olsun uzaklaştırmak, kendilerini ifade edebilecekleri ve afet ortamında sığınabilecekleri bir müdahale merkezi oluşturup, psikolojik ilk yardımlarına destek sağlamak olarak belirlendi.

Sahra Çocuk Kütüphaneleri Projesi, Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği ve Müzeler Müdürlüğü’nün iş birliğiyle hayata geçirilecek.

Projenin uygulayıcılarından Prof. Dr. Asiye Kakırman, projenin detaylarını ve gelişim sürecini 9. Köy’e anlattı. Psikolog Engincan Engin ise Sahra Çocuk Kütüphaneleri’nin çocukların ruh sağlığına etkisini değerlendirdi.

Sahra Çocuk Kütüphaneleri’nin hikayesi

Prof. Dr. Asiye Kakırman, Sahra Çocuk Kütüphaneleri adının ortaya çıkış hikayesi ve projenin gelişim süreciyle ilgili şunları söyledi: “Ben üç tane çocuk kütüphanesi sempozyumu düzenledim. Üçüncüsünü 2022 yılında Mayıs ayında Gaziantep’te yapmıştık. Dolayısıyla Gaziantep ile kendiliğinden bir bağım oluştu. Hem Gaziantep’in tam bir çocuk kütüphanesi şehri olması hem de orada görev yapan çok sayıda öğrencim olması aradaki bağı güçlü tuttu. Depremden sonra ise Gaziantep Büyükşehir Bele-

diyesi Kütüphaneler ve Müzeler Müdürü Hüseyin Ateş, ‘Hocam, Nurdağı ve İslahiye’de çocuk kütüphanelerine ihtiyacımız var’ deyince, ben de Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği ile iletişim kurdum ve onların da destek vermesiyle beraber ekip oluşmuş oldu.” Çocuk kütüphanelerinin sosyal mekanlar olduğunu da belirten Prof. Dr. Kakırman, “Aslında birer müdahale merkezi olarak faaliyet gösterdiği gerçeği ile deprem sonrası oluşan acil durum birleşince ‘Sahra Çocuk Kütüphaneleri’ adı ortaya çıktı” dedi.

Uzmanlarla ortaklaşa hareket edilecek

Yaraların sarılmasının uzun sürecine dikkat çeken ve çocuklara birçok açıdan destek olmak istediklerini kaydeden Kakırman, projenin amacını şöyle anlattı:

Fotograf: DepoPhotos

“Çocukların depremin etkilerinden biraz olsun uzaklaşabileceği, kendilerini ifade edebilecekleri, güvende hissedebilecekleri ve afet ortamında sığınabilecekleri bir müdahale merkezi olacak bu kütüphanelerde, acil psikolojik ilk yardımlarına destek olmak istiyoruz. Bir sahra hastanesi mantığından yola çıkarak, çocukların psikolojik ilk yardımlarına destek olmak amacıyla ama bunu kitaplar eşliğinde yaparak, en az bir yıl hizmet vermeyi planlıyoruz.”

Kakırman, Sahra Çocuk Kütüphaneleri'nde yapılması planlanan etkinlikler için ise “Kütüphaneciler, yazar-çizerler ve çocuk ruh sağlığı uzmanları ortaklığında etkinlik ve atölyeler yapmayı hedefliyoruz. Şartlar iyileştikçe çocukların bakım verenleriyle birlikte katılacağı etkinlikler düzenleyeceğiz. Örgün eğitimin başlamasıyla bu kütüp-

hanelerde ayrıca çocuklara akademik desteğin de verilmesi için çalışmalar planlıyoruz” ifadesini kullandı.

Afet sonrası psikolojik destek önemli

Sahra Çocuk Kütüphaneleri'ni çocuk psikolojisi açısından değerlendiren Psikolog Enginçan Engin ise şöyle konuştu:

“Kurulması planlanan Sahra Çocuk Kütüphaneleri'nde verilecek olan psikososyal destek hizmeti ve psikolojik ilk yardımın, özellikle yaşanan depremden sonra son derece elzem hale gelmiş, ihtiyaca yönelik bir müdahale şekli olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan hem afet sonrası psikolojik desteğin ulaşılabilir olması, hem de travmatik yaşam olayları sonucunda yaşanan travmanın uzun süreli etkilerini

azaltma ve hastalığı önleme adına faydalı olacağı belirtilebilir. Söz konusu projenin planlanan ebeveyn ve çocuk oturumlarıyla beraber çocuk ve aile arasındaki iletişimin ilerlemesi, rutine dönüş ve aktivasyon anlamında yararlı olacağı öngörülmektedir. “Engin, deprem sürecinde eğitim alamayan çocuklara akademik desteğin verilmesinin önemine değinerek, “Eğitimde devamlılık ilkesinin bir gereği olarak büyük bir açığı kapama ve hizmet olanağı sunma potansiyeli taşımaktadır. Bu süreçte güvenlik algısı sarsılmış olan ebeveyn ve çocuklarımıza kütüphane gibi kapsayıcı, sıcak ve sosyal bir alan yaratmak son derece iyi bir fikir olarak göze çarpmaktadır. Bu tip projelerin başka projelere de öncülük etmesi adına özendirici ve motive edici yönü de atlanmaması gereken bir gerçektir.” ■

Tartışmalı madencilik,

Siyanürlü altın...

Mühendis, hukukçu ve gazeteciler, altın madenciliğinin “ağır bedeller ödetecek faaliyetler” olduğuna işaret edip Anayasa ve yasalarda acil değişiklikler yapılması gerektiğine dikkat çekti.

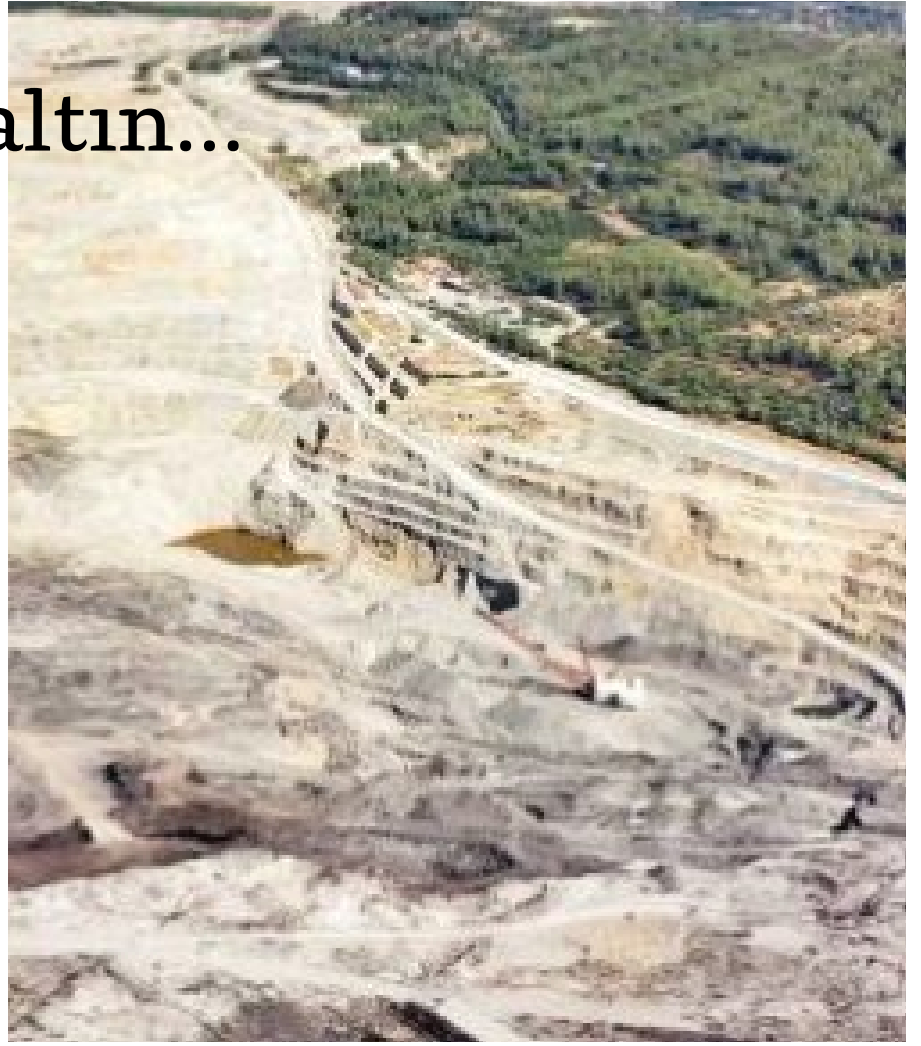
Cengiz Aldemir

11 Mart 2023

Sanayi devrimiyle birlikte dünyaya egemen olan “ekonomik büyüme” anlayışı, 250 yıl sonra doğal yaşam alanlarının yok edilmesi, bir başka deyişle “dünyanın sonu” tartışmalarını da beraberinde getirdi. Bugün karşı karşıya olduğumuz “küresel salgınlar” ve “iklim krizi”, doğanın alarm zilleri olarak görülürken, “sürdürülebilir kalkınma” anlayışı öne çıkıyor. Ancak bunun nasıl başarılabacağı konusu ise halen büyük bir tartışma konusu.

Bugün benzer tartışmaların yaşandığı Türkiye’de de insana ve doğaya büyük zararlar veren başta siyanürlü altın madenleri olmak üzere termik santraller, kömür madenleri, gelişigüzel inşa edilen hidroelektrik ve jeotermal santrallerin yanı sıra mermer ve taş ocakları ile orman katliamları bütün hızıyla devam ediyor.

Konuyla ilgili 24 Saat Gazetesi olarak Enerji Mühendisi Alaattin Yılmaz, Metalurji Mühendisi Cemalettin Küçük, Avukat İsmail Hakkı Atal ve Gazeteci-Yazar İbrahim Gündüz ile konuştuk. “Su kaynakları tehdit altında” diyen Yılmaz, altın madenciliğinin “ağır bedeller ödetecek faaliyetler” olduğuna işaret edip geri döndürülemez, düzeltilemeyecek sonuçlar doğurabileceğine dikkat çekti. Küçük, Türkiye’de hatta dünyada siyanürle altın işletmeciliğinin ve diğer kimyasal yöntemlerle metal kazanılması işlemlerinin olmaması gerektiğini savundu. Atal, Anayasa ve

yasalarda acil değişiklikler yapılması gerektiğini vurgularken Gazeteci-Yazar İbrahim Gündüz ise bugün dünya ve insanlığın “olmak ya da olmamak” noktasında olduğunun altını çizdi.

Zarar çok büyük

Yıllardır Fatsa’daki siyanürlü madene karşı mücadele veren Enerji Mühendisi Alaattin Yılmaz, altın madenciliğinin çok geniş alanlarda birçok kimyasal kullanılarak yapılan ve çevresel etkileri bakımından oldukça tartışmalı bir madencilik türü olduğunu vurguladı.

Fatsa örneğini paylaşarak, “Kazımı yapılan 1 ton demir cevherinin ortalama 700 kilogramı demirden oluşurken, 1 ton altın cevherinde yarım veya bir gram altın bulunur” diyen Yılmaz, şunları anlattı:

“Daha iyi anlamamız için, 1 ton demir için yaklaşık 1,5 ton cevher kazmak gerekirken, 1 ton altın için ortalama 1,5 milyon ton cevher kazanılmakta... Bu cevheri elde etmek için de Fatsa örneğinde yine 1,5 milyon

ton ekonomik olmayan kayaç kazılıp çıkartılmaktadır. Bu nedenle altın madenciliğinde çok geniş alanlar, üzerinde ne tür bir varlık olursa olsun bu madencilik türü için feda edilirler.

Şirketler için esas olan, ‘kârlılık’tır. Altın madenciliğinde 1 ton altına karşılık binlerce ton arsenik, civa, kurşun ve kadmiyum gibi ağır metaller yan çıktı ve atık olarak ortaya çıkar. Bunun nedeni, altın madenciliğinde kullanılan siyanür liçi işleminin bir sonucudur.

Bu madencilikte cevhere ulaşıncaya kadar, doğal yaşam döngüsünde çok büyük öneme sahip toprak ve kayalar, ‘pasa’ denilerek bir kenara atılır. Kullanılan binlerce ton patlayıcı ve ağır iş makineleriyle birlikte içinde altın olduğu düşünülen cevher çıkartılarak kırıcılarda öğütülür. Ardından geniş alanlara serilerek üzerinden binlerce ton siyanür geçirilir. Siyanürün temel işlevi, cevherin içerisinde bulunan başta altın olmak üzere metallere bağlanarak onu sıvılaştırması ve kayaçtan ayırmasıdır.

Genel olarak altın cevherleri açık alanlarda direk siyanür liçi ile işlenebiliyor. İnsan sağlığı için son derece tehlikeli olan arsenik, civa, kadmiyum gibi tehlikeli atık sınıfında olan bu ağır metaller, liç alanında bırakılmaktadır. Kapalı tanklarda sülfürik asit ve siyanür kullanılarak yapılan liçleme sonrasında ortaya çıkan zehirli atıklar, zehir barajlarında toplanır. Bu atık barajları, özellikle yağış ve heyelanların bol olduğu bölgelerde çok büyük risk taşırlar.”

Döndürülemez, paranız olsa bile düzeltmeyeceğiniz sonuçlar...

Bu işlemlerin her birisinin insan ve çevre sağlığı açısından çok büyük etkileri olduğunun altını çizen Yılmaz, sözlerini şöyle bitirdi:

“Bu gerçekler ışığında altın madenciliği; geniş alanlarda kaybedilen yeşil örtü ve tarım gelirleri dışında, su varlığımız üzerinde oluşturduğu baskı ve özellikle iklim değişikliğinin açıkça kendini hissettirdiği bugünlerde kısa vadeli kâr hırsları uğruna bizlere ağır bedeller ödeyecek faaliyetlerdir. Saydığımız kirlilikler ise geri döndürülemez yani paranız olsa bile düzeltmeyeceğiniz sonuçlar doğurabilir.”

“Sürdürülebilir” değil “kendi kendini besleyen”

Madencilikle ilgili kararların, dünyayı “emtia” olarak gören bir sermaye tarafından alındığını ve “sürdürülebilir kalkınma” kılıfı altında doğa talanı ve emek sömürüsüne devam edildiğini savunan Metalurji Mühendisi Cemalettin Küçük ise, şu değerlendirmeyi yaptı:

“Bu faaliyetlerin çoğu, tek merkezli yapılardan çıkmaktadır. O kapitalist yapıların gözünde Afrika haritası maden bölgelerine bölünmüştür. Türkiye’yi de böyle görmektedirler. Hangi bölgede, hangi cevheri elde edebilecekse öyle görür. Sermaye açısından ‘sürdürülebilirlik’ dedikleri bir palavra aslında sömürünün sürekliliğidir. Bu sistemi yürütebilmek için sanki toplumun gereksinimleri varmış gibi çeşitli tüketim unsurlarını öne sürerek bunların hammaddesinin karşılanması için yapılacak işlemler gelip dayatacaklar, ‘Maden çıkarılmasın mı?’ diyecekler.

Madencilik faaliyeti, canlı organizmaların yok edildiği, süpürülüp atıldığı işlemlerdir. Siyanürlü altın aranan bölgelerde yaşam için vazgeçilmez olan

nebatî toprak ölü: İçindeki canlıları da öldürürsünüz. Yeniden geri dönüşümü çok kolay değil. Hatta hiç olamaz. Bu birileri için iktisadi olabilir ama bizim için asla iktisadi değildir.”

Hukuk kararları göz ardı edildi

Türkiye’de hatta dünyada siyanürle altın işletmeciliğinin ve diğer kimyasal yöntemlerle metal kazanılması işlemlerinin olmaması gerektiğini savunan Küçük, şu uyarılarda bulundu:

“1997 yılında Danıştay, ‘Türkiye’de siyanürle altın işletmeciliği yapamazsınız’ dedi. Yasakladı ama bu memlekette verilen yargı kararlarının hiçbirisi uygulanmadı. Kazanmış olduğumuz davalarda sürekli yasalar ve yönetmelikle değiştirildi. Oysa her yıl işletmeye alınan yeni tesisler ve büyütülen eski işletmeler devreye girdikçe tam tersi oldu. Ekolojik yıkımın yanında hem cari açık hem dış borç katlanarak arttı. Şimdi maden işletmelerinin olduğu bölgelerin nasıl bir yıkım yaşadığını her yerde görebiliyoruz. Artık uydudan görünür duruma gelmiş yıkımlarla karşı karşıyayız.”

Ekokırım, “anayasal suç” olmalı

Erzincan’dan Muğla’ya çevre davalarında verdiği mücadeleyle dikkat çeken Avukat İsmail Hakkı Atal, Anayasa ve yasalarda acil değişiklikler yapılması gerektiğine işaret ederek “Ekokırımın, mutlaka ama mutlaka Anayasa’ya suç tanımı olarak girmesi gerekiyor. Daha sonra ceza kanununa da geçmesi gerekir. Mevcut Anayasa’ya baktığımızda, Anayasa’nın 56’ncı maddesi, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını düzenliyor. 169’uncu maddesi, ormanları koruma görevi veriyor. Anayasa’nın 17’inci maddesi, insanın maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkını veriyor. Fakat bu siyasi iktidar, üst norm olan bu Anayasa hükümlerinin altını boşaltacak şekilde ne kadar yasal düzenleme varsa yaptı” diye konuştu.

Maden Kanunu ve ÇED yönetmeliğinde değişiklikler yapılarak çevre katliamlarına devam edildiği eleştirisinde bulunan Atal, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Anayasa’da sağlık ve çevre hakkı, bir bütün olarak belirtilmelidir. Birleşmiş Milletler’in bu konuda çeşitli kararları var. En son Temmuz ayında sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının temel insan hakkı olduğunu vurguladı.

Avrupa Sağlık ve Çevre Birliği’nin (Health and Environment Alliance – HEAL) yaptığı çalışmaya göre Muğla’daki 3 termik santral olan Yatağan-Yeniköy-Kemerköy termik santrallerinin Türkiye’ye yıllık sağlık maliyeti, 41 Milyar TL. Üç termik santralin yıllık ticari kazancı ise 400 milyon TL. Yani özel sektörde olan 3 termik santralin kendi ticari kazançlarının tam 100 katı ülkeye sağlık maliyeti var. Dünya meteoroloji örgütü başkanı Petteri Taalas’ın söylediği gibi, ‘İklim değişikliğini tamamıyla anlayabilen ilk nesiliz ve gezegeni kurtaracak son nesiliz. Ülkemizin ve gezegenin geleceği için kilit noktalardan biri halk sağlığını yok eden ve iklim krizini derinleştiren ekokırımçı şirketlerin elinden maden ve enerji sektörünün alınmasında yatıyor.”

“Türkiye, çok tehlikeli bir yol ayrımında”

Yağma-talan madenciliği ve siyanürlü altın madenciliğini anlatan “Altın Ölüm” ve “Altın Girdap” adında iki kitabı yayınlanan Gazeteci-Yazar İbrahim Gündüz, ise Türkiye’de adına madencilik denilen bir yağma-talan düzeninin yıkıcı etkisini artırarak devam ettiğinin altını çizerek şunları söyledi:

“Her köşe başına açılan taş ocakları, mermer ocakları ve kömürlü termik santrallerin de en az altın madenleri kadar yıkıcı etkilere sahip olduğu görüldü. Türkiye, çok tehlikeli bir yol ayrımında. Birileri, ülkenin dağlarını, ormanlarını, yaylalarını, meralarını, köylerini, su kaynaklarını ‘meta’ olarak görüp satılığa çıkarmış durumda. Bunu da millete, ‘iş, istihdam, ekonomi’ diye pazarlıyorlar. Bu bir ekonomi değil, bir ‘ekokırım’dır.

Vatandaş zehirleyen birtakım şirketlerle yakın ilişkilere girmesi ve bunun da ‘reel siyaset’ diye sunulması, karşı karşıya olduğumuz acı gerçeklerin bir yansımasıdır. Ayrıca bu kadar yıkımın ve tahribatın karşılığında devletin kazancı sadece yüzde ikidir. Ülkenin toprakları, dağları, ormanları sadaka payıyla yağmalanmaktadır. Bugün adına madencilik denilen şey, üç bin yıl önce yapıldığı gibi yapılmıyor. Bir günde milyonlarca ton hacmindeki yeryüzü parparça ediliyor ve ardından binlerce ton zehirli kimyasal topraklara, kayalara, sulara boca ediliyor. Bugün dünya ve insanlık, ‘olmak ya da olmamak’ noktasındadır.” ■

Depremzede hayvanlar Gaziantep'te tedavi ediliyor

Depremden insanlar kadar hayvanlar da etkilendi. Depremi etkisini gösterdiği kentlerde birçok hayvan göçük altında kalırken sahipsiz kalan hayvanlarsa açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. Türkiye'nin en büyük hayvanat bahçesinin olduğu Gaziantep'te depremzede hayvanlar tedavi ve koruma altına alındı.

Jiyen Erkilic

13 Mart 2023

Türkiye'nin en büyük hayvanat bahçesinin olduğu Gaziantep'te depremzede hayvanlar koruma altına alındı. Gaziantep hayvanat bahçesinde bulunan hayvan hastanesine getirilen yaralı hayvanların, genel muayeneleri yapılarak yaraları tedavi edildi. Ağır yaralı olan hayvanların ilk teşhis sonrası ameliyatları ve tedavi süreçleri devam ediyor.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi - Doğal Hayatı Koruma Daire Başkanı Celal Özsöyler, depremin

meydana geldiği günden beri sokakta kalan depremzede hayvanlar için çalışmalarını sürdürdüklerini ifade etti.

Depremde kimsesiz kalan köpeğe "Afet" ismi verildi

6 Şubat depremlerinden Gaziantep merkezinin yanı sıra Nurdağı ve İslahiye ilçesi de en çok etkilenen bölgeler arasında. Bu deprem bölgelerinde bulunan kedi ve köpeklerin hem aç kaldığını hem de vücutlarında çeşitli yaralar olduğunu belirten Başkan Özsöyler şunları aktardı:

"Merkezimize gelen hayvanların genel durumları çok kötüydü. Bazı hayvanlar yaralı olarak gelirken,

bazıları ise açlık ve susuzluktan dolayı bünyeleri çok zayıf düşmüştü. Hekimlerimiz bu hayvanların ilk etapta genel muayenelerini yaparak gerekli pansuman ve serum tedavisi uyguladı. Bazı hayvanlarımız ise ameliyata alındı ve şu anda durumları iyi. Deprem bölgelerinden gelen hayvanlar arasında, sahipleri göçük altında vefat eden bir köpeğimiz var. Gerekli tedavilerini yaptık, onun da durumu iyiye gidiyor. Buradaki arkadaşlarımız ismini Afet koydu, o artık bizim korumamız altında ve burada bizimle kalacak. Evcil olup da enkazdan kurtarılan diğer kedi-köpeklerin de gerekli tedavi ve bakımlarını yerine getirdik. Hayvanat bahçemizde

onları en güzel şekilde güven içinde ağırlayacağız.”

Depremzede hayvanlar için sahra hastanesi kuruldu

Depremzede hayvanları takip etme şartıyla sahiplendirilebileceklerini ifade eden Özsoyler, tedavileri tamamlanan hayvanların ulaşıldığı takdirde sahiplerine teslim edileceğini belirtti. Özsoyler, hayvan hastanesine tedavi edilmek üzere gelen hayvanları da saydı kedi köpeklerin dışında, “Güvercin, papağan, tavşan ve eşeklerin olduğu onlarca depremzede can burada hayat buldu” dedi.

Depremin etkilediği Gaziantep ve ilçelerinde sokak canları için besle-

me noktalarını arttırdıklarını ifade eden Özsoyler, deprem sahalarını gezerek bakıma muhtaç hayvanlara ulaşmayı devam ettiklerini belirtti. Gaziantep Belediyesi Doğal Hayatı Koruma Dairesi Başkanı Celal Özsoyler son olarak şunları söyledi:

“Aynı zamanda kendi bünyemizde depremin en çok etkilediği Nurdağı ilçesinde hayvanlar için sahra hastanesi kurduk. Enkaz altından yaralı olarak kurtarılan canlarımızı vakit kaybetmeden tedavi edebiliyoruz. Yine depremin en çok etkilediği İslahiye ilçesinde depremde etkilenen hayvanlarımız sahra hastanesine daha hızlı ulaştırılabiliyor.” ■

Seçim tarihi belli oldu:

Takvim nasıl işleyecek?

Cumhurbaşkanlığı adaylığı başvurusu için son tarih 26 Mart, siyasi partilerin vekil listelerini Yüksek Seçim Kurulu'na bildirmeleri için ise 10 Nisan olarak belirlendi.

Ozan Gençoğlu

13 Mart 2023

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçiminin yenilenmesi kararıyla birlikte seçim takvimi belli oldu.

Seçim takviminin ayrıntıları şöyle:

Cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimleri 14 Mayıs 2023'te Cumhurbaşkanı'nın seçimlerin yenilenmesine ilişkin kararı 10 Mart tarihinde Resmi Gazete'de yayınlandı. Anayasa'nın 116. maddesi ve 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu dördüncü fıkrası şöyle diyor; "Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde bu karar kırk sekiz saat içinde Resmi Gazete'de yayımlanarak ilan olunur. Bu kararın verildiği günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Cumhurbaşkanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi birlikte yapılır." Bu hüküm uyarınca seçim tarihi 14 Mayıs Pazar günü olarak kesinleşti.

Olası ikinci tur tarihi

Yine 6271 sayılı Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, "Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci Pazar günü ikinci oylama yapılır..." hükmüne göre 14 Mayıs'ta hiçbir aday yüzde 50+1 oy alamazsa Cumhurbaşkanlığı ikinci tur seçimi 28 Mayıs Pazar günü yapılacaktır.

Fotograf: DepoPhotos
Abdurrahman Antakyah

Yargı mensupları ve bürokratların istifa tarihi 16 Mart

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu 18. maddesi ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 76. madde son fıkrasında yer alan hükümlere göre, yargı mensupları ve kamu görevlileri en geç 16 Mart 2023 Perşembe günü saat 17.00'ye kadar 2839 sayılı kanunun 18. maddesi uyarınca görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmaları, emekli olarak görevden ayrılacaklar ise aynı tarih ve saate kadar emeklilik isteğini belirten dilekçelerini ilgili kurumlara teslim etmeleri gerekiyor.

Aday açıklama tarihleri

Cumhurbaşkanı adayları olacaklar için son başvuru tarihi 26 Mart Meclis'te grubu olmayan partilerce aday gösterilmeyecek kişilerin ise 100 bin vatandaşın imza toplayarak adaylık başvurusunu tamamlaması gerekiyor. Cumhurbaşkanı kesin aday listeleri 2 Nisan'da Resmi Gazete'de yayımlanacak ve 3 Nisan'da YSK'da gerçekleştirilecek kura ile adayların birleşik oy pusulasındaki sıralamaları belirlenecek.

Partiler vekil listelerini 10 Nisan'a kadar YSK'ya iletecek

Milletvekili listelerini belirleyen partiler ve bağımsız adaylar milletvekilliği seçimi için 10 Nisan'a kadar YSK'ya başvurabilecek. Süreç tamamlandıktan

sonra listeler ve adaylar 19 Nisan'da il seçim kurullarına gönderilip Resmi Gazete'de yayımlanarak kesinlik kazanacak.

Seçimde oy kullanacak depremzedeler ne yapmalı?

Deprem sonucu asıl ikamet yerlerinden farklı bir yere taşınmak zorunda kalan depremzedelerin oy kullanabilmek için; taşındığı yerdeki adrese (yurt, otel, pansiyon gibi geçici yerler dahil), aynı il veya ilçe içerisinde ikamet adresi dışında başka bir konut, prefabrik ev, yurt, konteyner, çadırkent, huzurevi vb. yerde barınıyor ise bu tür geçici yerlere yönelik yapacakları yeni adres beyanını 17 Mart 2023 saat 23.59'a kadar nüfus müdürlükleri, e-devlet veya nüfusmatikler üzerinden yapması gerekiyor. Bu tarihten sonraki adres beyanına dair işlemler ilçe seçim kurullarının kararı ile yapılacaktır. ■

Çadırkentler 25 bin doğum bekliyor

Fotoğraf:
Yeryüzü Doktorları Derneği

Afet bölgesinde hamile kadınlar, riskli doğum ile karşı karşıya. Bölgedeki sağlık görevlileri uyarıyor; anne ve bebek sağlığının korunması için bir an önce önlemler alınmalı.

Elif Solmaz

13 Mart 2023

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) yayınladığı raporda, deprem bölgelerinde yaklaşık 226 bin hamile kadının olduğunu, 25 bin kadının ise bu ay doğum yapmasının beklendiğini açıkladı. Uzmanlar, kadın ve bebeklerin afet bölgesinde salgın hastalıklardan korunması için çok acil temiz su, kıyafet ve gıdaların hızlıca erişilebilir olması gerektiği uyarısında bulundu.

Anneler bebekleri için endişeli

Depremde evi yıkılan, çadırkentlere sığınan anne adayları bebeklerinin sağlık durumlarından oldukça endişeli. Sağlık erişiminin zor olduğu afet bölgesinde çalışmalar yürüten Yeryüzü Doktorları Derneği'nin gönüllü kadın hastalıkları ve doğum uzmanı Buhara Sultan Güney ve Fureya Zilal Hocagil, "Kliniğe ayakta başvuran hastaların hemen hemen hepsi bebeklerinin hareket azlığından, kendilerinin karın ağrısı ve kanama şikayetlerinin çeşitli kombinasyonlarından

şikayetçiydi. Anneler daha çok bize 'bebeklerinin iyilik durumlarını' bilmek istedikleri için başvuruyorlardı. Bir kısmı ise sadece güvende olduğunu duymak için başvuruyordu" dedi.

Erken doğum riski var

Depremin sarsıcı etkisinin hamilelerde yüksek kaygı ve korkuya neden olduğunun özellikle altını çizen Yeryüzü Doktorları Derneği yetkilileri, "Deprem, yüksek stres ve yüksek kortizol salınımına neden olarak; süt kesilmesine, gebelik kaybına, erken doğumun tetiklenmesine ve yüksek tansiyona bağlı sorunlara neden olabilir. Aynı zamanda doğum öncesinde, doğum sırasında ve sonrasında kanamaya eğilim görülebilir. Bunun yanı sıra yeterli temiz gıda ve suya ulaşamama; bebekte gelişim geriliği, anne de anemi ve vitamin eksiklikleri, her ikisinde enfeksiyona eğilim, doğum sonrasında ise iyileşme zaafiyeti ya-pabilir" açıklamasında bulundu.

Hijyen en temel ihtiyaç

Raporda, karşılanmayan hijyen ihtiyaçları nedeniyle özellikle hamile kadınlar için önemli bir salgın tehlikesi

olduğuna dikkat çekildi. Afet bölgesinde barınma, ısınma, temizlik, gıda haricindeki malzemelerin ve sağlık hizmetlerinin kısa vadede öncelikli ihtiyaçlar arasında yer aldığını belirten Sağlık Hakkı Derneği'nin Yönetim Kurulu Üyesi Zeynep Gülşah Coşkun, şöyle konuştu:

"Afet sonrası dönemin kadınlar için ihtiyaçlarının kısıtlı sağlanabildiği, sağlık hizmetlerine erişimde kesintiler yaşanan ve güvenlik konusunda endişeler yaşadıkları bir süreç olduğunu biliyoruz. Kadınlar yaşam alanlarındaki temel ihtiyaçların karşılanması, hijyenin sağlanması ve çocukların bakımı gibi sorumlulukları üstlenmiş durumdadır. Kadınların regl ve doğumla ilgili süreçleriyle ilgili hijyen ürünlerine ve sağlık hizmetlerine erişimlerinin sıkıntılı olduğunu da takip ediyoruz. Hizmetlere erişim kısıtlılığının yanında kayıt prosedürleri ile ilgili aksaklıkların çıkacak olması da sağlık hakkına yönelik değerlendirmeleri güçleştirecek. Sağlık hizmeti sağlayıcı kurumlarda kayıt tutulması ve kayıtların gizliliğinin korunması önem arz ediyor." ■

Ambalajlı şekerli gıdalar değil, üç öğün yemek şart

Artan basım maliyetleri, stant ücretleri, nakliye ve kiralama ücretleri birçok yayınevinin kitap fuarına katılımını azalttı. İstanbul Kitap Fuarı'na 2019'da 600 olan yayınevi, kurum ve STK'ların sayısı 2022'de 450'ye geriledi.

Fotoğraf: DepoPhotos
Onur Sağsöz

Ezgi Bulut

13 Mart 2023

Afet bölgesinde yaşayanların barınma dışındaki bir büyük sorunu da beslenme. Yardımlar arasında yoğun görülen paketli, şekerli, koruyucu ve katkılı gıdalar çocuk gelişimi için büyük tehlike. Diyetisyen Dicle Dilan Salman 9. Köy'e beslenme açısından risk altındaki gruplar için deprem bölgesinde alınması gereken önlemleri ve deprem bölgesinden izlenimlerini anlattı. Beslenme ve gıda dağıtım organizasyonlarının hayırseverlerin insafına bırakılacak

bir şey olmaktan çıkarılıp kamusal bir politika haline dönüştürülmesi gerektiğine dikkat çeken Salman, "Bu meseleye sadece biyolojik bir iyilik hali olarak bakmak doğru değil, bu insanların birçok açıdan sosyal, fiziksel, toplumsal yönden bir iyilik haline ulaşması gerekiyor. Ancak deprem öncesinde de 'karın tokluğuna yaşam' algısına indirgenmek zorunda kalan ve fazlasını bize reva görmeyen bir sistemi kabul etmemiz mümkün değil" dedi.

İlk 72 saat beslenme açısından oldukça kritik

Afet dönemlerinde ilk 72 saatin hem arama kurtarma hem de beslenme açısından oldukça kritik ol-

duğunu belirten Diyetisyen Dicle Dilan Salman, "Ülkenin afet dönemlerinde bir beslenme plan programının olmadığını da bu süreçte görmüş olduk. Acil beslenme desteği oluşturulması bir gereklilikti ancak yapılamadı. İlk 72 saat için kolay, bozulmaya karşı dayanıklı ve kalori içeriği yüksek besinlerin dağıtımı sağlanmalıydı." dedi.

Hassas grupların dikkate alınmasının ve onlara uygun gıdaların bölgeye ulaştırılmasının de geciktiğini ifade eden Salman, çölyak hastalarının çoğunun hala glutensiz gıdalara ulaşamadığını belirterek; "Hastalarla görüştüğümüzde açlıktan ölmek için ekmek yemek zorunda kaldıklarını, bu yüzden çok yoğun

bağırsak problemleri yaşadıklarını söylediler. Bebekler, yaşlılar, hipertansiyon, diyabet gibi kronik hastalıklara sahip olanlar, kanser hastaları, gebeler gibi birçok grubun da ihmal edildiğini maalesef gördük” şeklinde konuştu.

Adıyaman'da ishal vakaları görülüyor

Şebeke sularının kullanılamaz durumda olmasının çok yoğun hijyen problemlerine neden olduğunu belirten Salman, “Paketli içme suyunun köylere ulaşamaması insanların kuyu sularını kullanmasına sebep oldu. Suların klorlanması neredeyse depremin 10. gününden sonra bırakılması, şişelenmiş içme suyunun ulaşamayanlar açısından ishal, tifo, kolera, akut gastroenteritler gibi bulaşıcı hastalıklara neden olabilir. Bizim Adıyaman'da olduğumuz dönemde ishal vakalarının olduğu yerlere de denk geldik.” dedi.

Şeker yoğunluklu beslenme çocukların gelişimini olumsuz etkiliyor

Deprem bölgesindeki çocukların yoğun olarak şeker oranı yüksek bisküvi, kek, kruvasan, paketli reçeller

ve bal gibi gıdalar tükettiğini aktaran Salman, çocukların sağlıktan uzak şeker yoğunluklu beslenmesinin gelişim dönemlerini olumsuz etkilediğini söyledi. Bu tarz beslenmeler ile çocukların yeterli protein almasının imkansız olduğunu vurgulayan Salman, protein yetersizliğinin büyüme ve gelişme geriliğiyle birlikte sinir sisteminde, kan ve kas dokusunda, kemik dokusunda bozukluklara neden olduğunu ifade etti.

En az üç öğün yemek verilmesi gerekiyor

Başta çocuklar olmak üzere herkesin kompleks karbonhidrat, protein, yağ, vitamin ve minerale ihtiyacı olduğunu belirten Salman, “Bunların sağlanması için de en az üç öğün yemek verilmesi gerekmektedir. Yumurta, süt, zeytin, kuru baklagiller, tahıllar, kuruyemiş, meyve gibi gıdaların gönderiminin düzenli olarak sağlanması gerekmektedir. Örneğin, Adıyaman bölgesinde meyveye erişim yok denecek kadar azdı. Oysaki çocukların ihtiyaç duyduğu C vitamini kaynakları da olan meyveler hızla bölgeye gönderilmeli, günde en az bir kez meyve tüketimi yapılması sağlanmalıdır.” dedi.

Düzenli tedarik zinciri kurulmalı

Acilen bir strateji belirlenmesi gerektiğine ve düzenli tedarik zincirleri oluşturulması gerektiğine işaret eden Beslenme Uzmanı Dicle Dilan Salman, önerilerini şu şekilde sıraladı:

“Öncelikle talep etmemiz gereken şey bu insanların beslenme haklarına sahip çıkılması gerektiği ve sağlıklı, besleyici, yeterli gıdanın sağlıklı koşullarda ulaştırılmasının sağlanması olmalıdır. Gittiğimizde gördüğümüz tabloda, enkaz ve moloz yığınlarının içinde açık havada tozlu ortamlarda hijyenin hiç sağlanmadığı koşullarda yapılan yemeklerdi. Soğuk zincirinin korunamadığı, bozulmaların yaşandığı birçok gıda da vardı. Gıda sisteminin kurulması, hijyenin sağlandığı mutfakların oluşturulması çok daha sürdürülebilir ve sağlıklı olacaktır. Ayrıca bu bölgede tarımsal üretimin çok yoğun olduğunu biliyoruz. Üretim yapan birçok kişinin şu an ürünlerini satamadığı, bu yüzden çok zor durumda olduğu haberlerini de alıyoruz. Üreticilerin ürünlerinin alınması ve bu mutfaklarda uzak şehirlerden bir tedarik zinciri kurmak yerine bu şekilde üreticilerin desteklendiği, bölgedeki üretim kooperatiflerinin ürünlerinin alındığı bir mekanizmanın sağlanması çok daha iyi olacaktır.” ■

Fotoğraf: DepoPhotos

İlaç firmaları etken madde, hastalar ilaç bulamıyor:

İlaç krizi derinleşti

Fotoğraf: DepoPhotos

İlaçta kur güncellemesi de krizi bitirmedi, ilaç kuru ithal ilaçlar için yetersiz kaldı. Yerli ilaç firmaları etken madde bulamadığı için ilaç üretmedi, ilaç yokluğu temel ilaçlara kadar yayıldı.

Ezgi Bulut

13 Mart 2023

Türkiye, Kahramanmaraş'taki deprem felaketine odaklanmışken, ülkenin diğer kesimlerinde de ciddi bir ilaç krizi yaşanıyor.

Yüksek enflasyon, ilaç euro kuru ile reel kur arasındaki makasın giderek açılmasının önemli sonuçlarından biri eczane raflarının boşalması. Makas açıldıkça 'yoka giren' ilaç sayısı da artıyor, tedaviler yarım kalıyor. Yurtdışından ithal olarak gelen ilaçlardan sonra Türkiye'de üretilen ilaçların da piyasada bulunmaması ilaç krizini daha da derinleştirdi. Elinde reçeteyle eczane eczane dolaşan yurttaş ilaç bulamazken eczacılar 'ilaç yok' demeye utanır hale geldi.

9. Köy'e konuşan Bursa Eczacı Odası Başkanı Okan Şahin, ilaç yokluğu sorununun temel ilaçlara kadar yayıldığını dile getirdi. İlaç fiyatlarını belirleyen euro değerinin Aralık ayında yüzde 36,77 arttırılarak 7 lira 86 kuruştan 10 lira 75 kuruşa çıkarılması kararının, piyasadaki ilaç bulunurluğu sıkıntısına çare olmadığını ifade eden Şahin, yüzde 36,77'lik artışın ancak kısa süreli bir pansuman etkisi gösterdiğini ifade etti.

İlaçta dışa bağımlılık devam ettikçe sıkıntılar bitmeyecek

Piyasadaki ilaç yokluk oranlarının yüzde 25 dolaylarında olduğunu ifade eden Şahin, "Türkiye ilaç pazarının yüzde 50'si yerli, yüzde 50'si ithal gözle bakıyoruz. Ancak yüzde 50'si yerli dediğimiz ilaçların neredeyse yüzde 80'inin etken madde veya yar-

Okan Şahin

dımcı maddelerini yurt dışından ithal ediyoruz. Bu açıdan baktığımız zaman tamamıyla ülkemizde üretilen ilaç miktarı yüzde 10-15'ler seviyelerine ancak çıkabiliyor. İlaçta bu kadar da dışa bağımlı olduğumuz için bu sıkıntılar sürekli devam edecektir" dedi.

Hastalarla üzücü diyaloglar yaşıyoruz

9. Köy'e konuşan eczacı Gökhan Yenigün ise, eskiden kronik ve ithal ilaçları bulmakta zorluk çektiklerini, şimdi ise akut ilaçlar denilen iltihabi hastalıklar, boğaz enfeksiyonu gibi sık karşılaşılan hastalıkların tedavisinde kullanılan temel ilaçları da bulamadıklarını söyledi. Çocuk ilaçlarının da ciddi oranda 'yoka girdiğini' aktaran Yenigün, hastaların tepkilerini şöyle anlattı;

"İnsanların kendisi için ilaç bulamadığında verdiği tepki ile çocuğuna ilaç bulamadığında verdiği tepki çok farklı oluyor. Maalesef üzücü diyaloglar yaşanabiliyor. Gelen hastaya 'ilaç yok' demek bizim için de üzücü. Hastayı başka eczaneye gönderirken içim

rahatsız bir şekilde gönderiyorum. Biliyorum ki bende yoksa bir başka eczanede de yok."Birçok meslektaşıyla ilaç stokları ile ilgili sürekli iletişim halinde olduklarını ifade eden Yenigün, bir mesajlaşma grubu kurduklarını ve bulamadıkları ilaçları hastalara yardımcı olmak için oradan diğer meslektaşlarına sorduklarını söyledi.

Hastalar ilaç bulmak için şehir değiştirmek ya da aracı bulmak zorunda kaldı

9. Köy'e konuşan Sırma İnce ise 7 yaşındaki kızının kullandığı kronik astım ilacını Sivas'ta bulamadığı için İzmir'e gidip aldığını söyledi. Bursa'da ikamet eden, kendisi de sağlık emekçisi olan Songül Aydın ise, kendisinin ve oğlunun kullandığı psikiyatri ilaçlarını Bursa, İstanbul, Ankara'daki eczanelere sorduğunu ancak bulamadığını söyledi. Aydın, ilaç arama sürecini şöyle anlattı;

"18 yaşındaki oğlum ve ben psikiyatri ilaçları kullanıyoruz. Doktorun yazdığı ilacı birçok şehirde aradık bulamadık. Muadili bir ilacı bir arkadaşımın aracılığı ile bulabildim. Muadil

Gökhan Yenigün

ilaç ile doktorun yazdığı ilaç arasında ücret farkı çıkmasına rağmen ilacı kullanmadığım zaman ciddi sıkıntılar yaşadığım için almak zorunda kaldım. Bazı ilaçlarımızın etken maddeleri muadilinde birebir aynı iken maalesef bazı ilaçlarımızda muadil gösterilen ilaçların etken maddesi farklı oluyor, bu da aynı ilaç yerine birkaç ilaç kullanmamıza sebep oluyor. Buna rağmen muadil ilaçları bile bulmak çok zor." ■

Fotograf: DepoPhotos

Eczanede olmayan ilaçlardan

bazıları şöyle:

- Antibiyotikler, çocuklar için ateş düşürücü şuruplar
- Kortizonlar, egzama ilaçları
- Diyabet, kolesterol ilaçları
- Kanseri ilaçlarının birçoğu,
- Antidepresanlar
- Alzheimer, şizofreni, demans ve psikolojik rahatsızlık ilaçları
- Hipertansiyon, kulak, göz ve burun damlaları
- Migren tedavisi için kullanılan ağrı kesici ilaçlar

Yapay zekânın geldiği nokta:

ChatGPT

Google ve Wikipedia'nın çok daha akıllı ve hızlı bir kombinasyonu gibi düşünülen ChatGPT'de tüm bilgilerin insan üretimi olduğu ve yanlış da olabileceği uyarısı yapılıyor. Uzmanlar, işlerin hızlı ve hatasız ilerlemesi noktasında denenmesi gereken bir yöntem olarak değerlendirdikleri ChatGPT'ye karşı dikkatli olunması gerektiğinin altını çizdiler.

Erdinç Akkoyunlu

13 Mart 2023

Teknolojinin gelişimine paralel olarak tüm ekonomik ve sosyal ilişkiler de önemli değişimlere uğruyor. Bunun son örneği eğitimden yazılıma, gazetecilikten dizi-sinema sektörüne kadar her alanda kullanılmaya başlayan ChatGPT, yapay zekâ yazılımı. OpenAI şirketinin ürünü kendisine verilen bilgiler ışığında istenilen tezi, ödevi, haberi ve senaryoyu oluşturuyor. Bu metinler uzmanlar tarafından incelendiğinde ise yapay zekâ tarafından yazıldığı anlaşılamiyor. Son günlerde dünya basınında konuyla ilgili çok sayıda haber yayınlanırken Türkiye'deki uzmanlar, ChatGPT'ye karşı dikkatli olunması gerektiğinin altını çizdiler.

Önümüzdeki birkaç yıl içinde ChatGPT'nin birçok farklı versiyonu çıkacak. Cep telefonlarına uyarlanacak, bir kısmı paralı olacak. Uzmanlık alanlarına göre farklı çeşitleri çıkacak. Ne kadar uzmanlaşırsa o kadar doğru kararlarla karşı karşıya kalacağız. Bunun için bu programların daha sık kullanılması gerekiyor. ChatGPT'yi Google ve Wikipedia'nın çok daha akıllı ve hızlı bir

kombinasyonu gibi düşünebiliriz. Farklı bilgileri sentezleme yetisine sahip. Yakında cep telefonu uygulamaları da oluşunca, bu program herkesin elinin altında olacak. İnsanlığın son 20-30 bin yılda çözdüğü bir sürü problem var. Bunun kendi alanınızla ilgili olan kısımlarını biliyorsunuz ama büyük bir çoğunluğunu bilmiyorsunuz. Şimdi bu problemlerin çözümlerinin bütünü elinizin altında olacak

Tüm bilgiler, insan üretimi, yanlış olabilir...

Yaşar Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Koltuksuz, ChatGPT sisteminde, bilgilerin bilgisayara aktarıldığını ve karar verme tekniklerinin matematiksel mantık kurallarıyla tanımlandığını vurgulayarak "Bu programla, yapay zekâ, verdiğimiz bilgileri hızlı bir şekilde toparlayarak geri aktarıyor. Bunun dışında yeni bir bilgi üretmiyor veya çözülmemiş bir problemi çözmiyor. Dikkat edilmesi gereken nokta, verdiği tüm bilgilerin insan üretimi olduğu ve yanlış da olabileceği" uyarısı yaptı.

Yapay Zekâ ve İleri Teknoloji Uzmanı Ozan İnan, Facebook, WhatsApp, Instagram gibi arkasında yüz milyonlarca dolarlık işlemci yatırımı olan uygulamaların tamamen bedava sunulmasının sebebinin yıllar içinde ortaya çıktığına değinerek "Verileri başka amaçla kullanmak için toplayan sistemlerdi bunlar. İnsanlara sürekli, 'Bu ne, bunu ne yapacaksın?' diyerek sorarak öğrenmeyi gerçekleştirdiler. Öğrenen maki-

nalar ya da yapay zekâ, eskiden küçük bir çocukken bugün daha ergenliğini yaşayan genç gibi oldukça fazla veri barındırıyor. Bu verileri de sağlık, sigortacılık, konut, finans, eğitim gibi alanlarda kişilere ürün ve hizmet satmak için şirketlerle paylaşıyor" diye konuştu.

Kullanırken temkinli yaklaşmak gerekiyor

ChatGPT'nin de bugün bedava kullanıma imkân tanınmasının veri toplamak amaçlı olduğunu anlatan İnan, "ChatGPT gibi aracı kullanırken temkinli yaklaşmak gerekiyor. Çünkü bunun gibi yapay zekâ sistemleri, nasıl bir ekonomi yaratacağını ve bundan para kazanacağını anlama politikasıyla çalışıyor. Ona yüklediğimiz her görev, kişileri daha iyi tanımak ve ihtiyaçları tespit edip, ileride ürün satmak için kullanılacak" açıklamasında bulundu.

İşlerin hızlı ve hatasız ilerlemesinde denenmesi gereken bir yöntem

ChatGPT'nin pazarlama sektöründe önemli yenilikler yaratacağını belirten Digital Exchange CEO'su Emrah Pamuk ise şunları söyledi:

"Bu yöntem ile SMS ya da çeşitli reklam senaryoları yazmak mümkün. Yapay zekânın bu özelliklerini kullanarak, pazarlama dünyası kendine yeni alanlar açmayı tercih ediyor. İnsan unsuru yaratıcılık için her zaman önemli. Ama ChatGPT gibi bir destek de, işlerin hızlı ve hatasız ilerlemesi noktasında denenmesi gereken bir yöntem." ■

Depremde sahaflar dayanışması

6 Şubat depremlerinden etkilenen 11 ildeki çeşitli sektörlerin kendi aralarında dayanışma kampanyalarına sahaflar da katıldı. Depremden etkilenen sahaflara yardım kampanyası kitantik.com sitesi üzerinden sağlanıyor.

Fotograf: DepoPhotos
Can Özer

Büşra Çetinkaya

14 Mart 2023

Deprem dayanışmasına, geçmişten geleceğe edebiyat ve kültür birikiminin saklanması önemli araçlarından olan sahaflar da katıldı. İzmir'de Hermes Sahaf'ın sahibi Ümit Nar, İzmirli sahaflarla bir araya gelerek afet bölgesinde dükkanı ve kitapları zarar görmüş sahaflar için dayanışma kampanyası başlattı. İzmir'de sahafların dağınık olmasına rağmen birlikte hareket ettiklerini ifade eden Nar, 9. Köy'e yaptığı açıklamada, "Depremden ardından durumun vahameti ortaya çıkınca bu dayanışmaya kitantik.com üzerinden başlattık" dedi. Her problemde bir araya gelip yardımlaşmalarını anlatan Nar, iki sene önce İzmir'de yaşanan sel felaketindeki dayanışma kampanyasını hatırlattı. Nar, "Sel felaketinde bir arkadaşımızın dükkanı sular altında kalmıştı. Hemen bir dayanışma kampanyası başlatmıştık ve 5 hafta gibi kısa bir sürede yeni bir dükkan ve 20 binden fazla kitap desteği gelmişti" diye konuştu. Depremden sonra İzmirli meslektaşlarıyla irtibata geçerek fikir alışverişine başladıklarını ifade eden Nar, durumu şöyle anlattı: "İzmir'de sahaflar maalesef toplu bir yerde değil, dağınık. Ama buna rağmen birlikte hareket ediyoruz. Sosyal medyada bilinirliğim biraz fazla olduğu için sözcülüğünü ben yapıyorum ama diğer on beş arkadaş da destek veriyor. Deprem bölgesinde ve deprem bölgesinden İzmir'e gelen, kitap ihtiyacı olan

insanlara da yardımcı olmaya çalışıyoruz. Sahaf arkadaşlarımızla ilgili tespit yapmaya başladık. Durumun vahameti ortaya çıkınca bu dayanışmayı kitantik.com üzerinden başlattık. Hem nakit yardımı hem kitap desteği verilebilir."

Nar, dayanışma kampanyasının nasıl işlediğini şu maddelerle özetledi:

1- Kitantik.com adlı ikinci el kitap satış sitesi üzerinden satışa "sembolik destek kitapları" koyduk. Her esnafın sayfasında iki bin kitap var ve tanesi 10 liradan satışa açık. Bu sembolik satıştan elde edilen gelir her sabah doğrudan sahaf arkadaşımızın hesabına aktarılıyor.

2-Dükkanları tamamen yok olan arkadaşlar için kitap desteği kampanyası. Bu da başladı ve hızla devam ediyor.

3- Arzu edenler mağdur arkadaşların banka hesaplarına doğrudan destek yollayabiliyor. Göndermek isteyenler sahaf arkadaşlarla irtibatlandırılıyor.

4- Mağdur durumdaki arkadaşların listesini Türkiye Yazarlar Birliği ile paylaştık. Birlik, orta vadede devlet destekli bazı çabalar içinde olacak. Şunu da ekleyeyim, diğer ikinci el kitap satış sitesi Nadirkitap.com da kendi üyeleri için yakın zamanda nakit desteği yapacak.

İzmir'den Maraş'a sahaf desteği

Deprem bölgesinden şu ana kadar 8 sahafı tespit ettiklerini ve dayanışmaya başladıklarını anlatan Nar, kayıpların çeşit çeşit olduğunu dile getirdi. Kitabevleri ile birlikte hasar sayısının 100'ün üzerinde olabileceğini belirten Nar, "Çok az hasar görmüş olanlar, dükkanı az hasarlı deposu hasar alanlar,

dükkanı yıkılmış olanlar ve tamamen her şeyi kaybetmiş olanlar var. Biz şu ana kadar 8 arkadaş tespit ettik. Maraş'taki bir arkadaşımızın dükkanı az hasarlı, kitapların çoğu kurtulabilir durumda. Ona İzmir'de bir dükkan ayarlayacağız, evini ayarladık. Sahaflığı bir süre İzmir'de yapacak. İzmir Büyükşehir Belediyesi araç tahsis konusunda yardımcı oldu. O araç İzmir'den Maraş'a destek götürülen bir tır Boş geleceğine arkadaşımızın ev eşyalarını ve kitaplarını getirecek" dedi.

Acil durum ihtiyaçları için can suyu

Herkesin ekonomik durumuna göre sembolik olarak 10 TL belirlediklerini söyleyen Nar, sembolik olarak alınan kitapların bedelinin her sabah kesintisiz olarak sahafların hesabına yatırıldığına vurgu yaptı. Nar sözlerine şöyle devam etti: "Herkes için 2 bin kitap sınırı koyduk. 1 haftalık bir zaman zarfında 20 bin lira para toplamamız gerekiyor. Bu, şu anda acil durum olarak can suyu olabilecek bir dayanışma. Okurlarla beraber hep birlikte kolektif dayanışmayı yaymaya çalışıyoruz."

"Asıl dayanışma sivil toplumda"

Deprem bölgesindeki insanların bir destek mesajına ihtiyaçları olduğunu ifade eden Nar, depremezeler için bu dayanışmanın önemini altını çizdi. Nar, "Biz kendi imkanlarımızla, kısıtlı çevremizle ancak 8 kişiye yardımcı olmaya çalışıyoruz. Depremle birlikte gördük ki asıl dayanışma sivil toplum kuruluşlarında ve sıradan vatandaşta" diye konuştu. ■

Yanlış uygulama,

Gürpınar'ın balık üretimini düşürüyor

Gürpınar'daki tüm suyun, VASKİ'nin Van kent merkezine getirmesi nedeniyle ilçedeki balık çiftlikleri kapanma noktasında... Yerel yönetici ve bir çiftlik sahibi, susuzluk nedeniyle üretimin düştüğü, bölgede tarım ve hayvancılığın da zarar gördüğüne dikkat çekip yasalara göre bir yerden çıkan suyun tamamının başka yere götürülemeyeceğinin altını çizdi.

Muhittin Botan

14 Mart 2023

Van'ın Gürpınar ilçesi, yoğun su kaynakları sebebiyle bu adı almıştır. Çıkan su kaynaklarıyla nam salan Gürpınar, şimdilerde sudan kaynaklı ciddi sorunlar ile karşı karşıya. Van kent merkezi ve kimi ilçelerin suyunu karşılayan Bulakbaşı suyunun azalması nedeniyle Van Su Kanalizasyon İşletmesi (VASKİ), Bulakbaşı'ndan çıkan suyun tamamını, borularla Van kent merkezi-

ne taşımaya başladı. Daha önce Bulakbaşı'ndaki suyun bir kısmı, Van'ın su ihtiyacını karşılarken, geriye kalan kısmı da ilçe sakinleri tarafından kullanılıyordu. Bulakbaşı suyunu kimileri bağ ve bahçelerinde kullanırken, kimileri de o güzergâhta tarım ve hayvancılıkla uğraşılıyor, azımsanmayacak bir kesim de söz konusu su ile balık üretme çiftliği işletiyordu. İlçedeki çok sayıda balık üretim çiftliğinin neredeyse tamamı, Bulakbaşı'ndan gelen suyu kullanıyor. İlçenin 5 büyük balık çiftliğinde yıllık yaklaşık bin ton balık üretimi yapılıyor. Bu çiftliklerde üretilen balıkların bir

kısmı, Van'da tüketilirken, geriye kalanı da bölgeye satılıyor.

Konuyla ilgili Değirmendüzü Mahalle Muhtarı Garbi Tanış ve balık üretim çiftliği olan Reşat Yılmaz ile konuştuk.

Değirmendüzü Mahalle Muhtarı Garbi Tanış

Sadece balık çiftlikleri değil tarım ve hayvancılık da olumsuz etkilenmekte...

Değirmendüzü Mahalle Muhtarı Garbi Tanış, Bulakbaşı'ndan çıkan suyun tamamının alınmasının büyük bir haksızlık olduğunu, bu su üzerinde irili ufaklı çok sayıda balık tesisi bulundu-

ğunu belirtip “Bunlardan 5 tanesi büyük balık çiftliğidir. Bu çiftliklerin yıllık üretim kapasiteleri yaklaşık bin tondur. Suyun kesilmemesi durumunda bu kapasitenin daha da artabilir. Çünkü balık üretim tesislerimiz gelişmeye son derece elverişli çiftliklerdir” dedi.

Suyun tamamının VASKİ tarafından Van Kent merkezine taşınması neticesinde sadece balık üretim çiftliklerinin değil, tarım ve hayvancılığın da olumsuz etkileneceğine dikkat çeken Tanış, şunları söyledi:

“O güzergâhta çok sayıda insan, tarım ve hayvancılık ile uğraşmakta. Suyun kesilmesi ile birlikte başka yerden su temin edemeyeceklerinden tarım ve hayvancılığı bırakmak durumunda kalabilirler. Sadece bu da değil, ilçemiz bağ ve bahçeleri ile meşhur bir yerdir. Binlerce yıllık bağ ve bahçelerimiz var. Bilindiği üzere suyun geçtiği yerde hayat vardır. Şimdi suyun kesilmesi ile birlikte suyun geçtiği güzergâhta adeta can damarımız kesilecek. Bağ ve bahçeler kuruyacak, tarım ve hayvancılık büyük darbe alacak, balık üretim çiftliklerimiz bir bir kapanacak. Böylelikle ilçe ekonomimiz büyük bir darbe alacak, çok sayıda insanımız da işsiz aşız kalacaklar.”

“Yanlış ve kanunsuz uygulamalarla, ilçemiz üretimden düşürülmemeli”

Van kent merkezinin su ihtiyacının karşılanmasına bir itirazlarının olmadığını, ancak bir yerin ihtiyacı karşılanırken başka insanların mağdur edilmemesi gerektiğinin altını çizen Tanış, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Bizim itirazımızı da tam olarak buraya. Bir mağduriyeti giderirken, başka mağduriyetlere yol açmak yanlış bir uygulama. Kaldı ki, buradaki insanlar tamamen yasal bir iş yapmakta, vergilerini vermekte, sözleşmeden kaynaklı yükümlülüklerini yerine getirerek borçlarını ödemekteler. Ancak VASKİ'nin de sözleşmeye uyması gerekmektedir. Çünkü hiç kimse kanunların üstünde değil.

İlçemizde tarım ve hayvancılık, temel üretim alanları. Yanlış ve kanunsuz uygulamalarla, ilçemiz üretimden düşürülmemeli. Yasaların uygulanması durumunda tüm sorunlara çözüm bulunabilir. Balık tesislerimizin yanı sıra tarım ve hayvancılık ile uğraşan insanlarımızın

Garbi Tanış

ellerinden bu işlerinin alınması durumunda mecburen kent merkezine göç etmek durumunda kalacaklar. Orada da yapabilecekleri bir işleri yok. Bizim istediğimiz, yasalarla koruma altına alınan haklarımızı kullanmak. Eğer yasalar bize, ‘Siz o sudan yararlanamazsınız’ diyorsa, bir itirazımız olmaz. Ancak yasalar böyle demiyor. Bundan dolayı da yasalarla koruma altına alınan haklarımızın sonuna kadar takipçisi olacağız.”

DSİ ile 2031 yılına kadar sözleşme imzaladı...

Bulakbaşı suyu üzerinde balık üretim çiftliği olan Reşat Yılmaz, balık üretim çiftliği kurma kararıyla çok zor ve zahmetli bir yola çıktığını aktarıp üretime geçiş sürecini şöyle anlattı:

“Bahsettiğim zor ve zahmetli yol, üretim ile alakalı değil. Gerekli izinleri alabilmek için yıllarca mücadele ettim. Sonunda gerekli izinleri alıp bürokratik engelleri aştıktan sonra DSİ ile 2031 yılına kadar sözleşme imzaladık. Çocuklarım ve eşim ile birlikte zamanımızın tamamını balık çiftliğimize harcadık ve ilçede farklı nitelikte bir balık üretim çiftliği kurduk. Bizim çiftliğimiz ilçedeki diğer balık üretim çiftliklerinden farklı. Ürettiğimiz balıklar elbette ki yüzde yüz organik değil, ama yarı yarıya organik. Havuzlarımızdan sadece biri beton. O, yavrular için. Ki, böyle olması da gerekiyordu. Diğer havuzlarımızın tamamı, topraktan ve doğal. Bunun için balıklarımızın tadı daha değişik ve güzel.

Yaklaşık 1 kilometre uzunluğunda çiftlik kurduk, çiftliğin üzerinde bir de restoranımız var. Yan tarafında devasa büyüklükte bir bahçeyi oturma alanı

haline getirdik. İnsanların kentin kalabalığından kaçarak gelip oturabilecekleri, aileleri ile güzel bir hafta sonu geçirebilecekleri bir ortam yarattık. Sadece buraya gelen müşterilerimiz değil, başka illerden de balıklarımıza yoğun bir ilgi var. Bu yıl yıllık üretim kapasitemiz 150 ton idi, ancak biz bunu daha da artırmayı düşünüyoruz çünkü bu potansiyelimiz var.”

“VASKİ kanunsuz bir şekilde suyumuzu kesiyor”

Suyun kesilmesi üzerine ailesiyle birlikte her şeylerini yattıkları balık çiftliğindeki balıkların oksijensiz kalıp can çekişmeye başladığına değinen Yılmaz, sözlerine şöyle devam etti:

“O görüntüleri unutamıyorum. Balıklarım can çekişiyor ve ben hiçbir şey yapamıyordum. Alelacele yetkililer ile görüşmeye çalıştık, ancak muhatap bulamadık. Bulakbaşına gittik, bizim tarafa bir damla suyun bile gelmesine müsaade etmediklerini gördüm. Beynimden vurulmuşu döndüm. Çok ciddi bir kanunsuzluk ve keyfi uygulama var. Balık çiftliğimiz, ne yazık ki VASKİ'nin kanunsuz yaklaşımları sonucunda yok olma ile karşı karşıya. 2031 yılına kadar sözleşmemiz olmasına rağmen sözleşmeyi hiçe sayarak suyumuzu kesiyor. İnanılmaz düzeyde zararım oldu, balıklarım ölmeye başladı. En önemlisi de anaç balıklarımın önemli bir kısmını kaybettim. Vali Bey çiftliğimizi ziyaret ettiğinde kendisine durumu izah ettim. Haklı olduğumu, VASKİ Genel Müdürü ile konuşup halledeceğini söyledi. Ancak Vali Bey, buradan alınınca, hukuksuzluk devam etti.”

Bulakbaşı'ndan çıkan su üzerinde daha önce 40 değirmen bulunduğu anımsatan Yılmaz, suyun Van'a gönderilmesiyle değirmenlerin faaliyetten düştüğünü balık çiftliklerinin de aynı akıbetle karşı karşıya olduğunu iddia etti. Van kent merkezinin içme suyu ihtiyacının karşılanmasına itirazları olmadığını belirten Yılmaz, “İtiraz ettiğimiz nokta, görmezden gelinmemiz ve yok sayılmamızdır. Van'a gidene kadar yol üzerinde bulunan diğer yerleşim yerleri de bu sudan yararlanıyor. En azından belli bir dengeyi esas alınsınlar. Ama bunu yapmıyorlar. Başka yerlerden çıkan suya dokunmazlarken, buradan çıkan suyun tamamını alıyor ve ilçemizi susuz bırakıyorlar” itirazında bulundu. ■

Tekstil işçileri

Deprem, sendikasızlaşma ve ekonomik kriz kısılacında

BİRTEK-SEN Genel Başkanı Türkmen, işten çıkarılan işçi sayısının 30 bini aştığını söyleyerek, “İşten atma yasağı patronlar için tazminatsız işten atma özgürlüğüne dönüştü” dedi. Türkmen, deprem sonrası artçı sarsıntılar sürerken, işçilerin çalışmaya zorlandığını, sarsıntıdan kaçmak isteyen işçileri engellemek için fabrika kapılarının kilitlendiğini de anlattı.

Jıyan Erkilic

15 Mart 2023

Gaziantep, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Malatya, Adana gibi kentlerde son altı ayda tekstil sektöründe binlerce kişi işten çıkarıldı. Antep'te 30 bin, Urfa'da bin, Maraş'ta 450, Malatya'da ise bini aşkın kişi işsiz bırakıldı. Bu işten çıkarmalar tekstille beraber giyim sektörüne de yansıdı. İşten çıkarmalar için “ekonomik kriz” gerekçe gösterilse de, işçiler ve sendikalar, asıl nedenin

“sendikasızlaştırma” ya da patronlarla işbirliği içine giren sendikaların öne çıkarılması olduğunu belirtiyorlar. Gaziantep'te çalıştığı tekstil fabrikasında işlerin durgunluğu, asgari ücret zammı gibi gerekçelerle işine son verildiğini söyleyen işçi A.K. yaşadıklarını 9. Köy'e şöyle anlattı;

“Ekonomik kriz gerekçe gösterilerek işimize son verdiler ama aynı zamanda işçi alımları da oluyor. Bu işten çıkarmalar, geçen yıl fabrikalarda işçilerin yaptığı ek zam talebinin bu yıl da yapılmaması için bir baskılama yöntemi. Öncelikle de sendikalı işçiler tespit

edilip çıkarılıyor. İşçilerden hakları konusunda farkındalık oluşturabilecek kişileri çıkarıyorlar. Ben hakkımı vermezlerse mahkeme yoluna başvuracağımı söylediğim için kıdem ve ihbar tazminatımı aldım. Haklarının bilincinde, sendikalı olmayan nice işçi haklarını almadan işten çıkarılmayı kabul etmek zorunda kalıyor. Ekonomik krizin derinleşmesiyle, işçilerin çıkarılmasıyla sendikalaşma artmadı aksine azaldı. İşçiler olarak kimimiz geçim derdiyle de birçok haksızlığa boyun eğiyoruz. Ben de işten çıkarıldığım zaman herhangi bir karşı duruş göstermedim çünkü tek

başına bir mücadelenin yetersiz kalacağını biliyordum.”

“Sağa sola borçlanarak geçindik”

Ardı ardına işten çıkarmaların yaşandığı bir diğer kent olan Şanlıurfa'dan bir başka işçi C.İ. ise durumunu şu sözlerle anlattı;

“İşten çıkarıldığımız süreçte fabrikada yetkili olarak Öz-İplik İş Sendikası vardı. Bu sendikanın fabrika ile yaptıkları sözleşme işçinin değil patronların çıkarlarını koruyacak nitelikteydi. Fabrika yönetimi birkaç kişi hariç DİSK'e bağlı bütün işçileri çıkardı. Kalan üyelerse mobbing ve tehdit uyguladı. Fabrikanın müdürü, DİSK'e üyelikten çıkmazsam beni mahvedeceğini, bütün fabrikalara haber salacağını ve burada hiçbir yerde iş bulamayacağımı söyleyerek beni tehdit etti. İşten çıkarılan ve tazminatlarını alamayan arkadaşlarımıza mahkemede şahitlik ettiğimiz ve anlaşmalı oldukları sendikaya bağlı olmadığımız için de işten çıkarıldık. Tabi işten çıkarırken de fabrika müdürü 'Küçülmeye gidiyoruz' dedi. Benimle beraber yaklaşık 200 kişi daha işten çıkarıldı. Kıdem ve ihbar tazminat hakkımı istediğimde “sana hiçbir şey vermiyoruz, mahkemeye başvur” dedi.” İşsiz kaldığı süreçte sağa sola borçlanarak geçinmeye çalıştığını söyleyen 3 çocuk babası işçi C. İ. “Yetmedi, kredi kartlarına yüklendik. Ailem de bu süreçte mağduriyet yaşadı” dedi.

Şanlıurfa'da bir başka tekstil işçisi olan M. A. ise, çalıştığı tekstil fabrikasından ihbar tazminatını almadan çıkarıldıktan sonra çalışmak üzere girdiği diğer fabrikadan da çıkarıldığını anlattı. 2 çocuk babası olan M.A. Yaşadığı sorunları şu şekilde aktardı:

“Daha önce çalıştığım fabrikada Öz İplik İş Sendikasına üyeydim ve 300 arkadaşımınla birlikte işten çıkarılmayla karşı karşıya kaldığımız zaman sendika bizi arayıp tazminat hakkımızın yarısını almamız için bizi ikna etmeye çalışıyordu. Bizim üzerimizden para kazanıyorlar ama işçi değil, patron sendikası. Arabulucu ile anlaşmak zorunda kaldık. Kıdem tazminatını aldık ama ihbar tazminatını alamadık. İşsiz kaldığım süreçte ödemelerimi yapamadım. Bebeğimizin bez ve mamasını alabilmek için borçlanmak zorunda kaldım. Fabrika yönetimi kıdem tazminatı ödememek için bir yılını doldurmayan nice işçiyi çıkardı. Yakın zamanda bir

fabrikada çalışmaya başladım. Çalıştığımın ikinci haftasında eski müdürüm yeni müdürümle görüştüğünden saatler sonra bu işten de çıkarılmış oldum. Eski müdürümün tazminat hakkımı kendilerine bırakmadığım için bu işten çıkarılmama sebep olduğunu düşünüyorum.”

“Patronlar hakkımıza göz dikerek zengin oluyor”

Yüzlerce işçinin işten çıkarıldığı fabrikalara ev sahipliği yapan bir diğer şehir Malatya'da da durum farklı değil. Son dönemde bin 500 kişinin çıkarıldığı tekstil fabrikasında hala çalışmakta olan işçi Pelin Ö. yaşadıkları baskıyı şu sözlerle anlattı;

“Küçülmeye gidiyoruz denilerek yüzlerce arkadaşımız işten çıkarıldı. Biz kalanlar da işsiz kalma korkusuyla kaldık. Çıkarılan arkadaşlara da tüm haklarını alarak kendi istekleriyle işten çıktıklarını, istifa ettiklerine dair bir kâğıt imzalatıldı. Çıkarılan bu işçiler İŞKUR üzerinden alındığı için kendilerine çok ufak da olsa bir miktar para ödendi. Çıkarılan arkadaşlara ‘İşlerimiz yoluna girerse sizi işe geri alacağız’ denildi. Malatya'daki fabrikalarda genel olarak işçiler İŞKUR üzerinden alınıyor. Süresi bitmeden işçi kendi isteğiyle işten çıkarılmış gibi gösteriliyor ki fabrika o işçileri istihdam etmek zorunda kalmamasın. Buna çözüm olarak da devlet teşviğinden faydalanmak isteyen fabrika yöneticileri işçiyi kendi isteğiyle işten çıkmışçasına kovuyor ve yeni işçiler yine İŞKUR üzerinden işe

alınıyor. Malatya'da işler İŞKUR üzerinden böyle dönüyor. Az işçiyle çok iş yapıyoruz. Üzerimizde müthiş baskı var. Hafta sonları da mesaimiz var ve servis sağlamıyorlar. ‘Size servis çıkartamayız, isteyen gelsin istemeyen gelmesin’ diyorlar. Fabrikanın kapısından girer girmez ‘hadi çabuk başlayın, durmayın’ diye baskıyla emirler yağdırıyorlar. Banka promosyonlarımıza da el koyan patronlar hakkımıza göz dikerek zengin oluyor.”

“Toplu işten çıkarmalar gittikçe artıyor”

BİRTEK-SEN Genel Başkanı Mehmet Türkmen, sadece Gaziantep'te 30 bini aşkın işçinin işten çıkarıldığını vurguladı. Türkmen, konuya ilişkin sahadan elde ettiği bilgilere dayanarak şu ifadeleri kullandı:

“Patronlar işçi kıyımına gerekçe olarak enflasyon, alım gücünün düşmesi ve buna bağlı olarak ihracatın düşmesini gösteriyor. Ek olarak işçi ücret ve maliyetlerinin artmasını bahane ediyorlar. Bu ekonomik daralmanın faturasını işçiye kesiyorlar. İşçinin sırtından gerçekleşen büyüme rekorlarından işçiye tek kuruş düşmezken işler kötüye gidince ise bedeli de işçiye ödetiyorlar. İşten atılmalarınsa iki sebebi var: Asgari ücrete ek zam talebini baskılamak ve asgari ücret zammından önce işçilerin birikmiş tazminatından kurtulmak. İşten çıkarılan on binlerce işçinin tamamına yakınının tazminat hakkının “gasp edildiğini” de savunan Türkmen, “İşçiler yasal olan tazminat haklarından yararlanamıyor çünkü

patron, işçilere “Ya verdiğim tazminat miktarını kabul edersin ya da mahkemeye verir, yıllarca uğraşırın” diyor. İşçi de bu derinleşen ekonomik krizde mecbur kabul ediyor” diye konuştu. Türkmen, Urfa, Malatya’da işten çıkarılmalarının yaşandığı fabrikalarda örgütlü sendikaların üzerlerine düşen görevi yeterince yerine getirmediikleri görüşünü de ortaya koydu.

“Deprem vurduğu işçilere bir de patronlar vuruyor”

Mehmet Türkmen, yaşanan deprem nedeniyle işsiz kalan vatandaşlarla ilgili yaptığı açıklamada, depremden sonra işçi ve emekçiler can derdine düşmüşken patronların ise bu süreci fırsata çevirme derdine düştüğünü belirterek “Deprem vurduğu işçilere bir de patronlar vuruyor” dedi.

Gaziantep’teki fabrika sahiplerinin hukuksuz bir şekilde kendi işçilerini mağdur ettiğini vurgulayan Türkmen, “Deprem vurduğu Antep, Maraş, Malatya ve Urfa gibi illerde, başta tekstil işkolunda olmak üzere, yüz binlerce işçi yaşıyor. Depreminden henüz bir hafta geçmeden, işçiler hala sokaklarda; bulabiliyorlarsa çadırlarda aileleri ve çocukları ile yaşam mücadelesi veren patronlar işçileri çalışmaya çağırıyor. Pek çok fabrikada işçiler ailelerini bırakarak fabrikada kalmaya zorlanıyor. OSB’ler ve fabrikalar çalışma kamplarına dönüştürülmek isteniyor” dedi.

“Deprem anında işçilerin çıkışına izin verilmedi”

Kahramanmaraş merkezli art arda yaşanan depremler esnasında işçilerin çalışmaya zorlandığını da vurgulayan Türkmen, şunları aktardı: “20 Şubat’ta 6.4 şiddetinde Hatay’ın Defne ilçesi merkezli deprem sırasında Antep’te bazı fabrikalarda işçilerin dışarı çıkmasına izin verilmedi. İşçiler çalışmaya zorlandı. Malatya’da 28 Şubat’ta tekrar yaşanan 5.6 şiddetindeki deprem sırasında korkup dışarı çıkmak isteyen tekstil işçilerinin üzerine kapılar kapatıldı. Aynı deprem esnasında, Maraş’ta ilk depremde ağır hasar almış ve girilmesi yasak olan fabrika, işçilerin üzerine çöktü. Bir işçi öldü 4 işçi ağır yaralandı. Çünkü o esnada fabrika patronu işçileri tehditle çalışmaya zorlayarak, içerdeki mallarını taşıtıyordu. OHAL kapsamında sözde fesih yasağı getirildi ama Başpınar’da her gün işçiler ya tazminatsız işten atılıyor ya da istifaya zorlanıyor.”

“İşten atma yasağı tazminatsız işten atma özgürlüğüne dönüştü”

Pandemi döneminde olduğu gibi, sözde işten atma yasağının patronlar için işçileri tazminatsız işten atma özgürlüğüne dönüştüğünü söyleyen Türkmen yetkililere şu çağrıda bulundu: “Deprem sürecinde bütün işçilere tam ücret ödenmelidir. Deprem bölgesinde işsiz kalan ve çalışamayan bütün

işçiler kısa çalışma ve işsizlik ödeneğinden koşulsuz yararlanmalıdır. İşten atmalar koşulsuz şartsız yasaklanmalıdır. Ev kiraları 2-3 katına çıktı. Temel ihtiyaçlara gelen zamları da düşünerek tüm ücretlere ek zam yapılmalıdır. Bütün fabrikalarda işçilere bir aylık ücret tutarında deprem yardımı verilmelidir.”

İşten çıkarılan işçilerin eleştirdiği Öz İplik İş Sendikası da 9. Köy’ün konuyla ilgili sorularını şöyle yanıtladı;

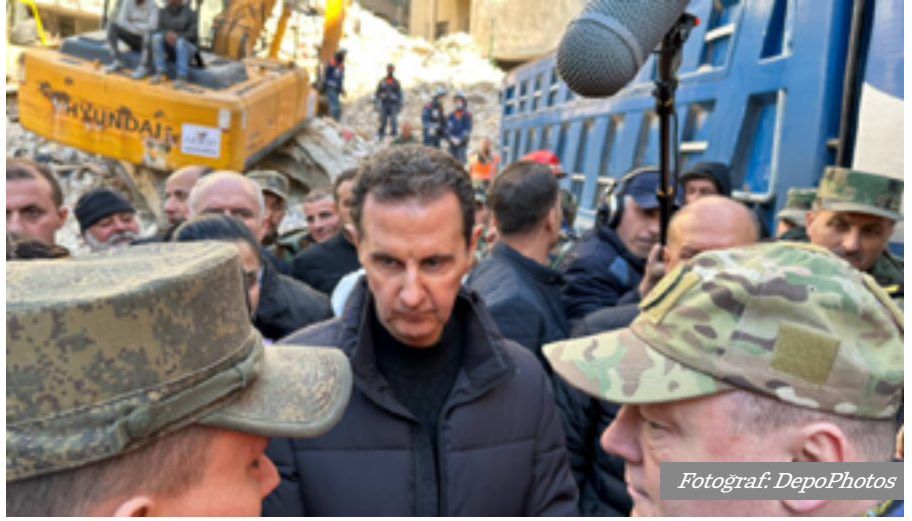
“Dünya ve ülkemiz ekonomik olarak zor bir süreçten geçiyor. Bu süreç maalesef emeğiyle geçinen bizleri daha fazla etkiliyor. Tekstil sektörünün de içinde bulunduğu birçok üretim alanında küçülme ve daralmalar söz konusu. Bu daralmalara bağlı olarak, kapanan bölümlerle beraber maalesef işten çıkarılmalar da oluyor. Biz üyelerimizin her daim yanında ve arkasındayız. Sektörle alakalı bir kriz söz konusu. Bu bizim engelleyebileceğimiz bir durum değil. Sendika olarak hukuka uygun şekilde, sürecin en doğru şekilde ilerlemesi için gerek tazminatları ve alacakları konusunda olsun gerekse de iş bulmaları konusunda olsun üyelerimizin her daim yanında ve destekçisiyiz. Ayrıca ekonomik sıkıntı ve daralmalara karşı işçilerin işten çıkarılmasını engellemek için “çıkış yasağı” olması konusunda hükümete çağrı yapan sendika da biziz.”

9. Köy’ün görüşlerine başvurmak istediği haberde adı geçen fabrikalar ise, soruları yanıtlamaktan kaçındı. ■

Esad'ın "deprem diplomasisi"

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, Türkiye ve Suriye'yi vuran depremlerin ardından, "normalleşme diplomasisi" başlattı. 2011'de Suriye İç Savaşı'yla birlikte Arap Birliği'nden uzaklaştırılan Suriye hükümeti, diplomatik normalleşme için depremi ve Suriye'deki insani yardım ihtiyacını kullanıyor.

Fotoğraf: DepoPhotos

Ahmetcan Uzlaşık

15 Mart 2023

6 Şubat'ta Suriye ve Türkiye'de devasa yıkıma neden olan depremler, uluslararası alanda da farklı hareketlenmelerin önünü açtı. Türkiye, deprem sonrasında gerginlik yaşadığı Ermenistan ve Yunanistan'la "normalleşme" yolunda adımlar atarken, Suriye lideri Beşar Esad da, yönetimini uluslararası alanda yeniden "meşru kılmak" için hareketlendi.

Esad, yıllar sonra eskiden Arap Birliği'nde aynı masada oturduğu Umman'ı ziyaret fırsatı buldu. Ayrıca, Birleşik Arap Emirlikleri ve Lübnan Dışişleri Bakanlarının da deprem sonrasında Şam'ı ziyaret etmeleri dikkat çekti. Suriye'deki Esad yönetiminin Arap dünyasına "geri kabulü" yönündeki en kritik adım ise, Mısır Dışişleri Bakanı Sameh Shoukry'nin Suriye'ye gitmesi oldu. Suriye'nin deprem sonrası diplomatik normalleşme çabalarını ve Türkiye-Suriye ilişkilerinin geleceğini Emekli Büyükelçi Şafak Göktürk 9. Köy'e anlattı.

"Suriye bölgede büyük ölçüde normalleşmişti"

"Suriye depremden önce halihazırda normalleşmiş ve Arap dünyası içerisindeki yerini toparlamıştı"

diyen Emekli Büyükelçi Göktürk, bu bağlamda depremin özel bir etkisi olmadığına vurgu yaptı. Göktürk, depremin yol açabileceği asıl değişikliğin Suriye'nin Birleşmiş Milletler üzerinden Batı'yla ilişkilerinde olabileceğini aktardı.

İran'ın Suriye'deki etkisinin, Arap dünyasının iki önemli ülkesi Suudi Arabistan ve Mısır'ı hep rahatsız ettiği bahseden büyükelçi, İran'ın etkisinin iç savaşın başlangıcından itibaren daha yüksek profil kazandığına dikkat çekti. Göktürk, "bu ülkeler için İran'ın Suriye'deki etkisini dengelemek çok önemli. Normalleşme Suriye'deki İran etkisini dengelemek ve bunu sürdürmek üzerinden gerçekleştirilecektir" dedi.

Suriye'nin 2011 yılında askıya alınan Arap Ligi üyeliği hakkında da konuşan Göktürk, Suriye'nin Arap Ligi'ne dönüşünün dönmesinin bölgede İran'ın etkisini ciddi ölçüde sınırlayacağını ifade etti. Suriye İç Savaşı'nın başladığı zamanki Arap Ligi'nin artık kalmadığını ve konjonktürün değiştiğini de belirten Göktürk, "ABD'nin bölgedeki etkinliğinin azalması ve İran karşıtlığının bölge ülkelerini İsrail ile bile yakınlaşmaya itmesi bölgedeki durumu değiştirdi" dedi.

"Suriye için asıl önemli olan Türkiye ile normalleşme"

Emekli Büyükelçi Şafak Göktürk, Suriye için asıl önemli olan nor-

malleşmenin Türkiye'yle olduğunu, ancak deprem sonrasında bu yönde ortaya çıkan büyük fırsatın kaçırıldığını da söyleyerek, "deprem vesilesiyle devlet başkanları düzeyinde temas olmalıydı" dedi. Büyükelçi bu bağlamda Türkiye'nin deprem diplomasisinin 1999'da yaşananlardan çok farklı olduğuna da dikkat çekerek, "Türkiye'nin dış politikası devletin değil hükümetin öncelikleri üzerinden gidiyor" şeklinde konuştu.

Suriye'nin diplomasi trafiği

6 Şubat günü yaşanan depremlerin ardından Suriye yoğun bir diplomasi trafiğine girdi. Suriye'ye giden insani yardımların yanında birçok üst düzey yetkili Şam'ı ziyaret etti. 12 Şubat'ta BAE Dışişleri Bakanı Şam'da Esad ile buluştu. 15 Şubat günü ise Ürdün Dışişleri Bakanı Ayman Safadi savaştan bu yana ilk kez Şam'ı ziyaret etti.

19 Şubat, Suudi Dışişleri Bakanı, Münih Güvenlik Konferansı'nda "statükonun uygulanabilir olmadığını" ve dünyanın mülteciler ve insani yardım gibi konularda "bir noktada Şam'la ilişki kurması gerekeceğini" belirtti. Suriye Devlet Başkanı Esad, 20 Şubat günü ülkesinde çıkan iç savaştan bu yana ilk kez Umman'ı ziyaret etti. 27 Şubat Pazartesi günü Mısır Dışişleri Bakanı Sameh Shoukry, Suriye'de Esad'la görüştü. ■

JES tartışması:

Çevre dostu mu, değil mi?

Kuşadası Kirazlı Köyü'ndeki jeotermal enerji santrallerine (JES) köylülerin karşı çıkması, bir tartışmayı da beraberinde getirdi; Jeotermal enerji çevre dostu mu, değil mi? nitelendirdi.

 Büşra Çetinkaya

15 Mart 2023

Aydın'ın Kuşadası ilçesine bağlı Kirazlı Köyü'ndeki Jeotermal Enerji Santralleri (JES) köylüler ile yatırımcıları karşı karşıya getirdi. Köylüler, JES'lerin "tarıma zarar verdiğini" savunurken, proje yatırımcıları "çevre dostu" olduklarını iddia etti, köylülerin mücadelesini "gürültü" olarak nitelendirdi. Kirazlı Ekoloji Derneği

Başkanı Nihat Fırat, konu ile ilgili olarak 9. Köy'e yaptığı açıklamada, köylülerin JES projelerine doğaya ve tarım arazilerine zarar verdiği için karşı çıktıklarını söyledi. İzmir Balçova'da tarım arazilerinin ortasında kurulan bir otelin ısıtması için jeotermal enerji santralleri kurulduğunu, ardından tüm bölgenin "verimli tarım arazisi olmaktan çıktığını" anlatan Fırat, aynı tehlikenin Kirazlı Köyü için de geçerli olduğunu söyledi. Fırat, "Dosyaya baktığımızda, Kirazlı'daki jeotermal kuyusu açma gerekçesi olarak konut ısıtma amaçlı, sera kurma amaçlı bir

de sağlık turizmüne yönelik bir proje olduğunu görüyorsunuz. Fakat projenin içinde 9. Madde'de 'elde edilecek olan akışkanın niteliğine göre proje değişimine gidilir' ifadesi var" diyerek, JES olarak başlayan projenin başka yönlere de evrilebilme tehlikesine işaret etti. Açılan ilk iki kuyunun arkeolojik sit alanında bulunduğunu, Anıtlar Kurulu'nun olumsuz raporuna rağmen bu kuyuların açıldığını da kaydeden Fırat, ÇED sürecinin durdurulduğunu, ancak aradan geçen 1 yılın sonunda "ÇED gerekli değildir" kararıyla karşılaştıklarını ifade etti.

Fotoğraflar: DepoPhotos

Fırat, “Diğer kuyular için tekrar müraaat etmişler. Bunun üzerine hemen dava açtık. Ara kararda bilirkişi incelemesi yapılmaya karar verildi” dedi. Bilirkişi heyetinde tarım uzmanı olmadığına dikkat çeken Fırat mahkeme kararını beklediklerini söyledi. Daha önce benzer bir sürecin Gökçealan köyünde de yaşandığını vurgulayan Fırat, şöyle konuştu; “Gökçealan köyünde yedi kuyu açılacaktı. Köylülerin direnişinden sonra onlar ÇED sürecini durdurdular. ÇED toplantısı yaptırmadık. ‘Masal dinlemek istemiyoruz’ dedik. Belki de o gün 2 bin kişi vardık. Direnişin öznesi köylülerdi.” Ekoloji mücadelesinde örgütlü olmanın önemine dikkat çeken Fırat, Kuşadası’nda bunu kent konseyi üzerinden yapmaya çalıştıklarını söyledi. Kuşadası Kent Konseyi Başkanı Mustafa Ünver ise, örgütlenmenin önemini “Kuşadası için sivil toplum örgütlerinden oluşan, belediye yasasıyla desteklenen bir kurum kent konseyi. Bu tarz konularda Kuşadası’ndaki bütün sivil toplum örgütlerini bir çatı altında örgütlemeye çalışıyoruz” sözleriyle ifade etti.

“Köylüler gürültü yapıyor”

Jeotermal Elektrik Santrali Yatırımcıları Derneği Başkanı Ufuk Şentürk ise köylülerin iddialarına karşı çıkarak, JES’in çok yanlış anlaşıldığını söyledi. Şentürk, 9. Köy’e yaptığı açıklamada, köylülerin mücadelesini

“gürültü” olarak nitelendirerek, “Öncelikle jeotermal kaynağın var olduğu yerleri tespit ediyoruz ve sondajlı arama yapıyoruz. Bu sondajların petrol sondajlarından yapısal olarak hiçbir farkı yok. Ülkemizde 5 bin civarında açılmış petrol kuyusu var. 5 bin tane petrol kuyusu açılırken bugün jeotermal için çıkarılan gürültünün hiçbirisi çıkarılmadı” dedi. JES’lerin zehirli kimyasallarla ilgisinin bulunmadığını vurgulayan “Biz sondajlarımız esnasında hiçbir kimyasal madde kullanmayız. Sondajı delerken kullandığımız tek kimyasal bentonit” diyerek JES’leri savunan Şentürk, şöyle konuştu; “Jeotermal santraller 7/24 elektrik üretebilen dünyadaki

tek santral tipidir. Diğer 7/24 elektrik üretebilecek santral tipleri kömür ve doğalgaz santralleridir. Bu santralleri mi yoksa jeotermal, milli kaynaklarımızı mı tercih edelim?” Jeotermale “akışkan” ismini taktıklarını söyleyen Şentürk bunun nedenini şu şekilde açıkladı: “Hiçbir zehirli gaz yok. Bizim sularımızın içindeki yüzde 99.9 oranında karbondioksit var. Karbondioksit gazı, atmosferde olan bir gaz. Biz sondajlarımızı açtığımızda jeotermal santrali dizayn etmek zorundayız. Suyun sıcaklığın, basıncına ve miktarına göre özel dizayn ediliyor.”

Özel sektörün JES işine girmesiyle, mevzuatta da düzenlemeye gidildiğini anlatan Şentürk, “Bu sondajları MTA yapıyordu. MTA’nın cumhuriyet tarihi boyunca yaptığı sondajın özel sektör 10 yılda 10 katını yaptı. 2007 yılında Jeotermal kanununun çıkmasıyla ve özel sektörle birlikte bir sıçrama kaydetti” dedi. Mevzuat hazırlanırken “tüm çevresel hassasiyetlerin düşünüldüğünü” de savunan Şentürk “Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve Enerji Bakanlığı’yla birlikte yeni bir jeotermal kanunu oluşturduk” dedi. JES denetimlerinin düzenli olarak yapıldığını söyleyen Şentürk her türlü sivil toplum örgütünün denetimine de açık olduklarını dile getirdi.

Türkiye’nin enerji alanında dışa bağımlı olduğunu vurgulayan Şentürk, jeotermal suyun bulunduğu yerde değerlendirilmesi gerektiğini söyleyerek “Jeotermal suyu taşıyamıyoruz. O yüzden bu santraller maalesef yerinde değerlendirilmek zorunda” ifadesini kullandı. ■

İklimden Bi Haber Deprem Özel (1)

Yasemin Mıstıkoğlu
15 Mart 2023

**DİNLEMEK İÇİN
TIKLAYINIZ**

Yasemin Mıstıkoğlu İklimden Bir Haber programında Kahramanmaraş depremlerini gündeme alıyor. Mıstıkoğlu, Deprem Özel yayınında Uzman Psikolog İmran Kezer ile bir araya geldi. ■

“Depremzede çocuklarla

Mektup arkadaşları olalım mı?”

Ben okumayı çok seviyorum, bana mektup yazar mısınız?” çağrısı yapan 7 yaşındaki Alperen'e kulak veren eğitimciler mektup arkadaşlığı kampanyası başlattı.

İlknur Demirkapı

17 Mart 2023

Depremlerin ardından bölgedeki yeni hayatın koşulları en çok çocukları etkiliyor. “Ben okumayı çok seviyorum, bana mektup yazar mısınız?” çağrısı yapan 7 yaşındaki Alperen eğitimcileri harekete geçirdi ve o talebiyle büyük bir mektup arkadaşlığı kampanyası başlattı.

Farkındalık Eğitmeni Gürçin Gökçebağ, afetzede Alperen'in mesajına kulak vererek mektup arkadaşlığı projesi başlattı. Alperen'in isteğini sosyal medya hesaplarından paylaşarak mektupların artmasını sağlayan Gürçin Gökçebağ, şu an projeye Psikolojik Danışman Elif Nazlı Karabacak ve İletişim Uzmanı Begüm Yağcı ile devam ediyor.

Yalnızca Alperen'in değil başka çocukların da katılmasıyla projenin hızla büyüdüğünden bahseden Gökçebağ süreci şöyle anlattı:

“Alperen'in 'Ben okumayı çok seviyorum, bunun için bana mektup yazabilir misiniz?' demesiyle projemizin temeli atılmış olduk. Sosyal medya paylaşımlarından sonra çevremdeki diğer kişiler de mektuplar yazmak istediler. Başka çocuklara ulaşarak daha da çok çocuğa dokunabilir miyiz derken şu an 40 çocuğumuza mektuplar ulaştırdık. Hala yazılıyor, yollanıyor ve projenin giderek büyüyor.”

“İlişki iyileştirir, yazmak sağlar”

Gökçebağ projenin bu kadar büyümesinin en temel sebebinin manevi bağ olduğunu söyledi. “Türk halkı çok büyük bir dayanışma örneği ser-

giledi” diyen Gökçebağ şöyle konuştu:

“Projeyi şöyle düşünebiliriz. Hepimiz dilekler diliyoruz, dua ediyoruz ama nereye gittiğini bilmiyoruz. Buna rağmen yine de dilemeye devam ederiz, bir karşılık beklemeden sürekli dileriz. Mektup arkadaşı olmak aslında böyle bir şey. Biz sadece araçlarız. Cevap gelip gelmemesi projenin bu aşamasında önceliğimiz değil. İlişki iyileştirir yazmak sağlar. İlişki de olmak her zaman temas etmek anlamına gelmez bazen iletişim içinde olmak dahi iyileştirir.

Mektupların çoğalmasıyla birlikte Gökçebağ farklı alanlardan uzmanlarla da ekibi genişletti. Psikolojik Danışman Elif Nazlı Karabacak ve Sürdürülebilirlik ve İletişim Uzmanı Begüm Yağcı projeye destek vererek projenin yalnızca çocuklar değil; anneler ve kadınlar ile ilgili de yeni gelişmeler olmasında etkili oldular. Özellikle psikologlar, pedagoglar ile çalışan ekip çağrılarlarıyla birçok insanı mektup yazmaya teşvik ederken, mektup içeriklerine de önem veriyorlar.

Psikolojik Danışman Elif Nazlı Karabacak mektupların okunması ve içeriklerinin incelenmesinde aktif bir rolü üstleniyor. Depremzede çocukları rahatsız edecek herhangi bir içerik yoksa koordinasyon sağlanıyor ve çocuklara mektupları gönderiliyor. Çocukların mektupları okurken en çok güzel dilekleri okumaktan ve mektubu yazan çocukları tanımaktan keyif aldıklarını söyleyen Karabacak mektup bağını “Kendisini anlatanlar, evcil hayvanlarından bahsedenler, kendi hikayelerinden bahsedenler

var. Onlar kendilerinden bahsettikçe oradaki çocuklar onları tanımış oluyor ve büyük ihtimalle daha fazla bağ kuruyorlar. O yüzden bunlar onların çok fazla hoşuna gidiyor” sözleriyle özetledi.

Karabacak, mektuplar yazarken; “Ben depremzede bir çocuk olsaydım ne okumak isterdim?” düşüncesiyle mektupların yazılması gerektiğini belirtiyor. İnsanların zaten acılar çektiğini ve mektubu okuduklarında daha neşeli şeyler görmek istediklerini söylüyor. Bu yüzden deprem, kayıp, enkaz, gibi kelimelerin kullanılmaması gerektiğini özellikle vurguluyor.

Sürdürülebilirlik ve İletişim Uzmanı Begüm Yağcı koordinasyon alanında ekibe destek sağlıyor. Mektupların çoğu zaman e-posta ile ama bazen sosyal medya hesapları aracılığıyla ya da direkt yüz yüze ulaştırıldığından bahsetti. Yağcı özellikle psikologlar ile çalışmanın geri dönüşler ve daha sağlıklı bir iletişim için önemini belirtti. Mektupların özenle okunarak çocuklara gönderildiğini söyleyen Yağcı, “Depremzede çocukların hassas bir durumu olduğu için mektuplarda yazılan her şeyi detaylı bir şekilde okuyoruz. İçerik olarak çocukları rahatsız etmeyecek, üzmeyecek bir düzen kurmak için bu konularda uzman arkadaşlarımız yazılanları ve çizilenleri özenle inceliyor ve analiz ediyorlar” dedi.

Mektuplar bazen fiziksel olarak zarflara konularak elden, kimi zaman da e-posta yoluyla ulaştırılıyor. Bu organizasyon ailelerin ve çocuklarının buldukları yerlerdeki koşullara bağlı olarak değişiyor. ■

Gazeteci Aygöl

Dezenformasyon Yasası'nın ilk mağduru oldu

BİGACEM Başkanı Gazeteci Sinan Aygöl'e, kamuoyunda "Sansür Yasası" olarak bilinen yasa (TCK 217/A) kapsamında yargılandığı davanın ilk duruşmasında, 10 ay hapis cezası verildi

16 Mart 2023

Kamuoyunda "Sansür yasası" olarak bilinen ve birçok kesimin tepkisini çeken Dezenformasyon Yasası, Resmi Gazete'de yayınlanıp yürürlüğe girdi. Yasa ile ilgili tartışmalar devam ederken, yasa kapsamında ilk ceza, Bitlis'te gazetecilik yapan Bitlis Gazeteciler Cemiyeti (BİGACEM) Başkanı Sinan Aygöl'e kesildi. Aralık 2022'de sosyal medya hesabından çocuk istismarı iddiasını paylaşan Aygöl hakkında Tatvan Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, "halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" gerekçesiyle soruşturma başlatılmış, bu kapsamda Aygöl, 14 Aralık'ta tutuklanmış ve 9 günlük tutukluluğunun ardından avukatlarının itirazı neticesinde tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştı.

Soruşturma kapsamında hakkındaki iddianame hazırlanan Aygöl, davanın ilk duruşmasında, Tatvan'da hâkim karşısına çıktı. Aygöl'ün, "halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (TCK 217/A)" suçlamasıyla yargılandığı dava, Tatvan 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Duruşmada Aygöl'ün avukatları, Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) Dezenformasyon Yasası incelemesinin bekletici mesele yapılmasını talep etti. Mahkeme, avukatların talebini reddetti.

Kimlik tespiti ardından Aygöl, Dezenformasyon Yasası'nı protesto etmek için susma hakkını kullanarak savunma yapmadı. İddia makamı, esas hakkındaki mütalaasında Aygöl'ün TCK 217/a maddesinde düzenlenen suçtan, 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ile cezalandırılmasını talep etti. Mahkeme, Aygöl'ün üzerine atılı "halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" suçunu işlediğinin sabit olduğuna kanaat getirerek gazeteciye, 10 ay hapis cezası verdi. Mahkeme, Aygöl hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını da uygulamadı. Cezanın onaylanması halinde Aygöl, daha önce aldığı cezanın tekrarlanması nedeniyle 10 aylık hapis cezasının tamamını kapalı ceza infaz kurumunda tamamlayacak.

"Bugün ifade ve basın özgürlüğü öldürüldü"

Kararla ilgili açıklama yapan Aygöl, "utanç verici" bir yasadan ceza aldığına dikkat çekip protesto amacıyla mahke-

mede sustuğunun altını çizerek şunları söyledi:

"Utanç verici bir yasadan, utanılacak bir ceza aldım. Adına ısrarla 'Dezenformasyon yasası' denilen ucube bir yasa var. Yasanın nasıl uygulanacağı bile belli değilken, nasıl uygulanabileceği hukuk tekniği açısından açıklanamazken, kamuoyunun sesini kısmak için bu yasa çıkarılanların bile, 'Bu yasa uygulanamaz' demelerine rağmen, yani uygulanamaz bulunan bir yasa maddesi uygulanarak hapis cezası aldım. Yasa maddesinin tek amacının, sansür olduğunu biliyoruz. 'Madem bu bir sansür yasası, o zaman kendimi sansürlüyorum, susuyorum' dedim. Bunu, hukuken izah etmeye çalışmak bana göre zuldür. Mahkeme huzurunda sadece sustum, kendimi sansürledim. Bir gazeteci sansürlenirse ancak bu şekilde sansürlenir, kamuoyu karşısında konuşmak zorundayız. Yarın aynı haberler olsa yine o haberi yaparım. Sinan Aygöl ceza almış, cezaevine

girmiş, çok önemli değil. Meşhur bir Kızılderili atasözü var, 'Son ağaç yok olduğunda, son balık tutulduğunda' diye... Biz de, son muhalif tutuklandığında, son gazeteci susturulduğunda bu yasanın ne anlama geldiğini ancak tam olarak o zaman anlayacağız. İfade özgürlüğü mağduru olduğunu iddia eden birinin cumhurbaşkanı olduğu bir ülkede, onun talimatıyla çıkarılan ve uygulanan bir yasayla, bugün ifade ve basın özgürlüğü öldürüldü. Bunu da tarihe not düşmek lazım."

"Dezenformasyon ile ilgili düzenleme elbette yapılmalıdır ama..."

Aygül, yasanın neden olacağı mağduriyetlere ilişkin şu açıklamayı yaptı: "Yasa, maalesef antidemokratik, muğlak, net ifadeler içermeyen, her türlü fiilin; suç sayılabileceği, suç olarak konumlandırılabilmesi bir yasa ne yazık ki. Yasa daha tartışma aşamasındayken gerek bir gazeteci olarak ve gerekse bir meslek örgütü temsilcisi olarak yasanın esas amacının, kamuoyunda baskı oluşturma ve sansür için bir araç olarak kullanılması olduğu hususunda görüşlerimizi bildirmiştik. Bizzat karşısında olduğumuzu iletmış ve bunun teknik olarak uygulanamayacağını söylemiştik. Ancak gelinen süreçte, nasıl uygulanabildiğini bizzat yaşayarak gördüm. Bu gerçekten çok kötü bir durum. Yasa, art niyetli kullanımlarda çok rahat bir şekilde iletişim kanallarının kapatılmasına olanak sağlayabiliyor. Ya da başta gazeteciler olmak üzere insanlar, sorgusuz-sualsiz şekilde tutuklanabilir. Bu kötü bir şey, uygulamaları kötü olacak. Bu yasadaki şu ana kadar tutuklanan ilk ve tek kişi benim. Yasanın iptaline ilişkin yapılan itirazlar var, süreç devam ediyor. İptal edilme olasılığının yüksek bir ihtimal olduğunu düşünüyorum ve iptal edilmesi gerektiğine inanıyorum. Böyle bir süreç devam ederken mahkemelerinde bu süreçleri gözetmesi gerekir. Hele ki tutuklama gibi bir durum çok zorlayıcı bir tedbirdir. Umuyorum ki hiçbir gazeteci meslektaşım, bundan dolayı mağdur olmaz. Gazeteci diyorum ama burada aslında tüm toplumu ilgilendiren bir durum söz konusu. O yüzden kesinlikle yasanın iptal edilmesi gerektiğini düşünenlerdenim."

Dezenformasyonun önlenmesine karşı olmadıklarını aksine en çok ko-

nudan gazeteciler olarak kendilerinin mustarip olduğuna işaret eden Aygül, sözlerini şöyle tamamladı:

"Evet, yanlış bilginin yayılmasıyla, dezenformasyonl mücadele edilmelidir. Bundan en çok muzdarip olan yine biz gazetecileriz zaten. Yanlış bilginin yayılmasının önüne geçmek amacıyla yasal düzenlemeler yapılmalıdır, önlemler alınmalıdır. Ancak bu yapılırken hem niyet iyi olmalı hem de yapılacak yasal düzenlemeler asla art niyetli kullanımlara, sansür aracına dönüşmeye, insanları kriminalize etmeye yönelik olmamalıdır. Bizlerin itiraz ettiği nokta, tam da budur. İstenildiğinde, suçlamaya dayanak gösterilmek amacıyla kullanılacak bir yasa olmaktan çıkarılmalıdır. Evet dezenformasyon kötüdür ama bir bilgi kime göre neye göre dezenformasyondur. Bunun çizgilerinin net olması gerekiyor ki bu da teknik olarak çok mümkün değil. Basın ve ifade özgürlüğünü, halkın düşüncesini açıklama özgürlüğünü sınırlayabilecek en ufak bir şüphe taşımadan hazırlasınlar. Bu şekilde yapılabilecek bir kanun belki bir işe yarayabilir."

İstinaf Mahkemesi'ne itiraz...

Davayı, Gazetecileri Koruma Komitesi (Committee to Protect Journalists -CPJ) Türkiye Temsilcisi Özgür Öğret, Türkiye Gazeteciler Sendikası'ndan

(TGS) Av. Ülkü Şahin, Bitlis Barosu Genel Sekreteri Av. Cengiz Akdemir, Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA) avukatlarından Emine Özhasar'ın yanı sıra birçok gazeteci ve sivil toplum örgütü (STÖ) temsilci takip etti.

Kararın hukuksuz olduğunu vurgulayan Aygül'ün avukatlarından Diyar Orak ise şu değerlendirmede bulundu:

"Biz hem soruşturma aşamasında hem yargılama aşamasında savunmalarımızı yaptık. Ülke olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) tarafız. Ancak ne yazık verilen kararlarla, en çok ihlal alan ülkeyiz. Sebebi, bu ve bunun gibi soruşturmalar, yargılamalardır. Müvekkilimize yönelik bir önyargı ve hukuksuzluklar silsilesi içinde bir soruşturma başladı ve bu şekilde noktalandı. Verilen karar, açık bir şekilde hukuka aykırı ve süreç içerisinde müvekkilimizin birçok temel hak ve hürriyeti ihlal edildi. Bununla ilgili gerekli mercilere başvuruları yapacağız. Fakat hem hukuk dünyası açısından hem de gazeteciler açısından maalesef bugün hukuksuz bir kararla karşılaştık."

Tatvan 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nin gerekçeli kararı açıklanmasından sonra Aygül'ün avukatları İstinaf Mahkemesi'ne itiraz başvurusunu yapacak. ■

Deprem bölgesine glütensiz destek sürüyor

Küçük bir kafe çok büyük bir iş yapıyor. Zela Demir, Kocaeli'deki mutfağında ticari faaliyetlerine ara verip deprem bölgesindeki çölyak hastaları için glütensiz, doyurucu ve dayanıklı gıda üretimine geçti. Kendisi gibi çölyak hastası olan eşiyile işlettiği kafe şimdi AFAD ve yardım kuruluşları aracılığı ile bölgeye konserve yemekler gönderiyor.

İlknur Demirkapı

17 Mart 2023

Kocaeli'de yaşayan Zela Demir, çölyak hastaları ve gönüllülerden de destek alarak hazırladığı glütensiz yiyecekleri kolileyip deprem bölgesine gönderiyor.

Küçük bir kafe çok büyük bir iş yapıyor. Zela Demir Kocaeli'deki mutfağında ticari faaliyetlerine ara verip deprem bölgesindeki çölyak hastaları için glütensiz, doyurucu ve dayanıklı gıda üretimine geçti. Kendisi gibi çölyak hastası olan eşiyile işlettiği kafe şimdi AFAD ve yardım kuruluşları aracılığı ile bölgeye konserve yemekler gönderiyor.

Çölyak hastalığının ciddiyetini iyi bildiğini söyleyen Zela Demir ikinci günden itibaren yaptıklarını şöyle anlattı:

"Çölyak hastaları diyetlerini bozdukları zaman yaşadıkları rahatsızlıklar yaşam kalitelerini oldukça düşürüyor. Deprem bölgesinde ise çölyak hasta sayısı yaklaşık 30 bin civarında. Bu sadece rapor alabilmiş kişiler, rapor alamayan bir de diyet yapmak zorunda olan hastalar mevcut. Gelen yemekleri yiyemeyen hastaların durumları daha da zor. Şu an biz 1000 civarında çölyak

hastasına net bir şekilde ulaştık. Hepsinin telefon numaraları, adresleri, bilgileri var."

Glütensiz ürünlerin fiyatı daha yüksek

Çölyak hastalarının normal zamanlarda dahi çoğu zaman uygun ürünler bulmakta zorlandığını belirten yardımsever Zela Demir, diğer gıdalarla arasındaki fiyat farkını şöyle örneklenirdi:

"Deprem bölgesinden tahliye edilen depremedeler diğer illere yerleşirken maddi sıkıntılar yaşayacaklardır. 250 gram ekmek fiyatı ortalama 35 Lira, 1 kilo un ortalama 30 - 70 lira arasında. 80 gram çubuk krakerin fiyatı bile bezen 35-40 lirayı geçiyor.

"Hastalar aşevi tenceresinden yemek yiyemiyor"

Hazırladıkları ürünlerde özellikle tok tutmasının öncelikli olduğunu belirten Demir, aşure, tarhana çorbası, nohut yemekleri, erişteli yeşil mercimek yemeği, glütensiz ekmekler, kurabiyeler, kekler börekler ve atıştırmalıklar hazırladıklarını söyledi. Çölyak hastaları deprem bölgesinde kurulan hiçbir aşevi ve hiçbir tencereden yemek yiyemediğini anlatan Demir, bölgeye paketli gıdalar da yolladıklarını söyledi.

İlk ürünlerini AFAD gönüllüleri ile Kahramanmaraş'a gönderdiğini söyleyen Demir, vakıflar ve dernekler aracılığı ile başka illere de ulaştıklarını belirtti. İlerleyen günlerde özel arabalara koydukları glütensiz ürünleri 11 ile de gönderdiklerini ve şu an Kocaeli'ye gelen 10 depremedeye de glütensiz gıda desteği verdiklerini söyledi. Demir mutfağına gelen destekleri de şöyle anlattı:

"Kocaeli Ticaret Odası ile Körfez Belediyesi ürünlerin tedarigi için destek veriyor. Kentte yaşayan ve bu hastalığın hassasiyetini bilen çölyaklıların maddi manevi destekleri de bizimle." ■

Bu hastalığın
hassasiyetini bilen
çölyaklıların maddi
manevi destekleri
de bizimle.

Depremler tarımsal üretimi de vurdu

Anadolu Meraları CEO'su Yasemin Kireç, depremin tarımsal üretime etkisini ve neler yapılabileceğini 9. Köy'e anlattı.

Fotoğraf: Pexels

Esin Özdemir

17 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremler, Türkiye'de tarımsal üretimin yapıldığı yerleri de etkiledi. TÜİK verilerine göre, deprem bölgesinde 3,7 milyon hektar tarım arazisi bulunuyor. Depremin yıktığı 10 ildeki kayıtlı çiftçi sayısı ise yaklaşık 270 bin. Hatay'da mantar ve çilek üreticiliği yapan Ahmet Karataş, üretimi azaltmayı ya da tamamen bırakmayı planladığını söyledi. Anadolu Meraları CEO'su Yasemin Kireç ise tarım faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için yapılması gerekenleri anlattı.

“Depremin etkilediği 10 ilde, 3,7 milyon hektar tarım arazisi bulunuyor”

9. Köy'e konuşan Anadolu Meraları CEO'su Yasemin Kireç, deprem bölgesindeki çalışmaların devam etmesi nedeniyle verilerin eksik olduğunu ve hassas davranılması gereken bir süreçten geçildiğini belirtti. Kireç, “TÜİK verilerine göre bu bölge Türkiye'nin tarımsal tablosunda oldukça önemli bir rol oynuyor. Depremin etkilediği 10 ilde, 3,7 milyon hektar tarım arazisi bulunuyor. Bu, Türkiye'deki tarım topraklarının yüzde 16,8'ine denk geliyor. Ortalama bitkisel üretim değeri ülkenin toplam bitkisel üretim değerinin yüzde 20'sine yakını oluşturuyor” dedi.

“Ürünler çürüme tehlikesi ile karşı karşıya”

Kireç, çiftçilerin ve gıda işletmecilerinin yaşadığı sorunlarla ilgili şunları söyledi:

“Aldığımız bilgilere göre tarlalarda hasar olmasa bile operasyonlar, hasat çalışmaları sekteye uğruyor. Bütün il-

lerde ciddi anlamda bir iş gücü sorunu var. Hem yaşadığımız kayıplar hem de depremin ardından başlayan göç bu sorunun tetikleyicisi. Bunun yanı sıra tarım ekipmanları, depolar ve ahırlar hasar gördü. Bu da depolama, operasyonların yürütülememesi gibi sorunlara yol açıyor. Ürünler ya tarlalarda hasat edilemediği için ya da depolar da beklediği için çürüme tehlikesi ile karşı karşıya.”

Bütüncül otlatma planı

Hayvan kayıplarına ve yem sorununa da dikkat çeken Kireç, “Burada, hayvancılık sistemimizi de değiştirmek için bir fırsat görüyorum. Hayvanları yeme muhtaç bir besleme ile yetiştirmek yerine, açık otlatma için bütüncül otlatma planları hazırlanabilir ve yem ihtiyacı en aza indirilebilir. İklim şartlarını da göz önünde bulundurarak gerçekçi, akılcı planlamalar yapılabilir ve daha büyük sorunların önüne geçilebilir” şeklinde konuştu.

“Toprak şimdi her zamankinden daha önemli”

Kuraklık sorununun altını çizen Kireç, tarım faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için yapılması gerekenleri de şöyle anlattı:

“Tarım faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için bölgede çalışacak insan, kullanabileceği ekipman gerekiyor. Bölgelerdeki ulaşım ve barınma sorunları bir an önce çözülmeli. Bir de deprem bölgesinde çok ciddi bir kuraklık ile karşı karşıyayız. Tarımsal sulamada da önlemler alınmayan başlandı. Toprak şimdi her zamankinden daha önemli. Çünkü suyu tutabilmemizdeki en önemli araç. Toprağı onararak, ekosistem döngülerinin iyi çalışmasını sağlayarak, toprağın su tutma kapasitesini arttırabilir, sula-

ma ihtiyacını azaltabilir ve uzun vadede susuzluğun yaratacağı sorunları minimuma indirebiliriz.”

Kireç, ürünlerin ekim ve hasadında gerekli iş gücü ihtiyacını gidermek için çalışma projeleri geliştirebileceğini de vurgulayarak, “Kompost gübre, örtü bitki, azaltılmış işleme vb. onarıcı tarım uygulamaları yaygınlaştırılarak, dış girdiye bağımlılık azaltılabilir. Tedarik zincirinin onarılması, kooperatiflerin güçlendirilmesi, çiftçinin ürettiği ürünler için alım ve satış noktasında destek verilmesi yoluyla üreticiler desteklenebilir. Psikososyal destek mekanizmaları ile tasarlanmış tarım projeleri ile afetten etkilenenlerin üretim sürecine ve yaşamın normal seyrine dönmesi desteklenebilir. Onarıcı, doğayla uyumlu, ekoloji ve ekonomiyi barıştıran iş modellerini hayata geçirerek bundan sonrasını planlayabiliriz” dedi.

“Korkumuz ihracatın durması”

Hatay'da mantar ve çilek üreticiliği yapan Ahmet Karataş ise depremden sonra yaşadıklarını şu sözlerle anlattı:

“Hatay meyve sebze Türkiye'deki en büyük firmalarını barındırıyor. Biz de Rusya'ya çilek ihracatı için üretim yapıyoruz. Ana geçim kalemimiz bu. Tüm firmalar maalesef enkaz halinde. Sezon nisan sonu gibi başlar. Korkumuz ihracatın durması. İşçi problemi yaşıyoruz. Deprem felaketti, bir de kuraklık yaşıyoruz. Çilek için su ve güneş olmazsa olmaz. Geçen sene 300 dönüme yakın çilek bahçesi oluşturdum. Tüm bu sorunları ele alınca üretimi azaltmayı, hatta tamamen bırakmayı planlıyorum. Mevcuttaki çilek hasadını yapıp bir süre duracağım. 3-5 sene Hatay'dan çıkacağım. Ne yapacağımızı bilmiyoruz. Çaresiz kaldık maalesef.” ■

Fotograf: DepoPhotos

Deprem sonrası kiralarda fahiş artış:

“Emlakçılar da ev sahipleri de sorumlu”

Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından yaşadığı şehri terk etmek zorunda kalan binlerce vatandaş, çevre iller ile büyük şehirlere göç ederken, artan kira fiyatlarıyla karşı karşıya kaldı. Kiralar, bazı illerde deprem sonrasında yüzde 100'e varan artış gösterdi.

Jiyen Erkalıç

17 Mart 2023

Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçeleri merkezli iki büyük deprem, Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, Diyarbakır, Adana, Osmaniye, Gaziantep, Şanlıurfa, Malatya ve Kilis'te büyük yıkıma yol açtı. Depremde yıkım yaşanan 10 şehirdeki bazı vatandaşlar çevre illere ve büyük şehirlere göç ederken bazıları ise buldukları şehirde hasarsız kiralık ev arayışına girdi. Ancak depremler, hem deprem bölgesinde, hem de göç ettikleri kentlerde artan kiralarda karşı karşıya kaldılar. Depremlerden komisyon

almayan, hatta ücretsiz bir şekilde eve yerleştiren ev sahibi ve emlakçılar olduğu gibi, deprem bölgesinin çevre illerdeki kiralık daire fiyatlarına yüzde 25 ila yüzde 57 aralığında artışlar yapan emlakçılar da ortaya çıktı. Bazı şehirlerde kira artış oranı yüzde 100'ü buldu.

9. Köy'e konuşan emlakçı Hüseyin Buğur, depremlilerin, fahiş kiralarda mücadelelerini şöyle anlattı:

“Depremden sonra yapılar az, orta ve ağır hasarlı olarak ayrıldı. Yeni çıkan yasayla orta hasarlı binalar ağır hasarlı olarak kayıtlara geçildiği için vatandaşta büyük bir mağduriyet oluştu. Evlerine giremeyen insan sayısı arttı. Yanı sıra deprem bölgesindeki insanlar geçici ya da kalıcı olarak başka

kentlere göç etti. Tabii bu taşınmalarla birlikte fırsatçılar devreye giriyor. Bu fırsatçıların içinde maalesef meslektaşımız emlakçılar da var. Kira fiyatlarında korkunç bir yükselme oldu ve kiralık ev kalmadı neredeyse. Kalan kiralık evler de hasarsız olanlar ve çok fahiş fiyatlar isteniyor. bazı meslektaşlarımız mevcut kiracıları çıkartıp evleri daha yüksek rakamda kiraya veriyorlar. Gaziantep'te talep çok fazla fakat kiralık ev yok denecek kadar az. Bu yüzden de ev sahipleri ve bazı 'emlakçılar' bu durumu suistimal ediyor.”

“Devlet görevini yapıyor gibi göründü aslında yapmadı”

Nüfusu yaklaşık üç milyonu bulan Gaziantep'te bir hafta içinde depremler

ilgili yapı analizinin tamamlanmış olabileceğine inanmadığını da vurgulayan Buğur, “Deprem günü işi bilen bilmeyen herkese elbisesi giydirildi, sokağa salındı. Devlet görevini yapıyor gibi göründü aslında yapmadı. Böyle teknik bir konuda dışarıdan bakılarak sonuca varılmaz. Bir kolona bakmak yetmez. Kolon ve kirişlerdeki çatlakların açılıp bakılması, yapıda oluşan kırıkların ilerleme aşamasına bakılması ve ona göre bir sonuca varılması lazım. Yapılması gereken buyken iki hafta içinde bütün Gaziantep'teki yapılar için nasıl hasar tespiti yapıldı? Üstün körü kontroller yapıldı. Ev sahibi de evi içi yıkım kararı çıkmasını ya da değeri düşmesin diye yetkiliye evimde bir şey yok, diyor. Bu gibi fırsatçılar için ne yazık ki yaptırım sadece lafta kalıyor” diye konuştu. Her krizde, “fırsatçıların” ortaya çıkmasından dolayı rahatsızlığını da dile getiren Buğur, şöyle dedi:

“Vicdanen büyük bir rahatsızlık yaşıyoruz. Her krizde fırsatçı bir topluma bürünüyoruz. İnsanlar yana yana kiralık ev istiyorlar, diğeri ise bin lirayı onlardan nasıl kazanabilirim diye düşünüyor. İki bin lira olan bir 2+1 ev kirası şu an en az altı bin liraya yükseltildi. Bazı emlakçılar da mevcut kiracıyı çıkartıp mağdur ve kiralık eve mecbur depremzedeyi daha fahiş kira fiyatına yerleştiriyor. Ahlak değerlerimizi kaybettik. Deprem bir doğal afetdir gelir, gider ama bizim asıl sorunumuz ahlak.”

“Emlakçılar da ev sahipleri de bu artışlardan sorumlu”

Bir başka emlakçı olan Murat Kındıra ise, depremde etkilenen Gaziantep'te yaşanan durumu şu sözlerle anlattı:

“Gaziantep ortalamasına göre depremde önce kiralar 3+1 düzgün bir daire 5000-6000 TL civarlarındaydı ama depremde sonra 10000-12000 TL'ye yükseltildi. Depremde sonra kira artışları çok fazla oldu. Nadir ev sahipleri yapmadı ama onlar da piyasaya ayak uydurmak zorunda kaldı. Emlakçılar da ev sahipleri de bu artışlardan sorumlu.”

Hem ev sahiplerinin, hem de emlakçıların fahiş kira artışlarından sorunlu olduklarını, artış için “birbirlerini tetiklediklerini” söyleyen Kındıra, “Ev sahibi 6 bin lira kira is-

tese bile emlakçılar ben bu daireye 10 bin liraya müşteri bulurum diye ev sahibinin aklını çelıyor. Bazen de ev sahipleri artışı yapıyor, emlakçılar müşteri ve para kaybetmemek ve sistemde açık olduğu için kabul etmek zorunda kalıyor. Talep fazla olduğu için herkes ne istersem olur mantığı ile hareket ediyor ama geleceği düşünün yok” diye konuştu. Kındıra, fahiş artışların nasıl gerçekleştiğini ise şöyle bir örnekle anlattı:

“Mesela eski bir kiracı 4 bin liraya bir dairede oturuyor ve o binada 10 bin liraya bir daire kiraya verildiğinde hemen piyasa yükseliyor. Haliyle o 4 bin liraya oturan kiracının ev sahibi baskılara başlıyor. Herhangi bir denetim ve yaptırım yok maalesef. Serbest piyasa olduğu için de olacağını sanmıyorum.”

“Depremde hemen sonra kira ücretini arttırdı”

Depremde bir kiracı olan Gülten Aybulut ise kira artışları karşısında mağdur olan vatandaşlardan biri. Aybulut, oturduğu evin sahibinin depremde günler sonra kendisini arayarak kirayı 6 binden 12 bin liraya çıkardığını söyledi. Aybulut, “Depremde evimdeki tüm eşyalarım

alt üst oldu. Bu yetmezmiş gibi, ev sahibim aradı ve kiraya yüzde yüz zam yaptı. Ben iki bin liradan altı bin liraya çıkardığı kira için zaten kontrat imzalamıştım. Daha 31 Mayıs 'a kadar olan kontrat süresi bitmeden depremde hemen sonra kirayı 12 bin liraya arttıracaklarını, kabul etmezsem beni evden çıkaracaklarını söyledi” dedi.

Kiracı olarak haklarını bildiğini, ancak bunu ev sahibine hatırlattığında, bu kez karşısında ev sahibinin anlaştığı bir emlakçıyı bulduğunu söyleyen Aybulut, şöyle konuştu:

“Ben haklarımı bildiğimi söyleyin, evsahibi bu sefer emlakçısına arattırdı beni. Emlakçısı da beni tehdit etti. Daha sonra da evi satmak gibi bahanelerle beni durmadan taciz ediyorlar. Ben de beni bir daha sıkıştırmaları halinde kendilerinden şikayetçi olacağımı söyledim. Diğer kiracılara yaptıkları gibi beni eşyalarımın kapı dışarı edeceklerini söylediler. Ben de geri adım atmadan haklarımı yasal olarak karşılarında durduğumu söyledim. CİMER'e de şikayette bulundum. Hiçbir şey olmasa da valiliğin önüne gider çadırımı kurarım ama hakkımı yedirmem.” ■

Fotoğraf: DepoPhotos

Depremzedeler sadece müteahhide değil, İdareye de dava açabilir

Avukatlara göre, depremde etkilenen tüm vatandaşların, kamu idare ve yönetimlerine de gerek deprem öncesi denetimsizlik ve usulsüzlük, gerek deprem sonrası geciken arama kurtarma ve yardım faaliyetleri için dava açıp tazminat talep etme hakkı var.

Fotoğraf: DepoPhotos
Serdar Özsoy

Ozan Gençoğlu

17 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında, afetten etkilenenlerin kaybettikleri yakınları ve yıkılan mülkleri için saptadıkları eksiklikler, usulsüzlükler için müteahhitlere, inşaat şirketlerine dava açma süreci başladı. Ancak depremzedeler, sadece yıkılan binalarının mimar ve müteahhitlerine değil, yıkımda sorumluluğu olan kamu idarecilerine de dava açma hakkına sahip. Avukatlara göre, depremde yıkılan yapıları gerektiği şekilde denetlemeyen, uygunsuz ruhsat çıkararak, deprem sonrası arama kurtarma faaliyetlerine gecikerek kayıpların önüne geçemeyen kamu idare ve yönetimlerine de "sorumlulukları" nedeniyle yargı yoluna başvurma imkanı bulunuyor. Av. Begüm Gürel ve Av. Cesim Parlak, 9. Köy Haber Merkezi'ne yaptıkları açıklamada, depremzedelerin hukuki haklarını anlattılar.

İdare personelinin cezai sorumluluğu ve mücbir sebep

Avukat Gürel, tüzel kişilerin cezai sorumluluğunun 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 20. madde 2. fıkrasında yer alan "Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımını uygulanamaz. Ancak, suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımlar saklıdır" hükmünün, ilk bakışta idarenin eylem ve işlemlerinin suç teşkil etmesi halinde cezasız kalacağı izlenimini verdiğini, ancak bunun doğru olmadığını söyledi.

Kamu idaresinin asli görevlerini, önleyici tedbirler almak, riskli fay hatları üzerinde inşaat yapılmasını önlemek, depreme dayanıklı, kanun ve yönetmeliklere uygun inşayı sağlamak, uyulmaması halinde yapı ve ruhsat izni vermemek, riskli yapıların yıkımını gerçekleştirmek veya bunları yükümlüsüne yaptırmak olarak sıralayan Gürel, bu yükümlülükler aykırı davranan idare personelinin cezai sorumluluğunun olduğunu vurguladı.

Depremde için dava rehberi

Deprem kuşağında yer alan Türkiye için "mücbir sebepten bahsedilemeyeceğini" dile getiren Av. Cesim Parlak ise, "Mücbir sebebin unsurlarından biri olan öngörülemezlik unsurunun eksik olması, söz konusu tartışmayı çok net bir şekilde noktalamakta ve deprem nedeniyle açılacak tazminat davalarında mücbir sebepten bahsedilemeyeceğini açıkça ortaya koymaktadır" dedi. ■

Avukat Parlak, depremzedelerin dava açarken şu konulara dikkat etmesini önerdi:

- Depremzedeler, mimar ve müteahhit gibi kişilere Asliye Hukuk Mahkemesi üzerinden, idareye ise İdare Mahkemeleri üzerinden dava açabilirler.
- Depremzedeler, idarenin kanuni görevi olan bir hizmeti gereken titizlik, özen, dikkat ve kalitede sunmamasından kaynaklı olarak meydana gelen zarardan idarenin sorumlu olduğunu dile getirerek İdari Yargılama Usulü Kanunu gereğince tazminat talepli tam yargı davası açabilirler.
- Depremzedenin uğradığı zarar ve giderlerin davacıdan beklenilemez. Bu nedenle depremzedenin Hukuk Mahkemelerinde açacağı tazminat davalarında asgari bir miktar belirterek belirsiz alacak davası açması daha doğru olacaktır.
- Dava dilekçesinde muhakkak ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz talep edilmelidir. Depremzedenin mali açıdan yetersiz olacağı düşünülerek davanın adli müzaheret ve adli yardım talepli açılması gerekir.
- Açılacak davalarda senetle ispat kuralının istisnası olmayacaktır. Davacılar iddialarını her türlü delil ile ispat edebilirler.
- Depremzedenin taşınmazına ilişkin hak sahibi olduğu, çürük binanın yıkılması nedeniyle zarar gördüğünü ispatlaması dışında herhangi bir teknik somutlaştırma yükümlülüğünün bulunmamaktadır. Yani teknik yöne ilişkin ispat yükü davalı tarafta bulunmaktadır.

Depremzede çocuk fotoğraflarına dikkat:

Yarardan çok zarar veriyor

Medya Ombudsmanı Faruk Bildirici ve UCİM Hukuk Koordinatörü Candan Tekin Çekiç, medyada çocuk fotoğrafı kullanılırken dikkat edilmesi gerekenleri 9. Köy'e anlattı.

17 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından medyada depremzede çocukların fotoğrafları kullanılmaya devam ediyor. Çocuklar için ileride psikolojik olarak etkileyebilecek bu fotoğraflar, isimleriyle kamuoyuna servis ediliyor. Ancak uzmanlar, deprem gibi afetlerin sonrasında haberlerde daha çok dikkat çekmek için kullanılan çocuk fotoğraflarının “yarardan çok zarar getirdiğine” dikkat çekiyorlar.

“Çocukların unutulma hakkı var”

UCİM Hukuk Koordinatörü Candan Tekin Çekiç, çocukların fotoğraflarının en başından beri kullanılmasına karşı olduklarını belirterek, “Çocuklarını fotoğraflarıyla arayan aileleri de anlıyorum, çocuklarına bir şekilde ulaşmaya çalışıyorlar. Ancak sosyal medyanın gücü derya deniz. Hiç istemediğimiz kadar bu fotoğraflar gruplarda paylaşıldı. Bu farklı şeylere sebep oldu. Birisi çıkıp kendini emniyet müdürü olarak tanıttı hastaneden çocuk almaya çalıştı. Bu kişi nereden biliyor bunu? Çünkü hem hastane bilgileri paylaşıyor fotoğraflar yetmezmiş gibi isimleri ve hatta TC kimlik numaraları bile paylaşıldı” dedi. Çocukların fotoğraflarının paylaşılmasının çocukları birçok yönden istismara açık hale getirdiğine dikkat çeken Çekiç, “Çocukların unutulma hakkı var. Maneviyatlarına saygı durumu var. Enkazdan çıkarılırken gazeteciler oradaydı, gazeteciler olmasa bile herkesin elinde telefon var. Enkazdan çıkarılma görüntülerini bu çocuk ileride tercih etmeyebilir” ifadelerini kullandı.

Çocukları simgeleştirmeyin

“İzmir Depremi'nde benzerini yaşadık ve o çocuklar simge haline getirildi” diye konuşan Çekiç, “Çocukların isimleriyle, fotoğraflarıyla simgeleştirildi deprem. Çocuklar bunları ileride iste-

mediginde bu durum nasıl izah edilecek inanın bilmiyorum. Aynı zamanda çocuklara yardım dağıtılırken videoları çekildi, röportaj yapanlar bile oldu. Bunların hepsi ileride hem psikolojik hem de sosyolojik sorunlara yol açabilecek şeyler” vurgusunu yaptı.

Çocuk hakları açısından da yaşananları değerlendiren Çekiç şöyle konuştu;

“Bu çocukların söz söyleme ve katılım hakları var. Bu haklar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile desteklenmiş durumda. Kullanılan fotoğraflar bunun ihlali anlamına geliyor. Takdir ederseniz bir koordinasyon ekibi olsaydı, çocuk merkezli bir afet yönetim olsaydı, bu durum vatandaşa kalmayacaktı. İlk elden bakanlıklar nezdinde bilimsel bir altyapısı olan bir yazılımla çocuklara kolaylıkla ulaşılabilirdi.”

“Acının üzerinde tepiniyoruz”

İzmir depreminin ardından ve en son Kahramanmaraş merkezli depremlerden sonra çocuk fotoğraflarının çok sık kullanıldığına dikkat çeken Medya Ombudsmanı Faruk Bildirici ise şöyle konuştu;

“Bazı gazeteler sayfalar yapıyor, haberlerde çocuk fotoğrafı kullanımı çok yaygın. Hatta bebek fotoğraflarından poster yapılıyor. Bu fotoğrafları görünce ben öncelikle şunu soruyorum ‘Neden?’. Bizler kamu yararını düşünüyoruz ve peki bu fotoğraflar, görseller haberlerde olmasa ne olur? Bunların yayınlanmasında bir yarar var mı diye düşündüğümde bu fotoğraflar kullanılmadan

haberler yayımlanabilir. Bu fotoğraflar haberlere artı bir şey katmıyor.”

“Çocuklar ve bebeklerin o şirin, güzel, sevimli görüntüleri biraz vitrin süsü gibi kullanılıyor. Çocukların fotoğrafları o acıyı, çaresizliği, travmayı çok daha dramatik anlatmaya yarıyor. Biz bir anda böylece o acının üzerinde tepinmiş oluyoruz” diyen Bildirici, enkazdan çıkarılan bebeklerin ve çocukların fotoğraflarıyla umut vermeye gerek olmadığına dikkat çekti. Bildirici, “Çocukların yüzlerinin görünmediği görüntülerle, uzak çekimlerle yapılabilir aynı şey. Ben görsel hiç verilmesin demiyorum, yakın plan verilmesin, yüzleri görünmesin diyorum. Bu çocukların bir mahremiyeti var. Onu da geçtim Türkiye gibi koşullar için kaçırılan, kaçırılmaya

çalışılanlar, kaybolanlar, ailesini bulamayanların güvenlik sorunu var. Biz bu haberleri yaptığımızda o çocukların güvenliğini tehlikeye atıp atmayacağımızı bilmiyoruz. Buna hakkımız olabilir mi?” diye sordu.

Bildirici son olarak şunları söyledi: “Tek bir bebeğe dahi zarar verecekse değer mi bir haber için? Şimdi dijital ayak izi var, bu fotoğraflar bu bebekleri ömürleri boyunca takip edecek. Ömür boyu onların travma yaşamasına neden olacak. İnsana zarar verme konusunda yüzde 1’lik bir risk bile varsa onu göze almamamız lazım. Dijital ayak izi oluşmasına katkı sağlamamız lazım hatta çocukları, bebekleri geçtim yetişkin insanların görüntülerini de izin almadan yayımlamamız lazım.” ■

Umut ve dayanışma çadır kentlerde:

Çocuklara 'sinema' morali

Diyarbakır'da köy öğretmeni Hasan Kartal'ın gönüllülerle birlikte kurduğu 'Umut Sineması' ve BEKSAV'a bağlı tiyatro sanatçıların oynadıkları tiyatro oyunları, depremden etkilenen çocuklara moral oldu.

Deniz Ali Tatar

17 Mart 2023

6 Şubat'ta yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremden etkilenen çocukların yüzü sinema ile güldü. Depremden büyük ölçekte etkilenen Diyarbakır, Adıyaman, Kahramanmaraş ve Hatay'da kurulan çadır kentlerde yaşayan çocuklara özel filmler gösterime koyuldu. Sinemada gösterilen filmleri, sadece çocuklar değil, depremdede aileler de akşamları çocukları ile birlikte sinema çadırına giderek izledi. Diyar-

bakır'da 'Umut Sineması' kuran köy öğretmeni Hasan Kartal, 9. Köy'e yaptığı açıklamada, çocukların deprem travmasını oyunlar ve sosyalleşme ile atlatmalarına yardımcı olmak istediklerini söyledi. BEKSAV'a bağlı tiyatro sanatçıları ise, depremden etkilenen mahallelere giderek, çocuklarla bir araya geliyor, tiyatro oyunlarını çadır kentlerde çocuklar için sahneliyorlar.

Sinemanın umudu çocuklara iyi geldi

Diyarbakır'da köy öğretmenliği yapan Hasan Kartal da Sur kentindeki Kurşunlu çadır kentinde "Umut Si-

neması" kurdu. "Umutunu kesme yurdundan" diyerek çadır kentten paylaşımlar yapan Hasan öğretmen, çocukların oyunlar, oyuncaklar ve birlikte kurdukları iletişim-sosyalleşme ile kendilerine geleceklerini belirtti. Çocukların köy okulu yakınında kurulan çadırlara geldiğini söyleyen Kartal, şöyle konuştu:

"Deprem sonrası hasar alan evlerine giremeyen, Diyarbakır merkezde ikamet eden ve köyümüze misafir olan çocuklarımız ile ev sahibi çocuklarımızla çadır kentteyiz. Bu süreçte depremdede aileleri yalnız bırakmayacağız. Derin yaralarımızı kabul ederek yeniden doğmaya merhaba diyeceğiz.

Fotoğraf: Kaf Komün

Gönüllü öğretmenler olarak iki haftada yüzlerce depremzede aileye ulaştık ve ulaşmaya devam edeceğiz.” Umut sinemasında çocuklara “Kral Şakir” adlı animasyon film gösteriliyor.

Dayanışmayı ve umudu deprem bölgesinde büyüttüler

Bilim Eğitim Estetik Kültür Sanat Araştırmaları Vakfı'na (BEKSAV) bağlı tiyatro emekçileri ise, gönüllülerle beraber deprem bölgesindeki çocuklarla bir araya geldi. Çocuklara kitap, boyama malzemeleri ve oyuncaklar götüren sanatçılar, deprem bölgesine dayanışma ve umut taşımak amacıyla yola çıktıklarını belirtiyorlar. BEKSAV'a bağlı olan Tiyatro İmge oyuncularından Ayşenur Demir, Hatay'daki Harbiye Mahallesi'nde depremzede çocuklarla bir araya geldiklerini ve çocuklarla drama atölyesi ve etkinlikler yaptıklarını anlattı. Depremzede çocuklar için 'Sihirli Çiçek' adlı mini bir tiyatro gösterisi de yaptıklarını söyleyen Demir, şöyle dedi: “Çocuk oyunumuzu Gaziantep, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Hatay'daki çocuklara sunduk. Gaziantep'te Şahinbey'e bağlı Vatan mahallesinde iki oyun art arda oynadık ve çok kalabalık-

tı. Çocuklar çok memnun kaldılar ve böyle bir felaketten sonra onlara çok iyi geldi bu etkinlikler. Bizi bırakmak istemediler, birçoğu ilk kez tiyatro izlediğini söyledi. Yaptığımız etkinliklere devam etmek istediler, çünkü morale ve motivasyona çok ihtiyaçları var. Gittiğimiz mahalleler çok yoksul mahalleler ve etkinlikler de felaket sonrası onlara çok iyi geldi. Bizim içinde çok hüznü oldu onlardan ayrılmak, ama yaptığımız oyunların ve etkinliklerin çocuklara çok iyi geldiğini hissettik. Oyunumuz yarım saat sürüyor ve o yarım saat boyunca tüm yaşadıklarını unutturmak iyi hissettirdi hepimize. Çocuklarla beraber anneleri ve babaları da oyunları izlediler. Ailelerden de olumlu dönüşler aldık, birbirimize sarıldık ve bir nebze de olsa umut olduk.”

Patlamış mısır ve sıcak çikolata eşliğinde film

Kahramanmaraş ve Hatay'da depremzedelerin yaşadığı çadır kentlerde de gönüllü sanatçılar, çeşitli etkinliklerle depremden etkilenen çocuklara moral olmaya çalışıyorlar. Aynı zamanda yemekler de hazırlayan gönüllüler, akşamları çocuklar

için çadır kentte film gösterimleri gerçekleştiriyorlar. “Oyuncak hikayesi” adlı animasyon film gösterimi esnasında çocuklara patlamış mısır ve sıcak çikolata ikramı da yapan sanatçı gönüllüler, deprem bölgesine gelme motivasyonlarını ise 'öfke' ve 'biz de bir şeyler yapmalıyız' hissiyatı olarak açıkladılar.

Sinema gösterimleri, bir okulun açık havadaki bahçesinde gerçekleştiriliyor. Deprem bölgesindeki illerde akşam artan soğuğa karşı, çocuklara ayrıca polarlar da dağıtılıyor. ■

Ailelerden de
olumlu dönüşler
aldık, birbirimize
sarıldık ve bir
nebze de olsa umut
olduk

İTÜ Moda Tasarım Atölyesi'nde

Depremzedeler için üretim

1000'den fazla battaniye, 96 şal ve atkı üretilen atölyede ayrıca yağmur geçirmez kumaştan 17 panço, 5 bebek battaniyesi, 5 bebek uyku tulumu, 100'den fazla da normal uyku tulumu yapıldı. Ellerindeki kumaşları değerlendirerek üretime başlayan Tekstil Teknolojileri ve Tasarımı Fakültesi öğrencilerine, başka fakültelerdeki öğrenciler ve gönüllüler de destek veriyor.

Dilara Açıköz

18 Mart 2023

6 Şubat 2023'te, merkez üssü Kahramanmaraş olup 11 ili etkileyen depremlerin açtığı hasar, Türkiye'nin ve dünyanın dört bir yanından gönderilen maddi ve manevi desteklerle sarılmaya çalışılıyor. 48 bini aşkın kişinin hayatını kaybettiği ve binlerce insanın yaralandığı afette depremzedelerin ihtiyaçları

nın giderilmesi için çalışmalar sürerken, çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren kurumlar, bazı ihtiyaçları karşılayabilmek adına üretim yapmaya başladı. Bölgedeki ihtiyaçlara yönelik üretim yapan kurumlardan biri de İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Tekstil Teknolojileri ve Tasarımı Fakültesi Moda Tasarım Atölyesi oldu. Ellerindeki kumaşları değerlendirerek üretime başlayan fakülte öğrencilerine, başka fakültelerdeki öğrenciler ve gönüllüler de destek verince dayanışma büyüdü. Atölyede üretilen battaniye, uyku tulumu gibi ihtiyaçlar yardım turlarıyla deprem bölgelerine gönderildi.

İTÜ Tekstil Teknolojileri ve Tasarımı Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ömer Berk Berkalp, iki haftadır devam eden üretim çalışmaları hakkında bilgi verdi. Deprem felaketinin öğrenilmesinin ardından 7 Şubat günü bir araya gelen fakülte hocalarının "Biz ne yapabiliriz?" sorusuyla yola çıktıklarını belirten Berkalp, üretim faaliyetinin başlama sürecini şöyle anlattı:

"Laboratuvarında, depolarımızda elde kalan polar kumaşlar var mı, acaba bunları battaniye olarak değerlendirebilir miyiz, diye aklımıza bir fikir geldi. Hemen laboratuvara indik. Laboratuvarımızda ne var ne yok diyerek kendi envanterimize baktık. Orada battaniyeye uygun kışlık 3 top numunemiz vardı. Onları aldık ve kesim yaptık. Yine laboratuvarımızda zaman zaman numune giysilerimiz oluyor. Bir yılı geçmiş fakat kullanılmamış, temiz eldiven gibi numuneleri de toparlayıp, paketledik."

Çalışmanın fakültenin sosyal medya hesaplarından duyurulmasıyla kısa sürede büyüdüğünü bildiren Prof. Dr. Berkalp, sözlerine şöyle devam etti:

"Burada biz kimseden bir şey talep etmedik. Her şey kendi doğal akışında gelişti. Hem teknik personelimiz, hem bazı hocalarımız sağ olsun çok büyük destek verdiler. Öğrencilerimiz de bilhassa. Hem moda tasarımı ve tekstil mühendisliği öğrencile-

Burada biz kimseden bir şey talep etmedik. Her şey kendi doğal akışında gelişti

rimiz, hem de üniversitenin farklı bölümlerinden ve farklı üniversitelerden gelen öğrenciler bizi çok mutlu etti. Tanımadığımız insanlar da bize destek verdi. Mezunlarımızın bize kumaş desteği oldu. Büyük bir sinerjiyle geçirdiğimiz bu iki haftada elimizden geleni yaptık. Tabii ki bu acıları hiçbir zaman dindirmez ama en azından biz de kendi alanımızda bir katkı sunmaya çalıştık.”

Ellerindeki numunelerle atölyede 1000’den fazla battaniye, 96 şal ve atkı ürettiklerini açıklayan Prof. Dr. Ömer Berk Berkalp, ayrıca yağmur geçirmez kumaştan 17 panço, 5 bebek battaniyesi, 5 bebek uyku tulumu, 100’den fazla da normal uyku tulumu yapıldığı bilgisini paylaştı. Berkalp, uyku tulumu üretiminin daha meşakkatli bir iş olduğunu ve üretim için getirilen kumaşların bu ürünlerde kullanıldığını söyledi.

Pandemi döneminde fakültede üretilen kumaşlardan maske yapılmasına rağmen bu tarz büyük çaplı bir çalışmanın daha önce olmadığına dikkat çeken Berkalp, iki haftadır devam eden üretimin, 17 Şubat’ta sona ereceğini belirtti. Berkalp ayrıca üretilenlerin İTÜ, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ve Beşiktaş Kaymakamlığı’nın yardım turlarıyla deprem bölgelerine ulaştırıldığını aktarırken, talep olursa üretimin yeniden yapılabileceğini vurguladı.

İTÜ Tekstil Bölümü’nde Atölye Sorumlusu olarak çalışan Özlem Yüksel, Marmara Üniversitesi, Aydın Üniversitesi, Bilgi Üniversitesi gibi farklı üniversitelerden 120 kadar öğrencinin dayanışma içinde atölyede üretim yaptıklarını, ürün tedarik ettiklerini ve koordinasyon sağladıklarını anlattı. 15 yıllık çalışma hayatı boyunca ilk defa böyle bir dayanışmayla karşılaştığını belirten Yüksel, atölyedeki ortamı aktarırken, “Burada bitmek tükenmek bilmeyen bir enerji, motivasyon vardı. Bu motivasyon insanı duygulandırdı. Hem işbirliği vardı, hem büyük bir acı vardı. Yani bütün duygular bir aradaydı. Dolayısıyla böyle bir kenetlendik. Resmen ülkenin küçük bir kesimiydi bu. Çok minör bir gruptuk ama bu kenetlenmeyi inanılmaz hissettim” ifadelerini kullandı. ■

Depremzede işçiler OHAL şartlarında hakkını nasıl alacak?

Fotoğraf: Pixabay

Afetlerde iş yeri faaliyetleri duran işçinin hakları ne? Depreme görev başında yakalanan çalışma yeteneğini kaybedenler ne yapacak? Yakını görev başında ölenlere maaş bağlanacak mı? Cumhurbaşkanlığı kararnamesi işçi ve işverenlere bazı olanaklar tanırsa da deprem bölgesi dışında çalışan depremzedeler için durum net değil. 9. Köy muhabiri Ozan Gençoğlu, depremden etkilenen işçi ve yakınlarının ne tür haklara sahip oldukları derledi.

 Ozan Gençoğlu

20 Mart 2023

Olağanüstü hal kapsamında çalışma ve sosyal güvenlik alanına ilişkin düzenlemeler kısa çalışma ödeneği, nakit desteği ve iş güvencesi öngörse de birçok depremzede işçinin yararlanması çok zor.

Cumhurbaşkanlığı kararnamesi CMK 125 işçi ve işverenlere bazı olanaklar tanıdı ama pandemide kısa çalışma ödeneği alanlar ve deprem bölgesi dışında çalışan depremzedelere destek yok, onların durumu net değil. Peki depremde iş yeri faaliyetleri duran işçinin hakları ne? Depreme görev başında yakalanan ve çalışamayacak düzeyde yaralananlar ne yapmalı? Yakınına çalışırken kaybedenlerin hakları neler?

9. Köy Haber Merkezi, bu süreçte depremden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen işçi ve yakınlarının ne tür haklara sahip oldukları derledi.

Kısa çalışma ödeneği ve nakdi destek

CMK 125 ile OHAL boyunca, depremden etkilenen bölgelerde işyerlerinin yıkık, acil yıkılacak, ağır ve orta hasarlı olduğunu belgeleyen işverenler Türkiye İş Kurumuna başvurarak hasar raporlarının tespitinin tamamlanmasını beklemeden İşsizlik Sigortası Kanunu 2. maddesi kapsamında işçilerine kısa çalışma ödeneği sağlayabilecek.

Kısmi çalışma ödeneğinden faydalanamayan; 6 Şubat 2023 tarihi ve sonrasında 4447 sayılı Kanunun 51. Maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında depremlerin etkisiyle işyeri kapanan ve bu sebeple iş sözleşmesi feshedilen ve aynı kanun kapsamında yeni bir işsizlik ödeneği alamayan, yaşlılık aylığı almayan işçiler "OHAL süresini geçmemek üzere" İşsizlik Sigortası Fonundan günlük 133,44 TL nakdi ücret desteği alabilecek. Yine bu madde kapsamında nakdi ücret desteği alan işçiler 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar

ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 60. Madde birinci fıkrada (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacak ve primleri İşsizlik Sigortası Fonu üzerinden karşılanacak.

Bu düzenlemeyle kısmi çalışma ödeneği alacak işçiler aylık en az (brüt kazancın yüzde 60'ı) 6 bin TL alabilecekken nakdi ücret desteğinden faydalanacak işçiler bir ayda yaklaşık 3 bin 972 TL alabilecek.

İşçinin Kısmi Çalışma Ödeneğinden (KÇÖ) faydalanabilmesi için KÇÖ başlangıç tarihinden önceki 120 gün çalışmış ve son üç yıl içinde 600 gün prim ödeme koşulunu yerine getirmiş olması şart. Covid-19 pandemisinde veya son üç yıl içinde farklı nedenlerden dolayı KÇÖ'den faydalanan işçilerin bu 600 günlük primi ödeme şartını yerine getirmeleri, getirmiş olmaları ve dolayısıyla KÇÖ'den faydalanabilmeleri oldukça zor.

İstihdamın korunması

OHAL ilan edilen illerde olağanüstü hal boyunca her türlü iş veya hizmet sözleşmesi 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 25. maddesinin birinci fıkrası (II) numaralı bendinde ve diğer kanunların ilgili hükümlerinde yer alan "ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler, belirli süreli iş veya hizmet sözleşmelerinden sürenin sona ermesi, işyerinin herhangi bir sebeple kapanması ve faaliyetinin sona ermesi, ilgili mevzuatına göre yapılan her türlü hizmet alımları ile yapım işlerinde işin sona ermesi halleri" dışında feshedilemeyecek. Bu hükümlere aykırı olarak iş sözleşmesini fesheden işveren veya vekiline her işçi için fiil tarihindeki 4857 sayılı Kanunun 39. maddesinde belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarında yani 10 bin 8 TL idari para cezası uygulanacak.

İşçinin istifa ve tazminat hakkı

Deprem bölgeleri dışında çalışan ve depremde ailesini, evini kaybeden işçilerin durumu CBK 125 içerisinde yer almıyor. İş Kanunu 25. madde 2. fıkrada (g) bendine göre, işçi işverenden izin almadan ve haklı bir nedene dayanmaksızın iki iş günü üst üste devamsızlık yaparsa işverene haklı fesih imkanı doğuyor.

Deprem bölgesi dışında çalışan işçinin deprem sebebiyle yakınlarını

kaybetmiş olması, yakınlarının enkaz altında veya kayıp olması, evinin deprem bölgesinde olması, yıkılması gibi durumlarda işe devam edemiyor olması kanunda belirtilmese de "haklı mazeret" içerisinde yer aldığı için işveren tarafından devamsızlık olarak sayılmıyor. Ancak orada bitmiyor çünkü, işverenin işçiyi işten çıkarması durumunda işçi tazminat hakkına ancak dava açarak kavuşabiliyor.

İşçi deprem sonucu çalıştığı işyerinin bir haftadan fazla süre ile durması halinde iş akdini bildirimssiz olarak feshedebiliyor. 1 yıldan uzun süredir çalışıyorsa kıdem tazminatını ve varsa yıllık iznini ücret olarak alabiliyor. Ayrıca işçi, işin yürümediği bu 1 hafta süre için de her güne yarım ücret olarak ödeme alabilecek.

Ölen ya da yaralanan depremzede işçiler ve ailelerinin hakları

4857 sayılı İş Kanunu 120. maddede göre yürürlüğü devam eden 1475 Sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesi uyarınca çalıştığı işyerinde 1 yılını dolduran ve deprem sonucu hayatını kaybeden işçilerin yasal mirasçıları, noter ve sulh hukuk mahkemesinden alacakları veraset ilamı ile işverenden kıdem tazminatı isteme hakkına sahip. Ayrıca Türk Borçlar Kanunu 440. madde gereği işçinin ölümü nedeniyle işveren, işçinin sağ kalan eşine ve er-

gin olmayan çocuklara, bunlar yoksa bakmakla yükümlü olduğu kişilere ölüm gününden başlayarak bir aylık, hizmet ilişkisi 5 yıldan uzun bir süre ise de iki aylık ücreti tutarında ölüm tazminatı ödemekle yükümlü. Bir aylık tazminat alınabilmesi için işçinin sadece 1 gün çalışmış olması yeterli.

Türkiye Barolar Birliği hazırladığı Depremzedeler için Hukuk Rehberi içerisinde "işçinin işyerinde bulunduğu her durumda ve ayrıca işyeri sınırları dışında olması halinde de işin yürütümüyle ilgili olduğu herhangi bir durumda deprem nedeniyle ölmesi veya vücut bütünlüğünde ruhen ya da bedenengelli bir hale gelmesinin Kanun'da (5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 13. madde ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 3/g maddesi) yer alan tanım uyarınca iş kazası olarak kabul edilmesi gerektiğini" söylüyor. Yani depreme görev başında yakalanan ve vücut bütünlüğünü kaybeden işçi SGK'dan sürekli iş göremezlik ödeneği almaya hak kazanıyor. Görev başında, görev yerinde vefat durumunda belirli şartlar sağlanıyorsa işçinin eşine, 25 yaşından küçük çalışmayan çocuklarına, anne ve babalarına ölüm aylığı bağlayabilme hakkı tanınıyor. Ayrıca depremde yaralanma ve vefat halinde işveren kusurlu ise işçi veya yakınları maddi ve manevi tazminat talep edebiliyor. ■

Fotograf: DepoPhotos

Türkiye iklim hedefinden çok uzak

Depremden sonra sel felaketiyle karşı karşıya kalan Türkiye'de, iklim değişikliği krizi yeniden gündeme girdi. BM İklim Değişikliği Sözleşmesi'ne resmen taraf olan Türkiye, daha önce "sıfır emisyon" hedefi için 2053 yılını kabul etmişti. Ancak uzmanlara göre, Türkiye mevcut kömür politikalarına devam ederse 2053 yılında sıfır emisyon hedefine ulaşması mümkün değil.

Ramazan Eles

20 Mart 2023

Şanlıurfa ve Adıyaman'da yaşanan sel felaketi, 6 Şubat'tan bu yana deprem gündemiyle meşgul olan Türkiye'de "iklim değişikliği krizinin" de yeniden tartışılmaya başlanmasına neden oldu. BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne 2004 yılında "gelişmiş ülkeler listesi"nden katılan Türkiye, sera gazı emisyonlarını

2030'a kadar %21 oranında azaltma, 2053'te ise "sıfır emisyon" hedefini resmen açıklamıştı. Bu, 2030 yılına kadar 1,9 milyar ton sera gazı emisyonunun azaltılacağı anlamına geliyor. Ancak uzmanlara göre, bu hedefi tutturmak mevcut politikalarla mümkün değil.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yayımladığı son sera gazı emisyonu envanterine göre, Türkiye'de 2019 yılında toplam emisyon miktarı 506,1 milyon ton olarak gerçekleşti. Bu, 1990 yılındaki seviyele-

rine göre %130,5'lik bir artışı temsil ediyor. İklim krizi konusunda tüm ülkelerin hiçbir kısıtlama olmadan karbon içeren yakıtları kullanmaya devam etmeleri halinde, oluşacak senaryonun hesaplandığı Business-As-Usual'a (BAU) göre, Türkiye 2030 yılına kadar 1,18 milyar metreküp karbondioksit eşdeğeri salacak, bu da 2020'de saldığı 524 milyon tonun iki katından fazla. Bu senaryonun gerçekleşmesi, Türkiye'nin karbon ayak izinin %33 artacağı anlamına geliyor. Bu rakamlar gerçek-

leşirse, emisyonlar en geç 2038'de zirveye ulaşacak. Yani, 2030 yılına kadar emisyonlarda 2020 seviyesine kıyasla yüzde 33 artış yaşanacak ve ancak 2038 yılından itibaren net düşüş olacak.

“Yeni iklim planı, yeni kömür projelerini durdurmayı taahhüt etmiyor”

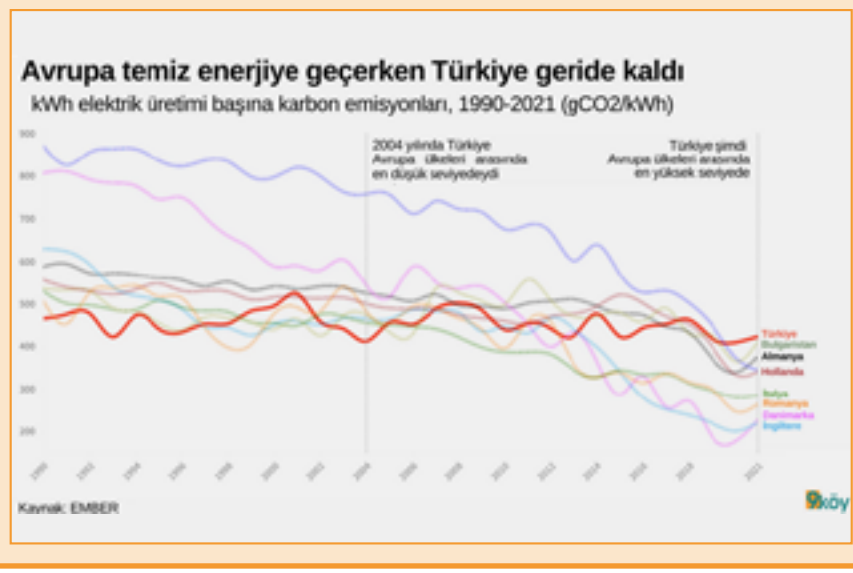
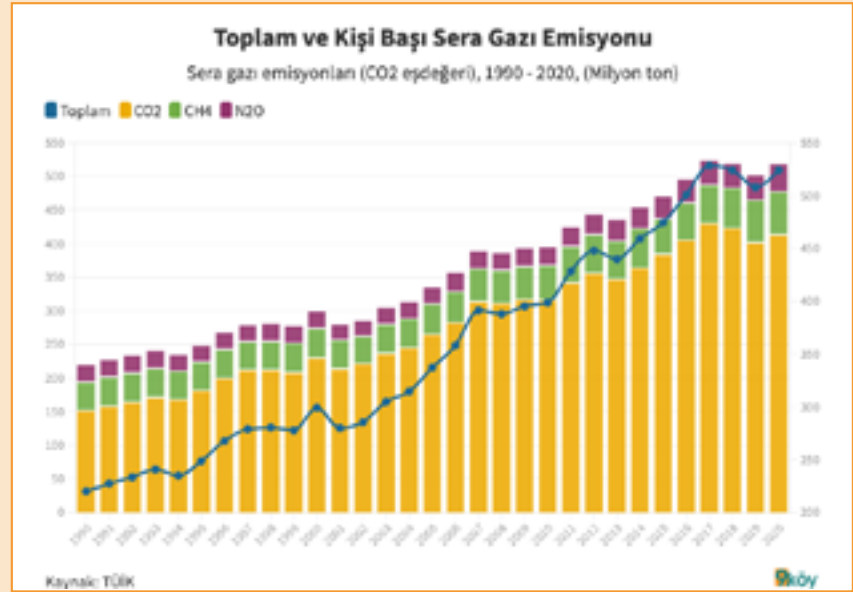
Türkiye'nin izlediği mevcut enerji politikası kapsamında uzmanlara göre; ne 2030, ne de 2053 hedefinin yakalanması zor. Kâr amacı gütmeyen E3G'den Öykü Şenlen 9. Köy'e yaptığı açıklamada, “Güncellenen emisyon azaltma hedefi, 1,5C gidişatı ile uyumlu olmaktan çok uzak. Bu yeni gidişat, zirve emisyonları geciktirecek ve Türkiye'nin karbondan arındırma mücadelesini daha da zorlaştıracak ve daha maliyetli hale getirecek” dedi.

Fosil yakıtların en kirleticisi olan kömürün, Türkiye için en büyük emisyon kaynağı olmaya devam ettiğine dikkat çeken Şenlen, “Yeni iklim planı, yeni kömür projelerini durdurmayı veya mevcut kömürle çalışan elektrik santrallerini aşamalı olarak devre dışı bırakmayı taahhüt etmiyor” diye konuştu.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Direktörü Güven Sak ise, karbon kirliliğinin bu oranda artmasına izin verilmesinin, ülkenin uzun vadeli karbon nötr olma hedefine ulaşmasını “neredeyse imkânsız hale getireceğini” vurgulayarak, “Türkiye'nin Eylül 2021'de açıkladığı 2053 net sıfır emisyon hedefi artık bir hayale dönüştü, ulaşılamaz” dedi.

Paris İklim Anlaşması'nın küresel ısınmayı sanayi öncesi seviyelerin 1,5C üzerinde sınırlama hedefine atıfta bulunan Sak, “Güncellenmiş emisyon azaltma hedefi, 1,5 santigrat derece yörüngesiyle uyumlu olmaktan çok uzaktır. Dünyanın yüzeyi şimdiden 1,2 derece ısındı, bu sıcaklık dalgaları, kuraklık, sel ve tropik fırtınalar gibi aşırı hava olaylarının şiddetini ve sıklığını artırmaya yetiyor. Türkiye'nin enerji üretmek için yaktığı fosil yakıtların yaklaşık yüzde 80'ini ithal ediyor. Pahalı, modası geçmiş yakıtlara olan bu bağımlılık, Türkiye'yi daha fakir, daha hasta ve daha az güvenli hale getiriyor” diye ekledi. ■

Veriler Ne Diyor?

“Seçim güvenliği” konusunda

Seçmen endişeli

Türkiye’de seçime aylar kala, “seçim güvenliği” tartışmaları yeniden gündemde. Seçim Güvenliği Platformları ile Oy ve Ötesi Derneği yetkileri, seçim güvenliğine yönelik yaptıklarını aktardı. Oy ve Ötesi Derneği önceki Başkanı Köksalan, “Partiler üzerlerine düşen görevleri yaparsa parmak boyasına gerek kalmaz” görüşünde.

Fadime Özmen

20 Mart 2023

Türkiye, 2023 seçimlerine hazırlanıyor. Vatandaşlar, yeni Cumhurbaşkanı ve milletvekillerini seçmek için 14 Mayıs’ta sandık başına gidecek. Ancak geçmiş yıllarda yaşanan seçim güvenliği ihlalleri ve partilerin bu konudaki yetersiz çalışmaları vatandaşları endişelendiriyor. Geçmiş seçimlerde çöpte yakılmış halde bulunan oylar, mühürsüz oy pusularının kabulü, oy sayımında usulsüzlük gibi birçok tartışmalı durum, özellikle “seçim güvenliği” konusunu öne çıkarıyor.

Oy ve Ötesi Derneği önceki Başkanı Mustafa Köksalan ve Seçim Güvenliği Platformu; seçim, seçim güvenliğine yönelik yapılan hazırlık ve çalışmaları değerlendirdi.

Oy ve Ötesi’nin genel seçimlerde ulaştığı genel gönüllü sayısı, yerel seçimlere göre her zaman daha yüksek olduğunu belirten Oy ve Ötesi Derneği önceki Başkanı Köksalan, çalışmalarını hakkında şunları söyledi:

“Oy ve Ötesi, sivil gönüllüler topluyor. Topladığı gönüllüleri, Türkiye’nin her yerindeki sandıklarda sandık müşahiti olarak atıyor. Onları eğitiyor, seçim süreci ile ilgili ge-

rekli şekilde bilgilendiriyor, yetiştiriyor. Sandıkta gün içerisinde süreci gözlemliyor. Günün sonunda, seçim sandık tutanaklarını topluyor. Tutanaklardaki sonuçlar ile Yüksek Seçim Kurulu’nun (YSK) açıkladığı sonuçlarını birbiriyle kıyaslayarak halkın sandıkta kullandığı oyun, gerçekten YSK’nın açıkladığı sonuçlarla birebir olup olmadığını kontrol ediyor. Farklılıkları önce siyasi partilere, düzeltmeler sonrasında da çıkan durumu halka rapor olarak paylaşarak görevini tamamlıyor.

Yerelde, bölgesel olarak farklı farklı aktörler, adaylar ve konjonktür oluyor. Her bölgenin kendi iç dinamiği oluyor. Genel seçimde tabii ki tüm Türkiye olarak tek bir hedefe kilitleniyoruz. Bu yüzden genel seçimlerde ulaştığı gönül-

lü sayısı daha fazla.”

“Parmak boyası çözüm değil”

Köksalan, seçim güvenliği tartışmalarında son günlerde, eski yöntemlerden olan “parmak boyası” uygulamasının yeniden önerilmesine ilişkin görüşlerini şöyle açıkladı:

“Bence çözüm, parmak boyası değil. Çözüm, müşahitlerin sandıklara sahip çıkmasıyla ilgili. Mesela seçmen listeleri hazırlanırken partiler üzerlerine düşen görevleri yaparsa, parmak boyasına gerek kalmaz. Parmak boyası getirilse dahi onun da o parmaktan çıkması için çözümler var. Elinize vazelin sürerseniz boyanın kalmadığını biliyor musunuz? Önemli olan insanlarda bilinç oluşturmak. Parmak boyası çözüm değil.”

Fotoğraf: DepoPhotos

Seçim sürecinde müdahaleler, yakından izlenecek

Türkiye'nin önde gelen sendikaları, demokratik kitle örgütleri, sivil toplum kuruluşları (STK), meslek örgütleri, insan hakları kuruluşlarının bir araya gelerek oluşturdukları bir platform olan Seçim Güvenliği Platformu (SGP) yetkilileri; kuruluş amacı ve çalışmalarına ilişkin şu açıklamayı yaptı:

“Siyasi parti ve kimi kurumları di- rek platform üyesi olarak değil göz- lemci olmaları konusundaki bizden veya kendi talepleri konusunda bir kolaylık sağlayarak platform örgüt- lenmesini sürdürdük. Seçime alanda katkı sunmak ve içinde yer almak gibi gelen talep üzerine yerel seçim güven- liği platformları kurulması için karar aldık. İstanbul ve Ankara’da seçim sü- recine bilgi amaçlı atölye ve sempozy- umlar yaptık, bileşenlerle ve siyasi parti temsilcileri ile bir araya geldik.

Seçim Güvenliği Platformu, bileşen- leri hem seçimlerde görev alan hem de geçmiş seçim deneyimleri olanlar olarak bilgi ve birikimimizi bir ha- vuzda topluyoruz. Bunu daha önce kamuoyuna yapmış olduğumuz basın toplantımızla duyurmuştuk. Bizim için en önemli kriter, hakkaniyetli bir seçim süreçlerinde her parti kendisini ifade edebilmeli her cumhurbaşkanı adayını özgürce eşit koşullarda yurtta- şa sesini duyurup oy isteyebilmeli, yurttaşlarda oylarını huzur içerisinde kullanma koşullarına sahip olma- lı. Seçmen, kullandığı oyun seçimde sandığa attığı gibi çıkmasından emin

Fotoğraf: DepoPhotos

olmalı. Biz Platform olarak bunun ye- rine gelmesi için mücadele edeceğiz.

İktidarın ve Cumhurbaşkanının bu seçimi kazanmak amacıyla seçim ya- sası, basın yasası ve ilgili yasalarda anti demokratik değişiklikler yaptı- ğına ilişkin tespitimiz açıktır. Seçim sürecinde bu müdahaleleri yakından izleyeceğiz. Gelişmeler hakkında seç- menleri bilgilendireceğiz. Bunun şef- faflığın sağlanmasına hizmet edeceğ- ni, bu ve gelecekteki seçimlere ilişkin duyarlılığı yükselteceğini düşünüy- ruz. Bu çalışmanın, sağlıklı bir seçim anlayışının toplumda yerleşmesine katkıda bulunacağına ve toplumsal dayanışmayı artıracığına inanıyoruz. Bu olumsuzluklara rağmen toplumsal dayanışmanın, seçme hakkını kul- lanma konusundaki kararlılığımızın her türlü engeli aşacağını ve sonucu olumlu etkileyeceğini düşünüyoruz.”

Seçim Güvenliği Platformu’nu oluşturan yapılar:

Kamu Emekçileri Sendikaları Kon- federasyonu (KESK), Türk Tabipleri Birliği (TTB), Devrimci İşçi Sendika- ları Konfederasyonu (DİSK) İç Ana- dolu Bölge Temsilciliği, Alevi Bektaşî Federasyonu (ABF), Sosyal Demok- rasi Vakfı (SODEV), İnsan Hakları Derneği (İHD), Mülkiyeliler Birliği, ODTÜ Mezunları Derneği, Demokra- si İçin Birlik (DİB), Doğu ve Güneydo- ğu Dernekleri (DGD) Platformu, Hak ve Adalet Platformu, Antikapitalist Müslümanlar, Diyalog Grubu, Düşünce Suçuna Karşı Girişim ve Yurt- taş Girişimi. TMMOB /Eşit Haklar İçin İzleme Derneği / Hak İnisiyatifi Derneği / Anıtpark Forum / / Seçim 2023 Yerel Medya Koordinasyonu / Sensiz Olmaz Hareketi / Yurttaşlık Derneği ■

Uzmanlar uyarıyor:

Kuraklık çeltik rekoltesini düşürebilir

Küresel iklim değişikliği ve kuraklık çeltik üreticilerini de etkileyecek. Prof. Dr. Nuran Taşlıgil, su sorununun çeltik üreticilerine etkisini ve yapılması gerekenleri 9. Köy'e anlattı.

Fotoğraf: DepoPhotos
Mehmet Okur

Esin Özdemir

20 Mart 2023

İklim değişikliğinin tarımsal üretime etkisi ortaya çıkmaya başladı. Uzmanlara göre, iklim krizinden ilk etkileneceklerden biri de çeltik üretimi olacak. Çeltik üretiminin yoğun olduğu Balıkesir'de su ve kanalizasyon idaresinin (BASKİ) resmi verilerine göre; 2022 yılının Nisan ayında Gönen Barajı yüzde 77,87 doluluk oranına sahipken, 2023 yılının Mart ayında doluluğu yüzde 45,59 oranında gerçekleşti. Marmara Üniversitesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nuran Taşlıgil, su kıtlığı nedeniyle çeltik üreticilerinin yaşayacağı sorunlara dikkat çekerken, Çeltik Üreticisi Gürbüz Koyuncu ise nisan yağmurlarından umutlu olduklarını ifade etti.

“Kuraklık nedeniyle en büyük değişim çeltik bitkisinde yaşanacak”

9. Köy'e konuşan Prof. Dr. Nuran Taşlıgil, küresel iklim değişikliğine bağlı tarımsal faaliyetler içerisinde en büyük değişimin çeltik bitkisinde yaşanacağını belirterek, çeltik üretiminde sağlanması gereken koşulları şöyle açıkladı:

“Çeltik sadece tahıllar içerisinde değil, genel olarak en fazla su tüketilen tarımsal ürünlerden biri. Tava adı verilen ve içleri su dolu olan havuzlarda yapılan yetiştiriciliğin su gereksini-

mi, söz konusu suyun sadece bitkisel üretim açısından değil, buharlaşma yoluyla da ciddi oranlarda kaybı ile, çeltik yetiştiriciliği konusunda olumsuz bir algı yaratmaktadır.”

“Türkiye acilen damla sulama sistemine geçmeli”

Çeltik üretiminin devamının sağlanması için damla sulama sistemine geçilmesinin önemine değinen Taşlıgil, şöyle konuştu:

“Dünya genelinde çeltik yetiştiriciliği için bir devrim olan çeltikte damla sulama sistemi, Türkiye için acil bir şekilde üzerinde durulması gereken bir husustur. Aksi takdirde zaten sınırlı su kaynakları söz konusuysen bir de bu kaynağı çeltik için kontrolsüzce harcamak uzun vadede efektif değildir.”

Taşlıgil, sıtma nedeniyle çeltik yetiştiricilik alanlarının daraldığını hatırlatarak, “Zaten sıtma nedeniyle çok ciddi ölçüde daralan çeltik yetiştiricilik alanları şimdi de kuraklığın etkisiyle ciddi ölçüde sınırlanacaktır. Buna karşılık damla sulamayla çeltik yetiştiriciliğinde kayda değer başarılar elde edilmiş ve faaliyet sürdürülebilir hale gelmiştir” diye konuştu.

Çeltik üretiminde ‘tersine gelişim’

Kuraklığın çeltik üretimini büyük ölçüde etkileyeceğine dikkat çeken Taşlıgil, şunları söyledi:

“Yalnız içinde bulunduğumuz ve ilerleyen yıllarda periyodunu sıklaştıracak, etkisini şiddetlendirecek

olan kuraklıklara karşı çeltik üretimini bugünkü sınırlarda devam ettirmek çok güç. 2000'lerin ilk yarısında 1 milyon dekarı bulmayan çeltik ekim alanları 2022 yılında 1,2 milyon dekar olmuştur. Alanın bu denli genişlemesi, öte yandan su kaynaklarının bu şekilde beslenememesi birkaç yıla kadar tersine bir gelişim yaşanmasına neden olacaktır. 2023 yılındaki ekstrem kurak devrenin rekolteyi ciddi anlamda düşüreceğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu tarz kuraklıkların devamı ise ilk etapta çeltik yetiştiriciliğini etkileyecektir.”

“Umudumuz nisan yağmurları”

Gönen'in Tuzakçı köyünde çeltik üretimi yapan Gürbüz Koyuncu ise bölgeye yağış beklediklerinin altını çizdi. Koyuncu, yağış olmaması halinde mevcut kapasiteyle çeltik üreticilerini neler beklediğini de şöyle ifade etti:

“Şu an itibarıyla Mayıs ayına kadar bölgeye hiç yağmur yağmayacağını düşünürsek, mevcut durumda barajımızın sulama kapasitesi çeltik üretimine yetmez. Bizim burası aynı zamanda içme suyu olarak kullanılıyor. Oraya da bir miktar pay ayırmamız gerekiyor. Umudumuz nisan yağmurları. Daha önceki yıllarda da biz bunu yaşadık. Örneğin önümüzdeki hafta yağışlı olduğu söyleniyor. Yarın için de yağış uyarısı var. Baraj görevini tamamlayacak gibi duruyor. Eğer nisan yağışlı geçmezse sadece çeltik değil; buğdaylarda, arpalarda, yani kışlık mahsullerde de sıkıntı yaşanacak.” ■

Seçimin yurt dışı ayağı nasıl olacak?

14 Mayıs seçimleri yurt dışı oy hareketliliği için çalışmalar başladı. Yurt dışındaki seçmenler, Türkiye'de 14 Mayıs'ta yapılacak seçim için 27 Nisan - 9 Mayıs tarihleri arasında, azami 13 gün süre ile oy kullanabilecek, başlangıç ve bitiş tarihleri ülkelere göre farklılık gösterecek. Oy verme saatleri ise hafta içi ve hafta sonu 09.00 - 21.00 olarak belirlendi. Seçimlere 15 yeni ülke dahil edildi, oy kullanılacak temsilcilik ve gümrük kapıları da belli oldu.

Fotograf: DepoPhotos
İbrahim Laleli

 Ozan Gençoğlu

21 Mart 2023

4 Mayıs'ta yapılacak Cumhurbaşkanlığı ve TBMM seçimlerinde ilk oy kullananlar, yurtdışında yaşayan Türk vatandaşları olacak. Seçimlerin yurt dışı ayağı için takvim de, oy kullanma yerleri de belli oldu. Dışişleri Bakanlığı talebi ile Yüksek Seçim Kurulu (YSK) 14 Mayıs'ta gerçekleştirecek Cumhurbaşkanlığı ve 28. dönem milletvekili genel seçimine, 2018 seçimine ilaveten 15 yeni ülke daha dahil etti. Buna göre, Afganistan, Belarus, Brezilya, Estonya, Fas, Kanada, Kore Cumhuriyeti, Libya, Litvanya, Malezya, Nijerya, Pakistan, Portekiz, Slovakya ve Tanzanya'nın eklenmesiyle gelecek seçimde toplam 75 ülke ve 155 temsilcilikte oy kullanılacak. Oy kullanma gün ve saatleri ülkelere göre farklılık gösterecek.

Sandık kurulması için asgari seçmen sayısı 500

YSK yurt dışı temsilciliklerinde sandık kurulabilmesi için gereken

asgari seçmen sayısını ülke genelinde 500, bir sandıkta oy kullanacak seçmen sayısını ise 1200 olarak belirledi. Yurt dışındaki seçmenler Türkiye'de 14 Mayıs'ta yapılacak seçim için 27 Nisan - 9 Mayıs tarihleri arasında, azami 13 gün süre ile oy kullanabilecek, başlangıç ve bitiş tarihleri ülkelere göre farklılık gösterecek. Oy verme saatleri ise hafta içi ve hafta sonu 09.00 - 21.00 olarak belirlendi. Son saate kadar oy kullanamayan fakat kullanabilmek için sandık başında bekleyen seçmenlere 23.55'e kadar oy kullanma imkanı sağlanacak.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci tura kalması halinde ise, yurt dışındaki seçmenler 20 Mayıs - 24 Mayıs tarihlerinde, 08.00-23.00 saatleri arasında oy kullanılacak. Yine sandık başında olan ama son saate kadar oy kullanamayan vatandaşlar 23.55'e kadar oy kullanabilecek.

49 Gümrük kapısında oy kullanılacak

YSK 2023/144 nolu kararıyla, 24 Haziran 2018, 16 Nisan 2017, 1 Kasım 2015 ve 7 Haziran 2015 tarihlerinde gerçekleşen seçimlerin yurt dışı oy miktarları, yurt dışındaki vatandaşların yurda giriş ve çıkış

yaptıkları kapıların yoğunluğu ve coğrafi konumları gözetilerek 20'si kara, 20'si havalimanı, 9'u ise liman kapısı olmak üzere 49 gümrük kapısında oy kullanılmasına karar verdi. Gümrük kapılarında oy verme işlemleri 27 Nisan 2023 saat 08.00'de başlayıp 14 Mayıs 2023 saat 17.00'de sona erecek.

Yurt dışındaki seçmen nasıl oy kullanacak?

Yurt dışında oy kullanacak seçmenlerin öncelikle www.ysk.gov.tr adresine girip Yurt Dışı Seçmen Sorgulama ekranından listelerde adı olup olmadığını kontrol etmesi gerekiyor. Eğer listede adı yoksa seçmen, 18 Mart tarihine kadar en yakın konsolosluk ya da temsilciliğe başvurarak adres beyanında bulunmalı, 20 Mart'a kadar da aynı listeden adını kontrol etmeli. Eğer hala listede yer almıyorsa 20 Mart - 2 Nisan tarihleri arasında yine ilgili konsolosluk ve temsilciliklere adres beyanı itirazında bulunmalı. Bu işlemleri halledip seçmen listelerinde yer aldığını teyitleyen vatandaşlar 27 Nisan itibarıyla istediği oy verme merkezinde, konsoloslukların belirlediği tarih ve saatlerde ya da gümrük kapılarında oy kullanabilecek. ■

Riskli binada oturan ev sahibi ve kiracılar ne yapmalı?

Kahramanmaraş depremlerinin ardından gözler İstanbul'a çevrildi. Peki İstanbul'daki yaklaşık 1 milyon bina güvenli mi? Yaşadığınız binanın güvenli olup olmadığını kontrol etmek için ne yapmalısınız? 9. Köy Haber Merkezi, kiracı ve ev sahipleri için bir rehber oluşturdu.

Fotograf: DepoPhotos

Ahmet Çağatay Bayraktar

21 Mart 2023

11 ili etkileyen depremlerin ardından yaralar sarılmaya çalışırken, gözler 1999 yılında beri gündemi deprem olan İstanbul'a çevrildi. TÜİK'in verilerine göre Türkiye'de 11 milyon 598 bin 446 bina bulunuyor. İBB'ye bağlı Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü'nün verilerine göre ise İstanbul'da bu sayı 1 milyon 160 bin. Bu binaların yaklaşık 800 bini 2000 yılı öncesinde inşa edilmiş. İstanbul'da bulunan toplam daire sayısı ise 4,5 milyona yakın. İstanbul'da riskli yapı stoğu sadece konutlarla sınırlı değil; İstanbul Valiliği bünyesindeki İstanbul Proje Koordinasyon Birimi faaliyete başladığı 2006 yılından beri şehir çapında 4 bin kamu binasının depreme dayanıklı hale getirilmesi gerektiğini tespit etti. 2006'dan günümüzde çalışmalar kapsamında güçlendirilen veya yeniden yapılan bina sayısı ise 1545.

İBB bünyesinde faaliyet gösteren 2021'de hizmete başlayan İstanbul Yenileniyor Platformu ise İstanbul genelindeki 38 ilçeden 5 bin 452 dönüşüm başvurusu aldı. Bu başvuruların 117 bini 226 konut, 10 bin 770 dükkanlardan oluşuyor. Kentsel dönüşüm ise yerel yönetimlerin, ev sahibi ve kiracı vatandaşların dahil olduğu

çok boyutlu bir süreç. Bu sürecin hukuki aşamalarını Gayrimenkul Hukuku Derneği Başkanı Av. Ali Güvenç Kiraz 9. Köy'e anlattı.

Üç farklı rapor türü

Bina güçlendirme ve yenileme için üç farklı rapor türü olduğunu söyleyen Güvenç, raporların özelliklerini şöyle sıraladı:

- Bu raporlardan bir tanesi İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin hazırladığı rapor. Bu rapor kiracılar tarafından da alınabiliyor. Büyükşehir Belediyesi, raporu binadan sıyırma tekniğiyle örnek alarak hazırlıyor. Ve alınan sonuç sadece bir ön rapor niteliğinde. Yani yasal bir yaptırım yok.
- Diğer rapor, özel rapor olarak adlandırılıyor. Malikler tarafından alınabilen ve deprem dayanıklılık testi olan bu raporu kiracılar talep edemiyor. Ve bu rapor da deprem dayanıklılık testi yapabilen kurumlar tarafından sağlanıyor. Test sonucu çıkan rapor herhangi bir yere beyan edilmiyor. Yani tapu kaydına ve belediyedeki belgelere bir işlem yapılmıyor. Bina riskli olması halinde tahliye ile ilgili bir karar alınmıyor. Yani İBB'den ve özel kurumlardan alınan raporların yıkım veya güçlendirmeye yönelik bir etkisi yok. Özel kurumlardan alınacak

raporlarda tüm kat maliklerinin onayına ihtiyaç var. Çünkü binanın ortak alanlarından örnek alınıyor.

- Üçüncü rapor ise riskli yapı tespit raporu olarak adlandırılıyor. 2012 yılında çıkarılan 6306 sayılı Kentsel Dönüşüm Yasası'na göre bir tek kat maliki bile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın lisans verdiği kuruluşlara başvurarak riskli yapı tespit talebinde bulunabiliyor. Riskli yapı tespit raporunun resmi yükümlülükleri var. Bu rapor alındığı zaman binanın tahliyesi ve yıkımı için geri dönüşü olmayan bir süreç başlıyor.

Kiracılar için süreç nasıl işliyor?

Kiracıların riskli yapı için yapabileceklerini Kiraz şu şekilde sıraladı;

- Kiracılar doğrudan riskli yapı tespiti isteyemez. Buna sadece İBB'nin hazırladığı rapor istisna oluşturuyor.
- Çalışılan iş yeri ve çocukların okuduğu okullar için ise, veliler ya da çalışanların sisteme girerek riskli yapı tespiti yaptırabilmesi mümkün değil. Ancak şikâyet yoluyla riskli yapı denetim süreci işletilebilir. Bu durum kiracılar için de geçerli.
- Ev sahibinden, site yönetiminden bina durumuyla ilgili bir belge ile-

tilmemesi halinde, kiracılar elle-
rindeki sağlam belge ve delillerle
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükle-
rine şikâyet edebiliyorlar. Örneğin
bodrum katında su sızıntısı veya
kolonlarda görülen çatlaklar delil
niteliğinde sayılıyor.

- Şikâyetten sonraki süreç ise şöyle
işliyor; Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü
belediyeden binayı kontrol
etmesini istiyor. Eğer şikâyetle
yer alan delil doğru ise bina ma-
liklerine bilgi verip karot örneği
talep ediyor. Bu durumda malikler
30 gün içerisinde karot örneğini
almak zorunda. Eğer süre içinde
karot örneği iletilmezse bakanlık
veya belediye bu karotu resen al-
dırır. Ve almış olduğu riskli yapı
tespit bedelini kat maliklerinden
ister.
- Riskli yapı tespit raporuna itiraz
süresinin 15 gün. Malikler usule
aykırı birtakım işlem ve karot nu-
munelerinde olabilecek karışıklık
ihtimaline karşı Çevre ve Şehirci-
lik İl Müdürlüğüne itiraz edebilir.
İtiraz komisyonu raporu tama-
men inceler, ek raporlar isteyebi-
lir. Ama itiraz reddedilirse bina
artık riskli yapı olarak kesinleşir.

Fiyatlar binaya göre değişiyor

Riskli yapı tespit raporunun, özel
rapora göre fiyat olarak yarı yarıya
daha uygun olduğunu söyleyen Kiraz,
“Riskli yapı tespit raporu, bakanlığın
belirlediği standart fiyat üzerinden
hesaplanır. Hiçbir kuruluş bu fiyatın
üzerinde fiyat isteyemez. Özel rapor
ise daha pahalı bir işlem. Binaların
kat sayısı ve metrekaresine göre fiyat-
landırma değişebiliyor” dedi.

Ev sahipleri için güçlendirme ve yenileme süreci

Riskli yapı ilan edilen bina için iki
alternatif olduğunu söyleyen Kiraz
yenileme ve yıkım kararının sadece ev
sahiplerince alınabileceğini vurgula-
yarak ev sahipleri için süreci de şöyle
anlattı:

- Yıkım veya güçlendirme kararı
için maliklerin toplantı yapma
zorunluluğu yok. Arsa payının
2/3'ünün yıkım kararı alması ye-
terli.
- Güçlendirme kararı kat mülkiyeti
hukukuna göre işliyor. Kat ma-
likleri olağanüstü gündemle top-

lantı düzenler. Sadece toplantıya
katılanların değil kat malikleri-
nin 4/5'inin güçlendirmeye onay
vermesi gerekiyor.

- Güçlendirme için çoğunluk şartı
sağlanamazsa apartmandaki bir
kişinin bile yönelik sulh hukuk
mahkemelerine güçlendirme tes-
pitine yönelik dava açabiliyor.
- Apartman sakinlerinin yarısı
riskli binanın yıkılıp yeniden
yapılmasını, diğer yarısı ise güç-
lendirme istiyorsa, öncelik yıkım
kararı oluyor. Tabii bunda yıkıl-
masını isteyen maliklerin arsa
payının 2/3'üne sahip olması şartı
da aranıyor. Kiracılar ise bu top-
lantılara anca ev sahiplerinin izni
ile katılabilir.
- Bakanlık anlaşmalı bankalara
güçlendirme için 240 bin lira bir
kredi temin edilebiliyor. Örneğin
güçlendirme için anlaşılan firma
500 bin liralık bir maliyet çıkardı.
500 bin liralık kredi çekildiğinde
240 bin liralık kısmı, bankaya
yüzde 6 daha az faizle geri ödeni-
yor.
- Bina yenileme için ise daire ba-
şına 600 bin liralık kredi desteği
sağlanıyor. Apartmanda birden
fazla dairesi olan kişiler için tüm
daireleri için toplamda 3 milyon
liraya varan kredi desteği sağla-
nabiliyor.
- Kira yardımı riskli yapılar için 18
ay boyunca sağlanıyor. İllere göre
değişmekle birlikte, İstanbul için
aylık 1500 lira kira yardımı yapı-
lıyor. Kiracılar ise kira yardımını
sadece 2 ay boyunca alabiliyor.
Kira yardımı için İstanbul, Anka-
ra ve İzmir için ilçe belediyelerine
başvurmak gerekiyor, diğer şe-
hirler için ise Çevre ve Şehircilik
İl Müdürlüklerine başvuru yapıl-
malı.

Çözüm önerileri;

“Hataların tekrarlanmaması için denetim şart”

Kiraz, bina yenileme ve güçlendirme
süreçlerinin daha sağlıklı işleme-
si için ise şu yorumları yaptı;

- Yaşanan depremlerde denetim
mekanizmasının hem özel hem
kamu ayağında eksikliğini gör-
dük. Bu denetim mekanizması-
nın tekrar kurulması çok önemli.

Bundan sonra inşa edilecek bi-
nalarda müteahhitlik sisteminin
denetlenmesiyle birlikte bu dene-
timi yapan yapı denetim firmala-
rının da belediyelerce denetlen-
mesi gerekiyor.

- Müteahhitliğin çok sıkı şartlar
altına alınması öncelikli olmalı.
Tüm Avrupa'da 25 bin müteahhit
varken Türkiye'de 330 bin müte-
ahhit görev yapıyor. Bu sayının
azaltılması ve çok sıkı şartların
getirilmesi lazım.
- Projeye onay veren mühendisler-
in deneyimlerine göre seçilmesi
de önemli bir konu. Mühendisler
üniversiteden mezun olur olmaz
imza yetkisi verilmemeli.
- Binaların zemin yapısının ince-
lenmesi, bölgenin afet öncelikli
bölge bilgisinin vatandaşlarla
paylaşmak gerekiyor. Riskli böl-
gelerin bir an önce dönüştürül-
mesi için, bu bölgede yaşayanlar
için geçici yerleşme alanları te-
min edilmeli.
- Maliklerin uzlaşmasını engel-
leyen maddelerin değiştirilmesi
bürokratik tıkanıklığı açacaktır.
Örneğin tahliye sürelerinin ma-
liklere bildirilmesi yerine bina-
ların kapılarına yapıştırılması,
riskli yapı raporunun direkt ola-
rak komisyona iletilmesi süreci
hızlandırır.

Sahte denetimcilere dikkat!

Resmi yükümlülüğü bulunan riskli
yapı tespit raporunun Çevre, Şehirci-
lik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın
onay verdiği kurumlarca verildiğini
vurgulayan Kiraz, sahte rapor düze-
leyen kişilerin sayısının arttığına dik-
kat çekerek şu bilgileri paylaştı:

“Raporu yapı denetim kuruluşları,
üniversitelerin ilgili inşaat mühendis-
likleri gibi ilgili bölümleri, sermayesi-
nin en az yüzde 40'ından fazlası kamu
kurum veya kuruluşlarına ait belediye
iştiraki gibi şirketler gibi lisans alan
kuruluşlar verebilir. Bu kurumların
aynı zamanda bakanlıktan sertifika
alması da gerekiyor. Ve lisanslı kuru-
luşlarda en az bir inşaat mühendisi
çalışma zorunluluğu var. Sahte rapor
veren kişilere karşı, lisanslı firmalar
Deprem Güçlendirme Derneği (DE-
GÜDER) internet sitesinde öğrenilebi-
lir. Bunların dışındaki hiçbir kuruluşa
vatandaşlar güvenmesin.” ■

İstanbul'un afet haritası AVM ve gökdelen oldu

Fotoğraf: DepoPhotos

İstanbul'da 1999'da ilan edilen 496 afet toplanma alanından yalnızca 77'si kaldı, çoğu AVM veya rezidans oldu. 9. Köy muhabiri Ahmet Çağatay Bayraktar, megakentteki deprem toplanma alanlarının dünü ve bugününü derledi.

Ahmet Çağatay Bayraktar

21 Mart 2023

6 Şubat depremleri, afet anında ulaşımın ve toplanma alanlarının ne kadar önemli olduğunu gösterdi. İlk saatler ve ilk gün için sığınacak, yardım alacak yer belirlemenin zorluğu ortada. Uzmanların yaşanabilecek bir Marmara depremine karşı uyarıları İstanbul'daki deprem toplanma alanlarının durumunu akıllara getirdi. 1999'dan ilan edilen 496 afet toplanma alanından yalnızca 77'si kaldı, çoğu AVM veya rezidans oldu. 9. Köy Haber Merkezi, megakentteki deprem toplanma alanlarının dünü ve bugününü derledi.

Deprem toplanma alanlarıyla ilgili sistemli ilk çalışma 1999 yılında gerçekleştirildi. 17 Ağustos 1999 Gölcük depreminin ardından İstan-

bul'da 496 afet toplanma alanı belirlendi. Güncel verilere göre 15,5 milyon kişinin yaşadığı İstanbul'da her bir toplanma alanına 200 bin kişi düşüyor. Her bölgede nüfus yoğunluğu aynı değil. Eşit ve düzenli dağılabilse bile uzmanlara göre her bir meydana 200 bin kişinin sığması ve yararlanması imkansız. Yani mevcut deprem toplanma alanlarının da herhangi bir afet durumunda faydalı olup olmayacağı tartışma konusu. Toplanma alanları, sadece depremde değil yaşanabilecek her türlü afete karşı hayatta kalanların yaşamına devam etmelerinin sağlanması için oluşturulan kent içi mekanları kapsıyor. Uluslararası standart, bir kişiye 1,5 metre karelik bir alan sağlanmasını içeriyor. Ulaşımın kolay olduğu tahliye yollarını da içermeli. Bu tahliye yollarının çoğu da otopark haline geldi.

Belirlenen 496 acil durum alanlarının dünü ve bugünü:

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından "yeraltı katlı otopark" olarak düzenlenen Kuşdili Çayırı doğal ve tarihi sit alanı olmasının yanında ilçenin deprem toplanma alanlarından birisi olma özelliği taşıyor.
- Şişli Abide-i Hürriyet Mahallesi için belirlenen çadır kent alanı yerinde 2011'de İstanbul Adalet Sarayı inşa edildi.
- 2013'te açılan Kartal Adliyesi, önceden deprem toplanma alanıydı.
- Merdivenköy Mahallesi Çocuk Esirgeme Kurumu arazisi 2006'da TOKİ'ye satıldı. TOKİ, 120 milyon liraya Emlak Konut GYO'ya sattı. 2007'de arsayı ihaleye çıkararak Emlak Konut GYO, Avusturyalı Meisl Bank'ın ana hissedarı olduğu Meisl European Land şirketi

ne sattı. Şirketin Türkiye’de yüzde 96’sına sahip olduğu MEL 1 Gayrimenkul Geliştirme Şirketi satın aldı. Güncel fiyatı 150 milyon avro olarak belirlenen arazinin alışveriş merkezi yapılmak üzere tekrar satılması gündemde.

- Bahçelievler ilçesi için düşünülen çadır kent alanının yerinde 2011 yılında Ağaoglu MyCity projesi yapıldı. İlçenin Merter’de bulunan bir diğer toplanma alanında ise 2011 yılında Meydan AVM açıldı. METRO Group’un sahibi olduğu AVM’nin açılışına dönemin Devlet Bakanı ve Baş müzakereci Egemen Bağış, Bahçelievler Kaymakamı Şevket Cinbir, Belediye Başkanı Osman Develioglu da katıldı.
- Bostancı Mahallesi için düşünülen toplanma alanı Eski Taç Spor’un yeri AKP dönemi büyükşehir belediyesi yönetimince imara açıldı.
- Yenibosna’da bulunan kapatılan Zaman Gazetesi binasının bulunduğu arazi çadır alanıydı. Binanın yer aldığı arazi 2004 yılına kadar hazinenin mülkiyetindeydi. 2004’te Zaman Gazetesi bünyesinde yer alan Feza Gazetecilik tarafından 9 milyon 685 bin lira bedelle satın alındı. Bina 2020’de Bakırköy Adliyesi Ek Hizmet Binası olarak kullanılmaya başlandı.*
- İş merkezlerinin bulunduğu yüksek nüfus yoğunluğunun bulunduğu Levent’in tek toplanma alanı olan İETT garajı, önceki İBB yönetimince turizm ve ticaret alanı olarak ilan edilerek imar düzenlemesi yapılmıştı. Bölge ihale ile 705 milyon dolara Dubai Emiri Şeyh El Maktum’un şirketine satılmış, meslek odaları tarafından açılan iptal kararı için açılan dava sonucunda Dubai şeyhi araziye almaktan vazgeçti.
- Mülkiyeti Doğan Şirketler Grubu Holding’te bulunan Şişli Trump Towers iki kuleden oluşuyor. 2012’de düzenlenen açılışa katılan dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan yaptığı konuşmada “Boğaz’daki çirkin yapılanmanın ortadan kaldırılacağı” mesajını vermişti. Açılışa dönemin Başbakan Yardımcısı Beşir Atalay, İstanbul Valisi Hüseyin Avni

Mutlu, Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş, Şişli Belediye Başkanı Mustafa Sarıgül, iş insanı Aydın Doğan da katıldı. Kulelerden biri olduğu alan Acil Eylem Planı’na göre çadır kent olarak, diğer kulenin bulunduğu alan ise acil durumda helikopter pisti olarak kullanılması öngörülüyordu.

- 2010 yılında açılan Şişli Bomonti Anthill Rezidans’ın bulunduğu alan Acil Eylem Planı’nda helikopter pisti ve çadır kent olarak tanımlı.
- 2009’da sel felaketi yaşanan Basın Ekspres yolu üzerinde bulunan Bahçelievler Yenibosna Starcity Outlet Center’ın bulunduğu alanın da çadır kent olarak kullanılması öngörülüyordu.
- Veliefendi Hipodrom’unun yanında bulunan Sahilpark Evleri de Zeytinburnu ilçesinin çadır kent ve acil durum helikopter pist alanıydı
- Şehrin silüetini bozduğu belirlenen Zeytinburnu’ndaki Onaltı Dokuz Rezidans alanı da çadır kent olarak tanımlıydı. Four Seasons Bosphorus ve Four Seasons Sultanahmet otellerinin yatırımcısı Astay Gayrimenkul tarafından yapılan “Onaltı Dokuz İstanbul”un inşasına 2011’de başlandı.
- 2008’de inşaatı başlayan, 2011’de açılan Ora AVM, Bayrampaşa ilçesinin çadır kent alanlarından birisiydi. 2009’da açılan Forum İstanbul AVM de ilçenin diğer çadır kent alanlarından.
- Üsküdar’ın çadır kent alanlarından birisi de KİPTAŞ Ünalın Evleri’nin bulunduğu alandı. İlçenin diğer çadır kent alanı olan Devlet Malzeme Ofisi arazisi ise bedelsiz olarak Medeniyet Üniversitesi’ne tahsis edildi.
- 2009’da tamamlanan KİPTAŞ Tuzla 2. ve 3. Etap konutları da ilçenin deprem toplanma alanıydı.
- Maltepe ilçesinde E-5 yanında bulunan DAP Royal Center Rezidans 2010 yılında açıldı
- Gaziosmanpaşa ilçesinin iki büyük çadırkent alanından birisine TOKİ tarafından Avrupa Konutları inşa edildi.
- Esenler ilçesinin çadır kent alanına 2006’da Kemerpark Evleri

sitesi inşa edildi.

- 2015 yılında Bağcılar Çınar Olimpia Park Sitesi ilçenin çadır kent alanına inşa edildi.
- Kıyı şeridi işgali ile gündeme gelen Ataköy Konakları projesi de Bakırköy’ün çadır kent alanlarından birine inşa edildi.
- Zincirlikuyu’da Karayolları arazisinin özelleştirilmesiyle yapımına başlanan Zorlu Center AVM 2012’DE açıldı. Beşiktaş ilçesinin toplanma alanı olan arazi 2007 yılında düzenlenen ihale ile 800 milyon dolarla Zorlu Holding kazanmıştı.
- 2011’de yıkılan Şişli Ali Sami Yen stadının da deprem toplanma alanı olarak kullanılması öngörülüyordu. Yıkımın ardından Torun Center inşa edildi. Stadın yanında bulunan ve Endüstriyel Miras olarak kabul edilen Tarihi Likör Fabrikası yeniden inşa edilse de meyve bahçelerinin bulunduğu araziye 2015’te Quasar Rezidans inşa edildi.

Deprem toplanma alanı için 7 kriter

Toplanma alanları sadece boş bir alandan ibaret değil, ulaşımın kolaylaştırılmasını sağlayan tahliye yollarının da bulunması gerekiyor. Uluslararası standart, bir kişiye 1,5 metrekarelik bir alan sağlanmasını içermeli. AFAD tarafından “Afet ve acil durumlar sonrasında geçici barınma merkezleri hazır olana kadar geçecek süre içerisinde paniği önlemek ve sağlıklı bilgi alışverişini sağlamak amacıyla halkın tehlikeli bölgeden uzaklaşarak toplanabileceği güvenli alanlar” olarak tanımlanmakta. AFAD da toplanma alanlarının belirlenmesinde şu kriterlere dikkat çekiyor:

- Bölgenin nüfus yoğunluğu
- Alanın ulaşılma ve tahliye edilme kolaylığının olması
- Mümkün olduğunca engellilerin ve yaşlıların ulaşımına uygun olması
- İkincil tehlikelerden uzaklığı
- Mümkün olduğunca engebesiz düz arazilerde yer alması
- Konut alanlarına yakın ancak yapısal ve yapısal olmayan unsurlardan etkilenmiyor olması
- Elektrik, su, tuvalet gibi temel ihtiyaçlar ve benzeri unsurların karşılanabileceği yapılara yakın olması

İnsanlar, ağır hasarlı yapılarda yaşamaya devam ediyor

Van depreminin üzerinden 12 yıl geçti ama kent merkezindeki ağır hasarlı yapılar, halen yıkılmadı. Bu binalarda yaşamın devam etmesini, “ürkütücü ve acı verici” bulan TMMOB Mimarlar Odası Van Şube Başkanı Kartal, deprem sonrasında henüz hasar tespitinin yapılmadığına işaret edip ilgili kurum ve kuruluşların, bir an önce kentin yapı stok envanterini çıkartması, envanteri güncellemesi, önlem alması ve Kent için Acil Eylem Planı'nın hazırlanmasını istedi.

Barış Dönmez

21 Mart 2023

2011 yılında, Van'da 7,2 ve 5,6 büyüklüğünde iki büyük deprem yaşanmış, depremde 644 yurttaş hayatını kaybetmişti. Depremin üzerinde 12 yıl geçmesine rağmen, Van kent merkezinde 7 binin üzerinde olduğu tahmin edilen ağır hasarlı yapıların çoğu halen yıkılmadı. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Mimarlar Odası Van Şube Başkanı Barış Kartal, bu binalarda yaşamın devam etmesinin çok ürkütücü ve acı verici olduğunu altını çizdi. Yaşanan depremlerde ders çıkartılması gerektiğini belirten TMMOB Mimarlar Odası Van Şube Başkanı Kartal, Van depremi sonrasında henüz hasar tespiti çalışmasının yapılmadığına dikkat çekti. İlgili kurum ve kuruluşların, bir an önce kentin yapı stok envanterini

çıkartması, envanteri güncellemesi ve önlem alması gerektiğini vurgulayan Kartal, öncelikli olarak ağır hasarlı yapıların hızlı bir şekilde yıkılmasını önerip şu açıklamayı yaptı:

“2011’de kentimizde yaşanan yıkıcı depremlerden sonra aradan 12 yıl geçmesine rağmen ağır hasarlı binaların hâlâ ayakta olması, bu binalarda yaşamın devam etmesi çok ürkütücü ve acı verici. Neden önlem alınamıyor, neden gereken yaptırımlar yapılmıyor anlamış değilim. Hasarlı binaların elektrik, su, doğalgaz gibi yaşamı mecbur kılan aboneliklerinin bir an önce kesilmesi ve bu binaların hızlı bir şekilde yıkılmalarının yapılması gerekiyor. Gerekirse bu yıkım, mülk sahibine bırakmadan ilgili kurumlar yapmalı. Yoksa bu binalarda yaşam devam edecek ve olası bir depremde kaybımız olabilir. Maalessiz bizler hâlâ olaya duygusal bakıyoruz. 2 hafta önce Kahramanmaraş merkezli depremde kaybettiğimiz çok

sayıda yurttaşımız var. Kurumlarımız bu konuda daha emin ve ciddi bir şekilde işlem yapmalı. Van’da ağır hasarlı olarak tespit edilen 12 bin bağımsız bölüm, 7000 binadan bahsediliyor. Fakat bu verilerin güncel durumu nedir bilmiyorum. Bilen olduğunu da sanmıyorum. Sonuçta bu arada yıkımı gerçekleştiren hatta yeni yıkımı devam eden binaların olduğunu görüyoruz. Kentimizin yapı stoku envanteri, bir an önce güncellenmeli.”

Çalışmalar, usulüne uygun olmalı, riskli alanlar, imara açılmamalı

Yapılacak çalışmaların; bilim, teknik ve usulüne uygun bir şekilde yürütülmesini öneren Kartal, meslek odaları olarak her türlü desteğe ve birlikteliğe açık olduklarını bildirip önerilerini şöyle sıraladı:

“Öncelikle şunu kabul etmemiz lazım. Depremler, afetler doğa olayları

ama gerekli önlemler alınarak bu süreçleri atlatmak gerekiyor. Bunların hepsi, bilime, tekniğe ve usulüne uygun bir şekilde hareket etmekle olur. Az önce dediğim gibi, kentimizin yapı stok envanterinin çıkartılması ve yaşanan afetler sonucu çıkartılan envanterin güncellenmesi gerekiyor. Zor ve zaman alacak bir iş, ama bu veriler olmadan kentimizdeki binaların durumlarını tespit etmemiz mümkün olmayacak. Bu envanter aslında yapılacak çalışmalara altlık olacak. Meslek odaları olarak bu konuda her türlü desteğe ve birlikteliğe açık olduğumuzu, ihtiyaç duyulduğu takdirde destek sunacağımızı belirlemek isterim. İlgili belediyeler tarafından Afet Müdürlükleri'nin kurulması ve aktif bir şekilde çalışmaya başlanması gerekmektedir. Bir an önce Kentimiz için olası bir depremlerde neler yapılmasını içeren "Acil Eylem Planı" hazırlanmalı. Aynı zamanda tüm kamu kurum, kuruluşları,

üniversite ve STK'ların 'Afet Risk Planları'nın oluşturulması gerekmektedir.

Deprem zararlarını en aza indirmek için; mühendislik bilimin gerekleri dikkate alınmalı, zemin ve temel etüt raporları standartlara uygun olmalı. Riskli alanlar tespit edilmeli ve kesinlikle imara açılmamalı. Bilimsel normlara dayalı yer seçimleri yapılmalı. Rant odaklı parsel bazlı imar taddilatlarından kesinlikle vazgeçilmeli. Mühendislik, mimarlık ve denetim hizmeti görmeyen hiçbir yapıya müsaade edilmemelidir. Kentimizde fazla sayıda kaçak yapı bulunuyor. Yapı kullanma İzin belgesi alan binalarda ne de olsa bir daha kontrol edilmeyeceği için kaçak yapı ya da eklentilerle yapı tasarımına, statigine müdahaleler edilmektedir. Bina Kimlik Sistemi (BKS) henüz kentimizde uygulanmıyor ama bu sistemle birlikte binaların da belli periyodlarla kontrolleri yapılmalı. Şantiye şefliği durumu yeni düzenlemelere ihtiyaç duymaktadır. Düşük ücretlerle yapılan bu hizmet aynen yapı denetim sistemi gibi müteahhitten alınarak devlet kontrolüne geçmesinin daha doğru olacağını düşünüyorum. Müteahhit yetki belgelerinin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Yapım işini sektör ile alakalı teknik kişiler üstlenmelidir. Yıl içerisinde İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP) Değerlendirme Toplantıları'nın yapıldığını biliyorum. Bu konuda teknik bilgiye sahip biz meslek odalarının da sürece dahil olmasının doğru olacağını düşünüyorum."

Deprem toplanma alanları yeterli mi?...

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafında belirlenen deprem toplanma alanlarının kent nüfusuna göre yeterli olmadığını kaydeden Kartal, bu alanların her türlü alt yapıya sahip olması ve kolay ulaşılabilirliğinin sağlanması gerektiğini vurgulayıp konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Van AFAD'ın web sayfasına girdiğinizde, her mahallede düzenli olarak deprem toplanma alanının belirlendiğini, işaretlendiğini göreceksiniz. Fakat bu alanlar, 'kent nüfusuna göre yeterli mi, belli periyodlarda revize ediliyor mu' bundan çok emin değilim. Deprem toplanma alanlarının aynı zamanda her türlü altyapıya sahip olması, kolay ulaşılabilirliği, güvenilir-

liği son derece önemli. Son depremde, enkaz halindeki binalardan yolların kapandığı, ulaşımın erişemediği görüldü. Olası bir Van depreminde ticari yapılaşmanın yoğun olduğu ana arterlerde binaların çökmesi durumunda yolların kapanacağı, ulaşımın zorlaşacağı kişilere erişimin daha da güçleşeceği aşikâr. Deprem konusunda toplum bilincine erişmeliyiz. Van'da yaşayan herkesin yaşadığı bölgeye en yakın deprem toplanma alanının nerede olduğunu bilmesi, yoksa da bunu sorgulaması, talep etmesi gerekmektedir. Belki de deprem toplanma alanlarına küçük bilgilendirme tabelaları asılarak oranın deprem toplanma alanını olduğunu bildirmek, halkın daha kolay öğrenmesini sağlayabiliriz."

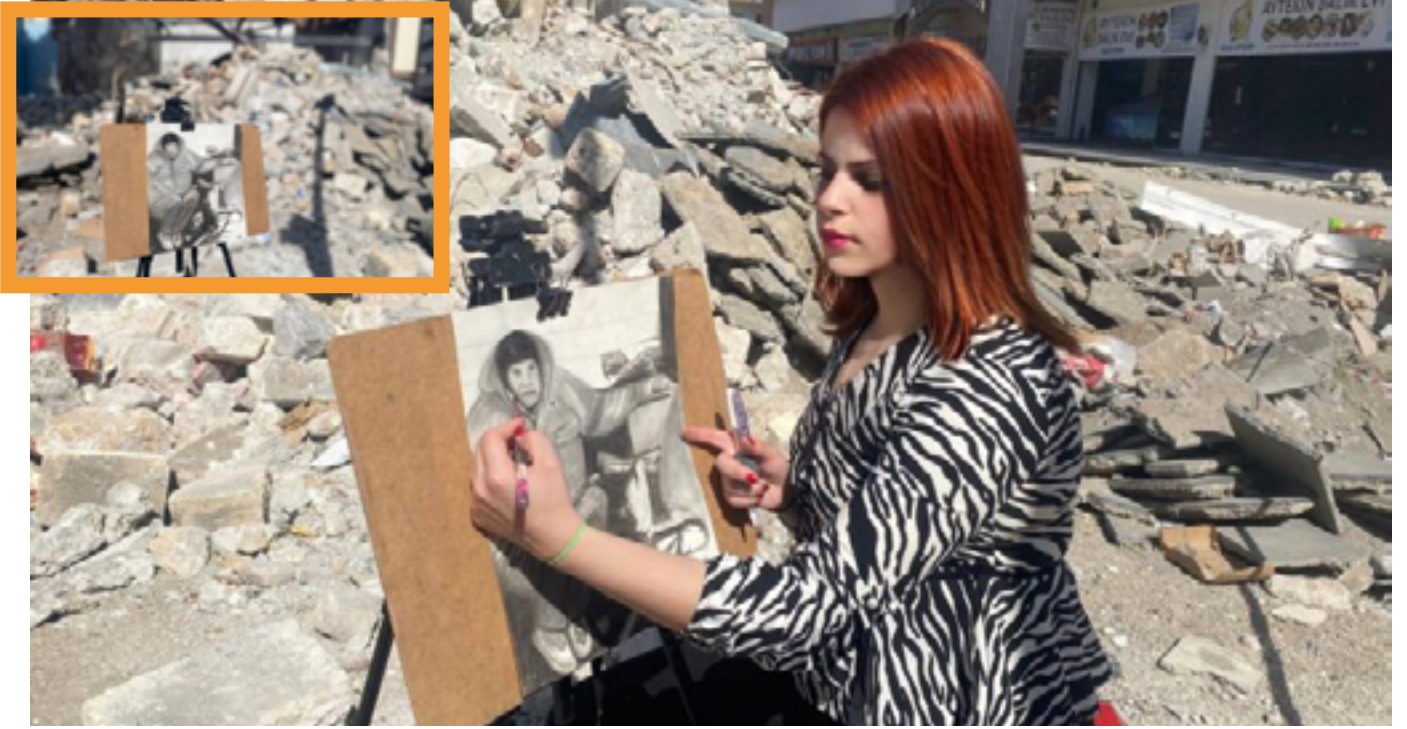
"İş yerlerinde kesilen kolonlar tespit edilmeli"

Özellikle alt katlarda kolonların kesilmesi ile iş yerlerinin taşıyıcı sisteminin mevcut durumu tespit edilerek, gerekli kurumların buna ilişkin önlem alması gerektiğini belirten Kartal, sözlerini şöyle bitirdi:

"Van Depremi'nden sonra yapılan tespitler dışında şu an için Van'da hasar tespiti çalışması yapılmamaktadır. Öyle bir çalışma bulunmamaktadır. Son yaşanan depremlerden sonra birçok insanın kendi konutu için endişeye düştüğünü, 'Acaba konutum ne kadar sağlam?' sorgulamasını yaptığını görmekteyiz. İşin psikolojik boyutu olduğu gibi maliyet kısmı da var. Mevcut bina durum tespitleri için deprem performans raporları hazırlatabilirler. Tek bir kişinin başvurusuyla da olabilir fakat maliyet fazla olduğu için toplu karar alınmasında fayda vardır. Tabii burada dikkat edilmesi gereken kısım, başvurdukları kişi ya da kuruluşun Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş lisans sahibi olmasıdır. Mağduriyet yaşamamaları için yetkilendirilmiş kişilere başvuru yapılması gerekmektedir.

Son depremde birçok binanın zemin katında bulunan iş yerleri tarafından kolonlarının kesildiği, taşıyıcı sisteme müdahale edildiği iddia edilmiştir. Bu konuda kentimizde bulunan ilgili belediyelerle, zemin katta bulunan iş yerlerinin taşıyıcı sisteminin mevcut durumu tespit edilebilir. Bazı belediyelerde bu çalışmalara başlandı, bizler de en kısa zamanda başlamalıyız." ■

Enkazın ortasında depremin dehşetini resmediyor

Ressam Saja Muhammed, Suriye'deki iç savaştan kaçıp Türkiye'ye sığınan bir sanatçı. Suriye'deyken, iç savaş dehşetini resmeden Muhammed, şimdi de yerleştiği Türkiye'de deprem felaketinin yol açtığı yıkım ve acıları tablolarına yansıtıyor.

Jıyan Erkalıç

22 Mart 2023

Suriye'deki iç savaş dolayısıyla Türkiye'ye sığınan ressam Saja Muhammed, yıllardır savaşın kadınlar üzerindeki etkisini, kadın cinayetleri ve Türkiye'nin turistik yerlerini resmederken, Kahramanmaraş depremiyle birlikte fırçasını bu felaketin acılarına çevirdi. İskenderun'da ailesiyle yaşayan depremlide ressam Muhammed, şimdilerde enkazın ortasında, AFP muhabiri Adem Altan'ın çektiği ve depremin sembol fotoğrafı olan ölen kızının elini bırakmayan babanın fotoğrafını resmetti.

“Unutamayacağım bu yıkımı resme döktüm”

Muhammed, 9. Köy'e yaptığı açıklamada, Suriye'deki savaş-

tan kaçarken arkasında bıraktığı yıkımın ardından Türkiye'de depremle karşılaşmasını şu sözlerle anlattı;

“Suriye'den savaştan kaçtık. Hayatlarımızı o yıkıntıların altında bıraktık, canımızı ancak kurtardık. Annem ve kardeşlerimle sığındığımız Türkiye'nin Hatay ilçesi bizim ikinci memleketimiz gibi. 6 Şubat sabahında ne olduğunu anlamadık. Elektrikler gitti ve en son elektrikle beraber internet de geldiğinde neler olduğunu gördük. Kıyamet kopmuş gibiydi. Meydana gelen Kahramanmaraş depremi Hatay'ı yerle bir etmişti. Sanırım savaştan çok daha korkunçtu bu deprem. Çünkü doğaya karşı koyulması mümkün değil. Hepimiz karşısında çaresiz kaldık. Gün aydıığında gördüğümüz tabloyu unutamazdım. Mahallemizin tamamen yıkıldığını görmek tarifsizdi. Unutamayacağım bu yıkımı

resme döktüm. En çok etkilendiğim fotoğraf ise bir babanın enkaz altında kalan kızının elini bırakmamasıydı. Baba hasretiyle büyüyen biri olarak tüm yıkımın toplamıydı benim için o fotoğraf. Hatay'ı her haliyle tablolarıma yansıtmak boynumun borcu gibi. Hatay 6 Şubat öncesi haline ne zaman nasıl kavuşur bilemiyorum..”

“Korkunç tablonun üstüne gitmeye çalışıyorum”

Ressam Muhammed, fırçayı eline almanın hiç bu kadar zor olmadığını aktararak, “İkinci kez bir yıkımdan kaçmak istemiyorum. Aksine bu korkunç tablonun üstüne gitmeye çalışıyorum. Bu yüzden enkazın ortasında fırçalarım ve boyalarım la yerimi aldım. Bu gördüklerimin dayanılmaz acısını ancak tablolara resmetmekle hafifletebilirim” diye konuştu. ■

“İfade özgürlüğünü zincirlemeye çalışıyorlar”

Prof. Dr. Akdeniz: “milli güvenlik ve kamu güvenliğinin bozulması gerekçesiyle erişimin engellenmesine karar verilmez” dedi.

Deniz Güngör

22 Mart 2023

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK) 21 Şubat tarihli kararıyla Ekşi Sözlük'e erişim engeli getirildi. Ankara 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nin engel kararını kaldırmasıyla, Ekşi Sözlük yeniden erişime açılrsa da, bu süreç çok kısa sürdü. Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği'nin karara yönelik itirazı kabul etmesiyle siteye erişim yeniden engellendi. İfade Özgürlüğü Derneği'nden Prof. Dr. Yaman Akdeniz, Ekşi Sözlük'e yapılan müdahalenin şaşırtıcı olmadığını belirterek, “Sadece Ekşi Sözlük bakımından değil, OdaTV, JinNews ve Independent Türkçe bakımından da milli güvenlik ve kamu güvenliğinin bozulması gerekçesiyle erişimin engellenmesine karar verilmez. Bu ağır bir ifade ve basın özgürlüğü ihlalidir” ifadelerini kullandı.

“Müdahale şaşırtıcı değil”

Prof. Dr. Akdeniz 9. Köy'e yaptığı açıklamada şöyle dedi:

“Hükümet, gerek dezenformasyon suçunun TCK'a eklenmesi, gerek 5651 sayılı Yasada sosyal medya platformları açısından yapılan değişiklikler, internet medyasının Basın Kanunu kapsamına alınması ve hatta Elektronik Haberleşme Kanunu'nda yapılan değişikliklerle birlikte Mayıs ayındaki Genel Seçim için hazırlıklarını tamamlamıştı. Sadece, depremle birlikte önce Twitter'a uygulanan bant daraltması ve arkasından Ekşi Sözlük'e yapılan müdahale Seçim dönemi için düşünülen müdahaleleri tarih olarak öne almış oldu.” Anayasa Mahkemesinin kararları ve belirlediği ilkelerin uygulamada dikkate alınmadığını aktaran Akdeniz, “Dolayısıyla, kurgu zaten sadece Ekşi Sözlük'ü değil, muhalif si-

teleri engellemek ve kullanılamaz hale getirmek. Şunu da unutmamak lazım ki OdaTV, JinNews, Independent Türkçe benzer şekilde 5651 sayılı Yasanın 8/A maddesi kapsamında uzun zamandır erişime engelli. DW ve Amerika'nın Sesi de RTÜK'ten lisans almadığı için Haziran 2022'den beri erişime engelli. Dolayısıyla, Ekşi Sözlük'e yapılan müdahale hiç de şaşırtıcı değil” diye konuştu. Ekşi Sözlük'ün itirazının ardından alınan erişim engeli kararının kesinleştiğini hatırlatan Akdeniz, “8/A kararlarına karşı yapılan başvurular çok ender kabul ediliyor. 2021 sonu itibarıyla istatistik verileri İfade Özgürlüğü Derneği'nin EngelliWeb raporlarında bulabilirsiniz. Dolayısıyla, 8/A kararı veren veya itirazı değerlendiren sulh ceza hakimlikleri kararlarını değerlendirdiğimiz zaman, kararların hiçbirisinde Anayasa Mahkemesinin 8/A ile ilgili BirGün, Sendika.org veya Wikimedia Foundation kararlarına atıf yapıldığı görülmemektedir. Kısaca, sonucun bu olacağı baştan belliydi ve talebin de Cumhurbaşkanlığı'ndan geldiğini unutmamak gerekir” dedi.

“İfade özgürlüğü ihlalidir”

“Sonuçta talep Cumhurbaşkanlığı'ndan geldi ve Ekşi Sözlük erişime engellendi. Halen belki VPN ile girilebiliyor fakat erişim engelleme uygulamasından çoğunluk etkileniyor” diyen Akdeniz, “Tekrar tekrar aynı şeyi söylemenin veya devlet tarafından uygulanan sansürü, sanki bir yasal çerçevesi varmış gibi açıklamaya çalışmayı anlamsız buluyorum. Sadece Ekşi Sözlük bakımından değil, OdaTV, JinNews ve Independent Türkçe bakımından da milli güvenlik ve kamu güvenliğinin bozulması gerekçesiyle erişimin engellenmesine karar verilmez. Bu ağır bir ifade ve basın özgürlüğü ihlalidir. Fakat, uygulamada bu kararlar veriliyor. AYM ise bu konuda yapılan başvuruları süratle

karara bağlaması gerekirken, ‘bekletiyor’ ifadelerini kullandı.

“Hükümet istifa” sloganı attıkları için müsabakalardan men edilen Fenerbahçe taraftarları için 6222 sayılı Yasa'nın işletildiğini aktaran Akdeniz, “Maalesef bunda da şaşırtıcı bir durum olmamakla birlikte, Seçimlere yaklaştıkça bu tip ifade ve basın özgürlüğüne yapılan müdahalelerde ciddi artış göreceğiz ve hatta dezenformasyon suçundan soruşturulan veya yargılanan kişilerin sayısında da ciddi artış olacak” dedi.

Sözlük'e yeni kurallar getirildi

Ekşi Sözlük yönetimi, erişim engelinin ardından kullanıcılar için yeni kurallar getirdi. Ekşi Sözlük tarafından yapılan duyuruda, “Başlık açma ve gündem algoritmasına yönelik birtakım güncellemeleri yayına aldık” ifadelerine yer verildi.

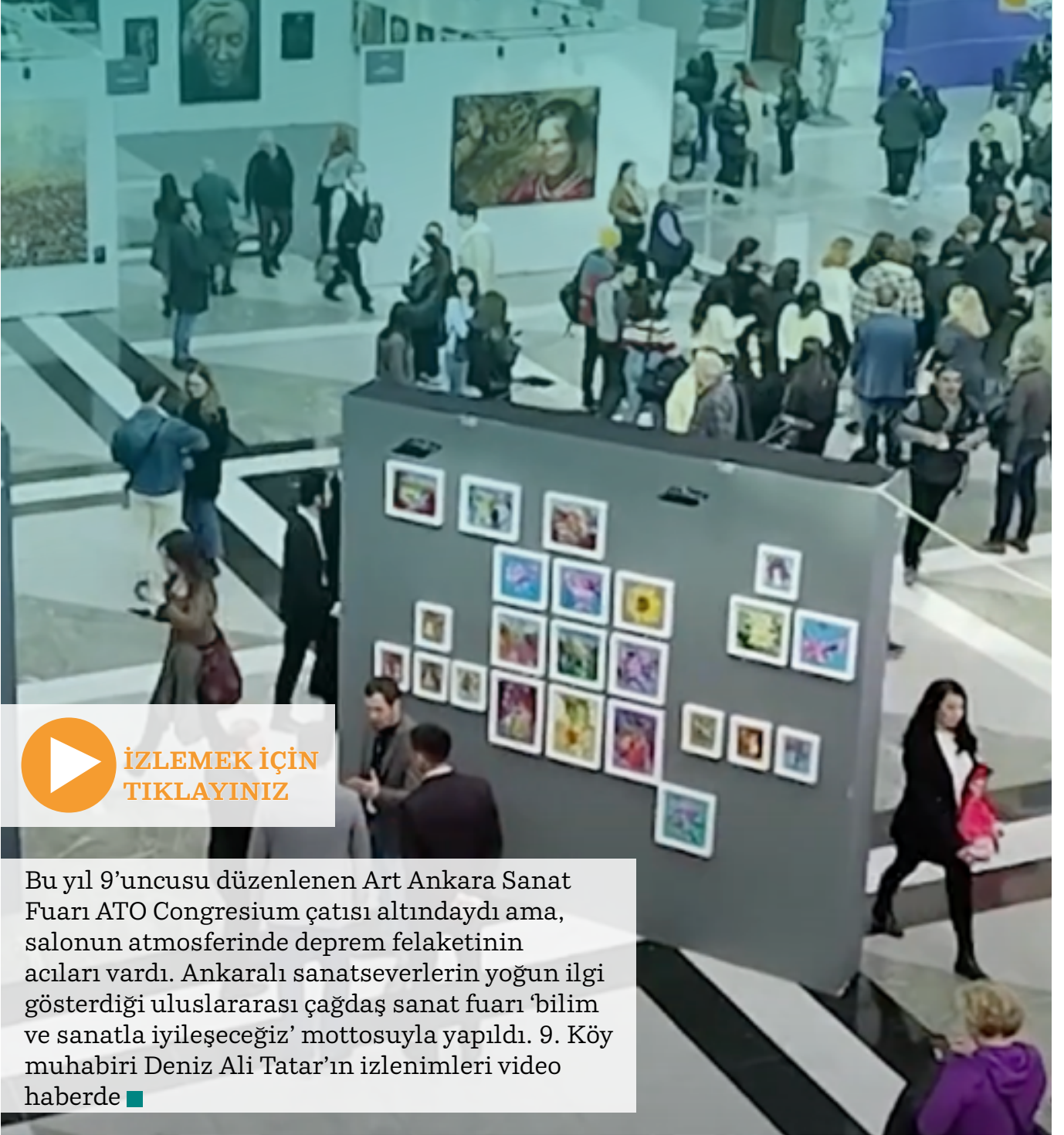
Ekşi Sözlük tarafından duyurulan yeni kurallar şu şekilde:

- Bir kullanıcının başlık açması, yazar olduktan sonra 6 ay geçmedikçe ve 100 entry'i tamamlamadıkça mümkün olmayacak. Bu kriter sebebiyle çaylaklar da başlık açamayacak.
- Her ne sebep olursa olsun çaylak edilen yazar, çaylaklık süresi bittikten sonra 6 ay geçmedikçe ve 100 entry'i tamamlamadıkça başlık açamayacak.
- Hukuka aykırılık sebebiyle entry'si silinen yazar 1 ay boyunca başlık açamayacak. Mahkeme kararıyla silinen entry'ler ise başlık açma kuralını etkilemeyecek.
- Başlık açma kuralını sağlayamayan yazarların entry'leri gündem algoritmasına etki etmeyecek.
- Belirlenen kriterler sebebiyle başlık açmayan ve gündem algoritmasını etkilemeyen yazarların hukuka aykırılık sebebiyle entry'lerinin silinmesi halinde, 6 aylık süreye silinen entry başına 1 ay eklenecek. ■

ArtAnkara'nın teması

“Bilim ve sanatla iyileşeceğiz”

Deniz Ali Tatar
22 Mart 2023

İZLEMEK İÇİN
TIKLAYINIZ

Bu yıl 9'uncusu düzenlenen Art Ankara Sanat Fuarı ATO Congressium çatısı altındaydı ama, salonun atmosferinde deprem felaketinin acıları vardı. Ankaralı sanatseverlerin yoğun ilgi gösterdiği uluslararası çağdaş sanat fuarı 'bilim ve sanatla iyileşeceğiz' mottosuyla yapıldı. 9. Köy muhabiri Deniz Ali Tatar'ın izlenimleri video haberde ■

El emeği dayanışması

Ressam Saja Muhammed, Suriye'deki iç savaştan kaçıp Türkiye'ye sığınan bir sanatçı. Suriye'deyken, iç savaş dehşetini resmeden Muhammed, şimdi de yerleştiği Türkiye'de deprem felaketinin yol açtığı yıkım ve acıları tablolarına yansıtıyor.

23 Mart 2023

Depremden önce el işi yaparak geçimlerini sağlayan, ancak deprem nedeniyle bu geliri kaybeden kadınların imdadına El Emeği Dayanışma Platformu koştular. Depremden etkilenen kadınlara destek olmak için kurulan El Emeği Dayanışma Platformu, kadınların yeniden el işi yapmaları için çalışmalar gerçekleştiriyor.

“Aynı durumu yaşayan kadınlar olabilir”

El Emeği Dayanışma Platformu kurucusu Alaz Tan, platformun ortaya çıkış sürecini 9. Köy'e şu sözlerle anlattı;

“Bodrum'da 2 tane mağazam var. Mağazalarım için Hatay'da el işi yapan kadına depremin sabahında ulaşamadım. Ulaştığımda ise sokakta çocuklarıyla kaldığını söyledi. Başka bir şehre taşınmalarına yardımcı olduk. O sırada bana 'Bütün işlerim enkaz altında kaldı ama ben işime devam etmek istiyorum. Hem moralim için hem de kazancım için bu çok önemli. Eşim de artık çalışmıyor. Bana malzemeleri tekrar gönderir misin?' dedi. Malzemeleri tedarik ettikten sonra bu durumda başka kadınların olabileceği de aklıma geldi.”

“Amaç yardım değil iş vermek...”

Bölgede birçok kadının depremden etkilendiğini düşünerek internet üzerinden platformu açtığını belirten Tan, “Depremden etkilenen herhangi bir insana dokunursam faydalı olacağımı düşündüm. Bir anda insanlar çok büyük duyarlılık gösterdi ve sayfa çok büyüdü” dedi.

Amacının yardım etmek değil, iş vermek olduğunu söyleyen Tan, “Dayanışma ağı örmeye çalıştım. Siz onlara para göndermiyorsunuz, bağış yapmıyorsunuz iş veriyorsunuz” dedi.

Kadınlardan çok fazla geri dönüş aldığı aktaran Tan, iş vermek isteyen insanlar için aracı olduğunu dile getir-

di. Tan, “Büyük firmalar insanlara hediye ürünler yaptırdı. İletişim kurarak kadınlara iş verdiler. Büyük firmalar kadınlara iş vererek dayanışmayı başka bir boyuta çıkardı” dedi.

Siparişleri enkaz altında kaldı

Malatya'da depremden önce el işi yaparak ev bütçesine katkıda bulunan kadınlardan biri olan Safire İnan, deprem sonrası yaşadıklarını 9. Köy'e şöyle anlattı. Depremden sonra çocuklarıyla Antalya'da bir otele yerleştirilen İnan, “Geldik kaldık ama ne kadar kalacağımızı bilmiyorduk. Bu kadar kısa süre kalacağımızı bilsek gelmezdim” dedi. Otelde kaldığı süreçte sipariş alabileceğini düşünen İnan, “Kış dönemini burada atlatabilirdik en azından cep harçlığımı çıkarabilirdim. Otelin boşalacağını öğrendikten sonra biraz sıkıntı yaşayacağımı biliyordum ama Malatya'ya geri dönersem kargo şirketleri çalışmadığı için nasıl sipariş alacağımı bilmiyorum henüz” diye konuştu.

Beş aydır hazırladığı siparişlerin enkazda kaldığını belirten İnan, “On beş bin liralık malzemem evin içinde kaldı. En az iki bin liralık kargo gönderecektim iki gün içerisinde. 26 tane patik ve en az 60 tane lifim vardı içeride onlar kaldı” dedi.

Pes etmeyeceğim

Depremden önce eşine ve iki çocuğuna destek olmak için el işi yapmaya başlayan Özge Karaahmetli ise, “Yaptığım el işlerini paylaştığım sayfama yeni açmıştım. İlk kendime söz vermişim ‘pes etmeyeceğim’ diye. Daha

sonra deprem oldu ve evimizi kaybettik” dedi. Ev bulamadıkları için otele yerleştiklerini dile getiren Karaahmetli, “Sıfırdan bir hayat kuracağız ama bu işe şu an daha fazla ihtiyacım var. 14 Mart'a kadar da buradayız ondan sonra ne yapacağız bilmiyorum ama bir ev bir düzen kurar kurmaz hemen tekrar çanta yapmaya devam edeceğim” açıklamalarını yaptı.

El işine devam etmek istiyorum

İsmi vermek istemeyen bir başka deprezede kadın ise, eşinin günü birlik işlerde çalıştığını ve üç çocuğuna destek olmak için el işi yaptığını söyledi. Depremden sonra yaşadıklarını aktaran deprezede kadın, “Küçük oğlum şok geçirdi bilinci gitti. Beni dahi tanımaz oldu. Destek aldı ve şimdi durumu iyi. Ufak tefek elişi yapıyordum katkıda bulunmak için. Şimdi çadırda yapamıyorum ama yapmak istiyorum” dedi. El işi yaparak aklının dağılabileceğini belirten deprezede, “Panik atak hastasıyım sürekli atak tutuyor. Çocukların okulu bitti eşimin işi yok nasıl ayağa kalkacağız bilmiyorum” diyerek sözlerini noktaladı.

El işi yapmak için bekliyorum

Depremde evi hasarlı olarak kurtulan Hülya Oruç, “Diyarbakır'da eşim tutukluymken geçimimi 'duvarımı boyar mısın' diyen arkadaşımın duvarına resim çizerek yapıyordum, evde süs eşyası yapıp satıyordum” dedi. Depremden sonra el işi yapmak için beklediğini dile getiren Oruç, aynı zamanda iş aradığını ve ilanlara başvurduğunu söyledi. ■

Kadıköy'de depremzedeler için dayanışma pazarı kuruldu

Elif Solmaz
23 Mart 2023

İZLEMEK İÇİN
TIKLAYINIZ

Kadıköy Belediyesi, afetten etkilenen depremzede çiftçi ve kadın kooperatiflerinin yerel ürünlerini Kadıköy'e getirerek dayanışma pazarı kurdu. Pazarda depremzedelerin yetiştirdiği ve ürettiği birçok ürün yoğun ilgi ile karşılaştı. ■

Kahramanmaraşlı depremzede esnaflar başkentte

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin (ABB) depremde zarar gören esnafları desteklemek amacıyla düzenlediği "Kahramanmaraş Dayanışma Günleri" ANFA Fuar ve Kongre Merkezi'nde Başkentlilerle buluştu.

Erva Gün

23 Mart 2023

Kahramanmaraş'ta depreme yakalanarak zarar gören 100 esnaf, ABB'nin lojistik ve konaklama desteğinden faydalanarak ANFA Fuar Alanında kurdukları standlarda depremden kurtarabildikleri ürünlerini satmaya çalışıyorlar. Yöresel ürünlerden antikalara, giyimden takıya, elektronik aletlerden yiyecek ve içecekler yüzlerce ürün 17-26 Mart tarihlerinde Ankaralı vatandaşları bekliyor.

"Deprem öncesine dönmek en büyük mutluluğum"

Seda İnanç, fuar alanında stant açarak bir nebze de olsa yaralarını saracağını düşünen Kahramanmaraşlı esnaflardan birisi. "Artık mutluluklarımız değişti; depremden kurtulduğumuz, sağlıklı olduğumuz ve etrafımızdaki insanlara zarar gelmediği için mutluyuz" diyen ve bunu söylerken utandığını dile getiren İnanç, Kahramanmaraş'ta babası ile birlikte işlettiği Zümre Giyim'den, depolarından kurtarabildikleri sağlam giysileri alarak Ankara'ya geldiğini anlattı. İnanç, "Depomuz yıkıldı. Fuar haberini gö-

rünce başvurduğum, elimizde kalan, kurtarabildiğimiz ürünleri alıp tek başıma olsam da bunu yapabilirim diyerek geldim. Buradan beklentim elimdeki ürünleri satıp kendime bir harçlık çıkarmak, aileme yardımcı olmak" dedi.

"Depoladıkları ürünleri, evlerini, maddi kaynaklarını kaybettiklerini ve ileriye dönük bir plan yapamadıklarını dile getiren Seda İnanç, Kahramanmaraş şehir merkezinde henüz bir düzen kurulmadığını, çarşı diye adlandırdıkları, esnaflık yaptıkları yerlerin artık var olmadığını söyleyerek, böyle bir imkan sağlandığı için ABB'ye teşekkür etti. İnanç, "Şu an buranın benim için faydası, eski günlere geri dönmüş olmam, bu beni çok mutlu etti. Tekrar o günleri özlediğimi farkettim. Şu an deprem gününden önce ne yapıyorsam onu yapıyorum, en büyük mutluluğum bu" diye konuştu.

"Gövdemiz burada ama kafamız Maraş'ta"

Emekli olduktan sonra açtığı antikacı dükkanı ANTİKA ZG'de son 3 yıldır geçimini sağlamaya çalışan Ali Nurlu da Başkent'e, Kahramanmaraş'taki dükkanından kurtarabildiklerini alıp gelen esnaflardan bir başkası. Nurlu, "Evdeki durumu

gördükten sonra dükkanı hayal bile edemedik. Eşyalar yerle bir olmuş, sağlam bir şey kalmamıştı. Yıkımdan kalktık geldik, değişiklik olsun diye. Yoksa gövdemiz burada ama kafamız Maraş'ta. Geçim sıkıntısı işte, yoksa burada ne işimiz var. Allah razı olsun, açtılar burayı. İnşallah bir faydası olur" diye konuştu.

"Maraş'ta 06'yı gördük"

Kahramanmaraş'ta işlettiği Canlı Butik'ten kurtarabildiklerini alıp Ankara'ya gelen bir başka esnaf olan Hatice Canlı da, yaralarının kolay kapanıp iyileşmeyeceğini, ama bu tip organizasyonların bir nebze de olsun acılarını dindireceğini söyledi. Canlı, satacağı ürünler sayesinde tekrar kendi vatandaşına, kendi memleketine yatırım yapıp ayağa kaldırmak istediğini de belirterek, şöyle konuştu;

"Yarınımız için bir düşüncemiz yok, depremler, seller devam ediyor. Ne olacağımızı bilmiyoruz. Burada sadece günlük kazancımız, halkımız için varız. Bir nevi ayakta durmaya çalışıyoruz. Mansur Yavaş ve Ankaralıları da çok teşekkür ediyoruz. Depremin ilk gününden bu yana hem gönderdikleri yardımlar hem de sağladıkları olanaklarla hep yanımızdalar. Maraş'ta 06'yı gördük, çok teşekkür ediyoruz."

“Kendi acımdan utandım”

Merkez üssü Kahramanmaraş olan iki büyük depremin ardından 500 bini aşkın kişi, Türkiye'nin çeşitli illerine göç etti. Yaklaşık 8 bin depremzedenin sığındığı Van'a Malatya Battalgazi'den gelen Hatice T. ve ailesi, ne zaman döneceklerini bilmiyor ama “Nihayetinde gideceğiz çünkü herkesin toprağı başka bir şey” diyor.

Fotoğraf: DepoPhotos

Zehra Aksu

24 Mart 2023

Türkiye, 6 Şubat 2023'te merkez üssü Kahramanmaraş'ın Elbistan ve Pazarcık ilçeleri olan iki büyük depremle sarsıldı. 7,7 ve 7,6 şiddetinde meydana gelen depremlerden 11 il etkilendi. Yaşanan depremlerde yaklaşık 49 bin yurttaş hayatını kaybederken 500 bini aşkın yurttaş da bölgeden tahliye edildi. Bölgeden göç eden yurttaşlar, Türkiye'nin çe-

şitli illerine dağıldı. Van'a gelen depremzede sayısı net olarak bilinmese de yaklaşık 8 bin civarında olduğu tahmin ediliyor.

Van'da Kredi Yurtlar Kurumu (KYK) Yurtları ve birçok otele yerleştirilen depremzedeler, yıkımın büyüklüğü ve devam eden artçı sarsıntılar nedeniyle kentlerine dönmüyor. Van'da bulunan bir otelde kalan Hatice T. ve ailesi de bu depremzedelerden biri.

Depremın 4'üncü günü, Van'a gelen Hatice T. ve ailesi, Malatya'nın Battalgazi ilçesindeki evlerinden

sağ çıkmış. Hatice T.'nin eşi bilgisayar teknikeri, 16 yaşında bir kızı var. Hatice T. ve ailesi, “Artık şansımızı zorlamayalım. Sağ kaldık, gidelim buradan” diye düşünüp Van'a gelmeye karar vermiş. Deprem süresince kendisi ve ailesi için çok üzüldüğünü kaydeden Hatice T., “Televizyonu açınca, diğer illeri, enkaz altında kalanları görünce kendi acımdan utandım” diyor.

“Her yer ‘mahşer yeri’ gibiydi”

Depreme yakalandıkları geceyi “kabus gibi bir geceydi” diye tanımlayan Hatice T., o geceyi gözleri dolarak şöyle anlatıyor:

“Aşırı bir sarsıntı ve sallantıyla uyandım. Duvarların sesi hâlâ kulaklarımda. Ev, kafamıza düştü sandım. Sarsılma sürerken kızımın yanına gitmeye çalıştık eşimle ama yürüyemiyorduk. Sağa sola savruluyorduk. Zor olsa da kızımıza ulaştık. Sonra evden dışarı çıkmaya çalıştık ama adım atamadık. Her attığımız adımda apartmanın yıkılmasından, enkaz altında kalmaktan korktuk. Deprem durduğunda, her yer ‘mahşer yeri’ gibiydi. Sesler vardı etrafta. Sağ kalanlar dışarı koşuyordu. Kimse kimseyi tanımıyor sadece koşuşturuyordu. Herkes birbirini çe-

Fotoğraf: DepoPhotos

kişitiriyordu. Evimize baktım, diğer binalara çarparak sallanıyordu. Artçıların devam etmesi üzerine geceyi dışarıda geçirdik. Zaten dışarı çıktığımızda, gündüz gibiydi. Herkes dışarıdaydı. Yıkılan binalar vardı. Enkaz altında kalanlar, 'Beni kurtarın' diye bağıryordu. Onları duyuyorduk ama hiçbir şey yapamıyorduk. O gece yürüdüğümüz yollardaki binaların çatırdama sesleri kulaklarımıza geliyordu. Yaklaşık 3 saat yürüdük etrafta. Hava çok soğuk olduğu için evimizin bulunduğu bölgeye geri döndük. Malatya'da hiç yağmadığı kadar kar yağdı.

İkinci bir deprem olacağını düşünmedik. O deprem, daha şiddetli oldu. O an 'Her şey bitti' dedim. Eşimle kızımınla birbirimize sarılıp, 'Her şey buraya kadar' dedik. Bu defa durmasını beklemeden binadan dışarı koştuk. Yıkılmayan ama yan yatan binaların önünde durduk. O an, binaların yıkılacağını düşünemiyorduk, altında kalabilirdik."

"Tüm çaresizlikleri yaşadık"

"Parayla hiçbir şey yapamadığın, yaptıramadığın bir ortamdı. Taksi bulamıyorsun, bir yere gitmek istesen gidemiyorsun. Tüm çaresizlikleri yaşadık" diyen Hatice T., Van'a gelme kararı vermeleri ve sonrasına ilişkin şunları söylüyor:

"Van'a gelmeye nasıl karar verdik bilmiyorum ama bize daha yakın, daha sıcak geldi. Van'a geldik. Otagara indiğimizde AFAD'a yönlendirildik. AFAD bize, 'İsterseniz yurtlara, isterseniz anlaştığımız otellerde kalabilirsiniz' denildi. Böylece merkezde bulunan bir otele yerleştik. Aslında burası da deprem bölgesi, ama kaçabileceğimiz bir yer yok.

Van'a daha önce gelmedik. İnsanlar çok iyi. Sanki senelerdir tanyorum bu insanları. Daha önce Van'a gelmediğim için kızıyorum kendime. Ama kırk yıl geçse Van'a geleceğim aklıma gelmezdi. Lise öğrencisi olan kızımın okul naklini yaptırmadık. Çünkü kızımı yanımdan ayırmak istemiyorum hem de her an deprem olur diye korkuyorum."

O gece uyuduklarında çok düzenli bir hayatları, evleri, arabaları, düzenli bir işlerinin olduğunu ve sabah her şeylerini kaybetmiş bir şekilde uyandıklarının altını çizen Hatice T., aradan geçen süreye rağmen geceleri

Fotograf: DepoPhotos

hâlâ iyi uyuyamadığını, ayakkabılarını çıkarmadan ve üzerinde montu ile uyuduğunu belirtiyor.

"Sanki yıllardır ayrıyım"

Ne zaman dönecekleri, ne yapacaklarının belirsiz olduğunu kaydeden Hatice T., sözlerini şöyle bitiriyor:

"Bizim için her şey bitti. Bir çaresizlik var sadece... Sonuç olarak ne olacağını bilemiyoruz. Nihayetinde

gideceğiz çünkü herkesin toprağı başka bir şey. Dün fotoğraflara baktığımda evimi, şehrimi ne kadar özlediğimi fark ettim. Sanki yıllardır ayrıyım."

Hatice T., sadece İpekyolu Kaymakamlığı'ndan bin 500 TL'lik bir yardım aldıklarını onun dışında herhangi bir yardım almadıklarını bildiriyor. ■

Çin'den Moskova çıkarması

Fotograf: DepoPhotos

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Putin'i Ukrayna'da savaş suçlarıyla suçlamasından günler sonra Moskova'yı ziyaret etti. 3 günlük ziyaretten iki ülke arasındaki stratejik işbirliğini artırma kararı çıktı.

Ahmetcan Uzlaşık

24 Mart 2023

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Rus lider Putin'i "savaş suçu işlemekle" suçladığı dönemde, Moskova'ya tarihi bir ziyarette bulundu. Çinli liderin üç gün süren ziyaretinden Moskova ve Pekin arasındaki stratejik işbirliğinin artırılması kararı çıktı. Emekli Büyükelçi Hakan Okçal, Xi'nin küresel alanda dengeleri değiştirebilecek Moskova ziyaretini 9. Köy'e yorumladı.

"Bu ziyaretin özel bir önemi var"

Ziyaretin uluslararası alanda giderek yalnızlaşan Rus Lider Putin açısından büyük önem taşıdığına dikkat çeken Okçal, şöyle konuştu;

"Çin lideri Xi Jinping'in Moskova ziyareti, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Putin hakkında verdiği tutuklama kararından önce planlanmış ve açıklanmış olsa da, kararın hemen sonrasında rastlaması nedeniyle Putin'le dayanışmayı gösteren önemli bir jest olduğu gibi, Putin'e yönelik savaş suçlarının kabul edilmediğini vurgulaması bakımından özel bir simgesel önem taşımaktadır. Bu ziyaret Kremlin tarafından Rusya'nın Batı tarafından içine alınmak istenen izolasyonun kırılması için uzun zamandan beri arzulanıyordu. Ziyaretin Putin'in en yalnızlaştığı bir zaman diliminde gerçekleşmiş olması Rusya için değerini daha da artırmıştır." Emekli Büyükelçi, Çin'in savaşın birinci yıl dönümünde yayınladığı ve uluslararası alana "Pekin'in barış planı" olarak lanse edilen tutum belgesinin Rusya'nın işine yaradığını da söyledi. "Bu belgede Rusya'ya ateşkes çağrısı yapılırken Ukrayna topraklarından çıkılması şartı getirilmemektedir. Bu, Rusya'nın işine gelen, savaştan daha fazla yıpranmadan karlı çıkmasını sağlayacak bir tutumdur" diyen Okçal ayrıca, Xi'nin bu 12 maddelik belge ışığında Putin'e telkinlerde bulunmuş olabileceğini de söyledi.

"Ziyaretin odak noktası ekonomi.."

Ziyaretin esas odak noktasının ekonomik ilişkiler olabileceğini belirten Okçal, "Çin liderinin Moskova temasla-

rında Rusya ile ekonomik işbirliğini artıracak öneriler getirmesi, bu kapsamda Rusya'dan ucuz petrol ve doğalgaz sağlanırken Rusya'ya mal ihracatını artıracak yeni önerilerde bulunması, beklenmektedir. Buna karşılık, Çin'in Rusya'ya silah ve askeri malzeme satışından kaçınması öngörülmektedir" diye konuştu.

Çin'den aktif diplomasi

Çin 2023 yılının başından bu yana uluslararası alanda izlediği aktif diplomasi ile dikkat çekiyor. Ukrayna savaşının birinci yılında bir "tutum belgesi yayımlayan" Pekin yönetimi, son olarak Ortadoğu'daki yaklaşık 10 yıldır diplomatik ilişkisi bulunmayan İran ve Suudi Arabistan arasındaki normalleşmede de arabulucu rolü oynadı. Hakan Okçal, Çin'in uluslararası alandaki bu etkinlik artışını da şu sözlerle değerlendirdi;

"Çin, ABD'nin uluslararası etkinliği kırmak ve yeni nüfuz alanları elde etmek için son yıllarda etkin bir çaba içine görünmekte. Bu kez, İran- Suudi uzlaşmasına arabuluculuk yaparak çok önemli bir diplomatik başarıya imza attı, uluslararası alanda geleneksel olarak etkin olmadığı alanlarda da liderlik yapabileceğini kanıtladı. Rusya- Ukrayna barışı için açıklanan 12 maddelik tutum kağıdı da bu yönde bir hamledir. ABD'nin uluslararası alanda zayıfladığını, Rusya'nın kendisine bağımlı hale geldiğini hesaplayan Çin'den benzeri yeni hamleler gelecektir." ■

Adım adım ormanları yok edecekler

Fotograf: DepoPhotos

TBMM'nin seçim öncesi kabul ettiği son kararlardan biri de, Orman Kanunu'nda değişiklik yapılması oldu. Orman Kanunu'ndaki değişiklik, kamuoyunda çok konuşulmasa da, uzmanların tepkisini çekti.

Deniz Güngör

24 Mart 2023

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulu'nda seçim öncesi alınan son kararlardan olan Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, uzmanların tepkisini çekti. Kabul edilen değişikliğe göre, terk edilmiş maden sahalarına inşaat molozlarının dökülmesi işi belediyelerden alınarak özel şirketlere devredilecek. 3 hektardan küçük olan bazı özel ormanların ise orman vasfı kaldırılarak yapılaşmaya açılmasına neden olacak.

6831 sayılı Orman Kanunu'nda yapılacak olan değişikliklerin rantın önünü açacağını aktaran Avukat Arif Ali Cangı, 9. Köy'e yaptığı açıklamada, "Bu kanun değişikliğinin amacı ormanları

korumak değildir, ormanları ve özel ormanları hiçbir sınırlama olmadan madencilığe açmaktır" dedi.

"Yapılaşmaya yol açabilir"

Meclis Genel Kurulu'nda görüşülen kanun teklifinin ormanları korumaya çağını belirten Avukat Arif Ali Cangı, "Madde düzenlemesinde 2010 değişikliğinden çok farklı bir yan yok, sadece, 'Madencilik faaliyetleri sonuçlandıktan sonra rehabilitasyon işi, Bakanlıkça uygun görülmesi halinde ihale mevzuatına göre gerçek ve tüzel kişilere yaptırılabilir' eklenmiş. Dolayısıyla yeni değişiklikle eski düzenlemeyi iyileştiren ormanları koruyacak bir yan yok" dedi.

Ek Madde 20 ile 3 hektardan küçük olan ormanların orman sayılmayacağına dikkat çeken Cangı, "Bu düzenleme ile 3 hektardan küçük olan parseller orman sayılmayan yer kabul edilecek. Sanırım özel ormanların imara açılması bu madde düzenlemesine ilişkin. Gerçekten 3 hektardan küçük özel ormanlar, orman olmaktan çıkacak bu da yapılaşmaya açılmasına yol açabilir" diye konuştu.

Yasa değişikliği ile ormanların madencilığe açılmasının gündeme geleceğini vurgulayan Cangı, "Genel gerekçesinde 'madencilik faaliyetlerine izin verilirken aynı zamanda verimli orman alanlarının azami olarak korunabilmesi ve geliştirilebilmesinin sağlanması' deniyor ama bu yasal düzenlemelerle orman alanları korunamaz, madencilik adı altında talana açılır" diye konuştu.

"Amaç ormanları korumak değil"

Yasa değişikliğinde yer alan, "Terk edilmiş maden sahalarının rehabilite edilme işinin belediyelerden alınarak özel şirketlere devredilecek oluşunu" da değerlendiren Cangı, şöyle konuştu:

"Madde gerekçesinde 'Bu işlemlerin özel sektöre yaptırılabilme imkânı getirilerek rehabilite işlemlerinin daha hızlı yürütülmesi sağlanacak' denmiş ancak bunu da anlamak mümkün değil. Özel şirketlere iş sağlanıyor."

"Bu kanun değişikliğinin amacı ormanları korumak değildir" diye konuşan Cangı şunları aktardı:

"Bu kanun ormanları ve özel ormanları hiçbir sınırlama olmadan madencilığe açmaktır, madencilik faaliyetleri sonucunda rehabilitasyon adı altında inşaat atıklarına alan yaratılıyor, ayrıca maden sahasının yeniden orman hale gelmesi mümkün olmasa da bu ad altında birtakım şirketlere iş sahası açılıyor. 3 hektardan küçük özel ormanı olanlar kimler acaba? Kocaeli İli, Kartepe İlçesi, Nusretiye Mahallesi'nde içinde ve kenarında kimlerin arazileri var? Bunlar ortaya çıkartılabilse ne iyi olur. Aslında orman alanlarını koruyacak ve genişlemesini sağlayacak yasal düzenlemeler getirilmeliydi, zira iklim krizini durduracak en önemli doğal alanlar ormanlardır. Ormanların yok olmasıyla mahrum kalınacak hava, su, toprak, içinde yaşayan binlerce tür canlı madencilığe ya da başka bir faaliyete heba edilmemelidir." ■

Fotoğraf: DepoPhotos
Berkcan Zengin

Depremde hayatını kaybedenlerin kırkı çıktı, Ölüm belgesi çıkmadı

Geçen yıla göre ramazan erzak kolilerine yüzde yüzün üzerinde artış oldu. Gıda toptancılarında erzak kolilerine talep azalırken hayırseverler, yüksek fiyat nedeniyle hazırladıkları koli sayısını düşürdü. Kolilerde geçen yıl ortalama 40'a yakın ürün yer alırken, bu yıl ürün sayısı 30'a indi.

Büşra Çetinkaya

24 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremin üzerinden 40 günden fazla geçmesine rağmen, hala kayıplar, enkaz altından çıkarılmayanlar, gömüldükleri halde kimlikleri belirlenemediği için ölüm belgesi çıkarılmamış vatandaşlar var. Depremzedeler, yaşadıkları yıkımın yanı sıra, bir de hayatını kaybeden yakınları için bürokratik işlemlerle boğuşmak zorunda kaldılar. Deprem sonrasında kayıplar ya da gömüldüğü halde, kimliği belirlenemediği için ölüm belgesi

çıkarılmayanlar için yapılması gereken hukuki işlemleri Emekli Cumhuriyet Savcısı Ali Özgündüz 9. Köy'e anlattı.

Enkaz altında kaybolan, cesedine ulaşılamayan çok sayıda vatandaşın olabileceğini ifade eden Ali Özgündüz, "Normal şartlarda uzun süre haber alınamayan kişiler için alınan gaiplik kararından farklı olarak ölüm karinesi kabul edilerek belli bir süre beklenmeden bu karar verilir. Çünkü burada bu kişinin nüfus kayıt işlemlerine göre o bölgede yaşadığı belli. O bina çöktü ve kişi ortada yoksa bu kişinin ölüm tehlikesi altında kaybolmuş olduğu ölüm karinesi olarak kayıtlara geçer ve mahkeme gaiplik kararı verir" diye konuştu.

"Ölüm belgesini hangi kurumun verdiği önemli..."

Barodaki avukatların ücretsiz olarak adli yardım sağlayacağını belirten Özgündüz, gerektiğinde İstanbul, Ankara ve İzmir Barolarından da destek verilebileceğini söyledi. Özgündüz sözlerine şöyle devam etti: "Ölüm belgesinin hangi kurumun verdiği önemli. Enkaz altından çıkarılan bir kişiyle ilgili savcılık defin belgesi vermişse nüfusa bu bilgi savcılık tarafından veriliyor. Eğer kişi köyde vefat ettiyse aile defin belgesini muhtarlıktan almalı. Yine muhtarlığın bu durumu nüfusa bildirmesi gerekiyor. Cesedi ortada

olmayan dolayısıyla defin ruhsatı düzenlenmemiş kişiler hakkındaki ölüm belgelerini kim verecek? Bu ancak mahkemenin kararına bağlı. Kişilerin beyanına göre ölüm kaydı işlenmez. Defin işlemi yapılmamışsa, gidip 'benim yakınım kayboldu, ortada yok' denirse kişinin ölüm kaydı yapılmayacaktır. Mahkemenin önce gaiplik kararı vermesi gerekir. Mahkeme kararının uzun sürmemesi gerekiyor. Tabii ki o bölgede iş yükü de çok ama gerekirse bölgeye Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun geçici görevle de olsa bu işler için hakim görevlendirmesi lazım."

"Valiliğin ve kaymakamlığın nüfusa bildirim yapma yetkisi var"

Ailenin ikametgahtan dolayı bölgedeki mahkemeye müracaat etmesi gerektiğini dile getiren Özgündüz, en pratik yolun ise valilik veya kaymakamlığın yetkisine bağlı olduğunu ifade etti. Özgündüz şunları kaydetti:

"Gaiplik kararında süreler var ama ölüm karinesinde süre yok. Mahkeme kararına gerek kalmadan bulunduğu bölgenin valiliğinin veya kaymakamlığının nüfus kanununa göre nüfusa bildirim yapma yetkileri var. Deprem olan bölgedeki yıkılan binada bu kişi ölmüştür denilerek ilin valisi veya kaymakamı nüfus mü-

dürlüğüne bildirirse ölüm karinesi üzerine kişinin nüfustan kaydı düşürülür ve kişiler de her türlü hakka sahip olur."

"Nüfusta sağ görünen kişilerin seçmen kayıtları devam eder..."

Gaiplik kararı alınmadığı için nüfusta sağ olarak gözüken kişilerin seçmen kayıtlarının devam ettiğini belirten Özgündüz, "Bu kişiler seçim gününe kadar ortaya çıkar mı? Tek bir ihtimal var; bu kişiler yaralı olarak enkazdan kurtarıldı, bilinci kapalı, herhangi bir hastanede tedavi görüyorlarsa. Öldü zannedilen kişi hastanede tedavi görüyor olabilir. Şu ana kadar bilinci kapalı, yoğun bakımda olan ve kimliği tespit edilemeyen var mı bilmiyorum. Ancak nüfusta sağ gözüktükleri için bu kişiler seçmendir. Oy kullanamayacak durumda oldukları için onların yerine birileri oy kullanırsa bu sahte oy kullanmaktır ve suçtur" dedi.

Kardeşinin hayalleri için depremden 20 gün önce İzmir'e gitmişti...

Depremde annesini ve kız kardeşini kaybeden Özgür Atılğan, babasının 2013 yılında hayatını kaybetmeden önce 'öleceksem beni memleketime gömün' dediğini aktardı. Annesinin ise babalarının me-

zarı Antakya'da olduğu için başka bir şehre taşınmak istemediğini anlatan Atılğan, kız kardeşinin okuması için ve annesinin yalnız kalmaması için okulu bıraktığını ve Hatay'da yaşamaya başladıklarını söyledi. Deprem anında kendisinin İzmir'de, ailesinin ise Antakya'da olduğunu anlatan Atılğan, yaşadıklarını şöyle anlattı;

"15 Mart annemin doğum günüydü. Hala ölüm belgeleri çıkmamış durumda. 40 günleri doldu. Ben mevlitleri için Hatay'a geldim. Mevlit okutabilirsem okutacağım. Ne evi ne barkı kalan bir depremlide olarak buradaki insanlara yardıma geldim. Devlet için her zaman devlet anadır derler ya. Bu yaşadığımız afetle devlet bırakın bize ana olmayı üvey ana bile olamadı. Üvey ananın evlatlarına ufak da olsa bir merhameti vardır. Biz cenazelerin yanında yattık, uyuyamadık. Cenaze aracı yoktu, sonradan belediyeler gönderdi ama insanlar araçlarla kendileri taşıdı cenazelerini. Burada Narlıca diye bir belde var, oraya gidilecek orada bir savcı var, savcı fotoğrafı çekecek ve ölüm belgesi verecek deniyor. Orada 3 bin kişilik bir araç konvoyu vardı. İnsanlar yakınlarını kaybettiler bir de oraya kadar götürüp, insanları sıraya dizip beklettiler. Ben bunu yaşamadım belki de oraya gitseydim öfkelenip kendime zarar verecektim. Zaten psikolojik olarak bitmiş durumdaydık. Biz aile mezarlığına defnettik belki böyle binlerce insan var. Kız kardeşimle annem yerine oy kullanılmayacağını kim bilebilir, şu an hala sağ gözükyorlar. Banka arıyor 'borç ertelemesi yapmak ister misiniz, ulaşamadık' diye."

"40 gün oldu ölüm belgesi yok"

Bazı insanların cenazelerini kendi bahçelerine gömdüğünü söyleyen Atılğan, "Büyüklerimden bunu duydum: 'onlara daha fazla acı çektirmeyelim ve defnedelim'. Böyle düşünen bir sürü insan cenazelerini kendi imkanlarıyla defnetti ve defin belgeleri yok. Biz gerekli yerlere bildirdik ama devletin değil siyasi partilerin iş yürüttüğü duruma geldiğimiz için ancak onların vasıtasıyla bir yerlere ulaşmaya çalıştık. Siyasi parti yetkililerinden yardım ve destek için arayanlar oldu" diye konuştu. ■

Fotoğraf: DepoPhotos

Öğrenci ve öğretmenler hemfikir

Sınavların ertelenmesini istiyorlar

6 Şubat depremleri ve ardından yaşanan sel felaketi sonrası öğrenci ve öğretmenler haksız rekabet ve eşitsiz koşullar sebebiyle sınavların ertelenmesini istiyor.

Büşra Çetinkaya

24 Mart 2023

Öğrenci ve öğretmenler, Kahramanmaraş merkezli depremler ve hemen ardından bölgede yaşanan sel felaketinin ardından, “haksız rekabet ve eşitsiz koşullar” nedeniyle, sınavların ertelenmesi için kampanya başlattı. Ancak sosyal medya üzerinden açılan “sınavlar ertelensin” kampanyasına rağmen, ÖSYM'nin 8 Mart'ta yaptığı açıklama ile, ‘Yükseköğretim Kurumları Sınavı’nın (YKS) 17-18 Haziran 2023'te yapılacağını açıkladı. ÖSYM açıklamasında depremde öğrenciler için getirilen tek unsur, “afet bölgesi ilan edilen 11 il ve bir ilçede ikamet eden, deprem sonrasında başka il ve ilçelere göç eden adaylardan sınav ve başvuru ücreti alınmaması” oldu.

ÖSYM'nin bu açıklamasına sosyal medyada tepki gecikmedi; Bu yıl üniversite sınavına girecek öğrenciler sosyal medya üzerinden hasarlı ve yıkılan evlerinin, kullanılmayacak hale gelen kaynak kitaplarının, çadır ve konteynerlerdeki çalışma alanlarının görsellerini paylaşmaya başladı. Ayrıca öğrenci ve öğretmenler tarafından #ÖSYMSınavlarErtelenmeli, #tüm sınavlar ertelensin, #yks2023ertelensin etiketleri kullanılarak tepkiler gösterildi.

Öğretmenlerden tepki ve destek çağrıları

“Benim Hocam” youtube kanalında ders anlatan öğretmen, eğitim bilimlileri uzmanı Zeynep Salman İçli de yaptığı paylaşımda, “Her şey göçük altında kalmışken, deprem bölgesine kargo gitmezken nasıl sınava hazırlık düşünülüyor? Hangi kitap ve ortamda sınava hazırlık yapılacak?” diyerek tepki gösterdi.

Sınavların ertelenmemesine iliş-

kin tepki gösteren bir başka öğretmen de Mehmet Eğit oldu. 255 bin takipçili youtube kanalında KPSS, TYT-AYT sınavlara hazırlık videoları çeken Eğit, kendisiyle aynı düşüncede olan, kamuoyu, kitlesi olan öğretmenlere gündem oluşturmak adına çağrıda bulunarak, “Türkiye tarihinin en büyük acılarından birini yaşıyor. Birçoğumuzun yakınları depremde zarar gördü. Bölgede yüzbinlerce öğrencimiz var. ÖSYM sınav takvimlerinin ertelenmesi hakkında herhangi bir açıklamada bulunmadı. MEB bölgedeki eğitimi 1 Mart'tan 27 Mart'a erteledi. Demek ki normal olmayan koşullar söz konusu. Bu normal olmayan koşullarda öğrenciler sınavla hangi eşit koşullarda girecek diye bir sorgulamak gerekiyor. Onun için gerek YKS gerek KPSS sınavlarının insanların biraz olsun yaralarını sarabilmeleri için 2 ay ertelenmesi gerektiğini düşünüyorum” dedi.

Sınavların ertelenmesi için Twitter etkinliği

Sosyal medya hesaplarından yaptığı paylaşım ile sınavların ertelen-

mesi ve depremde öğrencilere destek olmak amacıyla öğretmen ve öğrencileri 24 Mart Cuma günü saat 21.00'de Twitter etkinliğinde buluşmaya çağıran Özgür Özkınık, belirtilen saatte @Mtemenna1 hesabından atacağı ilk tweet ile bir etkileşim sağlayarak durumun insanlar tarafından görünmesini, sınavların ertelenmesine dair destek toplamayı planlıyor.

Psikolojik danışman Zeynep G. de yapılacak Twitter etkinliğine davette bulunurken, “Ben depremde değilim, YKS, LGS sınavları hakkında bir şey diyemem ama KPSS çalışıyorum ve KPSS'de konuların çıkarılması gibi bir durum da yok. Zaten sorular çalınıp iptal olduğu için Ağustos ayının sonunda açıklanması gereken sınav Ekim ayının sonunda açıklanmıştı. Burada süre kaybı var. Üstüne de deprem eklenince özellikle o belgedeki arkadaşlar çok süre kaybetti. Oradakilerin kendini toparlaması kolay olmayacak, belki yıllar alacak ama en azından kaybedilen sürenin az da olsa geri kazandırılması gerekiyor” dedi. ■

Fotoğraf: DepoPhotos
Mustafa Kaya

Deprem bölgesindeki kültür varlıkları nasıl korunacak?

6 Şubat'ta yaşanan deprem, bölgedeki kültür varlıklarını da etkiledi. Antakya, Adıyaman ve Şanlıurfa gibi kültürel ve tarihi anlamda önemli merkezlerin zarar gördüğü depremlerin ardından kültür varlıklarının onarılması için atılması gereken adımları uzmanlar anlattı.

Ahmet Çağatay Bayraktar

24 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli 11 şehri etkileyen depremlerin ardından Antakya'daki Habib-i Neccar Camisi, Azizler Petrus ve Pavlus Kilisesi, Adıyaman'da Karakuş Tümülüsü'nde bulunan tokalaşma sütunu, Gaziantep Kalesi gibi birçok tarihi

ve arkeolojik yapı, depremler nedeniyle yıkıldı ya da ciddi zarar gördü. UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki Diyarbakır Surları'nda dökülmeler oldu ve Arslantepe Höyüğü'nün kerpiç duvarlarında yer yer çökmeler yaşandı.

Deprem sonrası yeniden yapılanma faaliyetleri çerçevesinde kültürel dokunun yeniden inşa edilmesinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini uzmanlar 9. Köy'e anlattı.

“Eski Antakya'yı nasıl tekrar oluşturabiliriz? Önemli konu bu..”

Antakya Kültürel Mirasını Koruma Derneği Başkanı Kenan Yurttağül, Hatay'daki kültürel çeşitliliğinin simgesi olan yapıların tamamen yıkıldığına dikkat çekerek, şöyle konuştu;

“Antakya'nın kültürel miras anlamında toparlanması için en az iki yıl gerekiyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı

ğının, TÜBİTAK'ın, üniversitelerin bölgenin toparlanması konusunda çalışmaları var ama bunlar bölük pörçük, henüz net bir yol haritası belirlenmiş değil. Tarihi binaları restore etmek bir nebze kolay. Fakat eski Antakya'yı nasıl tekrar oluşturabiliriz önemli olan konu bu. Depremden önce Antakya'yı göremeyenlere yazık diyorum. Çünkü Antakya, kültürel ve tarihi doku olarak Anadolu'ya benzemeyen bir şehir. Tarihi yapıların yanında farklı kültürden birçok insanın yan yana yaşayabildiği bir şehir. Bu anlamda yaşayan bir kültürel mirası barındırıyordu. Tarihi binaları, kilise ve camileri tekrar inşa etmek kolay fakat kültürel dokunun tekrar sağlanması için Antakyalıları buraya getirmek gerekiyor. Onlar geldikten sonra eski kültürel çeşitlilik tekrar sağlanabilir. Antakyalılar geri gelmezse şehrin kültürel dokusu geri gelmez. Çünkü kültürel dokuyu yaşayan oradaki insanlardır. Bunun için de siyaset üstü bir çaba

inde olup tüm paydaşların bir arada olduğu bir süreç yürütülmeli."

"Antakya'nın kimliği zarar gördü"

19. Yüzyılda Bir Osmanlı Şehri: Antakya kitabıyla Antakya'nın kültürel mirasını kaleme alan Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tarih bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Adem Kara, 14 Mart tarihinde Latin Amerika Bilimsel Araştırma Kongresi kapsamında Antakya'da yaşanan kültürel yıkımı akademik çevrelere anlattı. Antakya'nın geçmişinin M.Ö. 300 yılına uzandığını söyleyen Kara, şehrin kurulduğunda Roma İmparatorluğu'nun üçüncü, dünyanın ise dördüncü büyük kenti olarak kayda geçtiğini belirtti. Depremde Habib-i Neccar Camisi, Azizler Petrus ve Pavlus Rum Ortodoks Kilisesi, tarihi Meclis Binası, Kurtuluş Caddesi pek çok tarihsel yapının yıkıldığını ekleyen Kara, bu yapıların şehrin kimliği sayılan sim-

geler olduğunu vurgulayarak, şöyle konuştu;

"Dünyanın ışıklandırılmış ilk caddesi olan Kurtuluş Caddesi'nde, cadde'nin alt tarafında geniş avluları ile restore edilmiş evler bulunuyordu. Dünyanın bilinen ilk kilisesinin bu coğrafyaya kattığı anlam, Asi nehri'nin ruh verdiği o güzelim coğrafyayı paylaşan insanlar birçok insan bulunuyordu. Saray Caddesi'nde cami, havra ve kilisenin yan yana var ettiği duygu, saygı ve hoşgörünün şehrinde deprem, kentin mirasına sahip çıkan, kültürünü, folklorunu temsil eden yazarlarını, şairlerini, bilim insanlarını da yok etti. Bahsettiğim kültürel çeşitliliği yaşayan ve yaşatan bir nesli aldı, götürdü."

"Eski Antakya korunmalı"

Antakya'nın tüm dinler için önemli bir kavşak noktası olduğunu işaret eden Kara, şehrin yeniden inşa edilmesinde de buna dikkat edilmesi gerektiğini söyledi. Kara, şöyle konuştu;

Fotoğraf: DepoPhotos

“Asi Nehri ile bütünleşen şehrin özellikle Habib-i Neccar Dağı eteklerine kadar olan bölgesinin yeniden aslına uygun restorasyonu kaybolan kimliğin devamı açısından oldukça önemli taşıyor. Antakya dahil yıkılan tüm şehirlerin tekrar inşası ve kadim mirasların korunması için bölgenin kanaat önderleri, alanda çalışmış şehir tarihçisi, arkeolog gibi bilim insanları ve STK’lerin katılacağı bir konsorsiyumun kurulması gerekiyor. Eğer sağlıklı temeller atılırsa gelecek kuşaklara bu kültürel miras aktarılabilir.”

“Tek tip binalar kültürel dokuyu bozar”

Deprem bölgesinin yeniden inşasının sadece yeni konut üretimi olarak ele alınmaması gerektiği belirten ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Neriman Şahin Güçhan, şehirlerin tekrar inşasında 1 yıl gibi bir sürenin çok kısa olduğunu söyledi. Güçhan, “Yaşanan deprem plansızlı-

ğın ve denetimsizliğin ne kadar yıkıcı sonuçları olabileceğini bize gösterdi. Depremde yıkılan kentlerin yanında kırsal bölgelerin de tekrar inşasının düşünülmesi gerekiyor. Ve oradaki yaşamın canlandırılması da önem taşıyor.

Gerekli ön hazırlık yapılmadan girilecek imar hareketleri yarardan çok zarar getirir” dedi. Bölgenin tarım ve hayvancılık konusunda önemli bir merkez olduğunu belirten Güçhan, kentlerin tarihi özelliklerinin de dikkate alınması gerektiğini vurgulayarak, şöyle konuştu;

“Bu bölgelere, geçmişte TOKİ’nin yaptığı tek tip apartmanların yapılması tarihsel doku ile uyumsuz. Yapılacak restorasyonlarda da tarihi yapıya uygun malzemelerin kullanılması gerekiyor. Bundan dolayı tarihi yapıların kalıntıları ile beton molozların karıştırılmaması, malzemelerin tespitinin yapılarak envanterinin çıkarılması, özgün yapının korunması için tarihi binaların geçmişte yer alan rölöve ve fotoğraflardan yararlanılması tarihi dokunun korunmasında fayda sağlar.”

Yanlış uygulamalar depremden daha fazla zarar verir

Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi (ICOMOS) ise, depremden etkilenen kültür varlıklarının korunması için atılması gereken adımları içeren bir bildiri yayınladı. Komite adına bildiriye değerlendiren ICOMOS Genel Sekreteri Doç. Dr. Nurdan Kuban, depremden etkilenen illerde dört adet Dünya Miras Alanı, 3715 sit alanı ve 7987 tescilli taşınmaz kültür varlığı bulunduğunu söyleyerek resmi verilerin ötesinde korunması gereken fakat tescilli olmayan kültürel varlığın da zarar gördüğüne dikkat çekti. Kuban şöyle dedi:

“Enkaz kaldırma çalışmalarının bilinçsizce yürütülmesi durumunda depremin verdiği zarar daha da büyüyebilir. Örneğin kültürel yapıların parçalarının yıkıntılar arasında kaybolmamasına dikkat edilmesi gerekiyor. Bölgede kimi yapıların bir kısmı yıkılırken diğer kısımları ayakta kaldı. Ayakta kalan bu kısımların geçici desteklerle koruma altına alınması önem taşıyor. Enkaz kaldırma çalışmalarını sırasında yüzeye yakın arkeolojik kat-

manların tahrip edilmemesi gerekiyor. Çünkü Hatay, birçok katmandan oluşan bir şehir ve yaşanan yıkım sonucunda bazı arkeolojik katmanlar ortaya çıkmış olabilir. Arkeolojik ve tarihi yapılar dışında kent hafızasında önemli yeri olan sivil mimarlık örnekleri göz ardı edilmemeli.”

Kentlerin tarihi dokusunun korunmasında birçok fikrin tartışıldığını söyleyen Kuban, şehirlerin sadece müzekentlere dönüştürülme düşüncesinin sakıncalarını ise şu şekilde anlattı:

“Bu şehirler yüzlerce yıldır yaşamın devam ettiği, yıllar içerisinde de kendilerine özgü bir kültür oluşturarak yaşayan şehirler. Bundan dolayı bu kültürü yaşatan insanların, yaşama biçimlerini ve ihtiyaçlarını göz ardı etmeden, tarımsal ve yerel üretimin devamını da sağlayarak tekrar yaşanabilir kentler oluşturulması çok önemli. Eğer sadece tarihi yapıları restore edilirse bu şehirler turizme hizmet eden, turistik izleme rotalarına indirgenir. Halbuki Antakya, Adıyaman ve zarar gören tüm şehirler bundan daha fazlası.”

Köylerdeki kültür varlıkları da korunmalı

Deprem öncesinde uygulanan restorasyon hatalarının tekrarlanması gerektiğini vurgulayan Kuban, restorasyonda mevcut mevzuat ve kurulların yeniden değerlendirilmesi gerektiğini savunarak, şöyle dedi;

“Doğru kararların en hızlı alınması için uzman isimlerin de kurullara dahil edilmesi önem taşıyor. Bölgede yoğun yıkım kararları alınması karşısında acele kararlar verilmekten kaçınılmalı. Kültür varlığı tescilli olmayan özellikle kırsal bölgelerde pek çok kültür varlığı var. Bu kültür varlıklarının da korunması, toplumsal hafızanın ve geleneksel köy yaşantısının belgesi özelliğini gösteren kırsal yapıların korunması önemli bir çaba olacak.”

ICOMOS bünyesinde Vakıflar Genel Müdürlüğü ile birlikte mimarlar Esra Balcı, Nisa Semiz, Süheyla Koç, Erkan Kambek; inşaat mühendisleri Umut Almaç, Emre Kışal ve Ahmet Türer deprem bölgesinde koruma uzmanı olarak çalışmalarına devam ediyor. ■

Fotoğraf: DepoPhotos

Deprem bölgelerinde sivil dayanışma

Kahramanmaraş merkezli deprem sonrasında oluşturulan sivil inisiyatifler de kendi imkânlarıyla depremzedelerin yardımına koşuyor. Gaziantep'te Sarıfakıoğlu öncülüğünde kurulan "Gönüllüler Evi"nde günde iki öğün yemek yaklaşık 3 bin kişiye dağıtılıyor. Sarıfakıoğlu, çocuk ve yetişkinler için rehber ve psikologlara ihtiyaç duyulduğuna işaret etti. Depremden yaklaşık 15 dakika sonra 15 kişinin harekete geçmesiyle oluşturulan Osmaniye'den Toprakkale Yardımlaşma Grubu kurucularından Acı, en çok ihtiyacın çadır olduğunu tespit ettiklerini vurgulayıp yaklaşık 30 çadır yapmayı planladıklarını bildirdi.

 Serkan Talan

27 Mart 2023

6 Şubat'ta Kahramanmaraş merkezli 7.7 ve 7.6 şiddetindeki deprem sonrasında özellikle resmi kurumların yetersiz veya eksik kaldığı yerlerde vatandaşlar, dernekler ve sivil inisiyatifler, kendi imkânlarıyla yardım grupları oluşturup deprem bölgelerinde yardıma koştular.

Bu yardımlara en güzel örnek, depremin etkilediği illerden Osmaniye'nin Toprakkale ilçesinde bir grup genç tarafından oluşturulan Toprakkale Yardımlaşma Grubu. Bir diğer örnek ise Gaziantep'te yaşayan Dilek Sarıfakıoğlu öncülüğünde bir grup kadın ve erkek tarafından oluşturulan "Gönüllüler evi".

Günde 3 bin kişiye, iki öğün yemek dağıtımı...

Sosyal hizmet uzmanı ve anne-çocuk evi gönüllüsü Sarıfakıoğlu, Gaziantep'i de etkileyen deprem sonrası harekete geçen isimlerden. Gaziantep Güvenevler Mahallesi'nde, mahalle sakinleri ile hemen "Gönüllüler evi"ni harekete geçirdiklerini,

insanlara yardım etmeye çabaladıklarını aktaran Sarıfakıoğlu, burada yaklaşık 3 bin kişiye, günde iki öğün yemek dağıtımını yapıldığını belirtti. Sarıfakıoğlu, çalışmalarını hakkında şunları anlattı:

"Deprem sonrası insanlar, bir şişe su bulamıyordu. Hemen bir mutfak kurmak istedik, saha taraması yaptık. Ayakta duran bir anaokuluna gittim, 'Bana bir mutfak verir misiniz?' dedim. Verdiler. O anda gönüllü arkadaşlarla hemen mutfak kurduk. Şu anda 3 bin kişiye 2 öğün yemek

veren bir mutfağımız var. Ayrıca depremzedelerin ilaç ihtiyaçlarını da karşılıyoruz. Şu anda bebek maması, kadın pedi gibi ürünleri birçok deprem bölgesine gönderdik. Herhangi bir kamu kurum ve kuruluşundan destek almadan, kendi imkânlarımızla bulduğumuz sponsorlarla, 30 kişilik gönüllüler ekibi kurduk.

Mahallemiz olan Güvenevler Mahallesi'ndeki kadın, yaşlı ve erkek bu gönüllüler grubunda var. Kimse-den bir şey beklemedik, hemen biz kendimiz harekete geçtik. Çünkü

depremzedelerin acil ihtiyaçları var, bekleyecek zamanımız yoktu. Yaklaşık 30 arkadaşımızla insanlara yardım ulaştırıyoruz. Yoruluyoruz saat 2 de yatıyoruz ama tatlı bir yorgunluk bunlar.”

“İnsanlar gerçekten ruhen de yıkılmış durumda”

Gaziantep'te acı bir tablo yaşandığını, depremin ağır hasar verdiği birçok bölgeden de depremzede misafir bulunduğunu aktaran Sarıfakıoğlu, şu andaki en önemli işin, depremden etkilenenlerin ruhsal problemlerine çözüm üretmek olduğunu vurguluyor. Çocuk ve yetişkinler için rehber ve psikologlara ihtiyaç duyulduğuna işaret eden Sarıfakıoğlu, sözlerini şöyle tamamladı:

“Deprem yaralarını maddi olarak sarıyoruz. Ancak şu anda ruhsal olarak da iyileşmeye ihtiyacımız var. Bununla ilgili de bir çalışma yapıyoruz. Çünkü insanlar gerçekten ruhen de yıkılmış durumda. Acilen eski hayatımıza dönmemiz gerekiyor. Bunun için rehberlik hizmeti yapacak gönüllü psikolog arayışına girdik. İnşallah en kısa sürede bu acıları birlikte dayanışma ile atlatacağız.”

Toprakkale Yardımlaşma Grubu, depremden 15 dakika sonra kuruldu

Depremin vurduğu Osmaniye Toprakkale ilçesinde de gençler, WhatsApp'ta oluşturdukları yardım grubu ile ilçelerine sığınan depremzedeler olmak üzere Osmaniye merkez, Nurdağı, İslahiye, Hatay ve Kahramanmaraş'tan gelenlerin yardımına koştu. Depremden yaklaşık 15 dakika sonra 15 kişi, hemen bölge taraması yaparak harekete geçiyor. Toprakkale Yardımlaşma Grubu, topladıkları yardımları depremzedelere ulaştırarak depremin yaralarının sarılmasına destek olmaya devam ediyor. Örnek bir harekete imza atan Toprakkaleli yardımseverler, nerede depremzedelerin ihtiyacı var ise oranın ihtiyacını gideriyor. Ayrıca grup, Toprakkale'ye dışarıdan gelen yardımların taşınması için de gönüllü olarak Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), kaymakamlık ve belediye gibi kurumlara hizmet veriyor.

Grubun ilerleyen günlerde, TÖDER adıyla resmileşerek dernek statüsüne kavuşacağını, olası felaketlerde daha hızlı bir şekilde yardıma koşmayı planladıklarını duyuran Toprakkale Yardım Grubu kurucularından Fettah Acı, depremin büyüklüğünün ciddiyetini ilk önce anlamadıklarını, enkazları gördükleri zaman idrak edebildiklerine dikkat çekti. Acı, çalışmalarıyla ilgili şu bilgileri verdi.

“Deprem sonrası hemen harekete geçtik. İlk anda deprem bölgesi Osmaniye'de enkaz çalışması ile arama kurtarma faaliyetine katıldık. Ardından WhatsApp grubumuz büyüdü. Burada herkes koordineli bir şekilde çalışıyor. Kimin ne ihtiyacı varsa burada belirlenip hemen bu ihtiyaçlar temin ediliyor. Sağ olsun herkes özveri ile çalışıyor. Şu anda 250'nin üzerinde farklı mesleklerde kişi grubumuzda koşturuyor. Hiç kimsenin yardım dışında bir beklentisi yok. Nerede kimin ne ihtiyacı varsa grup üzerinden bu problemleri çözüyoruz. Bizler, ilçe olarak depremzede olmadık. Ancak depremden yara alan bölgelere gıda, bebek maması, bebek bezi, ayakkabı, battaniye ve ısıtıcı gibi ürünler gönderdik. Buraya, yakınları ya da tanıdıklarının evlerine, Osmaniye başta olmak üzere çevre il ve ilçelerden çok sayıda depremzede geldi, sığındı. Bunların da ihtiyaçlarını kendi imkânlarımızla sağlıyoruz. Sağ olsun muhtarlarımız, esnaflarımız, gençlerimiz herkes elini taşın altına koyuyor.”

Depremzedeler için çadır imalatı başladı

Şu anda en çok ihtiyacın çadır olduğunu tespit ettiklerinin altını çizen Acı, sözlerini şöyle sürdürdü:

“O yüzden hemen çadır yapmak için faaliyete geçtik. Şimdi grubumuzda bu işlerden anlayan kişilerle görüştük, bunları bir araya getirdik. Yaklaşık 30 çadır yapmayı planlıyoruz. Malzemeleri aldık. Gece gündüz demeden kaynak yapıyoruz, bunların üzerine de çadır bezi hazırladık. Çadırların dikimini Halk Eğitim Merkezimiz yapacak. Hazırladığımız çadırları, öncelikle evi yıkılmış, evi hasarlı olduğu için evlerine giremeyen depremzedelere vereceğiz.” ■

Şırnak'ta bin yıllık kilise yeniden inşa edildi

Yıllar önce Türkiye'den Avrupa'ya göç etmek zorunda kalan Keldaniler, geri dönmeye başladı. Dönüşlerle birlikte Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesinde bulunan Cevizağacı (Geznex) köyündeki yaklaşık 1800 yıllık Mor Yuhanon kilisesi, köy sakinlerinin imkânlarıyla yeniden inşa edilerek ibadete açıldı.

Jıyan Erkilic

28 Mart 2023

Süryaniler'in Katolik kısmını oluşturan Keldaniler, Geznex (Cevizağacı) köyünden 1990'lı yıllarda Avrupa ülkelerine göç ettikten yıllar sonra köyelerine dönerek, tahrip edilmiş evlerini ve ibadet yerlerini yeniden inşa ettiler. 9 yıl boyunca tamamen kimsesiz kalan Geznex'te köy boşaltmalarından önce 65 olan hane sayısı günümüzde ise 17. Kış şartları çok sert olduğu için köyde üç hane kalyorken yazın ise hane sayısı yirmiye buluyor. Köy sakinleri üç yıl önceye kadar ibadetini yıkılan kilisenin yerine bir köy evinde devam ettiriyordu. Fransa'ya aynı köyden göç etmiş Keldani bir çiftin çocuklarından Çelebi Yaramış, köyde bulunan ve yaklaşık 1800 yıl önce yapıldığı tahmin edilen Mor Yuhanon Kilisesi'ni yeniden inşa ederek köy halkının ibadetine açtı.

1995 yılında can güvenlikleri olmadığı için köyünü terk etmek zorunda kaldıktan sonra 2004 yılında geri döndüğünü söyleyen Ersin Yaramış, "Köyümüzü elbette çok özliyorduk. Köye Dönüş Projesi ile birlikte artık bizler de köyümüze döndük ve yıkılan evlerimizi inşa ettik. Köye döndükten uzun bir süre sonraya kadar da yıkılmış olan kilisemizi 2019 yılında bir köy sakinimiz olan Çelebi Yaramış'ın desteğiyle yeniden inşa ettik. Çok temiz ve huzurlu bir yaşantısı olan köyümüzde mutluyuz. Tanrı'nın evinde huzur içinde dua etmek çok güzel. Bölge halkın tarafından da kilisemizi inşa etmemiz gayet güzel karşılandı ve herkes gelip ziyaret ediyor. Bu da ayrıca güzel bir duygu" diye konuştu. 2003 yılında proje ile birlikte köylerine 5 aile ile birlikte dönen Şenol Yaramış ise 9. Köy'e şu açıklamayı yaptı;

"Köyümüzün Türkçe adı Cevizağacı ve adını köyde yüzlerce ceviz ağacı olmasından alıyor. Köyden çıktığımızda ben 8 yaşındaydım ve hafızamda kalan yüzlerce ceviz ağacından sayılı ağaç kalmıştı. Aynı şekilde evlerimiz harabeye dönmüştü. Evimizin ve kilisemizin taşları bile yerinde değildi döndüğümüzde. Biz Avrupa'dan döner dönmez ev inşaatlarına başladık. Köyümüzü onarmaya ve orada yaşamaya döndük. Yıllardır kaldığımız Belçika'da kışı, köyümüzde ise yazı geçiriyoruz. Çocuklarımızı da köye götürerek kendi kültür ve tarihi-

mizi anlatıyoruz. Köyde iyi-kötü şeyler de yaşandı ve bunu sadece köydekiler değil tüm bölge halkı yaşadı. Bunları unutmaya ve geride bırakmaya çalıştık köye dönerek. Köyü terk etmek zorunda kalan aile sayısı 65 idi ama şu anda aile sayımız 250-300 arasını buldu."

Yaramış, Beytüşşebap ve çevresinin kiliseye ilgi gösterdiğini, köye döndüklerinden bu yana bölge sakinlerinden kendilerini ziyaret edenler olduğunu ifade eden Yaramış, bu ziyaretlerin kendilerini mutlu ettiğini de sözlerine ekledi. ■

Akbelen'de direniş sürüyor

Erva Gün
28 Mart 2023

İZLEMEK İÇİN
TIKLAYINIZ

Muğla'nın Milas ilçesine bağlı İkizköy Mahallesi'nde Yeniköy Kemerköy Enerji tarafından maden sahasının genişletilmesi için kesilmek istenen Akbelen Ormanı'nda yaklaşık 2 yıldır bölge halkının direnişi sürüyor. ■

Psikiyatristlerin, silah ruhsatı raporu verme sürecindeki rolü...

Silah ruhsatı almak için başvuranların özel olarak eğitildikleri, sınava tabi tutuldukları bir uygulamanın olmadığına işaret eden Dr. Yıldız, psikiyatristlerin kısa bir görüşmede, ruhsata erişim için olumlu ya da olumsuz kanaat oluşturmanın zor olduğunu altını çizdi.

29 Mart 2023

Hepimizin bildiği gibi bireysel silah ruhsatı almak için en gerekli olan kriterlerden biri de sağlık kurulu raporu. Türkiye Psikiyatri Derneği'ne göre, ateşli silah bulundurmaya isteyenlerin akıl hastası veya psikolojik ve nörolojik rahatsızlıklarının olmaması gerekiyor. Ancak silah edinenlere çoğu zaman psikiyatrik muayene uygulanmıyor bile. Silah ruhsatı almak kolaylaştı mı? Psikiyatristlerin buradaki rol ve sorumlulukları, gözlem ve şikâyetleri nedir?

Tıp tarihi ve etik alanında akademik çalışmalar yürüten, geçmişte bir süre Psikiyatrist olarak çalışan, doktora tezi, "Psikiyatristlerin Silah Ruhsatı Raporu Süreci ile Bu Süreçteki Rollerine İlişkin Etik Değerlendirme ve Görüşleri" adlı araştırması olan Dr. Abdullah Yıldız ile konuştuk.

Söz konusu doktora tezini, gündelik psikiyatri ya da hekimlik pratiğinde karşılaştığı ve gözlemlediği bazı zorluklar nedeniyle hazırlamaya karar verdiğini belirten Dr. Yıldız, şu açıklamayı yaptı:

"Amacım psikiyatristlerin silah ruhsatlandırma süreçlerinde hemen herkesten istenen sağlık raporu değerlendirme aşamasındaki yaşantılarını, rollerini ve etik olarak neler yaşadıklarını anlamaktır. Silah gibi riskli bir araca ilişkin olarak ruhsatlandırma süreçlerinde yer alanın Psikiyatristler için nasıl bir deneyim olduğu ve nasıl deneyim edinildiği konusunda bir anlama ve anlaşılır kılınma çabasıydı. Bu bizzat kendimin de yaşadığı profesyonel ve bazen de ahlaki ve başka kaygıların da kısmen bir yansıması olabilir. Yani bir yandan intihar gibi silahın ciddi düzeyde risk olduğu sorunları çözmeye çalışırken bir yandan da bireysel olarak silaha erişim süreçlerinde rol almak hep ilginç bir paradoks gibi görünmüştü. .

Çok özetle söylemem gerekirse, silahların özelliklerine göre değişebilmekle birlikte ruhsatlandırma konusunda elbette beklenebileceği şekilde nihai yetki ve karar idari birimlerde, bu da polis teşkilatı ve bağlı olduğu İçişleri Bakanlığı gibi idari birimler demek. Kendi geçmiş deneyim ve çalışmamızda ortaya çıkan söylemler ile bazı literatür bilgileri ışığında, genel olarak silaha başvuran daha doğrusu ruhsata başvuran bireylerin, idari birimlere başvurdukları, sonrasında kendilerinden sabıka kaydı ve ruhsata ilişkin ücretleri içeren kimi belgeler istendiğini biliyoruz. Bunun dışında başvuranların özel olarak eğitildikleri ya da sınava tabi tutuldukları bir uygulama yok maalesef. Neden maalesef diyorum? Aslında gelişmiş pek çok ülkede, silaha erişim sınırlandırılmak istenen bir sorun alanı olarak görülüyor. Bunun yanında da ruhsata başvuran bireylerin çeşitli eğitimlerden ve sınavlardan geçmesi istenebiliyor. Tüm bu süreç, polis teşkilatları içindeki özel birimlerce, bazı ülkelerde de yine bu birimlerdeki yetkili memurlarca yürütülüyor. Ülkemizde maalesef bu türden bir uygulama yok."

Silaha erişim konusunda ciddi sınırlamalar olması gerekiyor

Psikiyatristlerin mesleklerinin doğasının insanla sıkı ilişkileri gerektiriyor

olması nedeniyle zaten belli zorluklar taşır ve psikiyatristler de bu konularda yetkin bireylerdir.

Silah ruhsatı almak için başvuran kişilerin ne gibi süreçlerden geçtiği ve psikiyatristlerin hangi aşamada devreye girdiği konusunda Dr. Yıldız, "tecrübe ile bilenmiş" gözlemlerini şöyle anlattı:

"Av tüfeği ruhsatları için aile hekimleri, diğer silahlar için ise tam teşekküllü bir kamu hastanesinden başvuran bireyin silah ruhsatı alması konusunda sakınca olmadığına ilişkin sağlık raporu almak ve bunu daha önce bahsettiğim idari birimlere sunmak gerekiyor. Psikiyatristler, bu süreçte, yani sağlık kurulu raporu aşamasında devreye giriyor. Konuyu biraz daha açmak gerekirse, sonuçta silah ruhsatına başvurmak isteyen her bir birey, aile hekimi ve çoğu durumda da psikiyatristle karşılaşmış oluyor. Aile hekimleri, bana kalırsa haklı sayılabilecek kaygılarla başvuranları genellikle yine tam teşekküllü birimlere ya da psikiyatristlere yönlendirebiliyorlar. Silah gibi bir konuda bir bireye kendi başına rapor vermek zor görünse gerek.

Bir kere psikiyatristlerin, silah ruhsatına ilişkin değerlendirmeleri, büyük ölçüde gündelik hastane uygulamalarının hengâmesi içerisinde gerçekleştirdikleri anlaşılıyor. Değerlendirme sürecine ayrılan zaman, son derece sınırlı... Hem

başvuranların hem de kurumların beklentisi, bu sürecin hızlıca tamamlanması yönünde. Bu durum, silah ruhsatında değerlendirici konumundaki psikiyatristleri hem mesleki, hem ahlaki, hem de duygusal olarak zorluyor. Zira kısa bir görüşmede, silah ruhsatına erişim konusunda kolayca olumlu ya da olumsuz bir kanaat oluşturmak zor. Bu, insan ruhsallığı ve davranışlarıyla ilgili bir alanda çalışıyor olmakla ilgili temel bir zorluk. Biraz da psikiyatri disiplinin kendine özgü özelliklerinden kaynaklanıyor.

Silah ruhsatlandırma mevzuatının muğlak tanımları, tehlikelilik ve psikiyatrik hastalıklar gibi konuları bir arada içermesi de, psikiyatristler üzerinde vicdani bir baskıya neden oluyor. Örneğin araştırmaya katılan psikiyatristlerin neredeyse tamamı, bireysel silahlanmanın yaygınlaşmasına olumsuz bakmakta ve silahın güvenlik güçleri ile sınırlı olması gerektiğini düşünüyor. Buna karşın oldukça fazla kişinin silah ruhsatına başvurması, onları kaygılandırıyor. Aynı zamanda bu sürecin bir parçası olmak da bu kaygıya ekleniyor. Kısa sürede yapılan değerlendirmelerin niteliğine ilişkin bir kaygı da var. Psikiyatristler öncelikle silaha erişimin ciddi bir şekilde sınırlandırılması, konuya ilişkin multidisipliner değerlendirme süreçlerinin olması gerektiğini belirtiyorlar.

Ruhsata ilişkin başvuruların olumsuz değerlendirilmesinde, genellikle sağlık sistemi veya hekimler sorumlu olarak görülüyor. Gerçekte nihai karar ve sorumluluk, idari birimlerde (polis teşkilatında) olsa da sanki silaha erişime engel olan psikiyatrist ya da hekimmiş gibi bir algı ortaya çıkıyor. Biliyorsunuz hekimler, şiddet riski altında çalışıyorlar. Bu açıdan silah ruhsatı raporuna ilişkin değerlendirme süreçleri, psikiyatristleri başvuranlarla karşı karşıya kalma açısından kaygılandırdığından son derece yalnız ve korunaksız hissettikleri bir süreç olarak deneyimleniyor. Oysa bazı psikiyatristlerin de belirttiği gibi aslında gerçekte yaptıkları bir bilirkişilik hizmeti ancak sanki ruhsatı veren kendileriymiş gibi bir izlenimden bahsetmek mümkün.

Ruhsatlandırma süreçlerinde, sağlık sistemi ve psikiyatristlerin, doğrudan bir şekilde bu denli önemli bir rol üstlendiği bir örneğe dünyada rastlamak zor. Belli durumlarda hekimler idari birimlerle işbirliği yapabiliyorlar. Ancak her bireyin

psikiyatristçe değerlendirildiği bir sisteme, en azından araştırmamız sırasındaki literatür taramasında rastlamadık. Yani ülkemiz, bu açıdan ilginç bir örnek gibi görünüyor. Araştırmamıza katılan psikiyatristlerin bize söylediği en temel şey, silah ruhsatı raporu değerlendirme sürecinde yer almanın psikiyatristleri mesleki, ahlaki ve duygusal olarak zorladığı gerçeği.

Bir taraftan bir hakkı kullanmak isteyen bir birey, diğer taraftan da bunu değerlendirmesi istenen ve bir sorun olup olmadığını değerlendirmesi gereken biri var. Bu değerlendirme, neredeyse ruhsatlandırma sürecinin en önemli basamağını oluşturuyor. Daha önce belirttiğim gibi başka bir eğitim ya da sınav basamağı yok. Bazı ülkelerde bu türden basamaklar mevcut.

Bu durumda bir psikiyatristin normal mesleki etkinliklerinin ötesine uzanan sorunlarla karşılaşma olasılığı artıyor. Buna gündelik pratiğin zorlukları ve yoğun iş yükünü eklediğinizde zorlanma kaçınılmaz hale gelebiliyor.

Elbette silaha erişimde sıkı değerlendirme önemli bir gereksinim. Ancak bunun gerçekçi ve uygulanabilir olması gerekiyor. Bunun da yolu, psikiyatristler için, öncelikle silaha erişime ilişkin sınırlayıcı politikalar ile pek çok paydaşın yer aldığı, sorumlulukların uygun biçimde belirlendiği ve paylaşıldığı özel değerlendirme süreçleri gibi görünüyor. Psikiyatristlerin önerisi de genelde bu şekilde. Yine sorumlulukla ilgili olarak psikiyatristlerin değerlendirdikleri kişilerin gelecekte silahla gerçekleştirebilecekleri olumsuz eylemlerle ilgili de kaygıları bulunuyor. Bazı psikiyatristler, 'En iyi şekilde değerlendirme yapsak ve hiçbir sorun bulmasak bile o insan, gelecekte olumsuz bir şey yaparsa, vicdan azabı yaşanabilir.' Bu, ahlaken ve duygusal olarak değerlendirme sürecini sorumluluk ekseninde zorlayıcı hale getiren bir deneyim elbette."

Çözüm için gerekenler...

Dr. Yıldız, ruhsatlandırma sürecinin sağlıklı yürütmesi için hem kendisi hem de konu ile ilgili görüşme yaptığı psikiyatristlerin çözüm önerilerini şöyle açıkladı:

"Silah, pek çok standart araçtan farklı olarak zarar verme potansiyeli olan bir araç. Bu açıdan önceliği sağlık ve ruh sağlığı olan bireylerin ki; bunların

önemli bir kısmının silahlanmaya karşı oldukları düşünüldüğünde bu sürecin içinde yer almak, başlı başına bir zorluk, bana kalırsa buna varoluşsal bir zorluk da denebilir. Ancak psikiyatristlerin bundan çok pratik zorluklardan bahsettiklerini, buna eklenen ahlaki ve duygusal zorluklar yaşadıklarını ifade edebiliriz. Bu açıdan en temel sorun silah ruhsatına başvuran birey sayısının fazlalığı gibi görünüyor. Yani insanlar silahı kullanılması gereken temel bir hak gibi görüyorlar ve kolayca başvuruyorlar. Bu durumda da süreçteki değerlendirmeler topluma veya bireye ilişkin koruyucu bir önlem olarak algılanmaktan çok, bir prosedür olarak algılanıyor. Oysa silah ve silahlanma konusu özenle yaklaşılması gereken bir konu olarak nitelendiriliyor psikiyatristler tarafından. Bu bağlamda psikiyatristlerin söylemlerinden ortaya çıkan çözüm önerileri anlamlı görünüyor. Çözüm önerileri açısından öncelikle vurgunun, bireysel silahlanmanın sınırlandırılması gerektiği üzerine olduğunu söyleyebilirim. Diğer çözüm önerisi ise silaha erişimin sınırlandırılması. Buna ek olarak silaha erişimin, ruhsatlandırma sürecinde özel idari birimlerde konusunda uzmanlaşmış birimlerce gerçekleştirilmesi öneriliyor. Psikiyatristler, şiddet görme riski yaşamak istemediklerini, başvuran ya da başkaları tarafından baskı görmedikleri, gündelik hastane uygulamalarının dışında, uzun izlem ve değerlendirme süreçlerini istediklerini vurguluyorlar. Kurumlar arası işbirliği ve toplumda silaha ilişkin beklenti ve yargıların değiştirilmesi de öne çıkan öneriler arasında. Psikiyatristlerin dillendirdiği öneriler, bence de anlamlı ve uygulanabilir gibi görünüyor. Bunlara şunu da eklemek gerekiyor: Bazı ülkelerde, silah ruhsatlandırma ve silaha erişim süreçlerinde aile içi, kadına yönelik şiddet gibi konular ciddiye alınan ve engel teşkil eden durumlar dolayısıyla bu konular idari birimlerin değerlendirme süreçlerine dâhil edilebilir. Yine mevcut ruhsatlı silahlarla ortaya çıkabilecek kazaları önlemeye yönelik uygulamalar önemli. Özellikle çocukların silaha erişmemesi ya da evdeki ruhsatlı silahların başka bireylerce kullanılmaması için silahların saklanması ve sorunlu durumlarda idari birimlerce teslim alınması gibi uygulamaları da gündeme almak gerekli olabilir." ■

Deprem bölgesinin ötekileri:

Göçmenler, çingeneler...

Kahramanmaraş merkezli iki büyük depremin etkilediği 11 ilde yaşayan göçmen ve çingene gibi topluluklar, depremden sonra gelişen nefret söylemine maruz kaldı.

Senol Balı

29 Mart 2023

Hepimizin bildiği gibi bireysel silah ruhsatı almak için en gerekli olan kriterlerden biri de sağlık kurulu raporu. Türkiye Psikiyatri Derneği'ne göre, ateşli silah bulundurmaya isteyenlerin akıl hastası veya psikolojik ve nörolojik rahatsızlıklarının olmaması gerekiyor. Ancak silah edinenlere çoğu zaman psikiyatrik muayene uygulanmıyor bile. Silah ruhsatı almak kolaylaştı (rıldı) mı? Psikiyatristlerin buradaki rol ve sorumlulukları, gözlem ve şikâyetleri nedir?

Tıp tarihi ve etik alanında akademik çalışmalar yürüten, geçmişte bir süre Psikiyatrist olarak çalışan, doktora tezi, "Psikiyatristlerin Silah Ruhsatı Raporu Süreci ile Bu Süreçteki Rollerine İlişkin Etik Değerlendirme ve Görüşleri" adlı araştırması olan Dr. Abdullah Yıldız ile konuştuk.

Söz konusu doktora tezini, gündelik psikiyatri ya da hekimlik pratiğinde

karşılaştığı ve gözlemlediği bazı zorluklar nedeniyle hazırlamaya karar verdiğini belirten Dr. Yıldız, şu açıklamayı yaptı:

"Amacım psikiyatristlerin silah ruhsatlandırma süreçlerinde hemen herkesten istenen sağlık raporu değerlendirme aşamasındaki yaşantılarını, rollerini ve etik olarak neler yaşadıklarını anlamaktır. Silah gibi riskli bir araçla ilişkin olarak ruhsatlandırma süreçlerinde yer almanın psikiyatristler için nasıl bir deneyim oldu 6 Şubat 2023'te merkez üssü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesi olan 7,9 büyüklüğündeki depremden 9 saat sonra Elbistan ilçesinde 7,6 büyüklüğünde bir deprem meydana gelmişti. Depremler, 11 ilde binlerce can kaybına, on binlerce yaralanmaya ve milyarlarca liralık maddi hasara neden oldu. Güncel rakamlara göre (14 Mart), 48 bin 448 kişi hayatını kaybetti, hayatını kaybedenlerin 6 bin 660'sının ise yabancı uyruklu olduğu açıklandı.

Malatya'dan Maraş'a kadar depremedelilerin neredeyse tamamında bir

çaresizlik ve kimsesizlik duygusu hâkimdi. Özellikle ilk günlerin o kaotik şartlarında herkes, kendi başının çaresine bakma telaşı taşıyordu. Bu kimsesizlik ve sahihsizlik duygusu, deprem kentlerindeki göçmenler, çingeneler, abdallar gibi topluluklar açısından daha katmerli bir hal alıyor. Özellikle yok sayılma ve ayrımcılık çok belirgin bir şekilde sürüyor. Onların yaşadığı mahallelere daha az yardım gidiyor, kendi başlarının çaresine bakmaya çalışıyorlar. Çoğu, kamu, sivil toplum örgütleri ve yardımseverlerin yardımlarının dağıtıldıkları alanlara alınmıyorlar.

Önemli bir göçmen nüfusunun yaşadığı kentlerde etkili olan depremin ilerleyen günlerinde ana akım medyada, göçmenlerin yağma olaylarına katıldığı şeklindeki haberler, onlara dönük bir "cadı avına" evrilebilirdi. Nitekim göçmen olduğu belirtilen birkaç gencin işkenceye uğradığı görüntüleri de sosyal medyaya düştü. Bu durum, deprem yaşamış göçmenleri belki de deprem kadar çok ürkütüyordu. Daha da fazlası,

yabancı olan herkese yağmacı gözüyle bakılmaya başlanmıştı ilk günlerin o kaos dolu atmosferinde.

Göçmenlerde büyük bir korku hâkim

Göçmenler, bu korkudan dolayı daha çok öbekler halinde ortak hareket etme eğilimi içine girdi. Kendi imkânlarıyla barınacak yer kurmaya çalışan bazı göçmenler, buralardan ayrılmamaya gayret ediyordu. Yemek ve diğer ihtiyaçlarının dağıtıldığı yerlere kalabalıklar şeklinde girmemeye çalışıyorlardı. Çoğu ise bulduğu ilk fırsatta deprem bölgesini terk ederek başka kentlere göç etti.

Göçmenlerin kaldığı çadırların bir kısmına bayrak asıldı

Atatürk Bulvarı'nda kurdukları bir naylonun altına sığınan Suriyeli El Adbullah ve El Ramadan aileleri depremden etkilenenlerden. İki aile beraber kalıyor ve olabildiğince kaldıkları yerden ayrılmamaya çalışıyor. 8 yıl önce Suriye'den Türkiye'ye gelen 14 kişilik aile, kurdukları düzenin bu sefer de depremle yerle bir olduğunu dile getiriyor. Görüşmeye devam ettiğimiz ailenin daha sonra, Mersin'e göç ettikleri bilgisini aldık.

Adıyaman'daki Çingenerler, kurdukları çadırlarda bir arada...

Depremden etkilenen Çingenerler de ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtiyorlar. Deprem sonrasında da kendilerine yönelik karşıtlık ve önyargılar nedeniyle yağmalama, hırsızlık olaylarında ilk önce Çingenerler, hedef gösterildi, suçlandı, şiddete uğradı, yaftalanıp linç edildi.

Adıyaman'da sayıları 10 bini aşan ve mevsimlik işçi olarak çalışan çingenerlerin kaldığı evler de ya hasar gördü ya da yıkıldı. Birkaç aile bir araya gelerek kent merkezindeki boş arazilerde çadırlar kurdu ve bazı ihtiyaçları kendi dar imkânlarıyla karşılamaya çalıştı.

Kayalık Mahallesi'nde çoğu akraba olan yirmiyeye yakın ailenin kaldığı çadırlara uğruyoruz. Önce burada bulunan Adıyaman Öz Romanlar Derneği Başkanı Fevzi Konaç karşılıyor bizi. Daha sonra görüştüğümüz aile bireyleri, önceki yaşamlarını anlatarak daha önce yarı göçmen olduklarını, şu an evlerinin zarar görmesiyle tam göçmen olduklarını vurguluyorlar. Çingenerler, bahar aylarında fındık, çay, kayısı ve pamuk toplamak için gittikleri kentlerden sonbahara doğru dönüyordu.

Çingenerler, yaşadıkları çadırları kendi imkânlarıyla yapmışlar

Depremin ardından buldukları naylon branda ile barınacak yer yapmaya çalışan Suriyeli El Adbullah ve El Ramadan aileleri

Depremden sonra yaşanan "yağma" iddialarından rahatsızlar...

Çingenerlere göre, dağıtılan yardımlarda kendilerine dönük ciddi bir ayrımcılık yapılıyor. İşte bu dışlayıcı yaklaşım nedeniyle çoğunlukla herkesten uzak yerlerde çadırlarını kuruyorlar. Depremden sonra özellikle sosyal medyada dillendirilen "yağma" iddialarına dikkat çeken çingenerler, masum yere suçlandıklarının altını çiziyorlar.

Konuştuğumuz Nazlı Konalca isimli kadın, uğradıkları ayrımcılığı şu sözlerle aktarıyor:

"Yemegimiz yok. Yemek için gittiğimizde bize, 'Siz çingenesiniz, Karaçişiniz' diyip bizi ayrı yerde tutuyorlar. Su istediğimizde yine aynı şekilde, 'Her birine bir küp su verin' diyorlar ya da bize 'Siz de gelin alın' demiyorlar. Bize yardım etmiyorlar. Herkese çadır ve konteyner vermeye başladılar bize getirmediler. İçinde banyo yapacağımız bir yer yok. Çadırlara kaldık. Bize de temiz bir yer versinler. Biz hak etmiyor muyuz?"

Deprem bölgesinde yaşanan hırsızlık ve yağma olaylarından da kendilerinin sorumlu tutulduğundan yakınan Konalca, "Ayrımcılık yapılıyor. Uzak yerlerden gelip burada hırsızlık yapılıyor ama suçlanan biz oluyoruz. Ama biz öyle şeyler yapmıyoruz" sözleriyle suçlamalara itiraz ediyor. Şu ve nasıl deneyim edildiği konusunda bir anlama ve anlaşılır kılınma çabasıydı. Bu bizzat kendimin de yaşadığı profesyonel ve bazen de ahlaki ve başka kaygıların da kısmen bir yansıması olabilir. Yani bir yandan intihar gibi silahın ciddi düzeyde risk olduğu sorunları çözmeye çalışırken bir yandan da bireysel olarak silaha erişim süreçlerinde rol almak hep ilginç bir paradoks gibi görünmüştü. ■

İstanbul'dan deprem göçü

11 ili etkileyen Kahramanmaraş merkezli deprem sonrasında artan kaygı ve korku, başta İstanbul olmak üzere yüksek riskli şehirlerde yaşayanları, Ankara gibi güvenli alanlara yönlendiriyor. Ankaralı emlakçılar, son günlerde İstanbul'dan gelen taleplerde artış yaşandığına dikkat çekerken, bürokraside de atama hareketliliği gözlemleniyor

Fotoğraf:
Cumhur Yetmez

29 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremin ardından Türkiye'nin demografik yapısı da değişiyor. 11 ilde büyük bir yıkıma yol açan felaket nedeniyle bölgeden batı illerine büyük bir göç yaşanırken, depremin tetiklediği kaygı ve korkular, güvenli alanlara kaçış düşüncesini güçlendirdi. Bu çerçevede deprem riski düşük olan Ankara'ya sadece felaket bölgelerinden değil İstanbul'dan da göç yaşıyor.

Deprem bölgesinden göç alan illerin başında Ankara geliyor. Resmi rakamlara göre, 200 bin, gayri resmi rakamlara göre ise 500 binin üzerinde depremden gelen İstanbul'dan da nüfus alıyor. İstanbul, aynı zamanda Kırklareli, Tekirdağ gibi illere de göç veriyor.

“İnsanlar, artık fay hatlarını takip ederek yer seçiyor”

Gayrimenkul danışmanı Selvi Erdoğan Turgut, yoğun talep nedeniyle gayrimenkul piyasasının çok hareketlendiğini, zaten yükseliş trendindeki fiyatların daha da arttığına dikkat çekti. Ev kiralardaki artışın yüzde 60'ları geçtiğini belirten Turgut, şu değerlendirmeyi yaptı:

“Deprem bölgelerinden gelenler büyük bir travma yaşadıklarından en fazla 3-4 katlı veya müstakil evlerde oturmak istiyorlar. Depremde olmayanlar da aynı şekilde rezidanslardan, çok katlı binalardan uzaklaşıyorlar. Ankara'da çok katlı bina fazla, yatay yapılaşma az. Aslında ihtiyaca yetecek ölçüde konut var. Ancak talep düşük katlılara yöneldiğinden, emlak piyasasındaki arz ve talep birbiriyle uyumuyor.

Ankara, sadece afet bölgesinden değil İstanbul'dan da göç almaya başladı. Yıkımın büyük olması, insanların bir ömür boyu çalışarak elde ettiği birikimlerini birkaç saniyede kaybetmesi korku, endişe ve kaygıları artırmış gözüküyor. Yer bilimcilerin İstanbul depremi konusundaki uyarıları, kaygıları daha da yükseltiyor. İnsanlar, artık fay hatlarını takip ederek yer seçiyor.

Deprem riski düşük bir şehir olan Ankara'ya, İstanbul'dan da göç eden oluyor. Deprem sonrasında kiralık ev ya da alım için İstanbul'dan gelen taleplerde artış gözlemleniyor. İstanbul'daki dairelerini satıp Ankara'dan ev almak isteyenler bir hayli arttı. Hatta bazıları, işleri İstanbul'da olduğu için eşini ve çocuklarını Ankara'ya yerleştiriyor. Öyle ki, sadece İstanbul'dan değil, deprem bölgeleri arasında sayılan İzmir'den de gelenler bulunuyor. Öngörümüz,

Ankara'ya yönelik göç dalgasının yükseleceği yönünde.”

“Başkent, güvenli sanayileşmenin de üssü”

Ostim Sanayici ve İşinsanları Derneği (OSİAD) Başkanı Süleyman Ekinci ise, depremin her kesimde bir kırılma yaratıp sorgulamalara yol açtığını, alışkanlıkları değiştirdiğini, felaketin büyüklüğünün gelecek planlamalarının da etkilediğinin altını çizdi.

Ankara'nın artık memur kenti olmaktan çıkarak bir sanayi havzasına dönüştüğünü, üniversitelerinden dolayı nitelikli işgücüne sahip olduğunu, organize sanayi bölgelerinde yüksek teknoloji ürünler ürettiğini vurgulayan OSİAD Başkanı Ekinci, “Başkent, güvenli sanayileşmenin de üssü oldu. Bu süreç, Ankara'yı daha da cazip hale getirecektir” dedi. Ekinci, açıklamasını şöyle tamamladı:

“Finans kesiminden, eğitim camiasından, serbest meslek mensuplarından çok fazla insanın Ankara'ya gelmek için uğraştığını, tayin istediklerini biliyorum, gözlemliyorum. Son bir-iki haftadır Marmara bölgesinde üretim yapan kimi firmaların en azından lojistik merkezleri veya irtibat noktaları için Temelli bölgesindeki organize sanayi bölgelerinden yer baktıklarını duyuyorum.” ■

Suriye’de deprem kaybı büyük

Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen bölgelerden biri olan Suriye’de arama kurtarma çalışmaları bitti. Kurtarma ve defin işlerini yürüten Suriye Sivil Savunması, hayatını kaybedenlerin kimlik tespit işlemlerini gerçekleştirdi. Suriye’de depremde ölen ve kimliği belirlenemeyen kişilerin simgesi ise, "yeşil süveter giymiş kimliği belirsiz bir çocuk" yazılı mezar taşı oldu.

Erva Gün

29 Mart 2023

Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen bölgelerden biri olan Suriye’de arama kurtarma çalışmaları neredeyse sonlandı. Suriye’de de can kaybı büyük; muhaliflerin kontrolünde bölgede 4,500’den fazla kişi hayatını kaybederken, Esad yönetiminde olan bölgelerde 1,414 kişi yaşamını yitirdi. Türkiye’de depremde hayatını kaybeden 1500 dolayında Suriyelinin de yakınları tarafından ülkelerine götürülüp, toprağa verildi. Cilvegözü ve Bab el-Hava sınır kapısı üzerinden Suriye’nin kuzeybatısına cenazeler gönderildi. Bölgedeki yardım kuruluşları ve yetkililer, Türkiye’den gönderilen cenazeler ile birlikte depremde ölen ve kimliği belirlenmeden aceleyle gömülenlerin bir kısmının kayıp olduğunu belirtti.

Kimlik tespiti nasıl yapılıyor?

Arama kurtarma çalışmalarının bitmesiyle birlikte, Suriye’de cenazelerin kimlik tespiti için farklı yöntemler kullanıldı. 9.Köy, Suriye’de hayatını

kaybedenlerin kimlik tespit işlemlerinin nasıl gerçekleştiğini derledi.

Suriye’nin kuzeyinde muhalif grupların yönetiminde olan bölgelerde kurtarma ve defin işlemlerini Suriye Sivil Savunması bilinen adıyla Beyaz Baretililer gerçekleştirdi. Hayatını kaybedenlerin kimlik tespiti için bölgedeki hastanelerde adli tıp işlemleri gerçekleştirildi. Suriye Sivil Savunması, kimliği tespit edilemeyenler için şu adımları izledi:

- Kimliği tespit edilemeyen cenazelerin fotoğrafları çekilerek her birine numara verildi.
- Kimliği belirlenemeyen tüm cenazeler için evinin yerini belli eden ve ulaşılan herhangi bir belgenin, bunlarla ilgili eşyaların veya giysilerin fotoğrafları çekildi.
- Daha sonra tespit edilebilmeleri için bunlar kaydedilip veri sisteme kayıtları yapıldı.
- Numara verilen cenazeler Türkiye’de de olduğu gibi toplu mezarlara defnedildi.

Avukatlar tarafından geliştirilen kayıt sistemi

Suriye’nin kuzeyinde muhalif grupların kontrolündeki bölgeler-

de kurulan Özgür Suriye Avukatlar Birliği, iç savaş yıllarında yıkılan binalarda enkaz altında hayatını kaybedenlerin kimliğini tespit edebilmek için bir kayıt sistemi geliştirdi. Bu kayıt sistemini yaşanan deprem sonrası kullanan Avukatlar Birliği, kimlik tespiti yaparken yakınların kayıplarını bulabilmesi için ilk olarak cenazelerin

fotoğraflarının çekildiğini belirtti. Bir sonraki aşamada cenazeler defnedilmeden önce numaralandırılarak fotoğraflar ile eşleştirilmesi gerçekleştirildi.

Sahipsiz kız çocuğu

Depremin yıkıcı etkisi ve arama kurtarma çalışmaları sürerken Suriye medyasında "yeşil süveter giymiş kimliği belirsiz bir çocuk" yazılı mezar taşı sıkça yer aldı. Suriye Sivil Savunması’nın yerel medya kuruluşlarına verdiği demeçte, çocuğun mezarının üzerine yazılanların bir takım mağdurların bedenlerini ebeveynlerinden alıp doğrudan rastgele gömmelerinden kaynaklandığını açıkladı. Sahipsiz kız çocuğunun mezarı Suriye’nin kuzeyinde Afrin’e bağlı Cinderes şehrinde bulunuyor. ■

Kapsayıcı ve güvenli bir çalışma alanı deneyimi:

Bakım odaklı iş yerleri

AB Ufuk 2020 Programı'nca finanse edilen pilot bir proje, sivil toplum ve toplumsal fayda alanlarında çalışanlar için kapsayıcı, çeşitli ve güvenli çalışma alanları yaratmayı amaçlıyor. Yaklaşık 10 ay süren projeye, 50'den fazla kişiyle odak grup toplantıları düzenlendi

Atiye Eren

30 Mart 2023

Postane ve Hakikat Adalet Hafıza Merkezi işbirliğiyle, Mart 2022'de başlayıp Ocak 2023'te sonlanan "Bakım Odaklı İş Yerleri -Caring Workspaces" isimli bir proje gerçekleştirdi. Proje kapsamında, bakım odaklı iş yerleri için bir kontrol listesi hazırlandı, Türkiye ve Avrupa'daki iyi örnekler araştırıldı, kamuoyu ile paylaşıldı. Oylamaya açılan ve kazananın ödüllendirildiği bir kampanya yürütüldü.

Sivil toplum ve toplumsal fayda alanlarında çalışanlar için kapsayıcı ve güvenli çalışma alanları yaratmayı hedefleyen projenin amacı ve proje kapsamında neler yapıldığını Hafıza Merkezi İletişim Koordinatörü Kerem Çiftçioglu ile konuştuk.

"Bakım odaklı işyeri" deyince ne anlıyoruz?

-Bakım Odaklı İş Yerleri, çalışma alanlarımızı toplumsal cinsiyet+ perspektifini öncelikle daha kapsayıcı, çoğulcu, bakım odaklı ve güvenli hale getirmeyi amaçlayan bir proje. "Bakım odaklı işyeri" dediğimizde bakım sorumluluklarının, toplumsal cinsiyet perspektifi ile adil bir şekilde ele alındığı; fiziksel olarak kapsayıcı; herkesin özgün katkı ve yaratıcılığının teşvik edildiği; fiziksel ve zihinsel sağlığın, aidiyet ve dayanışma ruhunun desteklendiği çoğulcu bir kurum kültürü ve kurumsal yapı için bakım odaklı iş yerleri anlıyoruz.

Projeyi kimler yürütüyor?

-Proje, Postane ve Hafıza Merkezi ortaklığında yürütülüyor. Avrupa Birliği (AB) Ufuk 2020 Programı tarafından finanse edilen RESISTİRE

Projesi tarafından desteklenen bir pilot proje. Postane, İstanbul Galata bölgesinde konumlanmış sosyal, çevresel ve kentsel etki odaklı bir ortak üretim alanı. Hafıza Merkezi ise ağır insan hakları ihlalleri üzerine çalışan ve hak temelli kurumlara kurumsal destek sunan bir sivil toplum kuruluşu. İki kurum insan hakları ve sosyal girişim alanlarındaki tecrübe ve ilişkilerini birleştirerek çalışma hayatımızın demokratikleşmesine katkıda bulunmayı hedefliyor.

Proje neyi amaçlıyor?

-Proje ile amacımız, iş yaşamındaki pratikleri kaçınılmaz ve derin bir şekilde dönüştüren COVID-19 salgını sonrası bu dönüşümde bakım sorumluluklarımızın eşit, kapsayıcı ve çalışanların esenliğini gözetecek şekilde ele alınmasına ön ayak olmak. Projenin öncelikli hedef gruplarını,

projenin yürütücüsü olan Postane ve Hafıza Merkezi'nin dahil olduğu ekosistemler olan hak temelli çalışan sivil toplum kuruluşları ve sosyal girişimler oluşturuyor.

Bakım odaklı iş yerleri için rehber, kontrol listesi, ilham veren hikâyeler ve ödül kampanyası

Proje kapsamında neler yapıldı?

-9 ay süren proje Mart 2022'de başladı ve Ocak 2023 tarihinde sona erdi. Bu süre zarfında bakım odaklı iş yerleri için bir rehber ve bir kontrol listesi hazırlandı; Türkiye ve Avrupa'daki ilham veren hikâyeler araştırıldı; konunun paydaşları ile odak grup toplantıları yapıldı; iyi örneklerin kamuoyu ile paylaşıldığı, oylamaya açıldığı ve kazananın ödüllendirildiği bir ödül kampanyası yürütüldü.

Bakım Odaklı İş Yerleri: Sivil Toplum ve Sosyal Girişimler için Bir Rehber. Bakım odaklı iş yerinin nasıl olması gerektiğini tartışmaya açıyor ve bu konuda adım atmak isteyen kurumlara referans kaynak olarak yol gösterebilecek bir kontrol listesi sunuyor. Raporunda bakım odaklı bir iş yerinin farklı boyutlarını tanımlamak için mekân, politika, program, topluluk ve iş yerinin ötesi kategorilerini, kullandık.

Bakım Odaklı Kontrol Listesi: Kişi ve kurumların aynı beş kategori altında kendilerini değerlendirebilecekleri 81 soruyu içeriyor. Şu ana kadar bu kontrol listesini sivil toplum ve sosyal girişim sektörlerinden 70 kişi doldurdu.

Türkiye ve Avrupa'da bakım odaklı iş yeri pratikleri ile öne çıkan 25 ilham veren hikâyeyi, caringworkspaces.org websitemizde derledik. Bu derleme içinde farklı alanlarda faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşları, kooperatifler ve özel sektörden kurum bulmak mümkün.

Bakım Odaklı ödülün sahibi: Kafessiz Türkiye

Son olarak proje kapsamında, Bakım Odaklı İş Yerleri Ödülü kampanyası yürüttük. Kampanya ile amacımız kurumların idari ve kurumsal pratiklerini bakım odaklı bir şekilde dönüştürmeleri konusunda cesaretlendirici olmak ve başarılı işyeri pratiklerini ödüllendirmek. Kampanya çerçevesinde takipçilerimize ilham

veren iş yerlerini bizimle paylaşmaları için bir çağrı yaptık. Bu çağrımız sonucunda 17 kurum önerisi aldık. Bir seçici komite eşliğinde, bu adayları 7'ye indirdik. Daha sonra bu 7 aday için bir kamuoyu oylaması yürüttük. Sonuç olarak Bakım Odaklı Ödülünün sahibi en çok oyu alan Kafessiz Türkiye kampanyası oldu.

Diğer adaylar Barselona merkezli bir sosyal inovasyon kolektifi aquí, Kırmızı Şemsiye Derneği, 17 Mayıs Derneği, Kaos GL Derneği Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği ve İrlanda'dan Family Carers Ireland oldu. Tüm adaylar hakkında detaylara <https://caringworkspaces.org/> adresinden ulaşabilirsiniz.

Türkiye'de bakım odaklı işyeri yaklaşımı hakkında ne söyleyebilirsiniz, projeyi uygularken neler gözlemlediniz?

-Proje sürecinde bakım, iyi olma hali ve esenlik gibi kavramların iş yerinde giderek artan bir önem kazanmaya başladığını gözlemledim. Türkiye'de özellikle sivil toplum ve sosyal fayda sektörlerinde çalışan insanların, iş yerlerini bakım sorumluluklarını odağa alacak şekilde dönüştürmek için ciddi bir mesai harcadığını görüyoruz.

Sivil alanda özellikle LGBTİ+ ve feminist örgütlenme deneyimlerinin bu anlamda kilit kazanımları ve tecrübeleri olduğunu görüyoruz. Toplumsal cinsiyet temelli güç ilişkilerini sorun etme geleneği olan bu hareketler, kendi örgütlenmeleri sonucu oluşturdukları işyerlerinde bu güç ilişkilerinin yarattığı eşitsizliklerin farkında olarak bunlara yönelik mekanizma ve politika üretiyorlar.

Örneğin Kaos GL'nin Türkiye insan hakları örgütlenmesi içinde bu anlamda kilit bir rolü olduğunu görüyoruz. Dernek Türkiye'deki İnsan Kaynakları Yönetim Standartları ve İdari Usuller Belgesi'nde regl izni tanıyan ilk kurumlardan biri. Aynı zamanda 2018 yılından bugüne "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Ana Politika, Plan ve Programlara Yerleştirme ve Yaygınlaştırma Anlayışı", "Şiddeti İzleme ve Önleme Politika Belgesi", "Mobbing Belgesi" ve "Esenlik Belgesi" gibi birçok politika belgesini organik bir süreçte hazırladı ve alanda bu konuda diğer kurumlara aktardıkları bir tecrübe biriktirdiler.

Proje süresince aynı zamanda sivil toplum ve sosyal girişim alanlarından 50'den fazla kişiyle odak grup toplantıları düzenledik. Yürüttüğümüz araştırma sürecinde, 22 sivil toplum kuruluşundan (STK) kurumlarında, ne tür bakım odaklı politika ve programlar olduğunu sorduk. Bu süreçte elde ettiğimiz bilgi bize, Türkiye geneli olmasa da sosyal fayda, sosyal adalet ve insan hakları gibi alanlarda çalışan aktörler açısından bazı gözlemler yapma imkânı verdi.

Çalışma mekânlarının erişilebilirliği ve mekânların tasarımında katılımcı yöntemler yetersiz

Burada öne çıkan sorunlardan biri, çalışma mekânlarının erişilebilirliği ve mekânların tasarım sürecinde katılımcı yöntemlerin uygulanmasının önemi. Hem anket formunda hem de odak grup görüşmelerinde, kurumların bu konuda çok yetersiz olduğu ortaya çıktı. Bir başka öne çıkan konu, proje bazlı çalışma koşulları ve finansal sürdürülebilirliğin fonlar ve bağışlarla sağlanması nedeniyle çalışanların ekonomik ve sosyal haklarında yaşanan sıkıntılar. Düşük ücret, muğlak iş tanımları, sosyal hakların verilmemesi, mobbing, psikolojik destek ihtiyacını karşılamaması güvencesiz çalışma koşullarını doğuruyor. Kurumların uyum sağlaması gereken bir başka konu, yasal olarak tanınmış olan izinlerin toplumsal cinsiyet+ perspektifi ile daha kapsayıcı bir şekilde tanımlanması. Bu bağlamda odak grup tartışmalarında çeşitli izin hakları, en çok da ebeveynlik izni, menstrüel izin, refakatçi izni, sağlık izni, kariyer molası/arası ve yas izni gündeme geldi. ■

Kerem Çiftçioglu

Çorlu tren katliamında

Adalet bekleyişi sürüyor

Çorlu tren kazasının üzerinden yaklaşık 5 yıl geçti, ancak davanın 21 Mart'ta gerçekleşen 14. duruşmasında karar çıkmadı.

Ozan Gençoğlu

30 Mart 2023

8 Temmuz 2018 tarihinde Tekirdağ Çorlu'da 7'si çocuk 25 kişinin hayatını kaybettiği, 340 kişinin de yaralandığı kazada 13 sanığın "taksirle bir veya birden fazla kişinin ölümüne ve yaralanmasına neden olma" suçundan tutuksuz yargılandığı dava, 14. duruşmasında da aileleri memnun eden bir sonuç çıkmadan 19 Temmuz'a ertelendi.

Kazada yakınlarını kaybeden aileler bir önceki duruşma öncesinde olduğu gibi Çorlu Santral önünden duruşmanın gerçekleştiği Çorlu Halk Eğitim Merkezi önüne kadar sloganlar ve dövizlerle yürüyüş yaptı. Dönemin TCDD Genel Müdürü İsa Apaydın ve Ulaştırma Bakanı Ahmet Arslan'ın fotoğraflarının da yer aldığı dövizler "adalet istiyoruz, gün gelecek devran dönecek katiller halka hesap verecek" sloganlarıyla taşındı.

Oğlu Hakan Sel ve torunu Oğuz Arda Sel'i katliamda kaybeden dede Necmettin Sel, kazayı vatandaş değil de üst makamların yakınları geçirseydi adaletin çoktan yerini bulacağını savunarak, yaşanan adaletsizliğe tepki gösterdi. Sel, "Biz acıyı çekiyoruz, onlar çocuklarına sarılıyor. Biz mezarlarına sarılıyor. 5 sene oldu. Maalesef bunlarda vicdan yok. Vicdan olsaydı Yunanistan'ı örnek alıp Ulaştırma Bakanı istifa ederdi" dedi.

"Analar ağlar, sorumlular duymaz"

Kazada oğlu Oğuz Arda Sel'i kaybeden anne Mısra Öz sosyal medyada yaptığı paylaşımlarla son duruşmada dinlenen sanıkların ifadelerine dikkat çekti;

"Davada iki yeni tanık dinlendi. Bu tanıklardan bir tanesi TCDD 1. Bölge Müdürlüğünde, şu an müdür yardımcısı. Yani öyle sıradan bir görevde falan değil. Verilen ifadelerde önemli itiraflar

vardı. Biri "alt yapının hazır olmadan hizmete açıldığı" diğeri "eksik personel çalıştırıldığı" ve tüm bunların "Genel Müdürlük Sorumluluğu"nda olduğuydu. Genel olarak sanıkların verdiği "Bilmiyorum. Hatırlamıyorum. Ben emekli olmuştum. Kazadan sonra ne oldu diye bakmadım" diyenlerin ya da katliamın yaşandığı günü dahi hatırlamayanların aksine mühim ifadelerdi. "Alt yapıya yatırım yapmak çok zaman alacaktı, o yüzden yapılmadı" denildiğini bile duyduk bugün. Tüm ifadeler TCDD üst yönetimini işaret etse de, savcılık takip-sizlik verdiği için o kademeye dava yük-selemiyor."

Davanın üst yönetime yükselmesi için, sanık olarak, bu olmayacaksa tanık olarak dahil edilmeleri için gerekli itirazları yaptıklarını fakat reddedildiğini söyleyen Öz, konuyu Anayasa Mahkemesine taşıyacaklarını aktardı. "Aldıkları tek şey ödül" Duruşmanın olduğu gün (21 Mart) AK Parti'den Kars milletvekili aday adayı olan dönemin Ulaştırma Bakanı Ahmet Arslan'a da tepki gösteren Öz, şu ifadeleri kullandı:

"Ve biz tam bunları yaşarken, katliam yaşandığında Ulaştırma Bakanı olan Ahmet Arslan'ın, 28. Dönem AKP Kars milletvekili aday adayı olarak başvuru yaptığını öğrendik. Yani dokunulmazlık zırhını bir dönem daha üzerine geçirdi. Elimde kendisinin fotoğrafı "adalet" diye haykırarak, bu duruşmada yine bir tutukluluk kararı, görevden alma, istifa olmadı. Hatırlarsanız Yunanistan'da olan tren kazasında istifa

eden Ulaştırma Bakanı varken, bizim ülkemizde istifa bir yana dursun, terfi alan çalışan, mevki sahibi olan bakan, yetmeyip şirket kurup ihaleleri alarak cebini dolduran genel müdür bile var. Kısaca ceza dışında aldıkları tek şey "ödül". Yaşanan ölümlerin en büyük sebebi ise ülkemizdeki cezasızlık ve adaletsizlik. Adalet esaret altında! Ama pes etmek yok! Hesaplaşacağız! Sabır ve inatla bekliyorum."

"Yunanistan'da tren kazası oldu, bakan ertesi gün istifa etti..."

Katliamda iki kardeşi, yeğeni ve kızını kaybeden Zeliha Bilgin de Yunanistan'da gerçekleşen tren kazasını örnek göstererek, şöyle dedi:

"Afetler felakete dönüştürülüyorsa demek ki bu ülkede bir eksiklik var. Komşu ülkemiz Yunanistan'da bir tren faciası yaşandı 35 kişinin ölümüyle sonuçlanan bir faciaydı. Ulaştırma Bakanı ertesi gün istifa etti. "Ben bu sistemi yürütemiyorum" dedi. Orası Yunanistan. Bizim ülkemizde 5 yıl önce ihmallere kurban verdik. 5 yıldır kim ne yaptı? Adalet mi kurum mu TCDD mi siyaset mi ne yaptı? Hiçbir şey. Biz ulaştırma bakanının istifa etmesini beklemedik. Otursun, koltuklarında çok rahatlar. Biz dönemin genel müdürü İsa Apaydın'ın 5 yıldır ihale rekortmeni oldu. Bunu biliyor musun Türkiye? Burası Türkiye. Söylenecek çok şey var ama söyleyecek hiçbir şey yok. Yakar top oynamaya devam edelim." ■

Balıkçıların iş güvenliği çetelesi:

18 yılda 2541 iş kazası

Tehlikenin kıyısında çalışan balıkçılar iş kazalarıyla karşı karşıya. SGK verilerine göre, 18 yıl içerisinde 2541 iş kazası yaşandı. İş Güvenliği Uzmanı Ali Narin, “Kazaların sadece yüzde 2’si kaçınılmaz sebeplerden dolayı ortaya çıkıyor” dedi ve çalışma ortamındaki güvenliğin sağlanmasına ilişkin uyarılarda bulundu.

30 Mart 2023

Su ürünleri sektörünün büyümesiyle birlikte iş kazaları da arttı. Gıda ve Tarım Örgütü’nün (FAO) tahminlerine göre, dünyada yaklaşık 15 milyon kişi balıkçılık yaparak geçimini sağlıyor. İşleme tesislerinde, depolama, dondurma ve taşıma işlerinde çalışanlar da dahil edildiğinde, 25 ila 45 milyon işçi, tehlikelerle burun buruna. Sosyal Güvenlik Kurumu’nun (SGK) yayınladığı 2002 ve 2019 yılları arasındaki verilere göre 2541 iş kazası yaşanırken bunların 21’i ölüm ile sonuçlandı. Yaşanan iş kazalarının yarısından fazlasının deniz ürünleri yetiştiriciliğinde, yüzde 34,8’inin ise deniz balıkçılığında olduğu belirlendi.

“İş kazalarının yüzde 98’i aldığımız tedbirlerle önlenabilir”

9.Köy’e konuşan İş Güvenliği Uzmanı Ali Narin, “İş kazalarının yüzde 98’i aldığımız tedbirlerle önlenabilir. Nicel bir değerlendirme yapacak olursak, iş kazalarının yüzde 88’i tehlikeli hareketlerden, yüzde 10’u ise tehlikeli durumlardan meydana geliyor. Sadece yüzde 2’si kaçınılmaz sebeplerden dolayı ortaya çıkıyor. Bunun da gerçekleşmesi için bir balıkçı gemisinin olağanüstü bir fırtına, yağış gibi durumlarla karşı karşıya kalması gerekir” dedi.

Balıkçı gemilerinde yapılan çalışmaların tehlikeli sınıfa girdiğini vurgulayan Narin, şunları söyledi: “Tehlikeli sınıflarda, çalışma saatlerinin iş kazalarının yaşanmasında büyük bir etken olduğunu düşünüyorum. Bununla birlikte, iş güvenliği eğitimi almamış kapitanlar ve çalışanlar da başlı başına risk kaynağıdır. Mesleki yeterlilik belgesi almış kişiler, iş kazalarının azaltılması konusunda en önemli nedenlerin arasında olmalıdır.”

Fotoğraf: Pexels

İş güvenliği eğitiminin önemi

İş güvenliği eğitiminin ve tedbirli olmanın önemine değinen Narin, gemilerde dikkat edilmesi gerekenleri şöyle anlattı:

“İş güvenliği asla ikinci plana atılmamalıdır. Kayma ve takılmalardan kaynaklanan yaralanmalar; güvertelerin doğası gereği kalabalık, sıklıkla da ıslak olması ve geminin sabit olmaması nedeniyle, daimî tehlikelerin başında gelir. Bu nedenle güvertelerin kaygan olmayan yüzeye sahip olması gerekmektedir. Geçiş yollarında yapışkan, kaygan olmayan kaplamalar kullanılabilir.”

İş Güvenliği Uzmanı Narin, balıkçıların, kesici-delici yaralanmalar, yanıklar ve uzun vadede kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları riskiyle karşı karşıya olduğunu belirterek, “Gemilerde bulunan makineler, ekipmanlar ve teçhizatlar da önemli tehlike faktörleri arasındadır. Diğer bir tehlike ise termal konfor şartlarının sağlanmamasıdır. Güverte fazla aydınlatılırsa iş kazası yaşanabilir. Balıkçı gemilerinde bulunan büyük motorların sıcak yüzeyi ile olan temas da ciddi yanıklara sebep olur” dedi.

Yer bulma sorunu

Sosyal medya hesaplarında Ojeli Balıkçı olarak tanınan Eylem Mürenci,

9.Köy’e yaptığı açıklamada, av sahası bulmanın kıyı balıkçıları için önemli bir sorun haline geldiğini belirtti. İstenmeyen kazaların yaşanabildiğini söyleyen Mürenci, “Genelde uzun kamışlar kullandığımız için çoğu zaman sıkışık ve dip dibe atış yapmak zorunda kalıyoruz. Dolayısıyla kullanılan maket balık dediğimiz keskin iğneli balıklar ve iğneli yemler, oltasını atan ya da yanında bulunan kişiye zarar verme olasılığını doğurabiliyor” diye konuştu.

“Zehirli balıklara dikkat”

“Ojeli Balıkçı” Eylem Mürenci, balıkçılığa yeni başlayanlara şu tavsiyelerde bulundu: “Yaşanan bir diğer hadise ise kişinin ‘takım’ dediğimiz, avda kullanacağı oltasını yaparken, iğne bağlarken ya da ip keserken kullandığı makas ve maket bıçağı gibi keskin aletlerin kesici yaralara sebep olması... Bunların haricinde bazen de yakaladığımız balıklardan kaynaklı iş kazaları yaşayabiliyoruz. Örneğin Lüfer dediğimiz familya oldukça keskin dişli bir balık cinsi. Bu balıkları iğneden çıkarırken, dişleri elimize ya da parmaklarımıza zarar verebiliyor. Bir diğer husus da balıkçılığa yeni başlayan arkadaşların, ‘Trakonya’ ve ‘İskorpit’ gibi zehirli diye tabir ettiğimiz balıkların zehrine maruz kalmaları oluyor.” ■

Türkiyeli ve Suriyeli çocuklar “Gökçe”de buluştu

Türkiyeli ve Suriyeli çocuklar, "Ortak Hikâye Projesi" kapsamında hayallerini hem yazarak hem de çizerek “Gökçe” adlı kitapta buluştu. Gökçe, çocuklar tarafından yazılıp çizilen kitap olma özelliğiyle dünyada bir ilk.

Jıyan Erkalıç

31 Mart 2023

Eğitimci Aslı Gökğöz koordinatörlüğünde bir grup eğitimci ve akademisyen, Türk ve Suriyeli çocukların hayallerine dokunmak amacıyla Ortak Hikâye Projesi hazırladı. Kültür İçin Alan Programının desteği ile gerçekleşen projede, Türk ve Suriyeli çocukların hayallerinden yola çıkılarak, “Gökçe” adlı bir kitap oluşturuldu. Gökçe kitabında, hikayenin olay örgüsü ve kahramanı, kitabın resimleri çocukların ortak çalışmasıyla ortaya çıktı. Kitabın kapak tasarımında ise, proje katılımcısı çocukların parmak izleri yer aldı.

İki ayrı ülkeden, iki ayrı kültürden çocukların ortak eseri...

İki ayrı ülkeden çocukların ortaklaşa hayallerini buluşturması açısından dünyada bir ilk olan Gökçe kitabının Proje koordinatörü eğitimci Aslı Gökğöz, 9. Köy'e konuştu.

Gökğöz, çocuklarla yaratıcı yazı ve resim çizme çalışması yaptıklarını ifade ederek şunları aktardı:

“Projemizde yer alan çocuklar zaten okumayı, yazmayı ve çizmeyi seven çocuklardı. Bu anlamda onlar yapılan çalışmalara istekle katıldılar. Hikâye yazma aşamasına gelindiğinde ise çocuklar kendiliğinden bu hikâyeyi kurguladılar. Biz onlara sadece ‘Bir varmış, bir yokmuş...’ diye başlayan bir masal cümlesi verdik. Çocuklar bunu oldukça güzel bir şekilde devam ettirdiler. Bunda yazarlar ve çizerlerle bir araya geldiğimiz atölyelerin de katkısı olduğunu düşünüyorum. Geleceğin yazarları ve çizerleri olarak seslendiğimiz bu çocukların aynı zamanda çalışmak, okumak, düşünmek ve ifade etmek noktasında bu çalışmalarla bir araya gelmeleri de oldukça önemliydi.”

“Gökçe, birçok özelliğiyle dünyada bir ilk”

Projeye katılan 27 yazar çocuğun birbirlerinin cümlelerini devam ettirerek hikâye kitabını ortaya çıkardığını aktaran Gökğöz, “Çocukların başından sonuna kadar kahramanı, mekânı, olayı kendilerinin tasarladığı ve şekillendirdiği bir hikâye söz konusu. 24 çizer çocuk ise hikâyeyi resimledi. Dolayısıyla tam anlamıyla kolektif bir çalışma ve bu özellikleriyle dünyada bir ilk olma özelliği taşıyor” dedi. Hikâyenin içeriği konusunda çocukları yönlendirmediklerini, özgür bıraktıklarını vurgulayan Gökğöz, kitaba bir gökyüzünün altında beraberce yaşadığımızı vurgulamak için “Gökçe” ismini de çocukların verdiğini belirtti. Gökğöz,, “Gökçe güzel bir isim çünkü bu proje aynı gökyüzünün altında hep birlik-

te yaşadığımızı anlatmak için aslında ortaya çıkan bir projeydi aynı zamanda” dedi.

“Önyargı ve ayrımcılıktan uzak bir iletişim mümkün”

Gökgöz, farklı milletlerden çocuklarla proje kapsamında gerçekleştirdikleri atölye ve etkinliklerde “kendilerinin birbirlerinden farklı ama bir o kadar da aynı oldukları, aynı haklara sahip olduklarını, dayanışmanın, birbirlerinin fikirlerini dinlemenin, dile getirmenin, birbirlerini duyabilmelerinin” önemli olduğunu anlatmayı amaçladıklarını belirtti. Projeyi yazma aşamasındayken tek bir noktaya odaklanan bir çalışma olmasını istemediklerini vurgulayan Gökgöz, şöyle konuştu “Farklı çocukların birbirine temas etmesini istedik. Ancak gördüğümüz şey şuydu, çocuklar bu farklılığa odaklanmıyor. Çocuklar farklı kültür ve dile sahip olduklarının farkındalar ama bu onlar için önem arz etmiyor. Çocuklar birbirleriyle çok rahat iletişim kuruyorlar. Bu belki de hayatın genelinde yapmamız gereken bir şey. Bu

projeden bunu deneyimlediğimiz bir şey de buydu. Birbirlerini daha önce hiç tanımayan Türkiyeli ve Suriyeli çocuklar yan yana gelip bir oyun kurabiliyor. Çocukların dünyasında ayrımcılığa yer olmaması, önyargılardan bağımsız iletişim kurabiliyor olmaları çok güzeldi. Ve her seferinde şunu düşündük: Sanırım önyargılar, ayrımcılık biz yetişkinler olarak çocukların omuzlarına yüklediğimiz çok ağır yükler. Bütün bunlardan uzak bir iletişim mümkün.”

“Bu kitap çıktıktan sonra özgüvenim arttı”

Çok küçük yaşlarda Suriye'nin Halep kentinden savaş sebebiyle Gaziantep'e ailesiyle göç eden projenin bir başka katılımcısı olan Mariam Nasser da, proje kapsamında yapılan atölyelerde hayal gücünün ve kaleminin geliştiğini ifade etti. Nasser, “Türkiyeli çocuklarla tanışmak ve kaynaşmak bana iyi geldi. Bu kitap çıktıktan sonra özgüvenim arttı. Başka projelere de katılmak istedim. Arkadaşlarımızla bu proje sayesinde güzel bir kitap çıkarttığımız için çok

mutlu olduk. Bu sayede ailelerimiz de birbirleriyle tanışıp, arkadaş oldular. Gökçe, bütün çocukların aynı gökyüzü altında, bir arada her şeyi başarabilecekleri anlamına geliyor bence” dedi.

“Kitabın Arapça da olması çok güzel”

Projede çizer olarak yer alan Ege Mai (8) ise, birçok çizer ve yazar çocuklar bir araya gelmekten mutluluk duyduğunu belirterek şunları söyledi:

“Projede yer almak benim için çok güzeldi çünkü farklı insanlar tanıdım. Onlarla yardımlaşım ve birçok arkadaşım oldu. Kütüphanelerde çeşitli etkinlikler yaptık. Gökçe kitabımızın arkasında Arapçası da var. Anadili Arapça olan çocuklar da rahatlıkla okuyabilirler. Bence onlar için bu da çok güzel bir şey. Bu projede savaştan kaçan göçmen çocuklardan da vardı. Birlikte çok güzel bir eser ortaya çıkardık. Bence savaşlar olmamalı, barış olmalı ve bu çocuklar yurtlarından olmamalılar. Büyüklerimiz de çocuklara ayrımcılığı öğretmemeliler.” ■

Zeka ve güç satranç boksunda birleşiyor

Satranç boksı, “icat edildiği” 2003 yılından bu yana dünya çapında takipçi sayısını artırıyor. İçinde hem satranç hem boks barındırarak zekayı ve gücü aynı anda kullanmaya zorlayan bu spor, Türkiye’de de yavaş yavaş tanınıyor.

Ahmetcan Uzlaşık

31 Mart 2023

Lepe Rubingh tarafından 2003 yılında “bir araya getirilen” satranç boksunun, Türkiye’deki ilk turnuvası 2019’da gerçekleştirildi.

Korona virüs kısıtlamaları sebebiyle müsabakalarına ara verilen bu spor dalı, 2022’nin sonlarında Antalya’da gerçekleştirilen uluslararası turnuva ile tekrar adını duyurmaya başladı.

İkinci ulusal turnuvasını ise 10 Mart 2023’te Niğde’de gerçekleştirmenin hazırlıklarını yapan federasyon, Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından turnuvayı süresiz ertelediğini açıkladı.

“Türkiye’ye 2019 yılında geldi”

Satranç boksı antrenörü Furkan Derbazlar, bu sporun Türkiye’ye gelişini 9.Köy’e şu şekilde anlatıyor:

“2019 yılının şubat ayında Köksal Arıkan hocamıza bu teklif geliyor, satranç boksunun fikir mimarı olan Lepe Rubingh tarafından. Ardından bu yeni branşı Köksal hocamız kulüplere ilettili. Bizim de arasında olduğumuz farklı şehirlerden 40’a yakın kulüp Antalya’da bir tanıtım seminerine katıldı. Bu seminerde bize tüm kurallar ve sporun dünyadaki durumu aktarıldı. Bu seminere gelmiş kulüplerin yarısı bu zor sürece girmek istemedi ve geri çekildi. Fakat bu spor bize tanıtıldıktan sonra özellikle benim çok ilgimi çekti. Aynı kulüpten 4-5 antrenör gittik fakat bir tek ben devam ettim.”

“En çok sporcu çıkaran kulüp biziz”

Devam eden süreçte ekibiyle bu spora ağırlık verdiklerini söyleyen Derbazlar, bugün İstanbul’daki kulüplerinin “en başarılı ve en çok sporcu çıkaran” kulüp olduğunu aktardı. Hazırlık sürecinin ardından Türkiye’yi temsil ettikleri dünya şampiyonasına 18 sporcularının katıldığını ve turnuvada 18 madalya kazandıklarını da ekledi.

“İzleyiciler kendini sanat galerisinde hissediyor”

2019 yılında Niğde’de yapılan turnuvanın bir ilk olduğunu belirten Derbazlar, bunun tanıtım için yapıldığını belirtti. İnsanların ilgisini çektiklerini ve turnuvanın verimli

geçtiğini aktaran antrenör, sözlerine şöyle devam etti:

“Sadece şöyle bir şey oluşabiliyor, boks severler bu müsabakayı izlediği zaman satrancın hemen hızlı geçmesini istiyorlar satranç hakkında bilgileri olmadığı için; ama satranç severler iki tarafı da çok ilgiyle seyrediyor. Bu durum aslında bir elitlik yaratıyor ve izleyiciler bir boks maçındaki gerginlikten ziyade kendini bir sanat galerisinde hissediyor.”

Satranç boksunun Türkiye’ye gelmesinin ardından yakaladığı ivmeden de bahseden Furkan Derbazlar, bunda yeni bir branş olduğu için milli olmanın ve madalya kazanmanın daha kolay olduğunu ve bu vesileyle yurt dışına gitmenin cazibesinin de etkili olduğunu aktardı.

“Pandemi satranç boksunu çok etkiledi”

Furkan Derbazlar, satranç boksunun Türkiye’deki hikayesine şu şekilde devam ediyor, “2019 yılında

yakaladığımız ivme 2020 ve 2021 yıllarında bozuldu. Pandemi her alanda olduğu gibi satranç boksunu da etkiledi, hiçbir turnuva gerçekleştirilemedi ve dolayısıyla ilgi azaldı. Pandeminin ne zaman biteceği de belli olmadığı için sporcular motive olamadı ve kendilerine hedef koyamadılar. 2021 yılının sonunda bir turnuva ile geri dönmek istedik fakat hem katılım sağlayamadık hem de bütçe sıkıntıları yaşadık. 2022 yılında Antalya’da ikinci uluslararası turnuvarımızı yapabildik. Şimdi gözümüz Niğde’de gerçekleşecek ulusal turnuvarımızda.”

“Bu sporun Türkiye’de ilerlemesi çok zorlu bir süreç olacak”

Furkan Derbazlar Türkiye’de satranç boksunun geleceği üzerine 9.Köy’e şu değerlendirmelerde bulundu:

“Tüm samimiyetle söylüyorum, bu sporun ilerlemesi çok zor, kolay bir

süreç değil. Fakat ben şunu gördüm, yurt dışına çıkma ihtimali bile olmayan çocukların bu spor sayesinde bazı hayallerini gerçekleştirebildiklerini ve imkansızlıkların içinden dünya şampiyonasında kürsüye çıktıklarını gördüm. Bunlardan sonra benim çok ümidim var açıkçası. Kolay bir süreç olmayacak ama işin ucundan tuttuktan sonra olacağına inanıyorum” dedi.

Dünya şampiyonu: “Satranç bilmek boksunu da olumlu etkiliyor”

2022 Kasım’da Antalya’da gerçekleşen dünya şampiyonasının kazananı olan Ozan Önder Güzel, boksa 7 yaşında başladığını ve 10 senedir yaptığı söyledi. Satranç boksuyla Furkan Derbazlar sayesinde tanıştığını aktaran Güzel, “Satranç oynamayı biliyordum ama daha çok geliştirdim. Ayrıca boksta da çok etkili. İnsanın zihni açılıyor ve rakibini daha iyi analiz edebiliyorsun” dedi. ■

Nasıl Oynanır?

İki sporun temelde birleşimi olan satranç boks, 11 rauntluk bir sistemden oluşuyor. Rakip eşleşmesi ise boks usullerine göre yapılıyor ve aynı kilodan insanlar eşleşiyor. Daha profesyonel turnuvalarda ise aynı satranç puanına yakın insanlar birbirleriyle eşleşiyorlar. Satranç boks, 6 raunt satranç ve 5 raunt boks ile toplamda 11 raunttan oluşuyor. Birbiri ardına gelen her raunt 3'er dakika sürüyor. Önce satrançta karşı karşıya gelen rakipler, 3 dakikanın bitmesiyle eldivenlerini giyiyor. Boks raundunun ardından tekrar satrançta kozlar paylaşılıyor ve oyun bu şekilde sürüyor. Oyunun satranç kısmında da boks kısmında da kazanmak mümkün. Müsabakalar nakavt veya şah-mat ile sonuçlanırken, satranç raundunda oyuncunun süresinin bitmesi de oyunun kaybedilmesi anlamına geliyor. Eğer herhangi bir kategoride beraberlik olursa diğer kategoride fazladan bir raunt daha yapılıyor.

Fotograf: MTA

Kuşadası'nda deprem fay hattı imara açıldı!

Kuşadası'nda iki yıl önce imara açılan Kirazlı sınırındaki arazinin, MTA'nın güncellediği Diri Fay Hatları haritasına göre deprem fay hattı üzerinde bulunduğu ortaya çıktı. Kirazlı Ekolojik Yaşam Derneği Başkanı Nihat Fırat, "O alanın imara açıldığı bize haber verilseydi imza toplayabilir, dava açabilir belki engelleyebilirdik" dedi.

Büşra Çetinkaya

31 Mart 2023

Kuşadası'nda imara açılan Kirazlı sınırındaki arazinin, deprem fay hattında olduğu ortaya çıktı. Çevreciler, imar kararının başlatılan konut inşaatının durdurulması çağrısında bulundu. Kirazlı Ekolojik Yaşam Derneği Başkanı Nihat Fırat, "O alanın imara açıldığı bize ha-

ber verilseydi imza toplayabilir, dava açabilir belki engelleyebilirdik" dedi.

Maden Tetkik ve Arama (MTA) tarafından güncellenen diri fay hatları haritasında Kuşadası Kirazlı sınırında görülen fay hattının üzerindeki Eşin Group tarafından yapılan inşaat ise sürüyor. Kuşadası merkeze 5,7 km, Kirazlı kırsal yerleşim alanına 4,4 km mesafede bulunan alan, aynı zamanda Kuşadası-Kirazlı yoluna cepheli konumda bulunuyor. Kuşadası'nda bir şahsa ait

olan arazi, Kuşadası Belediyesi tarafından imara açıldı.

Kuşadası Belediye Başkanı Ömer Günel'in ise konu ile ilgili 'Ankara'dan imanı onaylatmışlar, yapacak bir şey yok. Aydın Büyükşehir Belediyesi'nin onayladığı 4 kat inşaat iznini biz 3 kata indirdik' dediği öğrenildi.

"Belki engelleyebilirdik"

Kirazlı Ekolojik Yaşam Derneği Başkanı Nihat Fırat 550 konutluk inşaat

ile ilgili 9. Köy'e konuştu. Fırat, alanın imara açıldığını sonradan öğrendiklerini belirterek şöyle dedi;

"Önce Bakanlık'tan onay alıyorlar, tarım arazisini imarlı alana çeviriyorlar. Ondan sonraki işleri de Aydın Büyükşehir Belediyesi ve Kuşadası Belediyesi hallediyor. "Bizim yapacak bir şeyimiz yoktu" diyorlar. Halbuki halka haber verip bilinçlendirebilirlerdi. İmar planlarının askıda tutulduğu bir süre var, o süre içerisinde biz köylüler olarak imara itiraz edebilir, imza toplayabilir ve dava açabilirdik. Belki engelleyebilirdik." İnşa edilecek konut sayısı belli bir sayıyı geçince ÇED raporu alınması zorunlu olduğunu da vurgulayan Fırat, ÇED raporu ne zaman alındı, nereden alındı hiç bilmiyoruz. İmar yoğunluğu var. Şu anda inşaat devam ediyor ve köylülerin mağduriyeti inanılmaz. Her gün dünya kadar kamyon gelip geçiyor, toz toprağın içinde tarım yapılamıyor" dedi.

Deprem Bilimci Prof. Dr. Ercan uyarmış

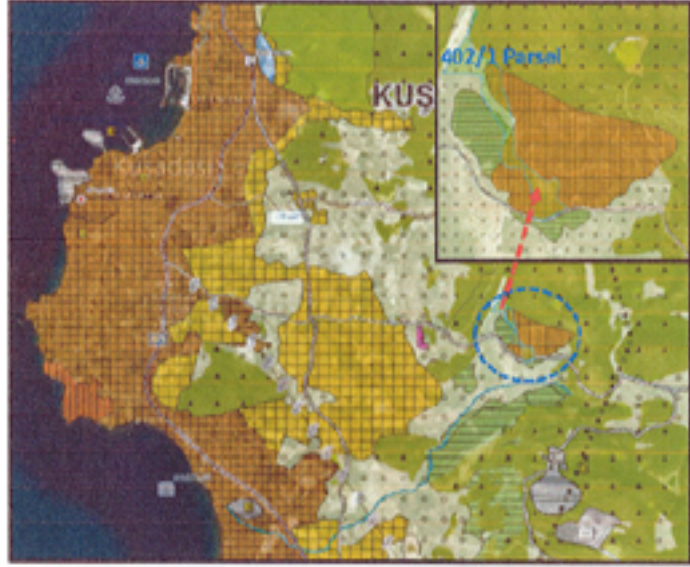
Fırat, daha önce Deprem Bilimci Prof. Dr. Övgün Ahmet Ercan ile bölgede yaptıkları gezide Ercan'ın kendisine inşaat yapılan alanın kuzeydoğusunda bulunan ve bir tarafı ormanlık bir tarafı kayalık olan bir dağ göstererek 'buna deprem kırığı deniyor' dediğini de aktardı. Önceki yıllarda 7 büyüklüğündeki bir depremden dolayı dağın ikiye ayrıldığını ve ormanlık olan alanın, kayalık olan alandan en az 5-6 metre aşağıya çöktüğünü söyleyen Fırat, bölgenin depremselliğine dikkat çekti.

Aynı zamanda 550 konutun su ihtiyacının nasıl karşılanacağını bilmediğini de dile getiren Fırat şunları söyledi:

"Şu anda o konutların su kaynağı ya Kuşadası'ndan sağlanacak ya da kendileri sondaj yapacak. Halbuki orası Devlet Su İşleri'nin sondaj yapmayı yasakladığı kapalı bir bölge. Biz kendi tarlalarımızı sulamak için kuyu açamıyoruz. Çünkü bu alandaki su rezervi belli bir miktarda, her önüne gelen alamaz."

"İmar plan değişiklikleri verilere dayanmalı"

TMMOB İnşaat Mühendisleri İzmir Şube Başkanı Eylem Ulutaş Ayatar, fay hattı üzerindeki yapılaşmalar ile ilgili görüşlerini 9. Köy'e anlattı. Fay hatlarının aktif olup olmadığının önemine

Şekil 2: Yürürlükte bulunan 1/10000 ölçekli Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/10000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

dikkat çeken, fayın etkisinin belirleyici unsur olduğunu vurgulayan Ayatar, şöyle dedi;

"Fay hatları konusunda en büyük sorun yüzeyde kırık oluşturabilecek yerler Aktif olan ve olmayan birçok fay hattı var. Asıl olan fayın etkisidir. Faydaki kırılmanın yapıya etkisi ve o etki karşısında binanın davranış önemli. Örneğin 70-80 metre uzaklıktaki fay kırığı binaların yıkılmasına sebep oldu. Deprem yönetmeliğine baktığımızda fay hattına yakınlık da göz önüne alınıyor. Yüzey kırığının yeri belirlenebiliyorsa oradan uzak kalınabilir."

İmar plan değişikliklerinin verilere dayalı olarak yapılması gerektiğini ifade eden Ayatar, "Planlama dahilinde o yörenin ihtiyacı ve mevcut durumu, girişim alanı olup olmadığı ya da nasıl bir alana evrileceği değerlendirilmeli. Jeofizik alanında yapılan çalışmalar ve elde edilen veriler doğrultusunda yeni ihtiyaca dair uygunluk değerlendirilir" dedi.

Fay hattı depremde binaya nasıl etki edecek?

Mümkün olduğu ölçüde fay hattı üzerinde yapılaşmadan kaçınmak gerektiğini dile getiren Ayatar, binanın doğru tasarlanmasının önemine dikkat çekti. Ayatar şöyle konuştu; "Mevcut yapılaşmayı da düşündüğümüzde birçok fay hattı var. Mümkünse fay hattının üzerinde yapılaşmadan kaçınmak gerekir ama esas olan o fay hattının etkisidir. Yapı güvenliği ve nasıl bir kırıkla karşı karşıya kalındığı da önemli. Mesela bir

fay kırığı binanın yönünü de değiştirebiliyor bazen çok geniş bir kırık oluyor ve binayı da

içine alabiliyor. Depremde o binaya nasıl etki edeceği önemli. Binanın doğru tasarlanıp tasarlanmadığının etkisi de var. Faylardan kaçmak ne derece mümkün? Fayın etkisini azaltacak, faydan kaynaklı meydana gelecek etkinin mümkün olduğu kadar binaya

yansıtılması, doğru bir şekilde tasarlanması gerekiyor. Belki hiç bilmediğimiz faylar da var şu an. Eğer belirlenebiliyorsa yüzey kırıklarının çıkacağı noktalardan sakınmak gerekebilir."

İmar süreci nasıl işledi?

Kirazlı'da şahsa ait sözkonusu arazi, Kuşadası Belediyesi tarafından imara açıldı. Kuşadası Belediyesi 2 Şubat 2021 Meclis Kararı'na göre, Türkmen Mahallesi 106,855.00 m2 alan büyüklüğündeki 402 ada 1 parselin bulunduğu alan, Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planına göre tarım alanı, makilik-fundalık alan ve tercihli kullanım alanı olarak yer aldı.

Aydın Büyükşehir Belediye Meclisinin 15 Ekim 2020 tarihinde 236 Sayılı Kararı ile onaylanan 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planında ise alana, "sağlık tesisi alanı, dini tesis alanı, sosyal tesis alanı, eğitim tesisi alanı, belediye hizmet alanı, park alanı, otopark alanı, ticaret alanı, teknik altyapı alanı ve gelişme konut alanı" olarak kullanım kararı getirildi. uveyı süresiz ertelediğini açıkladı. ■

İş cinayetleri:

“Taksirle değil kasıtlı yargılayın”

Bir reklam firmasında ofis elemanı olarak çalışan 17 yaşındaki Eren Eroğlu'nun görev tanımı dışındaki bir işe gönderilmesinin ardından yaşanan iş cinayetiyle ilgili dava hâlâ devam ediyor.

31 Mart 2023

Bir reklam firmasında ofis elemanı olarak çalışan 17 yaşındaki Eren Eroğlu, görevi dışında çalıştırıldığı yerde hayatını kaybetmesi üzerine açılan dava devam ediyor. Eroğlu, Görevi dışında tabela tamir işine gönderildiği Esenyurt Özel Doğa Hastanesi'nde yüksek gerilim hattına kapılarak 31 Ekim 2013'te iş cinayetinde hayatını kaybetti. Yüksek gerilim hattının altına bina kurmak, kaçak iki kat çıkarak yüksek gerilim hattının mutlak koruma alanına girmekle suçlanan bina sahibi Uğur Karahan'a karşı, Eren Eroğlu'nun ailesinin 8 yıldır verdiği adalet mücadelesi hala bitmedi.

Davanın üçüncü duruşması 12 Temmuz saat 14.00'da Bakırköy 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülecek. Yıllardır verdikleri hukuk mücadelesini sürdürmekte kararlı olduklarını aktaran baba Erdinç Eroğlu, “Savcılar, hakimler olsun iddianameyi hazırlarken işçinin kusuru varmış gibi baktıkları için Türkiye’de iş cinayetleri bitmiyor” dedi.

Sorumlular cezalarını alsın

Yaşanan iş cinayetinin ardından 2013 yılından beri adalet mücadelesi verdiklerini aktaran Eren Eroğlu'nun babası Erdinç Eroğlu, “Oğlumun kaybettikten sonra gönüllü hukukçularımızla birlikte adalet mücadelesi vermeye başladık. Bizim buradaki amacımız bu olayda kusuru olan kim varsa onların yargılanması. Bilirkişi raporlarında olayın yaşandığı hastane, oğlumun çalıştığı işyerine, belediyeye kusur verildi. Biz başka kurumlarında kusuru olduğunu inandığımız, bilirkişi raporlarında bulunduğu için dönemin Belediye Başkanının, hastane binasına usulsüz olarak ruhsat veren belediye görevlilerinin, bina sahibinin yargılanması yönünde bir mücadelemiz var” dedi.

İlk davada söz konusu kişilerin sanık olarak katılmadıklarını aktaran baba Eroğlu, “Anayasa Mahkemesi’ne gittik ardından kamu görevlilerin yargılanmasına dair karar çıktı. Hâlâ bu karar Danıştay’da. En son 2021 yılında bina sahibine ilişkin dava açıldı. Şu an onun yargılanması sürüyor. Diğer dosyalar Danıştay’da bekliyor ancak bina sahibinin yargılanması bizim için çok önemli çünkü kusurlar silsilesinin başlangıcı orada. Binayı kaçak yapıyor, belediyenin yıkım kararı olmasına rağmen. Kurallara uysa, kaçak yapmasa, uygun olarak bina inşa edilse bu olay yaşanmayacaktı” ifadelerini kullandı.

“Mücadelemizi sürdüreceğiz”

“Biliyoruz ki cezasızlık kavramı var. Ceza verse bile 3 yıl veriyor, taksirle veriyor” diye konuşan baba Eroğlu, oğlunun iş tanımı dışında çalıştırıldığını hatırlatarak “Biz oraya soruşturma savcısıyla gittiğimiz savcı olayın yaşandığı yere çıkmaya cesaret edemedi. Oraya çıkmamanın kesinlikle yasaklanması gerekiyordu. Oraya işe yeni giren bir ustabaşı ile gitmesi de en başında yanlışti. Henüz 17 yaşındaydı. Bunlar bizim istemediğimiz, mücadele ettiğimiz şeyler” vurgusunu yaptı.

İlk yargılamanın 2019 yılında bittiğini belirten baba Eroğlu şöyle konuştu:

“Bu davalara bakan mahkemeler taksirle ceza veriyor. Bu olaylarda kast var. Bu kişiler bunları bilerek yapıyor. Yapmayın denmesine rağmen bu binayı

yapmışlar. Savcılar, hakimler olsun iddianameyi hazırlarken işçinin kusuru varmış gibi baktıkları için Türkiye’de iş cinayetleri bitmiyor. Orada yerine getirilmeyen iş güvenliği ile ilgili hukuki prosedürler var. Biz bu yüzden bilinçli taksirle, kasıtlı yargılanmalarını istiyoruz. Ancak biz hukuk mücadelemizi sürdüreceğiz.”

Ne olmuştu?

Reklam firmasında ofis elemanı olarak çalışan 17 yaşındaki Eren Eroğlu, görevi dışında tabela tamir işine gönderildiği Esenyurt Özel Doğa Hastanesi'nde yüksek gerilim hattına kapılarak 31 Ekim 2013'te iş cinayetinde hayatını kaybetti.

Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 2014'te başlayan yargılama 2019'da sona erdi. Reklam firması müdürü Erol Mutlu 3 yıl 4 ay, Ustabaşı Emin Telbisoglu, Özel Doğa Hastanesi İşletme Müdürü Ulucan Köse ve Esenyurt Belediyesi Başkan Yardımcısı Mustafa Akbuğa 3'er yıl hapis cezasıyla cezalandırıldı. Dosya şu anda Yargıtay'da. Bina sahibi Uğur Karahan hakkında yapılan hukuk mücadelelerinden sonra İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesi suç duyurusunda bulundu. Büyükkçekmece Cumhuriyet Başsavcılığı'nın hazırladığı iddianameye istinaden Bakırköy 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Eren Eroğlu'nun taksirle ölümüne, Haydar Sakcı'nın yaralanmasına sebebiyet vermektan dolayı dava açıldı. ■

Karacabey Hürriyet köylüleri toprakları için mücadele ediyor

Ezgi Bulut
28 Mart 2023

İZLEMEK İÇİN
TIKLAYINIZ

Bursa'nın Karacabey ilçesine bağlı Hürriyet köylüleri, Karacabey Belediyesi tarafından tapulu arazilerinin satılmasına karşı mücadelelerini sürdürüyor. ■

Gazeteciler Cemiyeti

Üsküp Caddesi No:35 Çankaya/ Ankara

+90 312 468 1209

media4democracy.org

gc-tr.org

24saatgazetesi.com

9koy.org